

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Οι αλλαγές
στην εκπαίδευση

- Οι νεοσυντηρητικές αναδιαρθρώσεις στην οικονομία και στην εκπαίδευση
- Δια βίου εκπαίδευση
- Η «Βουλή των εφήβων»
- Εξεταστικό

Ευρωπαϊκά Προγράμματα:
Μύθοι και Πραγματικότητα

Η ελληνική παιδεία
στο εξωτερικό και
η διαπολιτισμική εκπαίδευση

Ασφαλιστικό - Μισθολογικό

Εγκληματικότητα:
Στις ρίζες του φαινομένου

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Τσιγγάνοι και σχολείο

Η Αισθητική Αγωγή
στο σχολικό πρόγραμμα

Ειδική Εκπαίδευση

ΟΥΤΟΠΙΑ

Η σιωπή και η ευθύνη
των διανοουμένων

Μόρφωση και εργασία

Πολιτιστική Επανάσταση

Η καλή μας κοινωνία,
το αθώο εκπαιδευτικό μας
σύστημα
και οι κακοί εκπαιδευτικοί

Εκπαιδευτικές, κοινωνικές
και πολιτικές αναλύσεις

Κείμενα για την Α/βάθμια,
και τη Β/βάθμια Εκπαίδευση

Ο

ΠΡΟΒΟΛΕΑΣ

αντιτετράδια της εκπαίδευσης

τεύχος 39-40
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 1996
ΔΡΧ. 600

αντιτετράδια της εκπαίδευσης

τριμηνιαίο περιοδικό για την εκπαίδευση

Διευθύνεται από επιτροπή

Γραφεία : Αριστοτέλους και Αβέρωφ 23, 10433 Αθήνα

Τηλ.: 8227992, Fax: 8211919

<http://www.compulink.gr/Users/heraclit/homeanti.html>

Εκδότης: Σόφης Γιώργος, τηλ. 9705865
Υπεύθυνοι Ύλης: Τσιριγώτης Θανάσης, τηλ. 9323251
Φατούρου Αγγελική, τηλ. 5125714
Κάτσικας Χρήστος, τηλ. 9713651

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ - ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ - ΕΠΙΛΟΓΗ - ΜΟΡΦΩΣΗ - ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: Καβαδίας Γιώργος, Φατούρου Αγγελική,

Τσιριγώτης Θανάσης, Κάτσικας Χρήστος

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ - ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ: Δεμερούκη Ασπασία,

Τσουκαλάς Χρήστος

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: Αλεξίου Βασίλης,

Κουνενής Νίκος

ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ: Κασαγιάννη Σούλα

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: Παντελέων Μαρίνα, Ζαφείρης Αντρέας

ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ: Μακρίδης Γιάννης, Σταυρινάδης Στέλιος,

Μπαλάσκας Λάμπρος, Αλεξίου Παύλος, Ποντικός Μιχάλης

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ - ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ: Σόφης Γιώργος

Α/ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΔΟΕ: Ταμβάκης Οδυσσέας,

Γιαννετοπούλου Αγγελίνα

Β/ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΟΛΜΕ: Τσιριγώτης Θανάσης,

Σταυρινάδης Στέλιος

Γ/ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: Κοντοφάκας Δημήτρης

ΑΔΙΟΡΙΣΤΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ: Νικολόπουλος Σάκης, Νικολαΐδου Ελένη

ΤΕΧΝΙΚΟ-ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: Βαρελά Μαλάμω

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΑΠΟ ΓΕΡΜΑΝΙΑ: Αθανασίου Χρυσάνθη

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΑΠΟ ΑΓΓΛΙΑ: Αρκολάκης Μανώλης

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ: Σταυρινάδης Στέλιος, τηλ. 9918453

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Νικολαΐδου Ελένη

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Φατούρου Αγγελική,

Δυρραχίου 55,

104 43 Αθήνα, τηλ. 5125714

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΝΟΣ ΧΡΟΝΟΥ (ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ): 2.500 δρχ.

(ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ): 3.000 δρχ.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ:

προς

αντιτετράδια της εκπαίδευσης

Τ.Θ. 3391 - 102 00 Αθήνα

ΜΟΝΤΑΖ-ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΣΗ: Μαρκόβη Ελένη, Τάσσιος Στάθης

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: τηλ. 9713651 - 5125714 - 9705865

Αριθμός Λογαριασμού Εμπορικής Τράπεζας: 25550862

Αριθμός Λογαριασμού Εθνικής Τράπεζας: 046/634493-30

Αριθμός Λογαριασμού Αγροτικής Τράπεζας: 3900101276766

Τα αντιτετράδια

απέκτησαν δική τους στέγη

Αριστοτέλους και Αβέρωφ 23

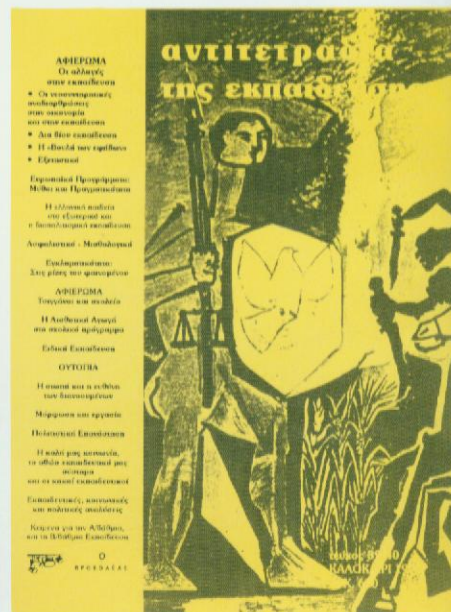
2ος όροφος

τηλ. 8227992

Τα γραφεία λειτουργούν

κάθε μέρα

7-9μ.μ.

ΕΞΩΦΥΛΟ: «Ο ΠΟΛΕΜΟΣ», P. PICASSO

αντιτετράδια της εκπαίδευσης

διπλό τεύχος 39-40

ΑΠΡ - ΜΑΙΟΣ - ΙΟΥΝ 1996

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

➤ Αντί προλόγου	σελ. 4	
➤ Πολιτική Συγκυρία	σελ. 6-7	
➤ Εκπαιδευτική Συγκυρία	σελ. 8-10	
➤ Η καλή μας κοινωνία, το αθώο εκπαιδευτικό μας σύστημα και οι κακοί εκπαιδευτικοί	σελ. 12	του Χρήστου Κάτσικα
➤ Η «Βουλή των εφήβων»	σελ. 13-15	της Αρετής Σπαχή
➤ Δια βίου εκπαίδευση ή πως η δια βίου ανασφάλεια και ανεργία γίνεται τρόπος ζωής	σελ. 16-18	του Στέλιου Σταυρινάδη
➤ Ευρωπαϊκά προγράμματα: Μύθοι και πραγματικότητα	σελ.20-22	της Εύας Πολίτου
➤ Ασφαλιστικό - μισθολόγιο: Το σ.κ. κοιμάται τον ύπνο του δικαίου	σελ.23-25	του Γιώργου Σόφη
➤ Τι είναι και τι θέλει η ΕΡΓατοϋπαλληλική Αγωνιστική Συσπείρωση (ΕΡΓ.Α.Σ.)	σελ. 26-29	
➤ Η σιωπή και η ευθύνη των διανοουμένων	σελ. 31-33	του Θανάση Τσιριγώτη
➤ ΟΥΤΟΠΙΑ: Μια νέα σύλληψη;	σελ. 34-35	του Αλέξανδρου Πορφυρίου
➤ Μόρφωση και εργασία	σελ. 36-40	του Γιώργου Γρόλλιου
➤ Ένα μεγάλο άλμα προς τα εμπρός	σελ. 41-42	του Θανάση Τσιριγώτη
➤ Η εισαγωγή της λογοτεχνίας στη σχολική πράξη	σελ. 43-44	του Δημήτρη Ντούσα
➤ Η Αισθητική Αγωγή στο σχολικό πρόγραμμα	σελ. 46-49	της Μαρίνας Παντελέων
➤ Κοινωνικές ανισότητες και μύθοι περί αξιοκρατίας των εξετάσεων	σελ. 50	του Γιώργου Καββαδία
➤ Η ελληνική παιδεία στο εξωτερικό και η Διαπολιτισμική εκπαίδευση	σελ. 51-54	της Χρυσάνθης Αθανασίου
➤ Οικογενειακή κοινωνικοποίηση των επαναπατριζομένων ελληνοπαίδων της Διασποράς	σελ. 56-57	του Παναγιώτη Γιαγκουνίδη
➤ Εγκληματικότητα: στις ρίζες του φαινομένου η όξυνση της οικονομικής - κοινωνικής κρίσης	σελ. 58-62	των Εύη Μυλωνάκη, Αγγελική Φατούρου
➤ Τσιγγάνοι και σχολείο	σελ. 63-69	της Εύας Πολίτου
➤ Ειδική Εκπαίδευση	σελ. 70-72	
➤ Ο προβολέας στη σκοτεινή πλευρά του φεγγαριού	σελ.74-79	των Ελένη Νικολαΐδου, Αγγελική Φατούρου
➤ Νέες κυκλοφορίες	σελ. 82-83	
➤ Αλιεύοντας και Σχολιάζοντας	σελ. 84-88	των Μαλάμω Βαρελά, Λάμπρου Μπαλάσκα
➤ Το σχολείο «επιχείρηση», οι μαθητές «πελάτες» και οι νόμοι της αγοράς	σελ. 90	του Χρήστου Κάτσικα

Αντί προλόγου

Κ άτω από τα θυμωμένα βήματα των αγροτών, των συνταξιούχων και των άλλων εργαζομένων, ο εκσυγχρονισμός γράφει τη δική του ιστορία. Κομπιναδόρος, όπως απέδειξαν οι τελευταίες κλοπές των τιμολογίων της ΔΕΚΟ με τη σφραγίδα της προθυμίας της νέας σκέψης, του νέου ήθους (λέγε με Β. Παπανδρέου), θρασύς, όπως αποτυπώθηκε στις απαντήσεις του προς το βόγγο μιας κοινωνίας που θέλει να πιάσει τους δείκτες της Ευρώπης. Ασπόνδυλος απέναντι στους εμπόρους των εθνών, όπως φάνηκε από την εκστρατεία στη Βοσνία, από τις υποκλίσεις στους υπερατλαντικούς προστάτες, από τον οππορτουνισμό στο γνωστό παραμύθι με το «όνομα που είναι η ψυχή μας».

Τ α κόμματα όμως τέμνονται και διχάζονται βαρύτατα. Οι εσωτερικές αντιπολιτεύσεις και τ'αδέσποτα πυρά πυκνώνουν, συμπληρωματικά και περιφερειακά κόμματα είδαν το φως των γκάλοπ, το κοινωνικό σχίσμα τροφοδοτεί τις ομαδοποιήσεις, την ώρα που ο εκσυγχρονισμός κλείνει τα Ίμια, τα Σκόπια κ.λπ., γιατί θέλει να κεφαλαιοποιήσει τις μετοχές του στα μεγάλα έργα, στις ιδιωτικοποιήσεις, στη νέα λιτότητα. Το πρόβλημα εξακολουθεί να παραμένει, η ενεργητική σιωπή των αμνών αφήνει ελεύθερο το πεδίο για τη νέα γενικευμένη κερδοσκοπία της αγοράς. Της αγοράς που απέδειξε, και με τις τρελές αγελάδες, πως ούτε σοφία ούτε ευαισθησία διαθέτει. Ο νεοφιλελευθερισμός είναι το κοινωνικό σύστημα των κανίβαλων (όσο και αν τα ονόματα δόθηκαν από τους κυρίαρχους).

Στην εκπαίδευση, ο υπουργός έχοντας στο τσεπάκι του μία αμήχανη και δουλοπρεπή ηγεσία εξακολουθεί να παρουσιάζει ό,τι πιο αντιδραστικό με τα ρούχα των παλιάτσων, που τα ονομάζει διάλογο, αποκέντρωση, αγορά, τοπικές κοινωνίες. Χρησιμοποιεί κλασική αντάρτικη πρακτική. «Χτυπάει και φεύγει». Νομοσχέδιο για τους μαθητές της διασποράς που παραδίδει τα σχολεία της αλλοδαπής στους μαϊκήνες και την ιδιωτική πρωτοβουλία, βουλή των εφήβων και μαθητικά συμπόσια για να χειραγωγήσει το μαθητικό αύριο, πιστή εφαρμογή των εντολών της Λευκής Βίβλου για την Παιδεία. Με τις αυξήσεις του 2,5% και τη νέα επέλαση στο ασφαλιστικό-συνταξιοδοτικό η εικόνα «ολοκληρώνεται».

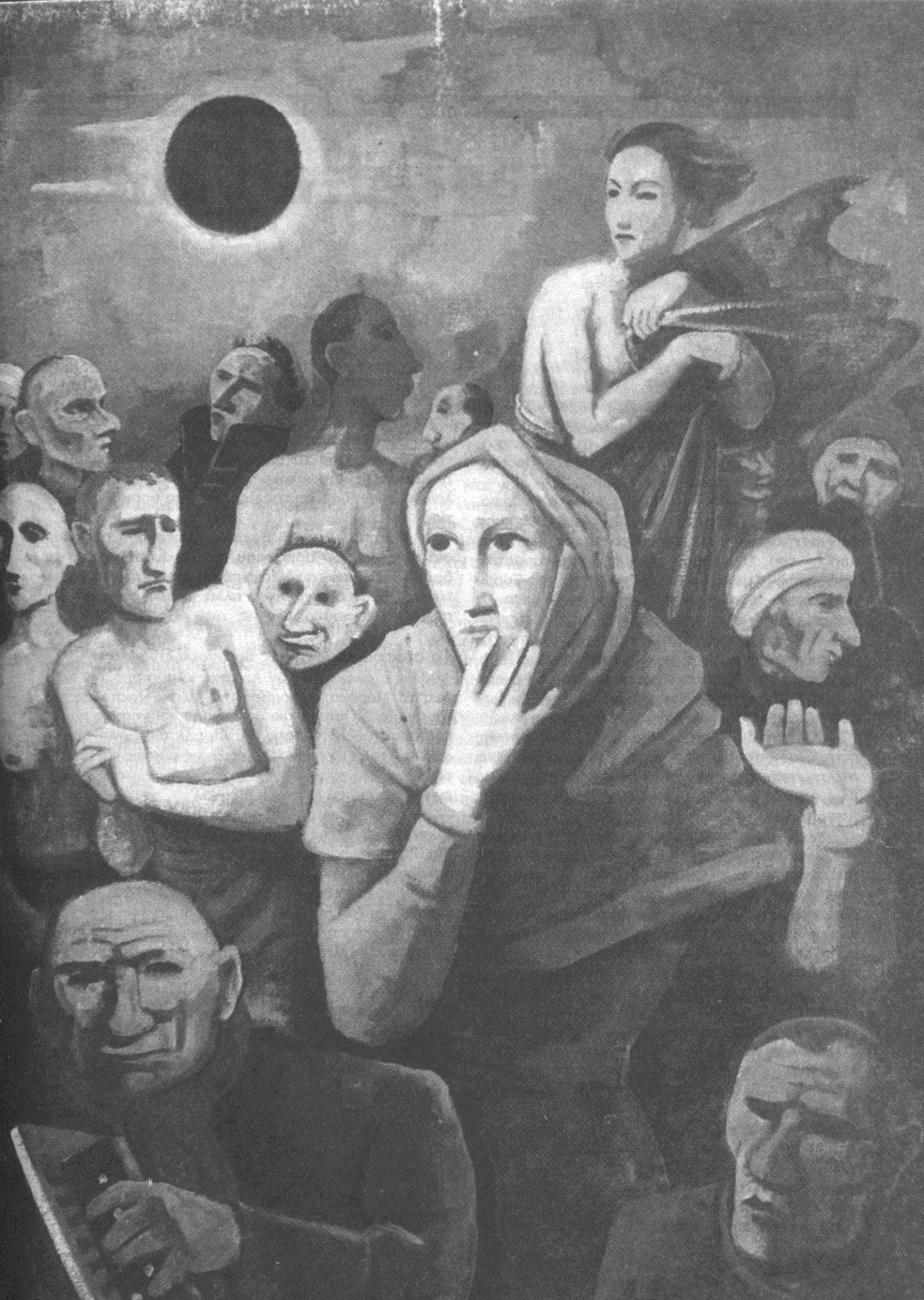
Ολοκληρώνεται;

Όχι βέβαια, όσο δεν είπαμε την τελευταία λέξη, όπως την ξεστόμισαν οι Γάλλοι εργαζόμενοι, με την ισχνή αλλά υπαρκτή συνεισφορά των δικών τους διανοουμένων.

Σ τη δική μας περίπτωση το όραμα του κοινωνικού αλυτρωτισμού πρέπει να επαναφέρεται σχολαστικά και επίμονα, έτσι για να τροφοδοτεί με το πάθος του όλες τις μικρές μάχες που πρέπει να κερδηθούν, για να καλυφθεί η μεγάλη απόσταση από το «είναι» στο «πρέπει».

Όπως άλλωστε είχαμε ξαναγράψει:

Στη σκιά...

Στη σκιά της Νέας Τάξης

Η άνοδος, στο κυβερνητικό τιμόνι, του Σημίτη άνοιξε κατά κάποιο τρόπο το μαγικό πολιτικό λυχνάρι έτσι ώστε το τζίνι να λέει τα πράγματα όπως είναι μακριά από τις λογοπλαστικές και λαοπλάνες κορώνες του Α.Παπαγδρέου.

Τα γεγονότα στο Πολυτεχνείο, το Ωνάσειο, τα Ίμια, η οικονομία και το δίδυμο Σκόπια-Άγκυρα δείχνουν όλο και περισσότερο τη δεξιόστροφη πορεία του Σημιτισμού που από εσωκομματική φράξια των 4 με την ευλογία των ΜΜΕ, της Ευρώπης και των εργολάβων ανέλαβε τα βαριά έργα. Τα βαρεία έργα, να προσγειώσει την περήφανη εξωτερική πολιτική στις στρατιωτικές ανάγκες των ΗΠΑ και στα οικονομικά συμφέροντα της Ευρώπης, να αγκομαχά τώρα για το συμβιβασμό στο όνομα και να ζητάει από την Τουρκία επίλυση των διαφορών κάτω από τις φτερούγες της νέας τάξης.

Την ίδια ώρα που ο Ναπολέων-Αρσένης ηττημένος στο εσωκομματικό παιχνίδι στέλνει στρατιωτικά αγήματα για να συνεχίσει τον πόλεμο με «μη πολεμικά» μέσα στη Βοσνία (1,5δισ κοστίζει η εποπτεία).

Εξίσου βαρύ είναι το έργο της γενικευμένης ιδιωτικοποίησης που με διάφορα ονόματα (μετοχο-ποίηση, ανταγωνισμός) απειλεί να σαρώσει τα υπολείμματα του κράτους πρόνοιας. Η υπερυπουργός «ανάπτυξης» με κουτοπονηριές κατάφερε ν'αυξήσει πάλι τα καύσιμα, ποτά, τσιγάρα, τιμολόγια, νοίκια κλπ. καταφέροντας νέο πλήγμα στο λαϊκό εισόδημα που περιμένει από την εργατική αριστοκρατία να υπογράψει μονοψήφιες αυξήσεις!!

Η τρομοκρατία των αριθμών, όπως το νέο έλλειμμα των 600-700 δισ στον προϋπολογισμό λειτουργούν για το «ψάρωμα» της κοινής γνώμης που δεν βλέπει ανάκαμψη, βλέπει όμως «νοικοκύρεμα».

Αυτή η χρυσή μετρίότητα, ο λογιστής της πολιτικής που λέγεται Σημίτης και που τόσες πλάτες του κάνουν τα ΜΜΕ διεμβόλισε όπως δείχνουν τα πράγματα τη ΝΔ που έχει πρόβλημα ηγεσίας και προοπτικής. Νομίζουμε ότι όσο τα ορατά σημεία σύγκλισης των 2 κομμάτων πληθαί-

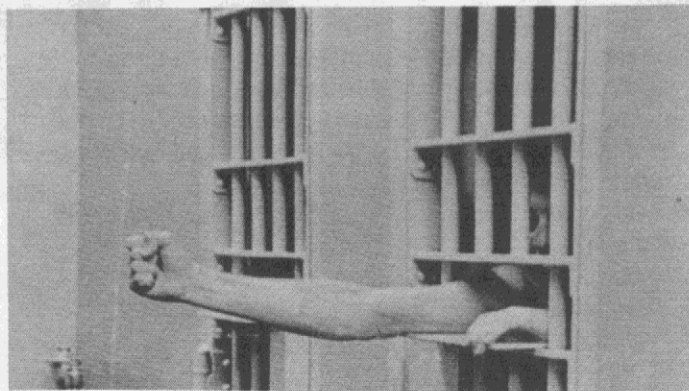
νουν τόσο απέναντι σ'αυτόν τον πολιτικό κεντρισμό θα δημιουργούνται φυγόκεντρες δυνάμεις για να καλύψουν τη λαϊκή δύσαρέσκεια. Το κόμμα του Τσοβόλα ήταν η αρχή και δεν είναι τυχαίο ότι η ΠΟΛΑ γεννήθηκε και τρέφεται από το μισαλλόδοξο εθνικισμό, ενώ το ΔΗΚΚΙ ως θεματοφύλακας του κράτους πρόνοιας της λαϊκής φροντίδας και της προδομένης σοσιαλδημοκρατίας.

Το πρόβλημα βέβαια μεγαλώνει από την απουσία ενός μαζικού αριστερού πόλου κινητοποίησης και δράσης έξω από τα καθιερωμένα, φορτίο που οφείλουν να καλύψουν οι άγρυπνες αλλά μικρές δυνάμεις της πολιτικής εμπροσθοφυλακής.

Τα σταφύλια της οργής θα βγουν ξινά

Σ' ολόκληρο τον Αραβικό κόσμο από την Ινδία έως το Μαρόκο οι βόμβες της Μέσης Ανατολής λειτουργούν ως καμπανάκι αφύπνισης και γοργής πολιτικής αποσταθεροποίησης. Το Ισραήλ σιδερένιο προγεφύρωμα του ιμπεριαλισμού έριξε τις μάσκες και βρίσκεται πάνω στα χνάρια ενός χιτλερικού σιωνισμού δολοφονώντας συμμάχους στο Λίβανο.

Τα περισσότερα φιλοδυτικά καθεστώτα (Αλγερία, Αίγυπτος, Τουρκία, Μπαχρέιν, Σαουδική Αραβία, Τυνησία και Μαρόκο) παρά την υποστήριξη των χρεοκοπημένων κυβερνήσεων τους από τους γνωστούς εμπόρους των εθνών βρίσκονται με την πλάτη κολλημένη στον τοίχο και μπροστά στο φάσμα της εξέγερσης από χιλιάδες απεγνωσμένων, φτωχών, καταπιεσμένων γι' αυτό και απελπισμένων Αράβων. Τα κατασταλτικά μέ-

της Νέας Τάξης

τρα γεννούν την αντίδραση στο πολλαπλάσιο της και η έκρηξη είναι πολύ κοντά. Το πρόβλημα είναι ότι στο φαύλο δίλημμα εκδυτικισμός και φτώχεια ή ισλαμισμός και φτώχεια δεν υπάρχει προς το παρόν με μαζικούς όρους η λύση της προοδευτικής και σοσιαλιστικής διεξόδου.

Μπροστά σ' αυτή την κατάσταση το Ισραήλ αναζητάει στρατιωτικές και πολιτικές γέφυρες και η διπλωματική ατμομηχανή των Δυτικών φουλάρει. Μόνο που χρόνια τώρα σπέρνουν ανέμους!!

Η στάση μας απέναντι στα Βαλκάνια και την Τουρκία

1. Καταγγελία της φιλοπόλεμης πολιτικής των ιμπεριαλιστών και των Τούρκων επιθετιστών, ενάντια σε κάθε προσπάθεια αλλαγής των συνόρων και του καθεστώτος κυριαρχίας στο Αιγαίο και τη Θράκη. Αγώνας για την απελευθέρωση της Κύπρου από την τουρκική κατοχή. Αποχώρηση της χώρας μας από τους επιθετικούς συνασπισμούς, το ΝΑΤΟ και τη ΔΕ. Απομάκρυνση των αμερικάνικων βάσεων και αποχώρηση από την Ε.Ε. Επιστροφή του ελληνικού εκστρατευτικού σώματος από το νατοϊκό στρατό κατοχής στα Βαλκάνια.

2. Οι λαοί της Ελλάδας και της Τουρκίας δεν έχουν τίποτα να χωρίσουν, αντίθετα μπορούν να συμβιώσουν ειρηνικά χωρίς ξένους προστάτες και ντόπια αφεντικά. Αντίσταση στο ρεύμα του αντιδραστικού σωβινισμού και εθνικισμού, που καλλιεργούν οι αστικές τάξεις των δύο χωρών, για να διαιρούν και να δηλητηριάζουν τους λαούς. Καλλιέργεια του διεθνιστικού πνεύματος, που προωθεί τη φιλία και την ενότητα των λαών, ενάντια στον ιμπεριαλισμό, τον πόλεμο και την αστική τάξη.

Υπεράσπιση των δικαιωμάτων της τούρκικης μειονότητας στη Θράκη και καταδίκη κάθε καταπίεσης και διάκρισης που γίνεται σε βάρος της, έτσι ώστε η μειονότητα να γίνει γέφυρα φιλίας των λαών και όχι μοχλός επέμβασης της μιας χώρας ενάντια στην άλλη.

3. Αν παρ' όλες τις προσπάθειες που πρέπει να καταβάλλουν οι λαοί των δυο χωρών ξεσπάσει πόλεμος και οι τούρκοι επιθετιστές με την ενίσχυση, κρυφή και φανερή των ιμπεριαλιστών, επιτεθούν

στην Ελλάδα, τότε θα πρέπει να αγωνιστούν για την υπεράσπιση της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας, από την ξενική επίθεση και επιβουλή. Ο μόνος που μπορεί να υπερασπίσει πραγματικά τα εθνικολαϊκά συμφέροντα μιας χώρας εξαρτημένης από τον ιμπεριαλισμό, είναι η Ελλάδα, αυτός είναι η εργατική τάξη και οι σύμμαχοί της, είτε χρειαστεί να μπει επικεφαλής του αγώνα για την υπεράσπιση της εδαφικής ακεραιότητας, είτε χρειαστεί να μπει φραγμός στις τυχοδιωκτικές εθνικιστικές εκστρατείες, όπως αυτές που ονειρεύονταν οι Έλληνες αστοί πριν λίγα χρόνια στα Βαλκάνια.

Μόνο μια τέτοια πολιτική μπορεί να συνδυάσει το διεθνισμό με τον πατριωτισμό της εργατικής τάξης, να την αναδείξει σε ηγέτιδα δύναμη της κοινωνίας και να φέρει πιο κοντά την πραγματοποίηση των στρατηγικών της επιδιώξεων, την ανατροπή του ιμπεριαλισμού και της αστικής τάξης.

Η απάντηση στο ντόπιο εθνικισμό και σωβινισμό που βρίσκει ευνοϊκό έδαφος ν' αναπτυχθεί σήμερα στα πληγωμένα αισθήματα του λαού, δεν μπορεί να είναι ο εθνικός μηδενισμός, η άρνηση αναγνώρισης δηλαδή των εθνικών δικαιωμάτων και συμφερόντων. Μια τέτοια πολιτική είτε στο όνομα της «ιμπεριαλιστικής» Ελλάδας, είτε στο όνομα του «κοινωνικού πολέμου», όχι μόνο δεν χτυπά τον αντιδραστικό εθνικισμό, αλλά αντίθετα το φουντώνει, αφοπλίζει ιδεολογικοπολιτικά και υπονομεύει τις θέσεις του επαναστατικού κινήματος.

4. Ο αντιπολεμικός - αντιιμπεριαλιστικός αγώνας, πρέπει να δένεται και να συνδέεται με τον αγώνα της εργατικής τάξης και όλων των εργαζομένων, για την υπεράσπιση των ταξικών τους συμφερόντων από τη σκληρή επίθεση της κυβέρνησης, ενάντια στα ζωτικά οικονομικά συμφέροντα, τα πολιτικά, δημοκρατικά δικαιώματα και τις συνδικαλιστικές ελευθερίες των εργαζομένων.

Πρέπει να δυναμώσει ο αγώνας ενάντια στην αντιλαϊκή κυβερνητική πολιτική της λιτότητας, της ανεργίας, της υποτέλειας και του εθνικισμού. Καμία ανοχή - καμία περίοδο χάριτος, σε αντιλαϊκές, χρεοκοπημένες πολιτικές.

Ενάντια στο πνεύμα της «κοινωνικής συναίνεσης», της ταξικής συνεργασίας και της ψευδεπίγραφης «εθνικής ομοψυχίας».

Οι εργαζόμενοι προβάλλουν το δικό τους αγώνα

«Ένα πράγμα λαθεμένο από τυπική - οικονομική άποψη

Ορισμένοι εκπαιδευτικοί ακόμα, όταν διδάσκουν στους μαθητές τους την έξοδο του Μεσολογγίου (του Μεσολογγίου κατά το Σολωμό), αναφέρονται στη στιγμή εκείνη όπου η φωνή «πίσω όλοι» ανέκοψε την ηρωική έξοδο και αποτέλεσε την αρχή της σφαγής. Μυθοπλασίες θα πεις, η ιστορία έχει βαθύτερες αιτίες, συγκρούσεις, δεδομένα. Με βάση αυτά οφείλουμε να κρίνουμε και την ανακοπή της φετινής «ηρωικής εξόδου» των εκπαιδευτικών, η οποία ανεκόπη αντί 12.800 δρχ.

Είναι γνωστό ότι η πράσινη πλειοψηφία στα συνδικάτα φωνάζει το «πίσω όλοι», αφού στο τέλος του 1995 είχε συνεννοηθεί με την ηγεσία του ΥΠΕΠΘ για την αύξηση και φυσικά επειδή ήθελε να βάλει πλάτη στη νέα κυβέρνηση Σημίτη (από περίοδο χάριτος σε περίοδο χάριτος, θα περάσει και τούτη η τετραετία).

Η κορυφή των πολιτικών γεγονότων στο χειμώνα είχε το όνομα Πολυτεχνείο - Ωνάσειο - Ίμια. Με τις μαζικότερες συλλήψεις από την εποχή της δικτατορίας η κυβέρνηση, με την συνεπικουρία των ΜΜΕ (από το «Πολυτεχνείο ζει» στο «Πολυτεχνείο Live») κατάφερε να εκτρέψει την ογκούμενη φοιτητική διαμαρτυρία, ενάντια στη βιβλιοκάρτα, τις πιστωτικές μονάδες και το ΕΣΥΠ και να στρέψει τις πορείες στην Ευελπίδων. Οι καμένες σημαίες και ο Καμμένος έγιναν το σύμβολο της δεξιάς στα αμφιθέατρα όπου μάταια η αριστερά αγωνίστηκε για να κερδίσει την πλειοψηφία, σ'έναν αγώνα που άρχισε αλλά που δεν τέλειωσε ή καλύτερα που τέλειωσε άδοξα. Και βαυκαλίζονται ορισμένοι πως φτιάχνεις κίνημα μαζών με ιδεολογήματα. Το να πιάσεις το βασικό κρίκο για να σηκώσεις όλη την αλυσίδα θέλει μαστοριά, επιμονή, υπομονή και όχι εύκολους εντυπωσιασμούς, «χάπενινγκ» και «αριστερά μάρκετινγκ» (συγγνώμη για τους νεολογισμούς).

μπορεί να είναι μία αλήθεια από κοσμοϊστορική άποψη»

Φ. Ένγκελς

Διαβάσαμε σ'ένα έντυπο ότι χρειάζονται «οραματικές αντιπαραθέσεις ενώ τα αμφιθέατρα ζητούσαν τμηματικές ψηφοφορίες για τα φοιτητικά αιτήματα». Έχει και ο λαός το δικαίωμα να σφάλλει. Το ζήτημα είναι πώς η αριστερά πρέπει ν' αξιοποιεί το συγκεκριμένο λόγο της για να τον υψώσει σ'ένα ανώτερο πεδίο αντιπαραθέσης, αλλά δεν μπορεί να ξεκινάει από το γενικό και αφηρημένο. Από την άλλη πλευρά, η απουσία οργανικής και μαζικής σύνδεσης όλων των εκπαιδευτικών κομματιών από την πρωτοβάθμια ως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, άφηγε στην ουσία κάθε αγωνιζόμενο τμήμα στο έλεος της τύχης του. Έχουμε πολλές φορές υπογραμμίσει την ανάγκη του «πανεκπαιδευτικού αγώνα», όπου η εμπειρία θα μεταφέρεται, όπου κοινές επιτροπές θα συντονίζουν τη δράση και ο «κεντρικός» συντονισμός θα δένεται με τον «περιφερειακό». Δυστυχώς λογικές επιμερισμού, κοντόθωρος πρακτικισμός και αγκυλώσεις δεν επέτρεψαν στη μαχόμενη εκπαιδευτική αριστερά να συντονίσει τα βήματά της, έτσι που οι όποιες εμπροσθοφυλακές γίνονταν εύκολη λεία του νεοφιλελευθερισμού. Μόνο ένα ενιαίο πανεκπαιδευτικό μέτωπο, που αμφισβητεί την ουσία και πρακτική της νεοσυντηρητικής πολιτικής σ'όλες τις βαθμίδες, που ανοίγει ρωγμές και διαθέτει στρατηγική είναι σε θέση να δημιουργήσει ευνοϊκούς όρους για το κίνημα. Ψυχή ενός τέτοιου μετώπου δεν μπορεί παρά να είναι οι υπαρκτές αριστερές αντιστάσεις και συλλογικότητες και χρεώνονται υψηλό κόστος όσοι βάζουν τρικλοποδιές στην ενότητα και δράση τους.

Με την Ωνασειάδα και την εκλογή του Σημίτη πολλοί υποστήριξαν ότι μπήκαμε σε «νέα εποχή». Η αλήθεια είναι ότι βρισκόμαστε μπροστά σε μια νέα φάση, με ελαχιστοποιημένο το ρόλο των πολιτικών αρχηγών (χρυσή μετρίότητα είπαν το Σημίτη, το ίδιο και τον Κ. Στεφανόπουλο), με αναβαθμισμένο το προφίλ της πολιτικής των τεχνοκρατών, με πιο φανερές τις δεξιόστροφες πρακτικές (ιδιωτικοποιήσεις, αυξήσεις στα είδη πλατειάς κατανάλωσης) υποταγή στον ιμπεριαλισμό (κλείσιμο κάτω από τις φτερούγες των ΗΠΑ των εκκρεμουσών υποθέσεων) αύξηση των κατασταλτικών μέτρων (Τσιγγάνοι, δηλώσεις των δικαστικών, καμπάνες σε απεργούς και νέους).

Η εκλογή του εκλεκτού των ΜΜΕ και των κεφαλαιοκρατικών κύκλων σε βάρος των «κομματικών» και των υπολειμμάτων του κράτους πρόνοιας σήμαινε για την εκπαίδευση:

Μετά το 2,5% και το «κόκαλο» των 12.000 δρχ., προσπάθεια για να εφαρμοστεί η ιδέα του κοινωνικού συμβολαίου διετούς τουλάχιστον διάρκειας. Δεν είναι τυχαίο ότι οι ρυθμίσεις του ΥΠΕΠΘ (Δ' τρίμηνο, μείωση ωραρίου) έχουν χρονικό ορίζοντα το 1997 που είναι χρονιά εκλογών. Με την μικροπαροχή το ΥΠΕΠΘ ζητάει ευρύτερη συναίνεση, χτυπώντας φυσικά ανοιχτές πόρτες, αφού η συνδικαλιστική αριστοκρατία είναι έτοιμη από καιρό να παραδοθεί.

Ήταν αυτός ένας βασικός λόγος που τα αιτήματα της τάξης των 80.000 αύξηση που προβάλλει η ΟΛΜΕ εξαφανίστηκαν μπροστά στην ανάγκη να περάσει μετά Βαίων και κλάδων η νέα στυγνή και κυνική εκδοχή του νεοσυντηρητισμού.

Με το νομοσχέδιο για την εκπαίδευση ελληνοπαίδων εξωτερικού και αφού πρώτα στήθηκε με φανφάρες το εθνικιστικής απόκλισης Συμβούλιο του Απόδημου Ελληνισμού, η εκπαίδευση στην αλλοδαπή εκχωρείται στους τοπικούς φορείς ακόμα και σε φυσικά πρόσωπα, ανοίγοντας έτσι διάπλατα το δρόμο στην ιδιωτικοποίηση. Βέβαια με αυτόν τον τρόπο το κόστος της κεντρικής διοίκησης μειώνεται κόστος που φορτώνονται οι μετανάστες με δόλωμα το διορισμό των παιδιών τους κατά προτεραιότητα και κατά παραβίαση της επετηρίδας στα σχολεία του εξωτερικού.

Την ίδια περίοδο η βουλή των Ελλήνων, το ΥΠΕΠΘ και πίσω από αυτούς η ασθμαίνουσα αριστοκρατία (στην ΟΛΜΕ την πρωτοβουλία είχαν οι Ν.Τσούλιας - Γ. Μανιάτης) ανέλαβε να χειραγωγήσει τους μαθητές, να προλάβει εκρήξεις του μέλλοντος, να ξεμπερδεύει με το μαθητικό συνδικαλισμό και να στήσουν το «λόμπι των άριστων» (Βουλή των εφήβων-Μαθητικό Συμπόσιο). Οι 300 καλύτεροι θα βραβευτούν και θ' αποτελέσουν την εφηβική βουλή κατά τις διαδικασίες των Γενικών Εξετάσεων (καλύτερη έκθεση-αξιολόγηση) ενώ στο Μαθητικό Συμπόσιο, μετά από κληρώσεις, εκβιασμούς και προκαταρισμούς ονομάτων, το ΥΠΕΠΘ στοχεύει, κατά το πρότυπο του αλήστου μνήμης εθνικού διαλόγου, να καταγράψει τα τοπικά και γενικότερα προβλήματα της εκπαίδευσης. Δεν τα ήξερε; Γιατί δεν ρώτησε τα εκλεγμένα όργανα των μαθητών και κυρίως γιατί δεν κατέγραψε τα αιτήματα των μικρών ή μεγάλων κινητοποιήσεών τους; Απλά γιατί θέλει να παρακάμψει τις όποιες δομές του μαθητικού κινήματος και να δημιουργεί άλλες περισσότερο ελέγξιμες. Γιατί επιδιώκει να δημιουργήσει μια μίνι-ελίτ σε κάθε περιοχή που θα «εκλέγεται» μέσα από νόθες διαδικασίες και γιατί θέλει τη «συνενοχή» των εκπαιδευτικών.

Το στοίχημα παίχτηκε, ακόμα δεν κρίθηκε.

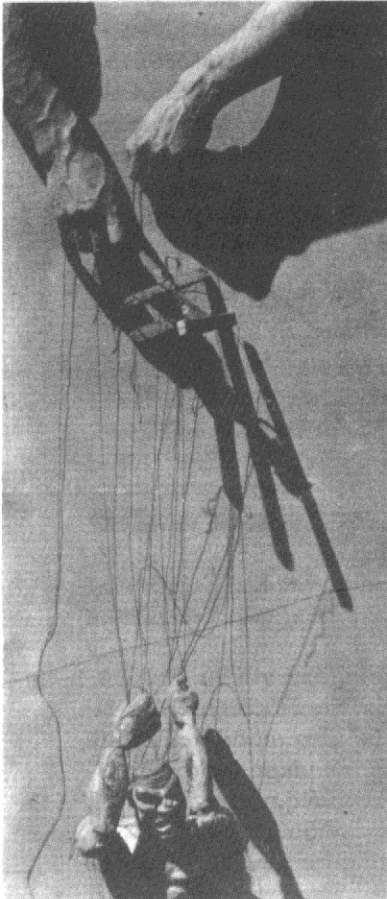
Η συγκέντρωση των μαθητών (Τιτάνια 25-26-27 Απρίλη) έδειξε ότι το μ.κ. δεν είναι εύκολο να γίνει εύπειπτη λεία και γλάστρα στις κυβερνητικές επιδιώξεις.

Με το διεθνές και εθνικό απολυτήριο, τη συνέχιση της μαύρης αγοράς γύρω από την ειδικευση - κατάρτιση, τις πιστωτικές μονάδες στα παν/μια, τα γραφεία σταδιοδρομίας κ.λπ. συνεχίζεται με την υψηλή εποπτεία της Λευκής Βίβλου (δες ανάλογο άρθρο) η προσπάθεια για κατάκτηση των τίτλων σπουδών, έτσι ώστε το «πτυχίο» να προσαρμοστεί ευκολότερα στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς. Η δια βίου εκπαίδευση, τα πολυάριθμα και πολυποίκιλα προγράμματα κατάρτισης και η κλιμάκωση των πτυχίων δημιουργούν μία τεράστια ανασφάλιστη και περιπλανώμενη μάζα νέων ανθρώπων, δυναμικό εύκολο στις μισθολογικές πιέσεις, την εξάρτηση και υποταγή. Δυναμικό που θα υποτάξει τη «σοφία» του στη «σοφία της αγοράς». Οι έρευνες που είδαν το φως της δημοσιότητας, για Κέντρα Ελεύθερων Σπουδών τα οποία δεν πληρούσαν τις αναγκαίες προϋποθέσεις, είναι απλά πταίσμα μπροστά στη θεσμική σφαγή χιλιάδων νέων από «τα καλά» ΙΕΚ και ΚΕΚ με τη συνυπογραφή του κράτους.

Στην ίδια κατεύθυνση κινούνται και όλα τα Ευρωπαϊοειδή Εκπαιδευτικά προγράμματα.

Στοχεύουν στη δημιουργία ενός «στρατού» με Ευρωπαϊκή διάσταση, στο άνοιγμα προς την ιδιωτικοποίηση αφού χρειάζεται τη μισή χρηματοδότηση από τους ιδιώτες, το στήσιμο ενός ελεγχόμενου δικτύου ενημέρωσης και δραστηριοτήτων πάνω σε θέματα το λιγότερο ανώδυνα το περισσότερο επικίνδυνα.

Αξίζει όμως το εκπαιδευτικό και σπουδαστικό κίνημα να περάσει από τη γενική καταγγελία σε ειδικότερα ζητήματα, έτσι ώστε το μπλοκάρισμα ή το άνοιγμα των θεμάτων να γίνεται υπόθεση όλο και περισσότερων ατόμων. (Υποψιαζόμαστε ότι αρκετοί κήρυκες της εναντίωσης στην ΕΟΚ είναι μέχρι τα μπουνιά χωμένοι στα ανάλογα προγράμματα). Οι τελευταίες αποκαλύψεις για την ιδιωτικοποίηση των πανεπιστημίων και την «ποινικοποίηση των εξετάσεων» αποδειχνουν ακριβώς ότι η επαναστατική ζωγραφική των μαύρων δεδομένων δεν επαρκεί. Χρειάζεται η προγραμματική ανασυγκρότηση του ταξικού πόλου, η ενδυνάμωση της πραγματικής αριστεράς. Και ο συντονισμός της.

ΑΛΕΞΗΣ ΤΟΤΣΙΚΑΣ

Γ. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ • Λ. ΜΠΑΡΔΑΚΟΣ • Δ. ΧΟΥΛΙΤΟΥΔΗΣ

ΛΟΓΟΣ ΔΟΚΙΜΙΑΚΟΣ

ΜΕΘΟΔΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΛΥΚΕΙΟ

Η ΣΕΙΡΑ ΑΥΤΗ ΔΙΝΕΙ ΤΗΝ ΠΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΚΑΙ ΠΕΙΣΤΙΚΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ στο πρόβλημα της έκθεσης στο Λύκειο, γιατί περιέχει όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τη διδασκαλία και τη μελέτη του μαθήματος: πλήρη και μεθοδική εισαγωγή σε δύο ενότητες.

▼ **Η ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ** ➡ αναλυτική θεωρία με παραδείγματα.

▼ **Η ΕΚΘΕΣΗ** ➡ θεωρητικό περίγραμμα, που τοποθετεί τα μέρη της έκθεσης (περιεχόμενο – δομή – έκφραση) σε σαφείς και σύγχρονες βάσεις, αφού συνδυάζει την παραδοσιακή μεθοδολογία με τις σύγχρονες αντιλήψεις για την έκθεση – δοκίμιο.

▼ **52 ΕΝΟΤΗΤΕΣ** ➡ εννοιών σε 3 τεύχη, που καλύπτουν ολόκληρη τη θεματολογία της έκφρασης – έκθεσης στο Λύκειο και τα προβλήματα στα οποία αναφέρεται η έκθεση σύγχρονου προβληματισμού στις Γενικές Εξετάσεις.

Ο Κάθε ενότητα περιέχει ένα γενικό διάγραμμα της βασικής έννοιας και ένα θέμα έκθεσης αναπτυγμένο με διάγραμμα.

Ο Οι βασικές πλευρές κάθε έννοιας αναλύονται με άρθρα και δοκίμια δοκιμών συγγραφέων που έχουν επιλεγεί με κριτήρια την εγκυρότητα, τη σαφήνεια και τον πλουραλισμό των απόψεων.

Ο Η ενότητα κλείνει με έκθεση μαθητή αξιολογημένη και βαθμολογημένη και με έναν ευρύ κατάλογο σχετικών θεμάτων έκθεσης που έχουν δοθεί στις εξετάσεις ή προτείνονται για διαπραγμάτευση.

➤ Ένα βιβλίο με μέθοδο και πληρότητα, χρήσιμο εργαλείο στα χέρια του μαθητή και δάσκαλου, που βοηθά στη σωστή και σοβαρή μελέτη και προετοιμασία για την έκθεση από την Α' Λυκείου ως την ώρα των Γενικών Εξετάσεων.

Η καλή μας κοινωνία, το αθώο εκπαιδευτικό μας σύστημα και οι κακοί εκπαιδευτικοί !

«Πολλοί καθηγητές (διορισμένοι και αδιόριστοι) κάνουν ιδιαίτερα μαθήματα!»

† Η «είδηση» μπορεί να είναι από ασήμι, αυτό που κρύβει όμως είναι από χρυσάφι !

Πραγματικά τα ιδιαίτερα μαθήματα, από καθηγητές και μη, έχουν πάρει διαστάσεις μαστίγας. Μαστίγας όχι μόνο για τους μαθητές και για τον οικογενειακό προϋπολογισμό, αλλά και για το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα και κυρίως για τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, που οδηγούνται στην πλήρη αλλοτρίωση, αφού προσπαθούν να «σπάσουν τα δεσμά» ενός πανάθλιου μισθού όχι διεκδικώντας ό,τι τους ανήκει, αλλά επαιτώντας «πόρτα-πόρτα», οι περισσότεροι την επιβίωσή τους, ελάχιστοι τον πλουτισμό τους...

Είναι γνωστό ότι οι εκπαιδευτικοί αμείβονται πολύ άσχημα. Είναι γνωστό ότι διορίζονται μακριά από το σπίτι τους, σε ηλικία 35 ετών κατά μέσο όρο, όταν ήδη έχουν οικογένεια...

Μπορεί αυτή η πραγματικότητα να αποτελέσει δικαιολογία για την είσοδό τους στον «κόσμο των ιδιαίτερων μαθημάτων»;

Όχι βέβαια.

Είναι όμως ένα μέρος του εδάφους πάνω στο οποίο αναπτύσσεται η «ιδιαιτερομανία». Κι αν θέλουμε να αλλάξουμε αυτήν την πραγματικότητα πρέπει να αναρωτηθούμε ποιος λιπαίνει το έδαφός της ;

Μήπως το ίδιο το εκπαιδευτικό μας σύστημα που έχει πλήρως ιδιωτικοποιήσει το κόστος προετοιμασίας των μαθητών του, ακόμη και μέσα στο δημόσιο σχολείο - εξεταστικό κέντρο;

Μήπως οι ίδιες οι «βλέψεις» της οικογένειας που ζητάει για τους γόνους της «εκπαίδευση», δηλαδή, αποκατάσταση - εξασφάλιση και αναζητά να την «αγοράσει ιδιαιτέρως», σαν ένα από τα κυριότερα μέσα της στρατη-

Το να δεις τον ήλιο και το φεγγάρι
δεν είναι δείγμα οξείας όρασης.
Το ν' ακούσεις τον ήχο του κερανού
δεν είναι δείγμα εξαιρετικής ακοής.
Πότε θα μπορέσεις να δεις
κάτω από την επιφάνεια;

γικής της για διάκριση - αρίστευση, η οποία αρκετές φορές παίρνει τη θέση της πίστης στη μορφωτική αξία της σχολικής καλλιέργειας;

Μήπως το κράτος - επιχειρηματίας που αντιμετωπίζει τα σχολεία σαν ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, τους μαθητές σαν πρώτες ύλες, τους γονείς σαν καταναλωτές και τους καθηγητές σαν κακοπληρωμένους τεχνικούς;

Ένας μεγάλος κινέζος στρατηγός ο Σουν Τζου πριν 2.500 χιλιάδες χρόνια στην «Τέχνη του Πολέμου» έγραφε:

«Όταν περικυκλώνεις τον αντίπαλο, αφήνε του πάντα μια διέξοδο. Αυτό δε σημαίνει ότι θα τον αφήσεις να διαφύγει. Ο σκοπός είναι να τον κάνεις να πιστέψει ότι υπάρχει κάποια οδός σωτηρίας. Έτσι ώστε να μην πολεμήσει, για το δικίο του, με το θάρρος που δίνει η απελπισία».

Αυτό κάνουν και οι κυβερνήσεις χρόνια τώρα.

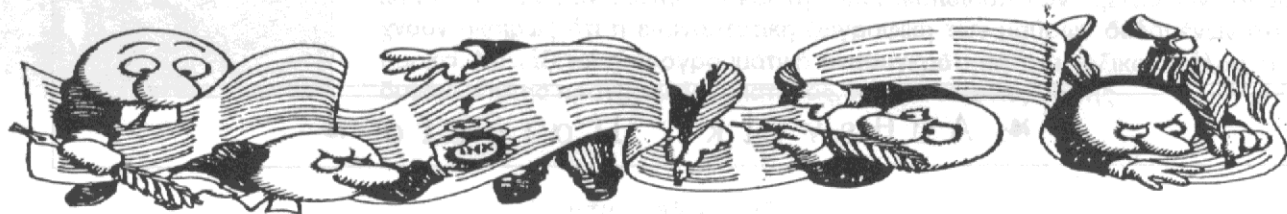
Μας έχουν με τρεις και εξήντα, αφήνοντάς μας, παράλληλα, ανοιχτό το «παράθυρο» των ιδιαίτερων μαθημάτων. Είναι, κοντολογίς, το κράτος - επιχειρηματίας που «βολεύεται» και μας «κλείνει το μάτι» για να έχει «το κεφάλι του ήσυχο», όσο δεν απαιτούμε αξιοπρεπή δημόσιο μισθό ή για να μπορεί να μας «πετάει τη λάσπη» των «ιδιαιτέρων» αδυναμιών μας κάθε φορά που απαιτούμε:

**Μπορείς να εξασφαλίσεις την επιβίωσή σου
έξω από το σχολείο, κ. Καθηγητά!**

Πρόσεξε όμως!

**αν ζητήσεις ποτέ να μπορείς να ζεις
μόνο από το «δημόσιο» μισθό σου
εγώ θα σε καταγγείλω,
«ιδιαιτεράκια»!**

Χρήστος Κάτσικας

Ο μαθητικός συνδικαλισμός στο στόχαστρο της καταστολής

της Αρετής Σπαχή

Νέα Βουλή των εφήβων και Μαθητικό Συμπόσιο επιβεβαιώνουν την προσπάθεια χειραγώγησης του μαθητικού κινήματος

Ο μαθητικός συνδικαλισμός, έκφραση της κοινωνικής και πολιτικής αφύπνισης των μαθητών, δέχτηκε πρόσφατα ένα ισχυρό πλήγμα αποπροσανατολισμού και αποδιοργάνωσής του, μέσα από τα Ευρωπαϊκά προγράμματα (Νέα Βουλή των Εφήβων και Μαθητικό Συμπόσιο) που ανέλαβε να υλοποιήσει η κυβέρνηση, εντάσσοντας σ' αυτά ως «δημοκρατικό άλλοθι» και τους καθηγητές. Επιχειρείται δηλ. η μετατροπή του μαθητικού κινήματος σε άβουλο αποδέκτη των πολιτικών επιλογών της κυβέρνησης και η εξάλειψη του ιδεολογικού και πολιτικού του χαρακτήρα ως κινήματος αμφισβήτησης, άρρηκτα δεμένου με το λαϊκό κίνημα.

Ωστόσο, το μαθητικό κίνημα έχει τη δική του ξεχωριστή πορεία, μέσα στα πλαίσια του λαϊκού κινήματος, τη δική του ιδεολογική ταυτότητα και πολιτική ιστορία αγώνων, ώστε κάθε προσπάθεια αποδυνάμωσής του όχι μόνο να 'ναι καταδικασμένη σ' αποτυχία, αλλά να θεωρείται αδύνατη.

Συγκεκριμένα, οι μαθητικές κοινότητες καθιερώνονται από την κυβέρνηση της Ν.Δ. την περίοδο της μεταπολίτευσης και έρχονται να καταγράψουν την επίσημη αναγνώριση του μαθητικού συνδικαλισμού, σε μια περίοδο ανάπτυξης και έντονης πολιτικοποίησης του κοινωνικού κινήματος. Η ιδεολογική ταυτότητα και ο πολιτικός προσανατολισμός του αναπτυσσόμενου τότε μαθητικού κινήματος προς την κατεύθυνση της σύνδεσής του με το λαϊκό κίνημα αποκάλυπτε τη δυναμική του και έθετε τις τότε κυβερνήσεις (ΝΔ) μπροστά στο δίλημμα της άμεσης καταστολής του ή της σταδιακής καταστολής των πολιτικών του ελευθεριών. Τελικά, επιλέγηκε η λύση της σταδιακής εξάλειψης της πολιτικής του φυσιογνωμίας και αυτό αποδεικνύεται από τα πρώτα βήματα συγκρότησης των μαθητικών κοινοτήτων. Το 1978, με απόφαση του Υπ. Παιδείας, Γεωργίου Ράλλη, δικαίωμα εκλογής στα προεδρεία είχαν μόνο οι μαθητές που είχαν αποφοιτήσει από την προηγούμενη τάξη με «λίαν καλώς», ενώ οι αποφοιτήσαντες με «καλώς» ή οι διετείς θεωρούνταν μιάσματα και ανίκανοι να εκπροσωπούν τους συμμαθητές τους... Καταγράφονταν δηλ. και τότε -όπως και σήμερα- η πολιτική κατεύθυνση της επιλεκτικής συμμετοχής των μαθητών στις κοινότητες τους και -κυρίως- η απαίτηση για άμεσο πο-

λιτικό έλεγχο των εκπροσώπων των μαθητών, αφού οι «καλοί μαθητές», είθισται να θεωρούνται οι πιο δεκτικοί στα μηνύματα πειθαναγκασμού και χειραγώγησης.

Το μέτρο αυτό συνάντησε την καθολική αντίσταση των μαθητών, οι οποίοι το θεώρησαν ρατσιστικό και διασπαστικό και γι' αυτό το λόγο το αναίρεσαν στην πράξη, εκλέγοντας ως αντιπροσώπους όλους τους μαθητές, που έθετε στο περιθώριο η διαταγή του Υπουργείου. Μ' αυτό τον τρόπο, για ένα ολόκληρο χρόνο, στα περισσότερα σχολεία, οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι ήταν «παράνομοι», με αποτέλεσμα να καλλιεργείται στη συνείδηση των μαθητών η αντίληψη ότι υπάρχουν δύο ειδών νομιμότητες: αυτή που το μαζικό κίνημα κατοχυρώνει στην πράξη και εκφράζει τη βάση της κοινότητας και αυτή που επιβάλλεται άνωθεν και εκφράζει πάντα συγκεκριμένα πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα. Το μήνυμα του μαθητικού κινήματος ήταν πιο σαφές: οι μαθητές ούτε ποδηγετούνται, ούτε αποπροσανατολίζονται. Διεκδικούν και περιφρουρούν με αγώνες τις κατακτήσεις τους.

Άμεσος αποδέκτης αυτού του μηνύματος η κυβέρνηση (ΝΔ), αναγκάζεται την επόμενη σχολική χρονιά (1979) να άρει την απαγόρευση... της εκλογής των «κακών μαθητών» και ν' αναγνωρίσει το καθολικό δικαίωμα εκλογής των μαθητών στα προεδρεία των κοινοτήτων τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι, την ίδια χρονιά, οι μαθητές στα περισσότερα σχολεία επιβάλλουν, με την αποχή από τα μαθήματα, ως αργία την ημέρα της 17ης Νοέμβρη και οργανώνουν, με δική τους πρωτοβουλία, τις εκδηλώσεις μνήμης για την εξέγερση του Πολυτεχνείου. Το επόμενο σχολικό έτος (1980) οι πολιτικές εκδηλώσεις των μαθητικών κοινοτήτων δεν περιορίζονται μόνο στη μνήμη του Πολυτεχνείου, αλλά εκφράζονται και με πορείες διαμαρτυρίας σ' αρκετές πόλεις.

Η πολιτικοποίηση του μαθητικού κινήματος είναι πια δεδομένη και η σύνδεσή του με το φοιτητικό κίνημα επιβεβαιώνεται στον αγώνα των καταλήξεων των Παν/κών σχολών, με σκοπό την κατάργηση του Ν.815, βάσει του οποίου ο Ράλλης επεδίωκε την πειθάρχηση και καταστολή του φοιτητικού κινήματος: -κυρίως- μέσω της εντατικοποίησης των σπουδών. Στη συνέχεια, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ (1981), περισσότερο ευέλικτη στις μεθόδους καταστολής, αναγνωρίζει μία «περίοδο χάριτος» στους ταραξίες φοιτητές και επαναφέρει με άλλο πρόσωπο το Ν.815, με χρονική καθυστέρηση 6 χρόνων (!) στην εφαρμογή του.

Την ίδια τακτική ακολουθούν οι κυβερνήσεις του

ΠΑΣΟΚ και απέναντι στο μαθητικό κίνημα : αναγνωρίζουν επίσημα τις κατακτήσεις των μαθητών (καθολικό δικαίωμα εκλογής, σύγκληση ΓΣ τμημάτων και σχολείων, κατάργηση της καθημερινής έπαρσης και υποστολής της σημαίας, κατάργηση της ποδιάς κ.λπ.), ενώ στην πράξη ο πολιτικός στόχος της χειραγώγησης του μαθητικού κινήματος παραμένει σταθερός... Αυτόν τον πολιτικό στόχο ευνοεί και η σταδιακή απομαζικοποίηση και αδρανοποίηση του μαθητικού κινήματος και η μετατροπή των εκλεγμένων αντιπροσώπων των μαθητών σε ειδική γραφειοκρατική κάστα, που διαπνέεται από διαχειριστική λογική. Παρατηρούνται δηλ. και στο μαθητικό κίνημα τα ίδια φαινόμενα εκφυλισμού και απονεύρωσης, που διαπιστώνονται και στους άλλους μαζικούς χώρους, με την εδραίωση του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία και την υποστήριξή του από τη συναινετική αριστερά.

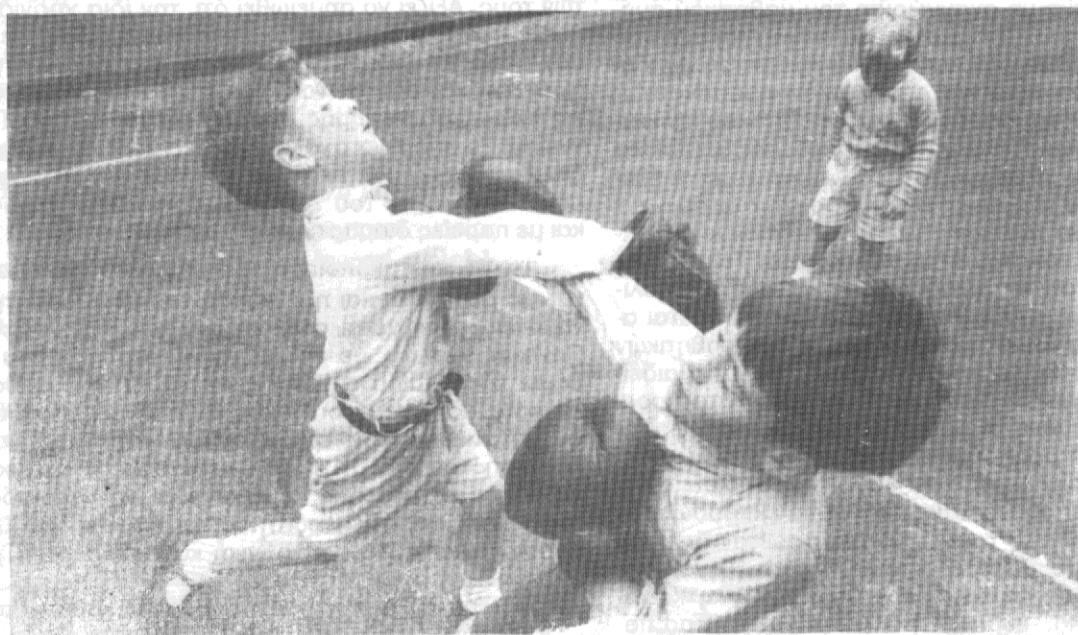
Ωστόσο, αυτά τα συμπτώματα κρίσης δεν αποτελούν πάγιο και αντιπροσωπευτικό χαρακτηριστικό του μαθητικού κινήματος, αλλ' απεναντίας υπερβαίνονται καθολικώς το 1990, οπότε ο Κοντογιαννόπουλος ως καθαρόαιμος εκφραστής της πολιτικής καταστολής, επιχειρεί -με τα προσχέδια του- την πλήρη διάλυση του μαθητικού κινήματος, με την τρομοκρατία του ποινολογίου, την απαγόρευση κάθε πολιτικής δραστηριότητας στο σχολείο, την τιμωρία της απουσίας, την επαναφορά της ποδιάς κ.λπ.. Τα συγγά αυτά μέτρα καταστολής αρκούσαν, για ν' αφυπνίσουν τις απονεκρωμένες αντιστάσεις του μαθητικού κινήματος. Οι γενικευμένες καταλήψεις των μαθητικών κτιρίων, οι μεγαλειώδεις μαθητικές πορείες και η μαζική συμμετοχή των μαθητών στα συλλογικά τους όργανα αποδείκνυαν ότι η περίοδος ύφεσης του μαθητικού κινήματος είχε παρέλθει. Το μαθητικό κίνημα αναδιπλωνόταν και απαντούσε -με πολιτικούς και ιδεολογικούς όρους- στα μέτρα χειραγώγησης του. Η δολοφονία του συν. Τεμπονέρα και η καθολική κοινωνική υποστήριξη του μαθητικού κινήματος σφράγισαν αυτό τον αγώνα και εξανάγκασαν τον Κοντογιαννόπουλο ν' αποσύρει τα εν λόγω νομο-

σχέδια και να παραιτηθεί.

Το μαθητικό κίνημα γνωρίζει πια μια νέα σελίδα και επαναπροσανατολίζεται σε νέους ιδεολογικούς και πολιτικούς άξονες, γεγονός που εξαναγκάζει τη διάδοχη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ να είναι... ιδιαίτερα προσεκτική στις μεθόδους καταστολής, που σκέφτεται ν' ακολουθήσει, και στη χρονική στιγμή που θα επιλέξει να τις εφαρμόσει. Αποδεικνύεται μάλιστα χαρισματική σ' αυτό τον εξευγενισμένο ρόλο του καταστολέα και ευελπιστεί στην αυτοδιάλυση του μαθητικού κινήματος, ώστε η εκ των υστέρων κατασταλτική της παρέμβαση να φανεί ως αποτέλεσμα της αδυναμίας του ίδιου του μαθητικού κινήματος. Και πράγματι! Το 1995 θεωρήθηκε η κατάλληλη χρονική στιγμή για μια τέτοιου τύπου επίθεση στο μαθητικό συνδικαλισμό, αφού μάλιστα η κυβέρνηση -συνεπικουρούμενη από τη συνδ. ηγεσία της ΟΛΜΕ- υπονόμεισε τους αγώνες των καθηγητών, με αποτέλεσμα να δημιουργείται η αίσθηση ότι ο χώρος της εκπαίδευσης είναι «έτοιμος» να δεχτεί τη λαίλαπα των θεσμικών μέτρων ιδιωτικοποίησης και αποδιοργάνωσης του δημόσιου σχολείου, όπως επιτάσσει η Λευκή και Πράσινη Βίβλος.

Αυτή η διάχυτη εντύπωση της κυβέρνησης καταδεικνύεται στα Ευρωπαϊκά προγράμματα για τη χειραγώγηση του μαθητικού κινήματος, που άρχισε να εφαρμόζει. Το πρώτο πρόγραμμα αφορά στην περίφημη «Βουλή των Εφήβων», το οποίο -εκτός από την ιδεολογική πειθάρχηση των μαθητών- επιχειρεί να καταστήσει και τους καθηγητές συνυπεύθυνους στην προσπάθεια κατακερματισμού του μαθητικού κινήματος. Συγκεκριμένα, πρόσφατα καθηγητές απ' όλη τη χώρα προσκλήθηκαν από το Υπ. Παιδείας να παρακολουθήσουν στην Αθήνα (Αίθουσα Γερουσίας της Βουλής!) τη νέα μεθοδευση για την κατάργηση των μαθητικών κοινοτήτων, την πειθάρχηση, την καταστολή και τη ρατσιστική διαίρεση των μαθητών σ' «επιλεκτους-μορφωμένους» και σε «απροσάρμοστους», διαίρεση που αποτελεί και το βασικό χαρακτηριστικό αυτού του προγράμματος.

Ο πρόεδρος της Βουλής, ο Κακλαμάνης, εναρμονιζόμενος με το πνεύμα των αντιδραστικών νομοσχεδίων του Κοντογιαννόπουλου (1990) και υπερβαίνοντας

ακόμα και τη δημοκρατική επίφαση του ερωτηματολογίου του Σουφλιά (1991), επιχειρεί ένα αποφασιστικό κτύπημα στο μαθητικό συνδικαλισμό, μέσω της δημιουργίας ενός επίλεκτου σώματος «αρίστων μαθητών», που θα συγκροτούν την περίφημη Βουλή των εφήβων, η οποία θα καταγράφει την «αριστοκρατία του πνεύματος» και την «ευγένεια της καταγωγής» των μαθητών όλης της χώρας. Γιατί τη Βουλή αυτή θ' απαρτίζουν εκείνοι οι μαθητές οι οποίοι -ευνοούμενοι από το προωθημένο πολιτισμικό οικογενειακό και κοινωνικό τους περιβάλλον- θα είναι σε θέση να προβληματίζονται σφαιρικά πάνω στη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα (!), να διατυπώνουν ορθά τις απόψεις τους (!) και να καταθέτουν τις προτάσεις τους, με τη μορφή της έκθεσης ιδεών (!), στο σύμβουλο καθηγητή τους...

Είναι φανερό ότι όλη αυτή η προσπάθεια στοχεύει να μετατρέψει την κοινωνική και πολιτική αφύπνιση των μαθητών σ' εξετάσεις του μαθήματος της έκθεσης ιδεών (!), ν' απομαζικοποιήσει τα συνδ. όργανα και να αποδυναμώσει το μαθητικό συνδικαλισμό, με την εμφανή ταξική επιλογή των «αρίστων μαθητών» στα αριστοκρατικά συνδ.όργανα, που τείνουν να καθιερωθούν. Παράλληλα, σ'όλη αυτή τη μεθόδευση της υπονόμησης του μαθητικού κινήματος, η κυβέρνηση επιδιώκει να αξιοποιήσει ως εκτελεστικά όργανα της κατασταλτικής πολιτικής της τους συμβούλους καθηγητές (φιλολόγους - κοινωνιολόγους κ.λπ.). Γιατί, βάσει του προγράμματος, οι σύμβουλοι καθηγητές θα καθορίζουν -με τα κριτήρια της βαθμολόγησης των εκθέσεων ιδεών- το «επίπεδο του κοινωνικού προβληματισμού» των μαθητών τους και θα τους κατηγοριοποιούν σε «ευφυείς και ικανούς» και σε «απαιδευτους και ακατάλληλους». Μ' αυτό τον τρόπο, η αντίθεση μεταξύ των κυβερνητικών μέτρων και των μαθητικών κοινοτήτων μετατρέπεται σε αντίθεση καθηγητών-μαθητών, με αποτέλεσμα τη συνολική αποδυνάμωση του εκπαιδευτικού κινήματος.

Ακολουθεί δεύτερη προσπάθεια ιδεολογικού ελέγχου του μαθητικού κινήματος -περισσότερο δημοκρατικοφανής αυτή τη φορά- μέσω του Ευρωπαϊκού προγράμματος για το Μαθητικό Συμπόσιο. Βάσει του προγράμματος αυτού, οι μαθητές καλούνται να προβληματιστούν πάνω σε μια συγκεκριμένη θεματολογία, που καθορίζεται από το Υπ. Παιδείας και, στη συνέχεια, να κληρώσουν (!) αντιπροσώπους για το Συμπόσιο. Είναι φανερό ότι, με το Β' αυτό πρόγραμμα, η σκοπιμότητα της κυβέρνησης είναι διπλή: να περιχαράκώσει ιδεολογικά το μαθητικό κίνημα στις κατευθύνσεις που αυτή επιδιώκει και να καταστρατηγήσει στην πράξη τις δημοκρατικές διαδικασίες απόδειξης των εκπροσώπων των μαθητών.

Η πρώτη σκοπιμότητα της κυβέρνησης καταφαίνεται -ιδιαίτερα- στο πρόγραμμα για την «Ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης», με το οποίο επιχειρεί να παραπλανήσει τους μαθητές ως προς τις πολιτικές κατευθύνσεις της Λευκής Βίβλου για τη συρρίκνωση του κοινωνικού κράτους και την πλήρη υποταγή του σχολείου στην υπηρεσία του ιδιωτικού κεφαλαίου. Παράλληλα, μ' αυτή

τη θεματολογία, το Υπ. Παιδείας επιχειρεί να εξωραΐσει τις ντιρεκτίβες της Ε.Ε., να τις εμφανίσει ως μοναδική προοπτική για την εκπαίδευση και -με δεδομένη την έλλειψη ουσιαστικής πληροφόρησης των μαθητών- να διασφαλίσει τη συγκατάνευση του μαθητικού κινήματος στην εκποίηση του δημόσιου σχολείου.

Η δεύτερη σκοπιμότητα, που αφορά στην υπονόμηση των δημοκρατικών διαδικασιών του μαθητικού κινήματος, αποδεικνύεται με την κλήρωση (!) των εκπροσώπων των μαθητών, διαδικασία που όχι μόνο απειλεί το δημοκρατικό δικαίωμα της αντιπαράθεσης των απόψεων και της εκλογής των αντιπροσώπων βάσει αυτής, αλλά προσβάλλει και τη νοημοσύνη των μαθητών... Γιατί, βέβαια, μόνο άνθρωποι χωρίς δυνατότητα σκέψης είναι δυνατόν να επαφίνονται στις... καλές προθέσεις... του τυχερού που θα κληρωθεί...

Αποδεικνύεται επομένως, εμπράκτως, ότι η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, αρνούμενη την τακτική της «σκληρής γλώσσας» της Ν.Δ., επιδιώκει το ίδιο μ' αυτήν αποτέλεσμα, ν' αποδιοργανώσει, να εκφυλίσει και ν' αποπροσανατολίσει το μαθητικό κίνημα. Φαίνεται μάλιστα αρχιτέκτονας σ' αυτή την τακτική αποδόμησης του μαθητικού κινήματος, αφού κατορθώνει σ' αυτό το στόχο της να διασφαλίσει και τη συγκατάθεση της ηγεσίας της ΟΛΜΕ (!), η οποία θα συμμετάσχει στο Μαθητικό Συμπόσιο και θα νομιμοποιήσει, με την παρουσία της, όλες τις πολιτικές κατευθύνσεις για την αποδιοργάνωση του δημόσιου σχολείου...

Όλο αυτό όμως το αριστοτεχνικό δομημένο σκηνικό της συναίνεσης, που οικοδόμησε η κυβέρνηση, προκειμένου ν' αποπροσανατολίσει το μαθητικό κίνημα, αποδείχτηκε πολύ ανίσχυρο στο κύμα της μαθητικής διαμαρτυρίας. Γιατί οι μαθητές ούτε πιόνια της όποιας κυβερνητικής απόφασης είναι, ούτε άβουλη αγέλη. Απέδειξαν ότι και πολιτική συνείδηση διαθέτουν και συλλογικά μπορούν ν' απαντούν στις όποιες μεθοδεύσεις αποδιοργάνωσης τους. Εκατό Λύκεια της Αττικής έδωσαν την πρώτη απάντηση, με την καταγγελία της θεματολογίας και των διαδικασιών της κλήρωσης, που όριζε το Υπ. Παιδείας. Επιπλέον εξέφρασαν την εκτίμησή τους ότι τα πορίσματα του Συμποσίου θα αξιοποιηθούν ως «άλλοθι» για την εδραίωση των κυβερνητικών μέτρων και οργάνωσαν πορείες διαμαρτυρίας στις περισσότερες πόλεις.

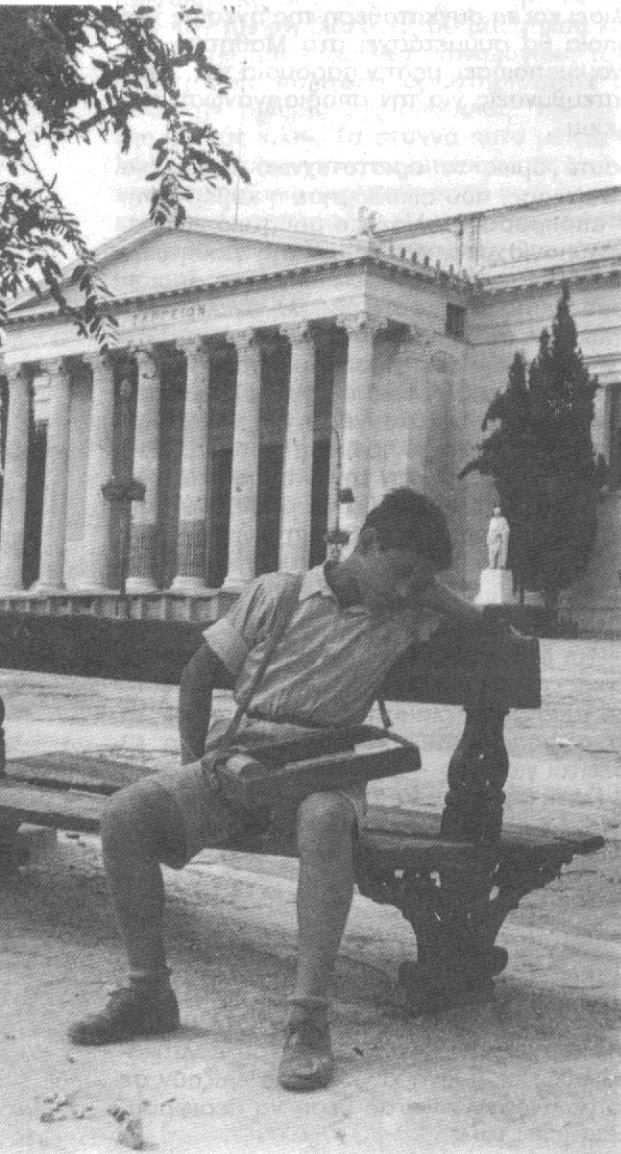
Παρακολουθώντας αυτές τις εξελίξεις το ΔΣ της ΟΛΜΕ, δέχεται ένα μάθημα δημοκρατικής ευαισθησίας και εξαναγκάζεται -εκ των υστέρων- να δηλώσει ότι... θα απόσχει (!) από το Μαθητικό Συμπόσιο, αν τα πορίσματά του αξιοποιηθούν από την κυβέρνηση (!) (Οργαν.ΙΙ). Πρόκειται για ύψιστη έκφραση πανικού, αλλά και υποκρισίας. Γιατί, βέβαια, καμία κυβέρνηση δεν πρόκειται να δεσμευτεί ως προς την αξιοποίηση των πορισμάτων μιας συζήτησης που διοργανώνει η ίδια. Αντιθέτως, είναι ευθύνη των συνδικαλιστικών οργάνων να κρίνουν ποιοι είναι οι άξονες, κάθε φορά, μιας συζήτησης και ποια η σκοπιμότητα της. Και σ' αυτή την πάγια συνδικαλιστική αρχή η ΟΛΜΕ αποδείχτηκε -για άλλη μια φορά- αμήνη...

Οι μαθητές όμως φαίνεται πως έχουν μνηθεί αρκετά καλά στις αρχές και τα μηνύματα του πολιτικοποιημένου συνδικαλιστικού κινήματος και γνωρίζουν σε βάθος ότι μόνο με αγώνες είναι σε θέση να περιφρουρήσουν τις κατακτήσεις τους.

ΔΙΑ
ΒΙΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Πώς η δια βίου ανασφάλεια και ανεργία γίνεται τρόπος ζωής

του Στέλιου Σταυρινάδη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) όρισε το 1996 ως «Ευρωπαϊκό έτος της δια Βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης». Μια χρονιά στη διάρκεια της οποίας η Ε.Ε. και τα Κράτη μέλη θα δραστηριοποιηθούν προκειμένου να ενισχύσουν το κύρος της άτυπης εκπαίδευσης και ιδίως της κατάρτισης. Υπενθυμίζουμε ότι άτυπη εκπαίδευση και κατάρτιση θεωρείται κάθε εκπαιδευτική δραστηριότητα που γίνεται έξω από την τυπική εκπαίδευση δηλ. το ιεραρχημένο δομημένο οργανωμένο χρονικά σε βαθμίδες εκπαιδευτικό σύστημα από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως το πανεπιστήμιο που περιλαμβάνει τόσο τις γενικές ακαδημαϊκές σπουδές όσο και τα εξειδικευμένα προγράμματα και θεσμούς ολοκληρωμένης επαγγελματικής και τεχνικής εκπαίδευσης. Στη χώρα μας η **τυπική εκπαίδευση** παρέχεται από το Δημοτικό, το Γυμνάσιο, τα Λύκεια και τις τεχνικές σχολές, τα Τ.Ε.Ι. και τα Α.Ε.Ι. Η **άτυπη εκπαίδευση** παρέχεται από τα κέντρα ελευθέρων σπουδών από δεκάδες φορείς με τη μορφή σεμιναρίων και τα τελευταία δύο χρόνια από τα ΙΕΚ δημόσια και ιδιωτικά.

Με την καμπάνια αυτή η Ε.Ε., που την χρηματοδοτεί με 8 εκ. Ε.Ε.Κ. από το δικό της ταμείο και από χορηγήσεις επιχειρήσεων και βιομηχανιών, επιχειρεί να αξιοποιήσει και να ενσωματώσει Υπουργεία, Πανεπιστήμια και συνδικάτα. Γι' αυτό το λόγο απευθύνονται ανάμεσα σε άλλους φορείς και σε πρόσωπα με μεγάλη επιρροή και πολιτικούς, σε εκπροσώπους συνδικάτων, σε οργανώσεις μη ευνοημένων προσώπων π.χ. ανέργων, σε οργανώσεις υπεύθυνες για γυναίκες και νέους κλπ.

Τα Υπουργεία Παιδείας και Εργασίας υπάκουα στις εντολές της Ε.Ε. οργάνωσαν στις 15-16 Φλεβάρη την εναρκτήρια συνδιάσκεψη του ευρωπαϊκού έτους της **δια βίου εκπαίδευσης και κατάρτισης**. Φορείς και προσωπικότητες έσπευσαν να στοιχιστούν πίσω από τις ντιρεκτίβες της Ε.Ε. Καθηγητές και ειδικοί απ' όλα τα Πανεπιστήμια της χώρας με αξιοθαύμαστη βιασύνη έτρεξαν να τεκμηριώσουν, να αναλύσουν και να εκλαϊκεύσουν την εντολή της Ε.Ε. (διάβαζε τη φωνή του Κυρίου). Μας κατέπληξαν με τις πρωτότυπες και περισπούδαστες καταθέσεις τους. «Χρειάζεται να μάθουμε να μαθαίνουμε» συμπέρανε ο πρόεδρος του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας. Και ο Γεν. Γραμματέας της Λαϊκής επιμόρφωσης ανέλυσε. «Η έννοια του να μαθαίνουμε πως μαθαίνουμε κατά τη διάρκεια όλου του κύκλου της ζωής μας δεν είναι πια φιλοσοφική αναζήτηση αλλά επιτακτικό ζητούμενο που απαιτεί να γίνει τρό-

πος ζωής!»

Είναι φανερό πως εκείνο που ενδιαφέρει την Ε.Ε. είναι «η βελτίωση της εργασίας και της ανταγωνιστικότητας», «Η εδραίωση και η ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας και η βελτίωση των προϊόντων και των υπηρεσιών και η μείωση του κόστους παραγωγής εξαρτάται από την ευκαμψία των δεξιοτήτων των εργαζομένων και την προσαρμοστικότητα τους στις εξελίξεις στην τεχνολογία παραγωγής» αναιμάσά και ο πρόεδρος του Ινστιτούτου Εργασίας. Η ανασυγκρότηση της οικονομίας της Ε.Ε. περνάει υποχρεωτικά από τη μείωση του κόστους εργασίας. Η αύξηση του κέρδους θα εξαρτηθεί από το πόσο φτηνό, ευέλικτο και εύκολα διαχειριζόμενο από την εργοδοσία θα καταστεί το εργατικό δυναμικό. Σ' αυτή την κατεύθυνση παίζει η ενθάρρυνση της άτυπης εκπαίδευσης και κατάρτισης, της δια βίου εκπαίδευσης.

Ανάμεσα στους στόχους που βάζει το έτος της δια βίου εκπαίδευσης είναι:

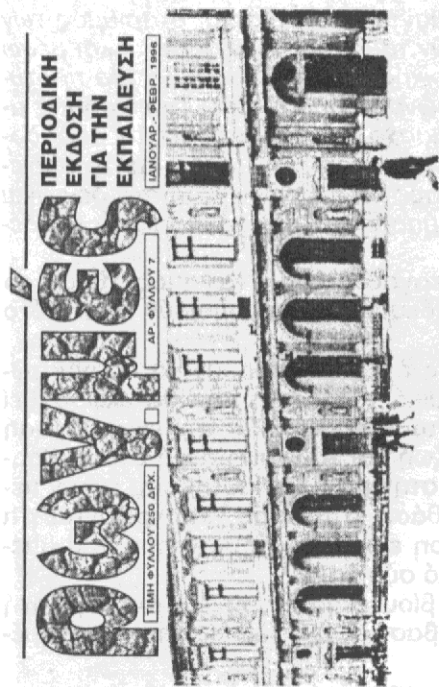
- η προώθηση της συνεχούς εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και της βασικής επαγγελματικής κατάρτισης
- η παροχή κινήτρων σε ιδιώτες για δια βίου εκμάθηση
- η βελτίωση της συνεργασίας ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και τον επιχειρηματικό τομέα
- η αύξηση της ευαισθητοποίησης των συνδικάτων και των εργοδοτών

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο να εξευρεθεί τρόπος «πιστοποίησης των αποκτημένων ικανοτήτων ανεξάρτητα αν αυτές αποκτήθηκαν μέσω κάποιου παραδοσιακού κύκλου μαθημάτων» ή «αν αποκτήθηκαν χωρίς να περάσει κανείς από τις κλασσικές οδούς εκπαίδευσης». Αυτό μπορεί «να σημάνει τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συστήματος πιστοποίησης τεχνικών και επαγγελματικών ικανοτήτων το οποίο θα έπαιρνε τη μορφή μιας ΚΑΡΤΑΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ».

Ποιες όμως είναι στην πραγματικότητα οι προοπτικές που ανοίγει η δια βίου εκπαίδευση;

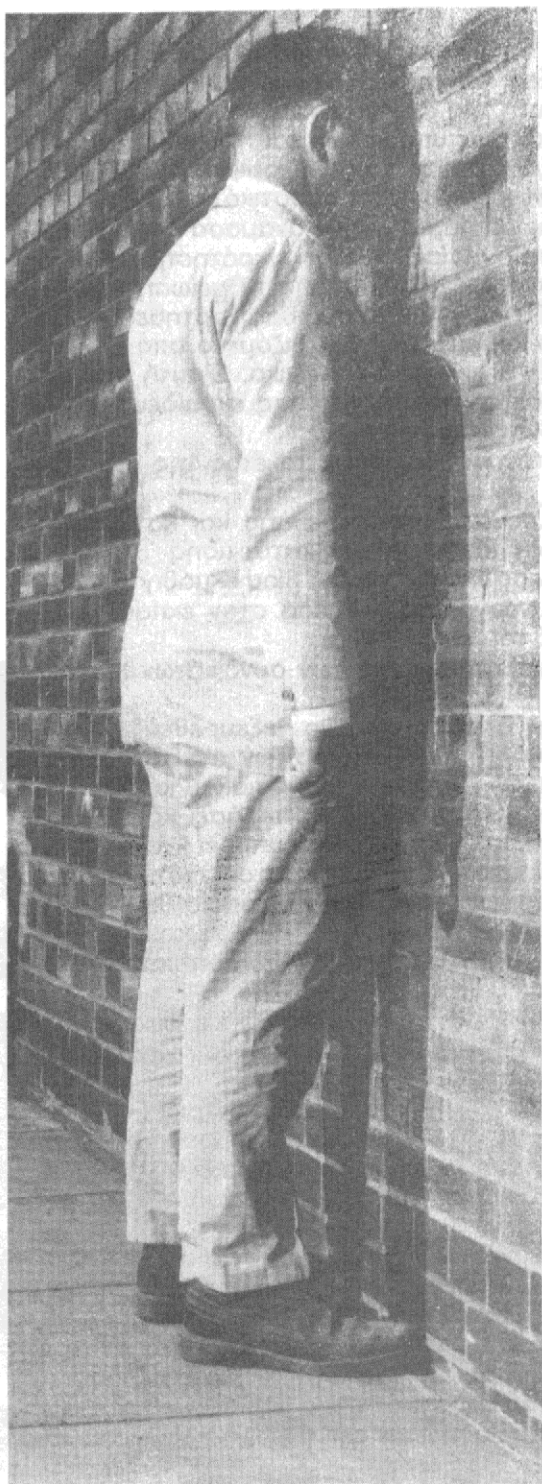
- Καταργούνται στην πράξη, τα πτυχία και τα διπλώματα, μια και κατά την Ε.Ε. «με το πέρασμα του χρόνου χάνουν όλο και περισσότερο την αξία τους».
- Οι γνώσεις και οι ειδικεύσεις κατακερματίζονται. Η «ΚΑΡΤΑ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ» καθώς και ο εργαζόμενος είναι μιας χρήσεως. Και οι δύο έχουν ημερομηνία λήξης. Μετά αρχίζει νέα περιπλάνηση...για νέες ειδικεύσεις και για νέα εργασία. Ανασφάλεια και ανεργία δια βίου.
- Δημιουργείται μια βιομηχανία παροχής γνώσεων, μονόπλευρων και ευκαιριακών, μέσω ιδιωτικών φορέων.
- Επιχειρήσεις και βιομηχανίες κατευθύνουν τα προγράμματα σπουδών, χωρίς κανένα κοινωνικό έλεγχο με μόνο κίνητρο τις, κάθε φορά, ανάγκες της αγοράς και το μέγιστο κέρδος.
- Το οικονομικό κόστος της κατάρτισης επιβαρύνει τους εργαζόμενους. Η ιδιωτικοποίηση στην εκπαίδευση απλώνεται και βαθαίνει.
- Η παροχή της εκπαίδευσης από κρατική συλλογική ευθύνη γίνεται ατομική ευθύνη.
- Καταργούνται τα δικαιώματα μεγάλων και πολλών ομάδων εργαζομένων που έχουν κατακτηθεί στη βάση του ίδιου επιπέδου σπουδών, των ιδίων τυπικών προσόντων, και οι συμβάσεις εργασίας εξατομικεύονται.
- Η συλλογική διεκδίκηση δεν έχει πια νόημα και κάθε ένας ξεχωριστά οι εργαζόμενοι γίνονται εύκολα έρμαιο της εργοδοσίας.

Έτσι ανοίγει ευχερέστερα ο δρόμος για τη διάλυση των κατακτημένων εργασιακών σχέσεων την κατάργηση των ασφαλιστικών δικαιωμάτων. Η δια βίου ανασφάλεια των εργα-

Θέσεις

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ - ΚΡΙΤΙΚΗ
ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΑΛΗΣ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

ζομένων και η δια βίου εκμετάλλευση από τη μεριά του κεφαλαίου γίνεται πράγματι τρόπος ζωής.

Ο Πρόεδρος του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας προσπαθώντας να στηρίξει την αναγκαιότητα της δια βίου μάθησης είναι απρόσμενα αποκαλυπτικός, «...ο αριθμός των θέσεων που αλλάζει ένα άτομο κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής του ζωής έχει αυξηθεί σημαντικά. Το ίδιο και ο αριθμός των παράλληλων απασχολήσεών του, που επιτυγχάνεται και μέσω της θεσμοθέτησης της μερικής απασχόλησης. Το νέο πρότυπο Εργασίας που διαμορφώνεται αποσυνδέει το εισόδημα από τη μία αποκλειστική απασχόληση, ανατρέπει το παραδοσιακό οκτάωρο, αλλάζει ανεπιστρεπτί τη μορφή και το περιεχόμενο της καθημερινότητας των ανθρώπων. Τίποτα δεν είναι όπως πριν και τίποτα δεν μπορεί να θεωρείται πλέον ως δεδομένο».

Για να πείσουν τους εργαζόμενους να αποδεχθούν το πνεύμα της δια βίου εκπαίδευσης χρησιμοποιούν το καρότο και το βούρδουλα.

Υπόσχονται στους νέους ότι έτσι μπορούν να πραγματώσουν με επιτυχία το δυναμικό τους, κάτι που θα εκφρασθεί μέσα από την προσωπική τους εξέλιξη και την ενσωμάτωσή τους στην επαγγελματική ζωή και την κοινωνία ή ότι θα βοηθήσουν να επανενταχθούν στην κοινωνία αυτοί που έχουν περιθωριοποιηθεί ή έχουν φθάσει στα άκρα. Υποκρίνονται ότι πρέπει να δοθεί μια δεύτερη ευκαιρία στους νέους που απέτυχαν με το κλασικό σχολικό σύστημα.

Παρουσιάζουν την δια βίου εκπαίδευση ως δημοκρατική απαίτηση που εξασφαλίζει βασικές ελευθερίες και κατακτημένα δικαιώματα.

Εκβιάζουν με τη διαπίστωση :

- ότι αυξάνονται οι θέσεις εργασίας που απαιτούν πολλές δεξιότητες και προσαρμοστικότητα δεξιοτήτων
- με το ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό ανεργίας των εργαζομένων με χαμηλό επίπεδο κατάρτισης
- με την αύξηση, στη δεκαετία του '80, των θέσεων εργασίας στον τομέα των υπηρεσιών

Επιδιώκεται έτσι ο προσανατολισμός των ΝΕΩΝ στο δια βίου κυνήγι της «ΚΑΡΤΑΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ» σαν να είναι η έλλειψη της κατάρτισης που δημιουργεί τα υψηλά ποσοστά ανεργίας. Συγκαλύπτουν έτσι τον πραγματικό λόγο που είναι η αναδιάρθρωση της οικονομίας της αγοράς, που καταργεί ασύμφορους για το κεφάλαιο τομείς παραγωγής αφήνοντας στο δρόμο της χιλιάδες ανέργους.

Στην Εύβοια, στο Λαύριο, στην Πάτρα, στη Σύρο οι εργαζόμενοι δεν είχαν την απαιτούμενη κατάρτιση ή ειδικευση ή μήπως τα σεμινάρια που υποβλήθηκαν έλυσαν στις περιοχές αυτές το πρόβλημα της ανεργίας;

Οι εργαζόμενοι πρέπει να απορρίψουν το πνεύμα της δια βίου εκπαίδευσης και ό,τι προηγείται ή έπεται αυτού. Μόνο έτσι ο εργασιακός μεσαίωνας που σχεδιάζει η νέα τάξη πραγμάτων θα μείνει μόνο στα σχέδια.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΩΡΙΚΟΣ

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 72 ΑΘΗΝΑ, τηλ. 3629675

Ζ. Πηγής 29 τηλ. 3303609, fax: 3301866

Φ. ΗΛΙΑΔΗΣ

happy
ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

ΔΩΡΙΚΟΣ

Ευρωπαϊκά Προγράμματα Μύθοι και πραγματικότητα

της Εύας Πολίτου

Τα γνωστά ευρωπαϊκά προγράμματα για την εκπαίδευση με στόχο τη διαμόρφωση ενός δυναμικού «ευρωπαϊκού τύπου» την ιδιωτικοποίηση, το μοντάρισμα της εκπαίδευσης στις τρέχουσες ανάγκες της αγοράς βρίσκονται ήδη σ' εφαρμογή. Όπου παρουσιάζονται τα προγράμματα και η φιλοσοφία τους, οι «ιθαγενείς» εκστασιάζονται από το βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα τους και η συζήτηση εκτρέπεται στο «τι θα κερδίσει το σχολείο μου». Καλοί αλλά ανυποψίαστοι «δουλευταράδες» δεν μπορούν να εξηγήσουν γιατί προγράμματα όπως «οι επεμβάσεις των μεγάλων δυνάμεων στις περιφέρειες της Ευρώπης» ή «ο ρόλος της ορθοδοξίας της Ευρώπης» απορρίπτονται ως μη συνάδοντα με το ευρωπαϊκό πνεύμα.

Το πρόγραμμα - καπέλο, δηλαδή το «Σωκράτης», περιλαμβάνει το Erasmus (τριτοβάθμια), το Comenius (σχολική εκπαίδευση), Lingua (ξένες γλώσσες), Ευρυδίκη (ευρωπαϊκό δίκτυο ενημέρωσης), Naric (δίκτυο ακαδημαϊκής αναγνώρισης) κ.λπ. Η συνεργάτης των «αντιτετραδίων» Εύα Πολίτου συνοψίζει και αναλύει την ουσία των περιφημων προγραμμάτων.

Socrates...ergo sum!!

Η επίθεση στα εργασιακά δικαιώματα των εκπαιδευτικών συνδέεται άμεσα με τις τάσεις για αναμόρφωση του παραδοσιακού ιδεολογικού και καταναμετηκού ρόλου του σχολείου στα πλαίσια της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης. Τα κοινοτικά προγράμματα έχουν κυρίαρχο ρόλο στην ιδεολογική επιβολή και στη νομιμοποίηση αυτών των ρυθμίσεων, γι' αυτό και κάθε απάντηση των εκπαιδευτικών στις επιθέσεις που δέχονται δεν μπορεί παρά να περνάει μέσα από την αποκάλυψη των αντιφάσεων τόσο στη στοχοθεσία όσο και στην εφαρμογή αυτών των προγραμμάτων και μέσα από την κριτική των πραγματικών συνεπειών που έχουν όχι μόνο σε βάρος των εκπαιδευτικών αλλά και σε βάρος του κεκτημένου ως τώρα δικαιώματος όλων για ενιαία, δημόσια και δωρεάν παιδεία.

Το πρόγραμμα SOCRATES (1995-1999) λειτουργεί ως πρόγραμμα-ομπρέλα, συγκεντρώνοντας και συντονίζοντας τα ξεχωριστά Κοινοτικά προγράμματα που «έτρεχαν» ως τώρα (ERASMUS για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση, COMENIUS για τη σχολική, LINGUA για την εκμάθηση γλωσσών, προγράμματα ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, εκπαίδευσης ενηλίκων, ανταλλαγής πληροφόρησης, προγράμματα σχετικά με τα εκπαιδευτικά συστήματα και την εκπαιδευτική πολιτική κλπ.). Ο κοινός στόχος που συνέχει όλα τα παραπάνω προγράμματα είναι η «διακριτική συνεργασία στο χώρο της εκπαίδευσης». Το SOCRATES, ως «το πρώτο ενιαίο και ολοκληρωμένο πρόγραμμα» για την εκπαίδευση επιτρέπει την εσωτερική παρακολούθηση και την εξωτερική αξιολόγηση των επιμέρους προγραμμάτων.

Ειδικότερα, οι στόχοι που τίθενται είναι:

- κατάρτιση ενός ανθρώπινου δυναμικού υψηλής ποιότητας, που θα μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες της περισσότερο ανταγωνιστικής και παγκόσμιας αγοράς που διαμορφώνεται σήμερα
- η Δια Βίου εκπαίδευση ως μόνη βιώσιμη απάντηση στις διαρκώς εξελισσόμενες ανάγκες εκπαίδευσης και κατάρτισης
- η κοινή ανάπτυξη διδακτικών υλικών και προγραμμάτων σπουδών καθώς και η κοινή αναγνώριση εκπαιδευτικών επιδόσεων και τίτλων, που θα διευκολύνει

το άνοιγμα μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς
→ η διάδοση πληροφορικών (δημιουργία «λεωφόρων πληροφορησης») και η προώθηση της ευρωπαϊκής διάστασης της εκπαίδευσης
→ η μείωση των κοινωνικών διαφορών και της ανεργίας

Το COMENIUS, που αφορά τη σχολική εκπαίδευση, περιλαμβάνει τρεις

Δράσεις:

Δράση 1: Εκπόνηση Ευρωπαϊκών Εκπαιδευτικών Σχεδίων και διάδοση των αποτελεσμάτων τους

Δράση 2: Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Εκπαίδευση παιδιών διακινουμένων, πλανόδιων επαγγελματιών και Τσιγγάνων

Δράση 3: Ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση, Σεμινάρια/κύκλοι μαθημάτων για το εκπαιδευτικό προσωπικό

Δηλώνεται δε ότι το COMENIUS απορρέει από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, η οποία δίνει τη δυνατότητα στην Κοινότητα να αναλαμβάνει μείζονες δράσεις στο χώρο της σχολικής εκπαίδευσης.

Η εφαρμογή των επιμέρους προγραμμάτων και ο αντίκτυπός τους όπως ήδη τον έχουν βιώσει, μας επιτρέπει να ερμηνεύσουμε την παραπάνω στοχοθεσία κάπως διαφορετικά από την επίσημη διατύπωσή της, αποφεύγοντας τη συνηθισμένη κατηγορία της κινδυνολογίας.

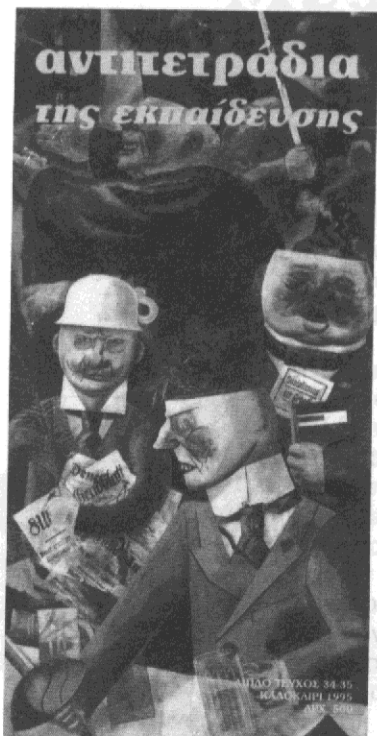
Έχουμε, λοιπόν, από τη μια πλευρά τη διεύρυνση του παραδοσιακού ιδεολογικού ρόλου του σχολείου, το οποίο «καλείται να διαδραματίσει καίριο ρόλο στην οικοδόμηση της Ευρώπης του αύριο» και από την άλλη αποδυνάμωση του κοινωνικού του χαρακτήρα. Το Κράτος, ως παραδοσιακός εγγυητής της οργάνωσης της εκπαίδευσης, εκχωρεί πλέον αρμοδιότητές του σε ιδιωτικούς φορείς, ταυτόχρονα όμως συνεργάζεται μαζί τους (καταβάλλει 25% του προϋπολογισμού των προγραμμάτων ως εθνική συμμετοχή, παραχωρεί την υποδομή και τους υπαλλήλους του που έχουν την απαραίτητη τεχνογνωσία. Έτσι η εκπαιδευτική πολιτική υλοποιείται από φορείς που δεν υφίστανται πολιτικό έλεγχο και επίσης διασπασμένα και πολυεπίπεδα, ώστε είναι εξαιρετικά δύσκολο να γίνουν αντιληπτές οι κατευθύνσεις και τα αποτελέσματά της. Το παράδοξο μάλιστα είναι ότι οι ίδιοι αυτοί φορείς, οι οποίοι κερδίζουν χωρίς να διατρέχουν κανένα οικονομικό ρίσκο, προβάλλονται ως οι κύριοι ανταγωνιστές της κρατικής εκπαίδευσης, αποτελώντας τον ιδεολογικό προμαχώνα κάθε προσπάθειας αποδυνάμωσης και συκοφάντησης των αιτημάτων για κοινωνική πολιτική στην εκπαίδευση.

Σε αυτό το πλαίσιο, η ταχύρυθμη κατάρτιση τείνει να αντικαταστήσει την εκπαίδευση ως διαδικασία που η συμμετοχή σε αυτήν καθόριζε και τους όρους εκπροσώπησης στο αγώνα για την κοινωνική κατανομή της εξουσίας. Και ποια είναι η «υψηλής ποιότητας κατάρτιση» που παρέχεται σε προγράμματα 300-600 ωρών που υλοποιούνται, αν δεν είναι εντελώς «μαϊμούδες», με τα λιγότερα δυνατά λειτουργικά έξοδα; Ποιες είναι οι υψηλές θέσεις που θα καταλάβουν στον κοινωνικό καταμερισμό εργασίας οι επιμορφωνόμενοι στο χειρισμό Η/Υ και στην κατασκευή φω-μπιζού;

Τις απαντήσεις στην αβεβαιότητα αυτών των ανθρώπων έρχεται να δώσει η Δια Βίου εκπαίδευση, το δεύτερο «προϊόν» που πουλάει το SOCRATES. Αν οι επιμορφωμένοι δε βρουν δουλειά με τις «γνώσεις» που απέκτησαν στο ένα πρόγραμμα (που μάλλον δε θα βρουν), θα διοχετευτούν στο επόμενο πρόγραμμα. Πέρα από την απάτη που συνιστά η προβολή της εργασιακής ανασφάλειας ως καλλιέργειας των γνώσεων και προσωπικής ανάπτυξης, η Δια Βίου εκπαίδευση απειλεί και τους ήδη εργαζόμενους, καθώς υποχρεούνται σε «επανακατάρτιση», επιπλέον του χρόνου εργασίας τους ή ωθούνται σε μερική απασχόληση. Εργασιακή ανασφάλεια και επικυριαρχία (πρακτική και ιδεολογική) στον ελεύθερο χρόνο των εργαζομένων είναι λοιπόν οι πραγματικές συνέπειες της Διά Βίου εκπαίδευσης.

Η εκπόνηση κοινών εκπαιδευτικών κριτηρίων και προγραμμάτων που «θα διευκολύνουν την κινητικότητα» εκπαιδευτικών και εκπαιδευομένων στα πλαίσια της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι αποτελεί υπόσχεση και όχι απειλή, στο βαθμό που δε διευκρινίζεται κάτω από ποιους εργασιακούς όρους οι εκπαιδευτικοί και οι σπουδαστές θα «μετακινούνται». Από την άλλη πλευρά, πώς συμβάλλουν οι επισκέψεις και οι ανταλλαγές στην επίλυση των προβλημάτων εκπαιδευτικών και μαθητών; Λύνονται τα εργασιακά προβλήματα των εκπαιδευτικών, βελτιώνεται η σχολική υποδομή ή παύουν οι μα-

θητές να αντιμετωπίζουν το φάσμα της ανεργίας;

Επιπλέον η ανάπτυξη «κοινών εκπαιδευτικών υλικών», παρά τη παιδαγωγικοφανή διατύπωσή της, σχετίζεται άμεσα με την υπόθεση του copyright των δικαιωμάτων που θα πρέπει να καταβάλλονται για τη χρήση των «ευρωπαϊκών» εκπαιδευτικών υλικών. Από την άλλη πλευρά, η πολυδιαφημισμένη χρήση της τεχνολογίας στην εκπαίδευση, πέρα από το ότι ξεκάθαρα ανοίγει τις πόρτες στις εταιρείες (αφού το Δημόσιο, το ίδιο Δημόσιο που επιτρέπει τη βιωσιμότητα αυτών των εταιριών, «δεν έχει τα χρήματα για τον τεχνολογικό εξοπλισμό των σχολείων»), παραπέμπει την επίλυση της εκπαιδευτικής ανισότητας στη... μαγεία. Γιατί πώς αλλιώς μπορεί να ερμηνευτεί η προσδοκία ότι η εγκατάσταση ενός - ή και δέκα- υπολογιστών στο μονοθέσιο σχολείο μιας ορεινής και άμπωτης περιοχής θα αυξήσει τις πιθανότητες των μαθητών του για σχολική επιτυχία; Ακόμα πιο εντυπωσιακή είναι η υπόσχεση ότι η εκπαίδευση μέσω υπολογιστών ή μέσω... του ταχυδρομείου (βλέπε «ανοιχτή και εξ απόστασεως απόσταση») θα βελτιώσει την εκπαιδευτική κατάσταση των Τσιγγάνων. Ο δε ρόλος του σχολείου ως κοινωνικού χώρου είναι ένα ζήτημα που αυτές οι προσεγγίσεις το αποσιωπούν εντελώς.

Προβληματικός φαίνεται και ο στόχος «διάδοση των πληροφοριών», στο βαθμό που δε διευκρινίζεται τι είδους πληροφορίες θα μεταδίδονται, με ποιον τρόπο, ποιοι θα έχουν πρόσβαση σε αυτές, ποιοι θα τις ελέγχουν και, τέλος, πώς θα αξιολογείται η «κατάκτησή» τους. Ακόμα, οι άμεσες πληροφορίες και εμπειρίες που έχει ο εκπαιδευτικός ή ο μαθητής θα απαξιώνονται ή θα πρέπει να «επικυρωθούν» και να διαδοθούν μέσα από τις ευρωπαϊκές «λεωφόρους πληροφορήσεως»; Ο εκπαιδευτικός που δε θα μπορεί να επικοινωνήσει με το συνάδελφο του επειδή θα εκπαιδεύεται «δια βίου», θα μπορεί να του στέλνει τα νέα του μέσα από ευρωπαϊκές βάσεις δεδομένων;

Προβλήματα υπάρχουν και με την «ευρωπαϊκή διάσταση» της εκπαίδευσης, που συσχετίζεται με την «αποφυγή στερεοτύπων κατά την επιλογή επαγγελματικού προσανατολισμού». Συμπεριλαμβάνεται σε αυτά τα «μη ευρωπαϊκά» στερεότυπα και το αίτημα για επαγγελματική εξασφάλιση;

Ο στόχος της «μείωσης των κοινωνικών διαφορών» πρέπει να συσχετιστεί με τη Δράση 2 του COMENIUS για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, αφού, σύμφωνα με τη φιλοσοφία των Κοινοτικών προγραμμάτων, η κοινωνική ανισότητα είναι ειδικό πρόβλημα και αφορά ειδικές κοινωνικές ομάδες. Έτσι, έχουμε κατάτμηση του πληθυσμού σε «ειδικές κατηγορίες» (μεταξύ αυτών οι νέοι και οι γυναίκες!) και προπαγανδίζονται μεγαλόστομα τα προγράμματα γι' αυτές τις «ομάδες», τη στιγμή που διακυβεύεται το δικαίωμα όλων για ενιαία δημόσια, δωρεάν εκπαίδευση, σαν να μην αναφέρεται το δικαίωμα αυτό στους Τσιγγάνους π.χ. ή ακόμα και...στις γυναίκες.

Η κατάτμηση αυτή, από την άλλη πλευρά, έχει αντίκτυπο και στα εργασιακά δικαιώματα των εκπαιδευτικών. Σε αυτά τα «ειδικά προγράμματα» δοκιμάστηκαν για πρώτη φορά οι εργασιακές σχέσεις «νέου τύπου»: μερική απασχόληση, απουσία συλλογικών συμβάσεων και ασφάλισης, προσλήψεις βάσει συνεντεύξεων, απαγόρευση κάθε συνδικαλιστικής δραστηριότητας κλπ.

Έπειτα, η έμφαση στα πολιτισμικά στοιχεία των μη προνομιούχων κοινωνικών ομάδων και υποδηλώνει ότι είναι αυτά τα στοιχεία που ευθύνονται για τη σχολική τους αποτυχία και αποκρύπτει την κοινωνική ανισότητα και την ταξική διάρθρωση της κοινωνίας στα πλαίσια της οποίας μειονοτικοποιούνται οι πληθυσμοί και στιγματίζονται ο πολιτισμός τους.

Τέλος, πρέπει να σημειώσουμε ότι η «ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική», όπως εκφράζεται στο SOCRATES δεν είναι εισαγόμενη, ούτε επιβάλλεται στις εθνικές κυβερνήσεις από κάποιους «κακούς» των Βρυξελλών. Σχετίζεται με την πολιτική και τα συμφέροντα των εθνικών κυβερνήσεων και μέσα από την πολιτική αυτή υλοποιείται (βλέπε αποκέντρωση, Π.Ε.Κ. κ.λπ.). Αυτό βέβαια δε σημαίνει ότι δεν υπάρχουν αντιφάσεις, τις οποίες το εκπαιδευτικό κίνημα θα πρέπει να τις αποκαλύψει και να τις εκμεταλλευτεί.

το σ.κ. κοιμάται τον ύπνο του δικαίου

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ - ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΟ: Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΕΤΟΙΜΑΖΕΙ ΝΕΑ ΑΝΤΙΛΑΪΚΗ ΕΠΙΘΕΣΗ

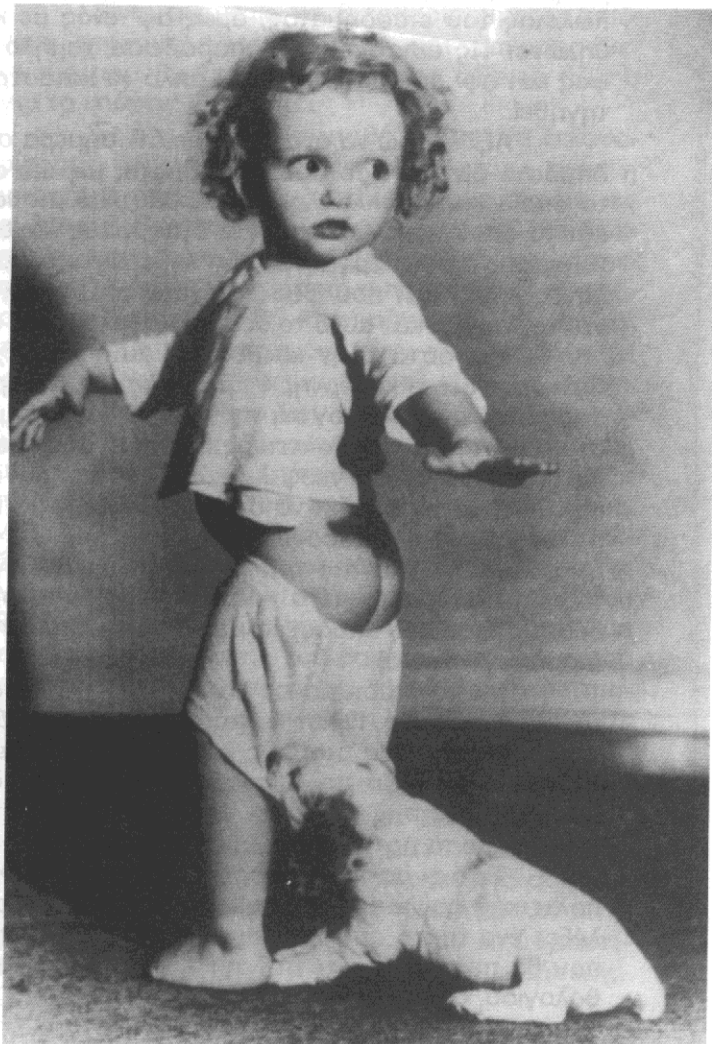
του Γιώργου Σόφη

Σύμφωνα με δηλώσεις των υπεύθυνων υπουργών της κυβέρνησης το 1996 θα είναι χρονιά μεγάλων αλλαγών στο χώρο του δημοσίου και της κοινωνικής ασφάλισης. Με επίσημη ανακοίνωση του υπερυπουργού Τσοχατζόπουλου μέσα στο 1996, θα καταρτιστεί το νέο μισθολόγιο για τους δημόσιους υπαλλήλους, ενώ ήδη προωθείται η κύρωση απ' την ελληνική βουλή των διεθνών συμβάσεων 151 και 154 που προβλέπουν την εφαρμογή των συλλογικών διαπραγματεύσεων στο δημόσιο. Στην κατεύθυνση αυτή έχει συσταθεί επιτροπή εμπειρογνομόνων, που οφείλει να παρουσιάσει τα πορίσματά της μέσα στο Μάη.

Ταυτόχρονα και από διάφορα επίσημα και ανεπίσημα χείλη, για μια ακόμα φορά, κρούεται ο κώδωνας του κινδύνου για το ασφαλιστικό σύστημα της χώρας μας. Ήδη διάφοροι υπουργοί δηλώνουν ότι το νομικό καθεστώς που ισχύει σήμερα έχει ολοκληρώσει τον κύκλο του, και ότι είναι αναγκαία η αναπροσαρμογή του, γιατί διαφορετικά θα οδηγηθεί σε πλήρη κατάρρευση. Στην κατεύθυνση αυτή κινούνται και μεγάλα εκδοτικά συγκροτήματα που με μεγάλες αναλύσεις και άρθρα απαιτούν απ' την κυβέρνηση τη λήψη άμεσων μέτρων. Στο σημείωμα που ακολουθεί θα επιχειρήσουμε να αναδείξουμε τις προθέσεις της κυβέρνησης και της άρχουσας τάξης πάνω στα δύο αυτά θεμελιώδη ζητήματα. Ταυτόχρονα θα επιχειρήσουμε να αναλύσουμε τη στάση της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας μέχρι σήμερα, καθώς και τα καθήκοντα του μάχιμου συνδικαλιστικού κινήματος.

ΤΟ ΝΕΟ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΟ: ΠΕΡΣΙΝΑ ΞΙΝΑ ΣΤΑΦΥΛΙΑ

Πέρασαν πάνω από 10 χρόνια από τότε που η πρώτη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ψήφισε και εφάρμοσε το λεγόμενο ενιαίο μισθολόγιο για την

αμοιβή των εργαζομένων στο δημόσιο. Η εφαρμογή του μισθολογίου αυτού που ουσιαστικά είχε στηριχθεί και απ' το σύνολο σχεδόν του σ.κ. εκείνης της περιόδου, αφού πέτυχε τους στόχους του, σήμερα είναι απαραίτητο να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες. Όταν λέμε ότι πέτυχε τους στόχους του, δεν εννοούμε φυσικά τις επιδιώξεις των εργαζομένων και τις ανάγκες τους, αλλά τις επιδιώξεις της άρχουσας τάξης. Έτσι δημιουργώντας μια πρόσκαιρη ευφορία, αυξάνοντας τους κατώτερους μισθούς, συμπίεσε τους καταληκτικούς μισθούς, μειώνοντας δραματικά την ψαλίδα αυτή. Έτσι ουσιαστικά έκανε μια αναδιανομή του εργατικού εισοδήματος, που πολύ γρήγορα φάνηκε ότι είχε σαν στόχο να καθηλώσει πρώτα απ' όλα τους βασικούς μισθούς σε απαράδεκτα επίπεδα και δεύτερο να αποκρούει κάθε φορά τις επιδιώξεις των εργαζομένων για πραγματικές αυξήσεις, επισείοντας το φόβητρο, ότι κάθε αύξηση στο βασικό μισθό έπρεπε να δοθεί σε όλους τους δημόσιους υπαλλήλους.

Με τον τρόπο αυτό, και με τη βοήθεια της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας, κάθε διεκδίκηση πλέον, έχει το χαρακτήρα του επιδόματος, που μπορεί προσωρινά να καλύπτει ένα μέρος της απώλειας του εισοδήματος, όμως απ' ενός με καθηλώνει τις συντάξεις σε απαράδεκτα χαμηλό ύψος και απ' ετέρου είναι πολύ απλό να καταστρατηγηθεί.

Αξίζει εδώ να αναφέρουμε ότι σήμερα στο δημόσιο δίνονται δεκάδες επιδόματα, μερικά απ' τα οποία είναι πολλαπλάσια του βασικού μισθού, και τα οποία χορηγούνται για διάφορους λόγους (κινητοποιήσεις εργαζομένων, κυβερνητικές επιλογές κ.λπ.) και που φυσικά έχουν αλλοιώσει εντελώς ακόμα και αυτό το ενιαίο μισθολόγιο.

Μπροστά στην κατάσταση αυτή που έχει διαμορφωθεί, η κυβέρνηση προτίθεται να αναπροσαρμόσει τη μισθολογική της πολιτική στο δημόσιο. Οι στόχοι της πολιτικής αυτής είναι σαφείς. Εφαρμόζοντας μια νεοφιλελεύθερη συντηρητική πολιτική θα επιδιώξει να συρρικνώσει ακόμα περισσότερο τις αποδοχές των εργαζομένων, να διαμορφώσει μια πιο αποκρουστική εικόνα, για το ήδη παραμορφωμένο κράτος της, και να συνδέσει άμεσα τις αποδοχές με την αποδοτικότητα (παραγωγικότητα).

Με τον τρόπο αυτό θα επιδιώξει δύο ταυτόχρονα στόχους. Πρώτον, να συρρικνώσει ακόμα περισσότερο τους μισθούς και δεύτερον, να ενισχύσει ακόμα πιο πολύ τον αυταρχισμό της δημόσιας διοίκησης, μέσα απ' τον έλεγχο των εργαζομένων με τα πριν παραγωγικότητας.

Σε ό,τι αφορά τη μορφή της μισθολογικής πολιτικής φαίνεται ότι η κυβέρνηση ήδη έχει επιλέξει ένα μικτό σύστημα αμοιβών. Ένα σύστημα που θα περικλείει και τη λογική του ενιαίου μισθολογίου, αλλά και τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και η ηγεσία του συνδικαλιστικού κινήματος, η ΑΔΕΔΥ, η οποία στο 29ο συνέδριο αποφάσισε τη διεκδίκηση των συλλογικών συμβάσεων, κρατώντας όμως αποκλειστικά για τον εαυτό της το δικαίωμα να διαπραγματεύεται το βασικό μισθό και στις επιμέρους ομοσπονδίες τις ιδιαιτερότητές τους, δηλαδή την επιδοματική πολιτική. Έτσι λοιπόν θα υπάρχει ένα κατ' επίφαση καθεστώς συλλογικών συμβάσεων, ελεγχόμενο απ' το κράτος και τη συνδικαλιστική γραφειοκρατία, αφού αυτοί οι δύο θα αποφασίζουν τη βασική μισθολογική πολιτική. Είναι φανερό δηλαδή ότι σε καμιά περίπτωση δεν κατοχυρώνεται ο χαρακτήρας των ελεύθερων συμβάσεων, αλλά η διαιώνιση της σημερινής απαράδεκτης κατάστασης.

ΚΑΤΑΡΡΕΙ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Όλοι σήμερα αναγνωρίζουν ότι το υπάρχον ασφαλιστικό σύστημα, τόσο για τους εργαζόμενους στο δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα, βρίσκεται σε πλήρη διάλυση. Τα ελλείμματα των ασφαλιστικών τομέων, η εισφοροδιαφυγή, τα χρέη και η αδυναμία των ταμείων να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους είναι κάτι παραπάνω από φανερό. Πολλοί ειδήμονες έχουν καταναλώσει πολύ μελάνι για να εξηγήσουν τις αιτίες της κατάρρευσής τους και να προτείνουν λύσεις. Όμως ουσιαστικά δύο λογικές κυριαρχούν στις προτάσεις αυτές. Η μία είναι η λογική της άρχουσας τάξης που επιχειρεί να ρίξει και πάλι τα βάρη της κρίσης στις πλάτες των εργαζομένων και η άλλη είναι η λογική των εργαζομένων που βλέπουν καθημερινά το μόχθο τους να καταληστεύεται απ' το κεφάλαιο.

Είναι αλήθεια ότι σήμερα τα ταμεία είναι στο χείλος της καταστροφής. Ποιοι όμως ευθύνονται για την κατάσταση αυτή; Οι εργαζόμενοι απαντά η εργοδοσία που ζητάει ταυτόχρονα να αυξηθούν οι εισφορές των εργαζομένων, τα χρόνια δουλειάς και να μειωθούν τα ασφαλιστικά τους δικαιώματα. Φτάνουν μάλιστα στην ακραία θέση να ζητάνε τη μείωση ή ακόμα και την περικοπή της εργοδοτικής εισφοράς στα ταμεία των εργαζομένων! Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και η σημερινή κυβερνητική πολιτική. Στην ίδια ακριβώς, που εφαρμόσε και προηγούμενα η κυβέρνηση της Ν.Δ. στις αρχές της δεκαετίας του '90.

Ο τότε υπουργός εθνικής οικονομίας Μανος και Οικονομικών Παλαιοκρασάς ψηφίζοντας το αντιλαϊκό πλαίσιο για την κοινωνική ασφάλιση που εφαρμόζει και σήμερα η κυβέρνηση Σημίτη, δήλωναν θρασύτατα ότι τα προνόμια των εργαζομένων και συνταξιούχων ήταν υπεύθυνα για την κρίση των ταμείων. Ούτε μια λέξη δεν βρήκαν να πουν για την καταλήστευση των ασφαλιστικών πόρων απ' το χρηματοπιστωτικό σύστημα, που εκμε-

ταλλεύεται τα αποθεματικά με απαράδεκτα χαμηλά επιτόκια (παλιότερα με μηδενικά), για την τεράστια εισφοροδιαφυγή του ιδιωτικού κεφαλαίου, αλλά και τα τεράστια χρέη του κράτους εργοδότη προς τα ταμεία αυτά, Αν σ' αυτά προσθέσει κανείς τη δραματική αύξηση της ανεργίας και τη μαύρη εργασία εύκολα μπορεί να διαμορφώσει την πραγματική εικόνα για τη σημερινή αθλιότητα.

Η σημερινή κυβέρνηση ετοιμάζεται να επιφέρει νέες αλλαγές στο ήδη καταρρέον ασφαλιστικό σύστημα. Είναι γεγονός ότι οι ιθύνοντες της Ν.Δ., όταν ψήφισαν το σημερινό ασφαλιστικό νόμο, είχαν δηλώσει ότι ο χρόνος ζωής του πλαισίου αυτού δεν μπορούσε να είναι για περισσότερο από 5-6 χρόνια. Έρχεται λοιπόν η σημερινή κυβέρνηση να συνεχίσει το καταστροφικό έργο της προηγούμενης με τους εξής στόχους.

Πρώτον, την αύξηση των εισφορών των εργαζομένων, δεύτερο την αύξηση των χρόνων εργασίας, τρίτο, τη μείωση των συντάξεων και τέλος την εξαφάνιση της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των εργαζομένων και συνταξιούχων. Αναφέρουμε χαρακτηριστικά ότι με τη δραματική αύξηση των φαρμάκων, η συμμετοχή των ασφαλισμένων με ποσοστό 25-70%, αποτελεί πραγματική αφαίμαξη απ' το εισόδημά τους, ενώ επίσης οι συντάξι-

μες αποδοχές έχουν φτάσει σε ποσοστό γύρω στο 5% των αποδοχών των εργαζομένων.

Μπροστά σ' αυτή τη δραματική κατάσταση η συνδικαλιστική γραφειοκρατία ή μένει απαθής ή ακόμα χειρότερα, συναινεί με την κυβερνητική πολιτική, επιδιώκοντας μικρορυθμίσεις χωρίς να τολμάει να θίγει τις εγκληματικές ευθύνες των κυβερνώντων για τη σημερινή απαράδεκτη κατάσταση. Είναι χαρακτηριστική άλλωστε η στάση της που με τη διεκδίκηση μόνο επιδομάτων, αφήνει άθικτο το βασικό μισθό που έτσι καθελώνει και τη σύνταξη.

ΤΟ MAXIMO σ.κ. ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΗΚΩΣΕΙ ΤΟ ΒΑΡΟΣ ΤΗΣ ΠΑΛΗΣ, ΓΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Δεν αρκεί φυσικά κανείς να περιγράφει μια κατάσταση και να φωτογραφίζει την πραγματικότητα. Είναι επιτακτική ανάγκη να παίρνει εκείνες τις πρωτοβουλίες που θα αντισταθούν στις επιλογές της άρχουσας τάξης και θα βάλει την προοπτική για την ανατροπή τους.

Είναι αναγκαίο να ξεκαθαρίσουμε ορισμένους στόχους άμεσους αλλά και μακροπρόθεσμους που θα αποτελέσουν τους άξονες πάλης για το επόμενο διάστημα.

Σε ό,τι αφορά το μισθό πρέπει να ξεκαθαρίσουμε τα εξής. Το κύριο ζήτημα δεν είναι η μορφή με την οποία θα διεκδικήσουμε τις όποιες αυξήσεις. Βασικός μας στόχος είναι ότι θα πρέπει να παραμείνει το δικαίωμα να ζούμε αξιοπρεπώς απ' αυτόν. Οι αυξήσεις αυτές πρέπει να αφορούν το βασικό μισθό, απορρίπτοντας τη λογική των επιδομάτων, γιατί μόνο έτσι κατοχυρώνονται και τα συνταξιοδοτικά μας δικαιώματα.

Υποστηρίξαμε και υποστηρίζουμε την πολιτική των συλλογικών συμβάσεων, θεωρώντας ότι αυτές μέσα απ' το συσχετισμό των δυνάμεων, αναπτύσσουν μια δυναμική σε κάθε κλάδο εργαζομένων και του δίνει τη δυνατότητα καλύτερων διεκδικήσεων. Είμαστε φυσικά κάθετα αντίθετοι με τη λογική της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας που θέλει να διατηρεί για τον εαυτό της το δικαίωμα της διαπραγμάτευσης του βασικού μισθού, αφού κινείται στην ίδια λογική με την κυβερνητική πολιτική και ούτε θέλει ούτε και μπορεί να έρθει σε ρήξη μαζί της.

Θεωρούμε ότι είναι επιτακτική ανάγκη να ξεκινήσει μια μεγάλη καμπάνια ενημέρωσης των εργαζομένων πάνω στην πραγματική κατάσταση που επικρατεί στο χώρο της κοινωνικής ασφάλισης, έτσι ώστε να αναπτυχθεί ένα σημαντικό κίνημα για την ανατροπή του σημερινού αντιδραστικού καθεστώτος ή τη διεύρυνση των κατακτήσεων.

Τι είναι και τι θέλει η ΕΡΓατοϋπαλληλική Αγωνιστική Συσπείρωση (ΕΡΓ.Α.Σ)

1. Η Εργατοϋπαλληλική Αγωνιστική Συσπείρωση (ΕΡΓ.Α.Σ.) δημιουργήθηκε από αγωνιστές εργαζόμενους και συνταξιούχους, ταξικούς συνδικαλιστές της Αριστεράς, στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα με σκοπό να στηριχθεί η προσπάθεια μιας ώριμης απάντησης των εργαζομένων στη συνολική επίθεση που δέχεται σήμερα η εργατική τάξη και ο λαός μας από τους κάθε λογής εκμεταλλευτές, την εργοδοσία και το κράτος.

2. Η ΕΡΓ.Α.Σ. φιλοδοξεί να συσπειρώσει στις τάξεις της με πνεύμα ισοτιμίας, αλληλεγγύης και αγωνιστικής προοπτικής κάθε εργαζόμενο, άνδρα ή γυναίκα, τους νέους, τους ανέργους, τους εργάτες και υπαλλήλους στην πόλη ή το χωριό, τους ξένους εργάτες, όλους όσους δέχονται εθελοντικά να ενωθούν σαν ένας άνθρωπος για τη διεκδίκηση των δίκαιων αιτημάτων τους όσο και για την ολοκληρωτική κατάργηση των εκμεταλλευτικών σχέσεων.

3. Σ' αυτήν την κατεύθυνση και με το πνεύμα της ενιαίας μετωπικής δουλειάς συνεργάζεται με κάθε συνδικαλιστική ομάδα, κεντρικά ή περιφερειακά, που έχει παρόμοιους στόχους και δεν εξαρτάται από το κεφάλαιο ή το κράτος.

4. Διαπιστώσαμε, μέσα από την πολύχρονη εμπειρία μας στους χώρους εργασίας, αλλά και κυρίως μέσα από τους ταξικούς αγώνες, ότι οι εργαζόμενοι απέναντι στην πολυμέτωπη επίθεση της

άρχουσας τάξης είναι μόνοι, ασυντόνιστοι, αβοήθητοι, χωρίς ορθό προσανατολισμό που να εξασφαλίζει την ενότητα και τη νίκη.

Θεμελιώνουμε μέσα στη ζωή και την πράξη μια αγωνιστική συσπείρωση εργατών και υπαλλήλων, ένα βήμα αποκάλυψης των αντεργατικών σχεδίων, ένα όργανο ενιαιοποίησης και σχεδιασμένης πάλης, επεξεργασίας και προβολής των αιτημάτων μας.

Επιδιώκουμε να θεμελιώσουμε έναν αγωνιστικό πόλο μέσα στο συνδικαλιστικό κίνημα, που θα κατακτά όλο και περισσότερο την ταξική ενότητα, θα φέρνει πιο κοντά τα αγωνιζόμενα τμήματα της εργατικής τάξης, θα σφυρηλατεί την ταξική συνείδηση. Αγωνιζόμαστε για τη νέα εξόρμηση των εργαζομένων ύστερα από τη φάση της ήττας και της αναδίπλωσής τους.

5. Η σημερινή συγκυρία χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια για επιβολή μιας νέας τάξης πραγμάτων πάνω στους λαούς όλου του κόσμου με επεμβάσεις, πόλεμο, εθνικισμό.

Στο εσωτερικό των καπιταλιστικών χωρών, στο εσωτερικό και της χώρας μας αμφισβητούνται όλα τα ιστορικά δικαιώματα των εργαζομένων και της νεολαίας και σ' όλα τα πεδία κηρύσσεται ένας αντιδραστικός εργασιακός μεσαίωνας που στην Ευρώπη ακούει στο όνομα Λευκή Βίβλος.

Αυτό σημαίνει ένταση της εκμετάλλευσης, κατάργηση του σταθερού ωραρίου, ελαστικές σχέσεις εργασίας, γενίκευση της ανεργίας και της φτώχειας, α-

πελευθέρωση των απολύσεων, σάρωμα της σύ-
νταξης - ασφάλισης, δημιουργία φτηνού ειδικευμέ-
νου δυναμικού.

Πάνω σ' αυτό το έδαφος της επίθεσης χί-
ζονται αντιδραστικά πολιτικά οικοδομήματα, η πο-
λιτική αντίδραση δυναμώνει, φουντώνει ο νεοφα-
σισμός, ο εθνικισμός, ο ρατσισμός, μέσα από νό-
μιμες κρατικές ή παρακρατικές δομές.

Στο επίκεντρο όλων των προσπαθειών
βρίσκεται η προσπάθεια των κεφαλαιοκρατικών και
ιμπεριαλιστικών κύκλων να αυξήσουν την κερδο-
φορία τους και να ανταγωνιστούν λυσσαλέα μετα-
ξύ τους για νέες σφαίρες επιρροής σ' όλο τον κό-
σμο.

6. Στη χώρα μας οι κυβερνήσεις ΠΑΣΟΚ και
ΝΔ με τα αλλεπάλληλα «σταθεροποιητικά προ-
γράμματα», αφ' ενός φορτώνουν νέα βάρη στις
πλάτες του λαού, αφ' ετέρου προσδένονται όλο
και πιο σφιχτά στο άρμα του ΝΑΤΟ και της Ευρω-
παϊκής Ένωσης με ορατές συνέπειες.

Ακολουθούν τους ιμπεριαλιστές σε εκ-
στρατείες όπως στη Βοσνία προσδοκώντας κάποια
οφέλη, υποτάσσονται στα κελεύσματα των ΗΠΑ,
όπως έδειξε η τελευταία ελληνοτουρκική κρίση,
κηρύσσουν το μονόδρομο της Ε.Ε., ενώ κατεδαφί-
ζουν τα τελευταία ψήγματα του κράτους πρόνοιας,
παραιτούνται τη λιτότητα, διαλύουν ολόκληρες πε-
ριοχές βιομηχανικές, ανατρέπουν κατακτημένα δι-
καιώματα, ιδιωτικοποιούν επιχειρήσεις, ξεκληρί-
ζουν την αγροτιά.

7. Σ' αυτήν τους την προσπάθεια βασικός ό-
ρος είναι η χειραγώγηση των εργαζομένων, των
νέων, των ανέργων, των φτωχών στρωμάτων, έτσι
ώστε αυτά να πιστέψουν, είτε ότι ευθύνονται για τα
δεινά, είτε ότι αυτά είναι αναγκαία - αναπόφευκτα,
είτε ακόμα χειρότερα, να στραφούν ο ένας ενάντια
στον άλλο με τις θεωρίες των «αντιπαραγωγικών»
και «τεμπέληδων», των «υψηλόμισθων» ή των
«προνομιούχων».

Κρίκος για να περάσει αυτή η πολιτική εί-
ναι τα ποικίλα Μ.Μ.Ε., που συνδέονται σήμερα με
χίλια νήματα και καθοδηγούνται από μια χούφτα
μεγαλοεργολάβους εφοπλιστές, την ολιγαρχία.

Απέναντι σ' αυτό τον ωκεανό της απάτης
και της νέας χειραγώγησης, οι εργαζόμενοι έχουν
ανάγκη τα δικά τους «κανάλια» ενημέρωσης. Τη δι-
κή τους ταξική απάντηση.

8. Τα συνδικάτα σήμερα, αν δεν χρησιμεύουν
σαν φυτώρια κομματικών βουλευτικών ή κρατικών
στελεχών, είναι μακριά από τις ανάγκες για ένα
γερό αποτελεσματικό εργατοϋπαλληλικό κίνημα.

Είναι πολιτικά, οργανωτικά και οικονομικά
εξαρτημένα από τα αστικά και ρεφορμιστικά κόμ-
ματα. Χειραγωγούνται, επηρεάζονται και λογοδο-
τούν έξω από τη βάση του συνδικαλιστικού κινήμα-
τος. Σήμερα ιδιαίτερα, ο ρόλος των ανωτέρων ορ-
γάνων του σ.κ. στηρίζεται και τρέφεται από τα
ΕΟΚικά κονδύλια.

Τα συνδικάτα εγκατέλειψαν τη βασική μέθοδο
πάλης που είναι οι εργατικοί μαζικοί αγώνες και προσα-
νατολίστηκαν στο συνδικαλισμό της γραβάτας και στον
«κοινωνικό διάλογο». Το αποτέλεσμα είναι ότι όλο και
λιγότερο συσπειρώνουν και κινητοποιούν τα μέλη τους,
όλο και περισσότερο λογοδοτούν στο κράτος και την
εργοδοσία.

9. Η βασική αιτία αφοπλισμού των συνδικάτων είναι ο
ρεφορμισμός, δηλαδή η ιδέα και πρακτική της «ταξικής
συνεργασίας». Σήμερα, παρουσιάζεται με το τρίπτυχο
του «ευρωπαϊσμού», δηλαδή της υποταγής στις ανά-
γκες των ευρωπαϊών κεφαλαιοκρατών, της ιδεολογίας
της «αγοράς», δηλαδή της αποδοχής όλων των αστικών
θεωριών για τον «εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη» και
τέλος με τη μέθοδο της «κοινωνικής συναίνεσης», δη-
λαδή της υποταγής της εργατικής τάξης στην αστική
πολιτική.

10. Οι παρατάξεις των αστικών κομμάτων (ΔΑΚΕ -
ΠΑΣΚΕ), αλλά και οι ρεφορμιστικές παρατάξεις του
ΣΥΝ και του ΚΚΕ αποτελούν, παρά τις όποιες φραστι-
κές διαφοροποιήσεις τους, συμπληρωματικά στοιχεία
συναίνεσης και υποταγής του σ.κ.

Η εργατική συνδικαλιστική γραφειοκρατία είναι
εξαρτημένη από την αστική πολιτική και λειτουργεί δια-
μεσολαβητικά ως υπονομευτής των αγώνων, ως απορ-
ροφητής των αντιλαϊκών αντιστάσεων. Ένα ταξικά προ-
σανατολισμένο σ.κ. οφείλει να προβάλλει και να κατο-
χυρώνει στην πράξη την αρχή πως **στηριζόμαστε στις
δικές μας δυνάμεις.**

Από την άλλη πλευρά αντιλήψεις που παρο-
σιάζονται με ριζοσπαστικό χαρακτήρα και προβάλλουν
τις ιδέες για δράση έξω από τα συνδικάτα, στο όνομα
της καθαρότητας της πάλης απέναντι στο ρεφορμισμό,
αποδυναμώνουν τον ταξικό πόλο, στηρίζονται στο θεα-
ματικό εντυπωσιασμό, παραγνωρίζουν όλη την ιστορική
πείρα των εργαζομένων, δημιουργούν σύγχυση και α-
ποπροσανατολισμό.

**Η ΕΡΓ.Α.Σ. παλεύει για τη μαζικοποίηση των
συνδικάτων, για το χτίσιμο νέων όπου δεν υπάρχουν,
για τον ταξικό προσανατολισμό τους.**

11. Αγωνιζόμαστε για την ταξική ανασυγκρότηση
του σ.κ. πάνω σ' ένα συγκεκριμένο πλαίσιο αιτημάτων
και με όπλα τους ταξικούς αγώνες.

Η ταξική ανασυγκρότηση προωθείται από (και
τροφοδοτεί παράλληλα) τον αγωνιστικό αριστερό πόλο
στα συνδικάτα, δημιουργεί νέους εσωτερικούς συσχε-
τισμούς, περιορίζει την αστική επιρροή, κόβει τους δε-
σμούς των συνδικάτων με τα πάσης φύσεως εργοδοτι-
κά κέντρα.

Τρεις είναι οι βασικές προϋποθέσεις της ταξι-
κής ανασυγκρότησης.

- α. η διεύρυνση του αγωνιστικού πόλου· σ' αυτόν
τον στόχο θα ενεργοποιηθεί η **ΕΡΓ.Α.Σ.**
- β. η προβολή συνολικού πλαισίου αιτημάτων που
να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις
της εργατικής τάξης.
- γ. η παράλληλη δράση ενός μαζικού επαναστατι-
κού πολιτικού ρεύματος, που να τροφοδοτεί και

να τροφοδοτείται από το σ.κ.

12. Τα αιτήματά μας δε στηρίζονται στο ρεαλισμό της υποταγής και της συναίνεσης. Βασίζονται στο ρεαλισμό των αγώνων, των αναγκών και των απαιτήσεων της εργατικής τάξης.

- Αγωνιζόμαστε, όχι μόνο για ένα δίκαιο μεροκάματο, αλλά και με τελικό σκοπό την κατάργηση της μισθωτής δουλειάς.
- Ενισχύουμε την ταξική ανεξαρτησία του σ.κ., τη δημοκρατία σ' αυτό, την ενότητα και αλληλεγγύη των εργαζομένων.
- Να ζούμε ικανοποιητικά από μια αμοιβή - πραγματικές αυξήσεις.
- Συλλογικές συμβάσεις - όχι στη σύνδεση μισθού παραγωγικότητας.
- Πλήρης, κανονική απασχόληση. Δουλειά για όλους και κοινωνική προστασία.
- 7ωρο, 35ωρο, πενθήμερο, χωρίς μείωση αποδοχών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων.
- Κατώτερη σύνταξη ίση με τον κατώτερο μισθό.
- Κοινωνική ασφάλιση σε όλους.
- Μόρφωση για όλους, όχι στις περικοπές σε υγεία, παιδεία, πρόνοια.
- Απόκρουση των ιδιωτικοποιήσεων. Υπεράσπιση των δικαιωμάτων όλων των ξένων εργατών. Πλήρη εργασιακά, ασφαλιστικά, κοινωνικά δικαιώματα.
- Βελτίωση των συνθηκών εργασίας και διαβίωσης. Φτηνή λαϊκή στέγη.
- Υπεράσπιση των δημοκρατικών δικαιωμάτων, κατάργηση των αντιδραστικών νόμων που φυ-

λακίζουν το σ.κ.

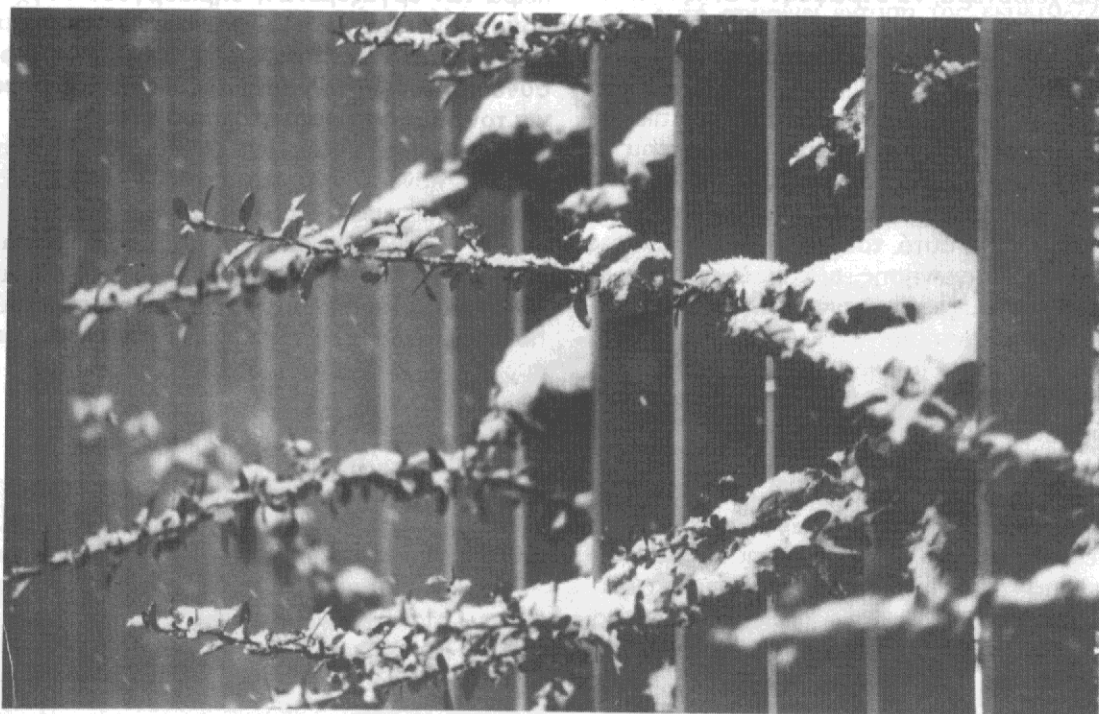
- Δυνάμωμα του αγώνα ενάντια στο ΝΑΤΟ, την Ε.Ε., τη Δ.Ε.Ε. Αντιιμπεριαλιστικός προσανατολισμός του σ.κ. Όχι στον πόλεμο και τον εθνικισμό.

Η **ΕΡΓ.Α.Σ.** αγωνίζεται για την ισχυροποίηση και τον ταξικό προσανατολισμό των συνδικάτων, που περνάει αναγκαστικά από έναν ισχυρό αγωνιστικό πόλο σε κάθε σωματείο, ομοσπονδία και συνομοσπονδία.

Αγωνιζόμαστε να συνδέσουμε τα άμεσα προβλήματα των εργαζομένων με τα γενικότερα παλλαϊκά αιτήματα και από αυτήν την άποψη απορρίπτουμε τις σαθρές θεωρίες για την «πολιτική ουδετερότητα» του συνδικαλισμού. Επιδιώκουμε τη συνεργασία με άλλες αγωνιστικές δυνάμεις του σ.κ. τοπικά ή ευρύτερα. Επιδιώκουμε συμφωνίες με οργανωμένο και σταθερό χαρακτήρα. Στηρίζουμε το συντονισμό των αγωνιζόμενων τμημάτων της εργατικής τάξης με τους αγώνες αγροτών, νέων, σπουδαστών.

Απευθύνουμε κάλεσμα σε όλους τους ταξικούς συνδικαλιστές, τους αγωνιστές εργάτες, υπαλλήλους, συνταξιούχους, να στρατευτούν μαζί μας, να απαντήσουμε στην επίθεση εργοδοσίας, κράτους και ευρωπαϊκού κεφαλαίου και οργανωμένα να προχωρήσουμε σε μια νέα έφοδο των εργαζομένων.

- ♦ Για την ταξική ανασυγκρότηση του σ.κ.
- ♦ Για μια πανελλαδική συσπείρωση ταξικών συνδικαλιστών και ένα ισχυρό ταξικό πόλο σε όλο το σ.κ.
- ♦ Για την αυτοπεποίθηση των εργαζομένων και μια νικηφόρα πορεία
- ♦ Με την **ΕΡΓ.Α.Σ.** για όλο τον κόσμο της εργασίας

Συζήτηση με μέλη της ΕΡΓ.Α.Σ. και της Συντακτικής Επιτροπής των «αντιτετραδίων»

Στην ιδρυτική σύσκεψη της ΕΡΓ.Α.Σ. συμμετείχε ένα βασικό τμήμα του εκπαιδευτικού ομίλου και των συντακτών των «αντιτετραδίων». Για το θέμα αυτό συζητήσαμε με τους Γιώργο Καββαδία, Γιώργο Σόφη και Αγγελική Φατούρου, που μας είπαν για την Εργατοϋπαλληλική Αγωνιστική Συμπέριωση και το μέλλον της:

1. Γιατί πήρατε μέρος στην ιδρυτική σύσκεψη της ΕΡΓ.Α.Σ.

Γ.Κ. - Α.Φ.: Είναι γνωστό ότι συμμετείχαμε δραστήρια στη δημιουργία του ταξικού ρεύματος που σήμερα είναι γνωστό ως «Παρεμβάσεις - Συσπειρώσεις» με αφητηριακό σημείο τη μεγάλη απεργία του 1988. Ωστόσο, στην πορεία διαπιστώσαμε ότι ορισμένα κομμάτια αυτού του ρεύματος έδιναν περισσότερη βαρύτητα και αξία στον όρο «ποικιλομορφία και διαφορετικότητα» παρά σ' ένα αγωνιστικό πρόγραμμα και στην πολιτικοσυνδικαλιστική ενότητα με βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους. Στην πανελλαδική συνάντηση δασκάλων - καθηγητών - αδιόριστων. (Πολυτεχνείο, Οκτώβριος 1995) φάνηκε από τη μια πλευρά η διάθεση της μεγάλης πλειοψηφίας των αγωνιστών της αριστεράς για ενότητα και δράση, από την άλλη καταγράφηκαν οι δισταγμοί και οι ταλαντεύσεις. Εμείς έπρεπε να προχωρήσουμε.

Γ.Σ. Πήραμε μέρος στην ιδρυτική σύσκεψη της ΕΡΓ.Α.Σ. και απευθύνουμε ανάλογο προσκλητήριο σ' όλους τους εκπαιδευτικούς της Αριστεράς. Διατηρούμε και διευρύνουμε τη δράση των Παρεμβάσεων - Συσπειρώσεων - Κινήσεων. Εργαζόμαστε για την οικοδόμηση ενός αξιόμαχου πόλου με αρχές, θέσεις και δράση. Ταυτόχρονα όμως στα πλαίσια των Παρεμβάσεων δημιουργούμε την ιδιαίτερη διακριτή συνιστώσα που λέγεται ΕΡΓ.Α.Σ. Είμαστε πλέον ένα οργανωμένο τμήμα στις Παρεμβάσεις και φιλοδοξούμε η θεωρητική και πρακτική μας συμβολή να δώσει νέα πνοή σ' αυτά τα σχήματα.

2. Τι προσδοκάτε από τη νέα κίνηση; Μία νέα παράταξη; Τι εννοείται όταν λέτε ταξικό πόλο της αριστεράς στα συνδικάτα;

Γ.Κ.: Από την άποψη της ιδιαίτερης λειτουργίας ναι! Χρειαζόμαστε θεωρητικό εξοπλισμό, χρειαζόμαστε αποκαλυπτικό υλικό, χρειαζόμαστε γερό δίκτυο πανελλαδικής ενημέρωσης και όχι αποσπασματικές κινήσεις, στηριγμένες στην καλή θέληση μιας ομάδας ή σε μια κομματική εντολή. Από την άποψη της ιδιαίτερης καταγραφής σ' εκλογές κ.λπ. λέμε ότι εκείνο που προέχει είναι η ενιαία μετωπική δράση πάνω στην οποία οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν στην ΕΡΓ.Α.Σ. έδωσαν εξετάσεις και πέτυχαν.

Α.Φ.: Μαχητική ή ειρηνική συνύπαρξη, αμοιβαίος έλεγχος και κοινή δράση. Υπάρχουν πρακτικές με τις οποίες δεν συμφωνούμε όπως οι θέσεις για έξω από τα συνδικάτα και θα τις ελέγχουμε με δημοσιο συντροφικό τρόπο. Υπάρχουν πολλές θέσεις

όπως π.χ. η άποψη για το ξεπερασμένο της υπεράσπισης της δημόσιας παιδείας η οποία και αντιστοίχως είναι και κίνημα δεν δημιουργεί και με την οποία θα συγκρουστούμε. Πιστεύουμε πως κάθε συνιστώσα του κινήματος οφείλει να εκθέσει ολοκληρωτικά την άποψή της στη βάση των τριών αρχών που αναφέραμε: Συνύπαρξη - Έλεγχος - Ενιαία δράση. Για παράδειγμα με πολλά από τα σημεία που κατά καιρούς εκθέτει η Παρέμβαση στην Πάτρα (περιοδικό Ρωγμές) διαφωνούμε (π.χ. ρόλος τεχνολογίας, ουτοπικό όραμα, 12χρονο σχολείο ως πανάκεια, έξω από την ΑΔΕΔΥ). Αλλά συμφωνούμε βαθύτατα μαζί τους στην κοινή προσπάθεια για τη δημιουργία ενός μόνιμου πόλου στην εκπαίδευση. Υπάρχει κοινή πολιτική βούληση και αυτό είναι εκτιμητέο.

Γ.Σ.: Θέλουμε την οργανική ενότητα με άλλους χώρους εργαζόμενων στο Δημόσιο, όπως τους νοσοκομειακούς και την Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ήδη το Κεντρικό Συμβούλιο της ΕΡΓ.Α.Σ. παίρνει πρωτοβουλίες για την ανάδειξη μεγάλων ζητημάτων όπως το ασφαλιστικό και την κοινή αντιμετώπιση με τους άλλους Δ.Υ. Η δύναμη των εργαζόμενων βρίσκεται στην ενότητά τους και ο σημερινός κατακερματισμός δεν μας αφήνει αδιάφορους. Πολλά λέγονται για το μέτωπο των εργαζομένων αλλά λίγα γίνονται

Α.Φ.: Η κατάσταση δεν είναι εξαιρετική. Στους αδιόριστους υπάρχει πολιτική κουφόβραση, στους δασκάλους υπάρχουν εστίες αντίστασης αλλά η πράσινη πλειοψηφία κατисχύει, στους καθηγητές, η «απεργία διαρκείας» και το ιδεολογικό της φορτίο λειτουργεί ως αδύναμη μνήμη. Παρ' όλα αυτά το εκπαιδευτικό τοπίο είναι προνομιακό. Γιατί έχει συγκεντρωμένο δυναμικό, γιατί οι Γ.Σ. δεν έχουν αντικατασταθεί από δημοψηφίσματα ή γελοιότητες του εκσυγχρονισμού, γιατί τα προβλήματα είναι πολλά, γιατί το μαθητικό δυναμικό θέτει ερωτήματα και τέλος γιατί ο μεγάλος όγκος των εργαζόμενων ανήκει σε μια γενιά με αγωνιστικές μνήμες, συν το γεγονός ότι η πραγματική αριστερά είναι υπαρκτή και υπολογίσιμη. Τόσο από άποψη μεγέθους, όσο και από άποψη θέσεων και ηγεμονικής εμβέλειας.

Γ.Κ.: Ο Εκπαιδευτικός όμιλος, ο κύκλος των αντιτετραδίων είναι ευρύς, ευρύτατος. Όσοι πήραμε την πρωτοβουλία να συγκροτήσουμε την ΕΡΓ.Α.Σ. εκπαιδευτικών θ' απευθυνθούμε σ' όλο αυτόν τον κόσμο για να τον πείσουμε ή να πειστούμε. Το περιοδικό έχει τη δική του σχετική αυτονομία, το δικό του ιδιαίτερο κοινό και το δίκτυό του. Ελπίζουμε ότι η δράση μας θα δώσει και νέες όψεις του εγχειρήματος των «αντιτετραδίων».

Γ.Σ.: Δεν έχουμε να χάσουμε τίποτα. Αντίθετα. Ο χρόνος θα δείξει ότι έχουμε να κερδίσουμε πολλά. Εμείς καλούμε τους αγωνιστές της αριστεράς να χτίσουν τις «δικές τους» τοπικές Παρεμβάσεις και να οργανωθούν στην ΕΡΓ.Α.Σ. ως σταθερό σημείο συγκρότησης και αναφοράς. Το βασικό μας πλαίσιο περιγράφεται στην ιδρυτική μας διακήρυξη που μοιράζεται στους χώρους εργασίας. Καμιά θέση όμως δεν μπορεί να περπατήσει αν δεν οικοδομηθεί ένας μαζικός ταξικός πόλος σ' όλους τους χώρους εργασίας. Αυτό είναι το πρώτο καθήκον μας.

αντιτετράδια της εκπαίδευσης

εκπαιδευτικό περιοδικό

έκδοση του Εκπαιδευτικού Ομίλου

Γραφεία: Αριστοτέλους και Αβέρωφ 23, 2ος όροφος,
τηλ. 8227992, 10433 Αθήνα

ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Όλη η σειρά
των αντιτετραδίων της εκπαίδευσης
από το τεύχος 6-38
στην τιμή των 7.000 δρχ.

Ειδικά για βιβλιοθήκες σχολείων
στην ειδική τιμή των 6.000 δρχ.

Στείλτε τη συνδρομή σας με ταχυδρομική επιταγή
προς :

Αγγελική Φατούρου

Δυρραχίου 55, 10443 Αθήνα

Γραφτείτε συνδρομητές στα αντιτετράδια της εκπαίδευσης

Εσωτερικού ετήσια : 2.500 δρχ.

Εσωτερικού διετής : 4.500 δρχ.

Εσωτερικού τριετής : 6.000 δρχ.

Τα αντιτετράδια της εκπαίδευσης
στηρίζονται οικονομικά,
αποκλειστικά στους αναγνώστες τους.
Ανανεώστε τη συνδρομή σας!
Γράψτε καινούριους συνδρομητές...
Διαδώστε τα αντιτετράδια πανού!

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ για το ΖΗΤΗΜΑ της ΔΙΑΝΟΗΣΗΣ

Η σιωπή και η ευθύνη των διανοουμένων

του Θανάση Τσιριγώτη

Α. Αναγκαία εισαγωγικά

Στο ζήτημα των διανοουμένων, ο αιώνας κλείνει όπως σχεδόν άρχισε! Το μεγαλύτερο τους τμήμα στις αρχές του αιώνα υποστήριζε τη μεγάλη ιμπεριαλιστική εξόρμηση στις χώρες πέραν της Ευρώπης και οι ισχυροί κατάφεραν να στοιχίσουν πίσω τους χιλιάδες «πένες» που υμνούσαν τις εκστρατείες σε Ασία, Ν.Αφρική, Ν.Αμερική. Λίγο αργότερα, η διάνοηση ντύθηκε τον εθνικό της μανδύα και υπεράσπισε με πάθος τον Α' παγκόσμιο πόλεμο ανάλογα με ποια σημαία υπηρετούσε. Το τέλος του αιώνα βρίσκει βασικό τμήμα των διανοουμένων να στρατεύεται άλλοτε ενεργά και άλλοτε να κρατά στάση ανοχής απέναντι στην νεοσυντηρητική επέλαση, την κοινωνική βαρβαρότητα, τις ιμπεριαλιστικές επιδρομές σε Βαλκάνια και Γ' Κόσμο.

Στη χώρα μας τα εθνικά μανιφέστα, από δεξιά γωνιά, του 1988 ακολούθησαν τα διαγγέλματα για το ιερό όνομα της Μακεδονίας που σωρηδόν υπέγραφαν οι «σκαπανείς του πνεύματος», ακολούθησε η παγερή σιωπή τους όταν οι εργάτες ζητούσαν δουλειά, όταν το υπουργείο Αμύνης έστελνε στρατιώτες στη Βοσνία και όταν η αστυνομία συλλάμβανε σαν σε πόλεμο 500 άτομα.

«Πού είναι οι διανοούμενοι;» αναρωτήθηκαν πολλοί. Εμείς απαντάμε πως αν οι φωνές τους, οι εκκλήσεις και οι υπογραφές τους έχουν στόχο το δυνάμωμα του νεοφιλελευθερισμού και της Ε.Ε., τότε μας φτάνει και μας περισσεύει η σιωπή τους. Ας μείνουν, όπως οι Ινδοί άγιοι, στην ομφαλοσκόπησή τους.

Όμως αξίζει να ρίξουμε λίγο φως στο ρόλο και την κοινωνική θέση αυτής της περίφημης ομάδας.

Β. Ορισμένοι προσδιορισμοί

Ο Β.Ι.Λένιν ανέφερε στον περίφημο ορισμό του για τις τάξεις:

«Τάξεις ονομάζονται μεγάλες ομάδες ανθρώπων που ξεχωρίζουν μεταξύ τους από τη θέση που κατέχουν μέσα σε ένα ιστορικά καθορισμένο σύστημα της κοινωνικής παραγωγής, από τη σχέση τους (στο μεγαλύτερο μέρος κατοχυρωμένη και διατυπωμένη σε νόμους) προς τα μέσα παραγωγής, από το ρόλο τους στην κοινωνική οργάνωση της εργασίας και συνεπώς από τους τρόπους που ιδιοποιούνται τη μερίδα του κοινωνικού πλούτου που διαθέτουν και από το μέγεθος αυτής της μερίδας. Τάξεις είναι οι ομάδες εκείνες ανθρώπων, που η μια μπορεί να ιδιοποιείται τη δουλειά της άλλης, χάρη στη διαφορά της θέσης που κατέχει μέσα σ' ένα καθορισμένο σύστημα της κοινωνικής οικονομίας».

Αντίθετα, ορισμένες θεωρίες (π.χ. Πάρσονς) που βρίσκονται στη μόδα στους χώρους της «νέας αριστεράς», παρουσιάζουν την ταξική διαστρωμάτωση μέσα από εντελώς υποκειμενικά κριτήρια, όπως είναι η ιδεολογία, η κομματική ένταξη, το κοινωνικό γόητρο, το μορφωτικό επίπεδο, ξεκόβοντάς τα από τις σχέσεις των ανθρώπων με την παραγωγή και την οικονομία.

Αναφερόμενοι όμως στους διανοούμενους προφανώς μιλάμε για ένα διαταξικό στρώμα, αφού ως τέτοιους εννοούμε εκείνη την κοινωνική κατηγορία, όπου η ειδίκευση και η ειδικευμένη εργασία τους είναι το κύριο ή μοναδικό προσόν για τη συντήρησή τους. Οι διανοούμενοι λοιπόν δεν είναι «τάξη» με τα κλασσικά χαρακτηριστικά, είναι στρώμα που βρίσκεται τόσο στην αστική τάξη όσο και στις λαϊκές τάξεις. Πιο συγκεκριμένα ένα μικρό τους τμήμα είναι οργανικά δεμένο με την άρχουσα τάξη (διευθυντικά στελέχη επιχειρήσεων, τραπεζών, πανεπιστημιακοί καθηγητές, ΜΜΕ, βουλευτές), ένα δεύτερο μεγαλύτερο βρίσκεται στη σφαίρα της αυτοαπασχόλησης (μηχανικοί, αρχιτέκτονες, γιατροί, δικηγόροι, λογοτέχνες, συγγραφείς, σκηνοθέτες, ζωγράφοι, γλύπτες, ασφαλιστές, φροντιστές) και ανήκει σε παλιά κλασσικά στρώματα της κοινωνίας, ενώ το πολυπληθέστερο βρίσκεται στο χώρο της μισθωτής εργασίας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη ζωή, τις προσδοκίες και τη συμπεριφορά του (δάσκαλοι, καθηγητές, λογιστές κ.λπ.)

Υπάρχει, τέλος, ένα πολύ σημαντικό τμήμα διανοουμένων που βρίσκεται στον εφεδρικό στρατό της ανεργίας (αδιόριστοι πτυχιούχοι, ετεροαπασχολούμενοι). Ιδιόμορφο ρόλο στην αναπαραγωγή της κυρίαρχης ιδεολογίας παίζει και όλη η πυραμίδα της εκκλησίας

(παπάδες, ιερομόναχοι, επίσκοποι κ.λπ.)

Είναι αναμφισβήτητο γεγονός ότι υπάρχει μια σημαντική αύξηση των εργαζόμενων με υψηλό τίτλο σπουδών στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό, γεγονός που ενώ επηρεάζει το ειδικό τους βάρος στην παραγωγή δεν μπορεί να μας οδηγήσει σε συμπεράσματα που τους φέρνουν ως «πρωτοπορία» της κοινωνίας.

Έτσι, το 1971 υπήρχαν 158.076 οικονομικά ενεργοί απόφοιτοι των ΑΕΙ (4,89 του ΟΕΠ), το 1981 έγιναν 264.871 ή 7,47 του Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού και 119.371 Απόφοιτοι Ανωτέρων Σχολών (3,37 του ΟΕΠ). Το πλάτεμα της διανοήσης στην παραγωγή και την κοινωνία συνυπάρχει με το βάθεμα της ειδίκευσης και του κατακερματισμού τους, σε τέτοιο μάλιστα βαθμό ώστε να μην υπάρχει καμία δυνατότητα αυτό το διαταξικό στρώμα να εκφραστεί ενιαία και συλλογικά.

Όταν βέβαια αναφερόμαστε στη σημερινή απραξία και σιωπή των διανοουμένων απέναντι σε όλα τα φαινόμενα σήψης και παρακμής του καπιταλιστικού κόσμου (πόλεμος, φτώχεια, ιμπεριαλιστικές εκστρατείες, καταστολή, κ.λπ.), το κάνουμε αφ' ενός γιατί σε σημαντικές περιόδους (μεσοπόλεμος, Β' παγκόσμιος πόλεμος, δεκαετία του '60) ένα σημαντικό τμήμα τους στάθηκε στο πλευρό του αριστερού και λαϊκού κινήματος, αφ' ετέρου γιατί χρειάζεται να αποκαλυφθεί σε έκταση, ότι ο ρόλος των διανοουμένων ως «συνεχούς πρωτοπορίας» είναι ένας μύθος που πλασαρίστηκε από τους κάθε λογής ρεφορμιστές.

Η σημερινή κρίση της διανοήσης είναι στην ουσία κρίση της πνευματικής εργασίας στην αστική κοινωνία.

Το κεφάλαιο σήμερα, με βασικές ιδεολογικές προμετωπίδες την Ενωμένη Ευρώπη, την ανταγωνιστικότητα των τεχνοκρατών, τον εκλεπτυσμένο οικουμενικό αντικομμουνισμό, ζήτησε από τους διανοούμενους και κυρίως από το ορατό τους τμήμα (τους λεγόμενους «επώνυμους») να συστρατευθούν μαζί του στη νέα κερδοφόρα εξόρμησή του.

Στην πραγματικότητα η άρχουσα τάξη υπογραμμίζει την αρχή της πως, παραγωγικός είναι σ' αυτή την κοινωνία, αυτός που συντελεί στο να μεγαλώνει το κεφάλαιο και όχι όποιος ζει από τα έσοδά του, ζητώντας από τη διανοήση να αφήσει κατά μέρος τα ιδεολογήματα της αφηρημένης ελευθερίας και την ατομικότητά της και να δουλέψει με στόχο τη θωράκιση του αστικού συστήματος. Οι διανοούμενοι τέθηκαν στην υπηρεσία του κέρδους, πράγμα το οποίο διευρύνθηκε, αφού η υποχώρηση της αριστεράς σε τοπική και παγκόσμια κλίμακα επέτρεψε αφ' ενός να ανθίσουν νέες κλίμακες αστικών ιδεών και αξιών, αφ' ετέρου να υπάρξουν μαζικές «μεταγραφές» αριστερών και δημοκρατών ρεφορμιστών διανοουμένων στο καθαρά αστικό πεδίο, ακόμα και στο χώρο του εθνικισμού.

33

ΟΥΤΟΠΙΑ: Μία νέα σύλληψη;

του Αλέξανδρου Πορφυρίου

Εισαγωγικά

Πλήθυναν τελευταία τα άρθρα, οι συζητήσεις, οι αναλύσεις επώνυμων και ανώνυμων που προτείνουν ως διέξοδο στη γενικευμένη επίθεση του αστικού βαρβαρισμού την «ουτοπία» και το «άλλο όραμα».

Άρθρα με τίτλο «ζητείται ουτοπία», συνθήματα «είμαστε οραματιστές», αναλύσεις με κατάληξη «ν' ανακαλυφθεί η ουτοπία». Στις τελευταίες φοιτητικές αντιπαραθέσεις (Νοέμβρης 1995) και στις πρόσφατες φοιτητικές εκλογές επανήλθαν με σφοδρότητα τα «ονειρικά ξεσπάσματα αντικαπιταλιστικού χαρακτήρα», ο αγωνιστικός θρήνος έσμιγε με τον ανταρτισμό και την ανάγκη της φυγής. Πανεπιστημιακοί, άνθρωποι καλών προθέσεων, απέναντι στην αστυνομοκρατία και τις συλλήψεις αντιπαραθέτουν μία νοσταλγία για το χαμένο αύριο και δράσεις ενός «ρομαντικού αντικαπιταλισμού». Τι συμβαίνει;

Συμβαίνει, ότι η συνολική κρίση στην οικονομία και την ιδεολογία γεννάει την ανάγκη για συνολικές απαντήσεις που θα δοθούν είτε προς τα δεξιά είτε προς τ' αριστερά.

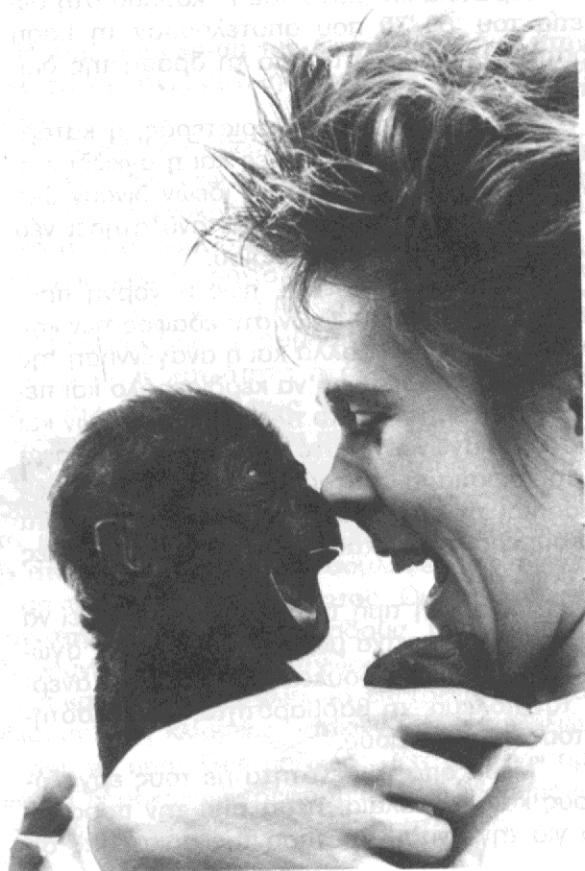
Οι «ουτοπικοί διανοούμενοι» προτείνουν απέναντι στον τεχνοκρατισμό και τη νέα τάξη και ένα τρίτο δρόμο. Αυτόν της μεγάλης απόδρασης.

Περί ουτοπίας

Η λέξη ουτοπία προέρχεται από το ου-τόπος, δηλαδή από τον ανύπαρκτο τόπο και έχει την καταγωγή της στο ομώνυμο βιβλίο του Τόμας Μορ (1478-1535) ενός από τους πρόδρομους του ουτοπικού σοσιαλισμού που τον αποκεφάλισε ο Ερρίκος Η' της Αγγλίας γιατί ασκούσε κριτική σε βασιλικό καθεστώς (1).

Την έννοια της ουτοπίας όμως τη βρίσκουμε και στον Πλάτωνα ανακατεμένη με δουλοκτητικές αξίες, σε πραγματείες του Μεσαίωνα που επαγγέλονται ένα κοινωνικό ιδεώδες απαλλαγμένο από τη φτώχεια και τη δυστυχία σε συγγραφείς όπως ο Καμπέ (Ικαρία), ο Τζ. Χάρρικτον, «Η δημοκρατία της Ωκεανίας» (1656), ο Ε. Μπέλαμι «Μία ματιά πίσω» (1888), καθώς και σε επιστημονικές και παιδαγωγικές αντιλήψεις (Ρουσσώ - Μπένκον - Έρασμος).

Στην Κίνα και στη Ρωσία παρουσιάζονται ανά-

λογες πραγματείες για τον αιώνιο κόσμο, όπως στα έργα των Δεκεμβριστών και επαναστατών Δημοκρατών (Μποκτάνωφ). Αλλά η μεγάλη ανάπτυξη του ουτοπικού σοσιαλισμού εμφανίζεται την αρχή του 19^{ου} αιώνα με τους Ζαιν Σιμόν, Όουεν, Φουριέ που ανοίγουν το δρόμο για τις βάσεις του επιστημονικού σοσιαλισμού των Μαρξ-Ενγκελς.

Με την άνοδο του ύστερου καπιταλισμού, μία σειρά από κινήματα διαμαρτυρίας στρέφονται με παθιασμένο πολλές φορές τρόπο ενάντια στον αστικό κόσμο και τον κόσμο των χαμένων αυταπατών, που όμως διαρκώς στο εσωτερικό τους ξεχωρίζονται σε προοδευτικά και συντηρητικά (2). Στις σημερινές συνθήκες, με την πλούσια παρακαταθήκη των εργατικών και κοινωνικών αγώνων, πρέπει να δούμε την «ουτοπία» ιδωμένη στην απάντηση που χρειάζεται ο νεοφιλελευθερισμός και τα φαινόμενα που γεννάει (ανεργία, πόλεμος, ρατσισμός, μαύρη εργασία, κατακερματισμός).

Έτσι από τη μια πλευρά οι κοινωνικά αποκλεισμένοι εκφράζουν μ' έναν ανακόλουθο τρόπο την ανάγκη για μια κοινωνία απαλλαγμένη από όλα τα κακά τέρατα. Από την άλλη όμως ο πυρήνας των θεωριών της ουτοπίας, μ' όποιο τρόπο και αν παρουσιάζεται, έρχεται αντικειμενικά να υπονομεύσει την ολοκληρωμένη και αποτελεσματική απάντηση της αριστεράς. Καλό λοιπόν είναι να ξεχωρίσουμε το τσόφλι της «πολιτικής ουτοπίας» από τις αυθόρμητες και υγιείς αντιστάσεις των εργαζομένων.(3)

Στο χώρο της εκπαίδευσης να αντιπαραθέσουμε το σχεδιασμό για ένα σχολείο σε μία ανώτερης μορφής κοινωνία (το σοσιαλισμό) με όλες τις γενικόλογες ανθρωπιστικές εκκλήσεις για την «αυταξία της γνώσης» και το «γενικό καλό της μόρφωσης». Από αυτήν την άποψη τα γενικά στοιχεία της θεωρίας της πολιτικής ουτοπίας είναι αρνητικά.

Αντί να οργανώσουν τη «σκέψη τους» στο πεδίο της συγκεκριμένης ανάλυσης και της ιστορικότητας των φαινομένων, προτιμούν τις άχρωμες και αφηρημένες αναφορές στα «δικαιώματα του ανθρώπου». Αρνούνται

την κεντρικότητα της εργατικής τάξης ως του βασικού υποκειμένου της κοινωνικής απελευθέρωσης, προβάλλοντας ένα αντιστορικό γενικόλογο ουμανισμό και έναν πλδαρδό δημοκρατισμό.

Αντί να προτείνουν οι ουτοπιστές μας, ή τουλάχιστον ν' ανιχνεύσουν ένα συγκεκριμένο δρόμο επίλυσης των κοινωνικών αντιθέσεων, αρκούνται στις γενικότητες της «χειραφέτησης», δηλαδή ενός γενικού σχήματος που θεωρείται πανάκεια. Αποτέλεσμα αυτής της προσέγγισης είναι η απόσπαση από την πραγματικότητα, η συνειδητή ιδεαλιστική αντίληψη της ιστορίας με το σχήμα «όλα ήσαν ανάποδα», η αντικατάσταση του αγωνιστικού ρεαλισμού με το αφηρημένο σχήμα του ιδεώδους, η υπερεκτίμηση του ρόλου της εκπαίδευσης και της αγωγής με ηθικολογικές αναφορές για την αυταξία και τη μόρφωση. (4)

Οι ουτοπικοί και «ρομαντικοί αντικαπιταλιστές» αρνούνται ν' αναφερθούν στους συγκεκριμένους τύπους κοινωνικής οργάνωσης που θ' αντικαταστήσουν το σημερινό σύστημα, περιφρονούν τις συζητήσεις για την οικονομική βάση και την παραγωγή, τη βαφτίζουν συλλήβδην «γκρίζα», αποδεικνύοντας έτσι και την περιφρόνησή τους για τη χειρωνακτική εργασία.

Αντί της συγκεκριμένης ανάλυσης προτείνουν σχήματα με «χαρούμενα χρώματα» (όπως αυτά που έχουν τα καλά νηπιαγωγεία) και το ευκαίο σχήμα της «ανθρώπινης ευτυχίας».

Αλλά τα «οράματα» χρειάζονται σχέδιο, συμμεχίες, πράξη και όχι γενικόλογες αφοριστικές διακηρύξεις. Χρειάζονται τη μελέτη της ιστορίας του κινήματος, αποκάλυψη των ολικών μύθων του συστήματος και των αντιφάσεων του, χρειάζονται μ' άλλα λόγια ανεβασμένη συνείδηση και ταξική πράξη. Χρειάζονται την επιστημονική και όχι την ουτοπική ανάλυση της κοινωνίας. Εξάλλου ο 19^{ος} αιώνας είναι αρκετά μακριά για δάνεια!!

(1) βλ. Σοβιετική Εγκυκλοπαίδεια, (2) Ένρος Φίσερ, (3) βλ. Λένιν, Η μεγάλη ουτοπία, (4) R.SAYRE-M: LONY, Μορφές ρομαντικού αντικαπιταλισμού..

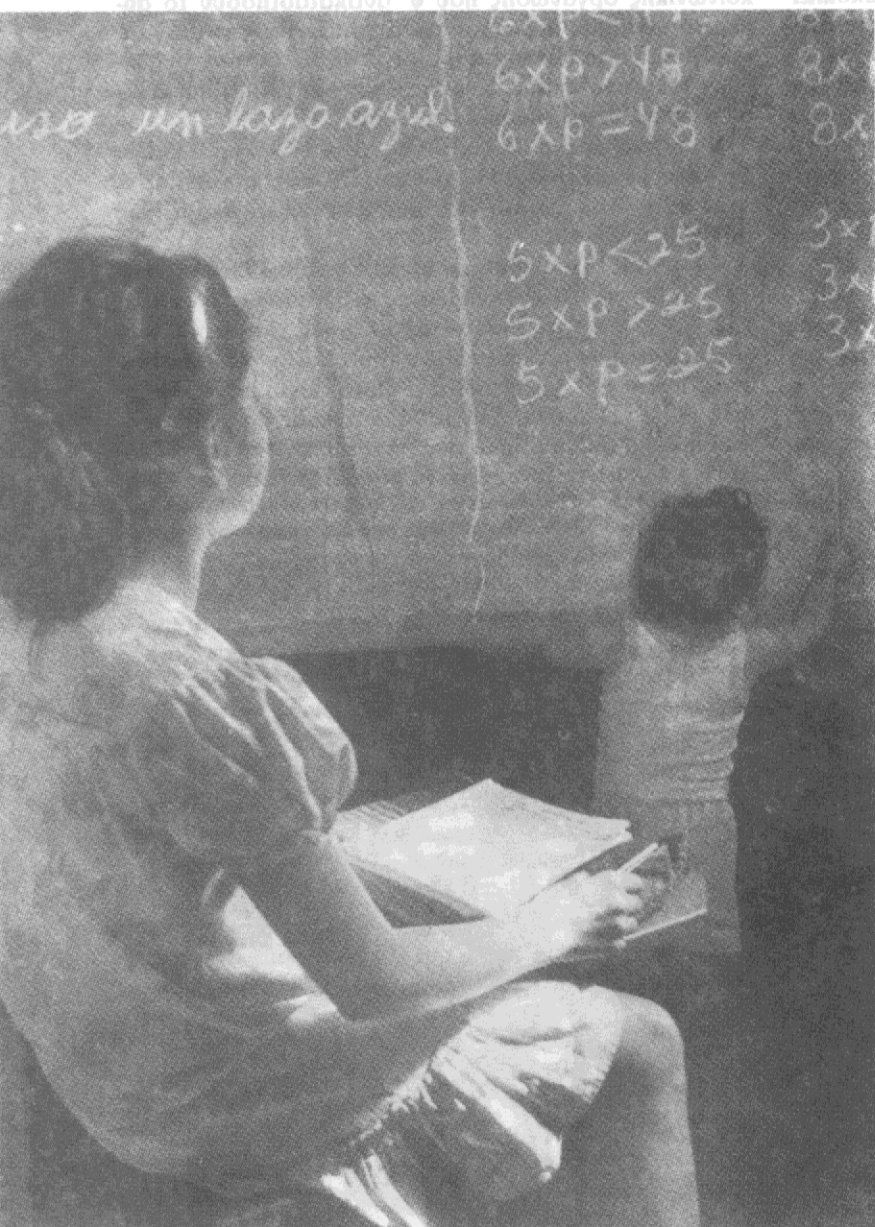

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΣΣΔ το 1920

Μόρφωση και εργασία

Μέρος
Α΄

του Γιώργου Γρόλλιου

Ο βασικός στόχος του άρθρου που ακολουθεί είναι να παρουσιάσει και να ερμηνεύσει τις θέσεις του Λένιν σχετικά με τα προβλήματα της εκπαίδευσης στη Ρωσία του 1920 συνεχίζοντας την ανάλυση που έχει δημοσιευθεί σε προηγούμενα τεύχη των «αντιτετραδίων».

Το καλοκαίρι και το φθινόπωρο του 1919 η ρωσική επανάσταση περνά μια εξαιρετικά κρίσιμη καμπή. Είναι απομονωμένη διεθνώς, ιδιαίτερα μετά την ιμπεριαλιστική επέμβαση και καταστροφή της Σοβιετικής Δημοκρατίας στην Ουγγαρία. Στο εσωτερικό, τρεις στρατιές αντεπαναστατών στρατηγών επιτίθενται από Ανατολή (Κολτσάκ), Βορρά (Γιουντένιτς) και Νότο (Ντενίκιν), έχοντας την άμεση βοήθεια των Άγγλων και Γάλλων, πλησιάζοντας προς την Πετρούπολη και τη Μόσχα.

Η δυσμενής διαμόρφωση των συσχετισμών δύναμης δημιουργεί νέα δεδομένα για τη συνολική, τη μορφωτική και την εκπαιδευτική πολιτική των μπολσεβίκων. Στις αρχές του Ιούλη, ο Λένιν απευθύνει μια επείγουσα έκκληση στην οποία συμπυκνώνει τον τρόπο με τον οποίο θα διασωθεί η Σοβιετική εξουσία: «Η Σοβιετική Δημοκρατία είναι πολιορκημένη από τον εχθρό. Πρέπει να γίνει ένα ενιαίο πολεμικό στρατόπεδο όχι στα λόγια, μα στα έργα. Τη δουλειά όλων των κρατικών υπηρεσιών πρέπει να την προσαρμόσουμε στον πόλεμο και να την αναδιοργανώσουμε με στρατιωτικό τρόπο».¹

Μετά την ήττα των Κολτσάκ, Γιουντένιτς και Ντενίκιν θα ακολουθήσει η εισβολή των Πολωνών. Ουσιαστι-

κά, από το καλοκαίρι του 1919 μέχρι το φθινόπωρο του 1920, η Σοβιετική εξουσία βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο και το κεντρικό πρόβλημα που τίθεται για τους μπολσεβίκους είναι η υπεράσπισή της. Η συνολική πολιτική του Κ.Κ.Ρ. (μπ) όπως είχε περιγραφεί από το Λένιν στο άρθρο «Τα άμεσα καθήκοντα της Σοβιετικής εξουσίας» τον Απρίλη του 1918², τροποποιήθηκε. Το άρθρο εκείνο έθετε ως κύριους στόχους την οικονομική αναδιοργάνωση (άνοδος παραγωγικών δυνάμεων, ρύθμιση καταγραφής και ελέγχου της παραγωγής - κατανομής, ανέγερση της παραγωγικότητας της εργασίας) και την αποτελεσματική διοίκηση του κράτους. Στις νέες συνθήκες έντασης των πολεμικών συγκρούσεων, οι στόχοι αυτοί γενικά δεν ανααιρούνταν.

Ωστόσο, αλλάζει η ισχύς των φορέων που υλοποιούν τη συνολική πολιτική. Ο φορέας που ενδυναμώνεται στις νέες συνθήκες, ο φορέας που θα ήταν ικανός να συσπειρώσει και να κινητοποιήσει τις μάζες για την υπεράσπιση του «πολιορκημένου φρουρίου» της Σοβιετικής εξουσίας, δε μπορούσε να είναι το κράτος. Ήταν το κόμμα των μπολσεβίκων.

Η ενδυνάμωση της ισχύος του κόμματος είχε συγκεκριμένες συνέπειες, τόσο στις μεθόδους υλοποίησης της πολιτικής, όσο και στη διαμόρφωση αντιλήψεων για τη μετάβαση προς τον κομμουνισμό στην ηγεσία και τη βάση του Κ.Κ.Ρ. (μπ). Οι συνέπειες αυτές θα εκφραστούν αμέσως μετά την πολεμική νίκη και σταθεροποίηση της Σοβιετικής εξουσίας, κυρίως με τη διαμάχη για τα συνδικάτα και με τη διαμάχη για την πολυτεχνική εκπαίδευση.

Ο Λένιν θα διαδραματίσει κεντρικό ρόλο σε αυτές τις διαμάχες. Στόχος του παρόντος άρθρου είναι να παρουσιάσει και να ερμηνεύσει τις θέσεις του σχετικά με τα προβλήματα της μόρφωσης και της εκπαίδευσης, όπως αυτές εκτέθηκαν στην ομιλία του προς το Συνέδριο της Κομμουνιστικής Ένωσης Νεολαίας της Ρωσίας (Κ.Ε.Ν.Ρ.), λίγο πριν από το ξέσπασμα των δυο διαμαχών, θεωρώντας αυτές τις θέσεις ως βάση για τη διαμόρφωση των απόψεων του Λένιν στα επίμαχα ζητήματα του ρόλου των συνδικάτων και του τύπου της εκπαίδευσης που αντιστοιχούν στη μετάβαση προς τον κομμουνισμό, στις συγκεκριμένες συνθήκες της Ρωσίας του 1920.

Η άνοδος του εργατισμού

Στην περίοδο των πολεμικών συγκρούσεων, εφόσον η ύπαρξη της Σοβιετικής εξουσίας έμπαινε σε άμεσο κίνδυνο, ο Λένιν υποστήριζε ότι: «(...) η συλλογικότητα θα πρέπει να περιορίζεται στην πιο σύντομη συζήτηση μόνο των πιο σπουδαίων ζητημάτων μέσα σε μια όσο το δυνατόν λιγότερο πλατιά διοίκηση. Και η πρακτική διεύθυνση των κρατικών υπηρεσιών, της κάθε επιχείρησης και της κάθε δουλειάς πρέπει να ανατίθεται σε έναν σύντροφο που να είναι γνωστός για τη σταθερότητα, την αποφασιστι-

κότητα, την τόλμη του και την ικανότητά του να κάνει πρακτική δουλειά και που να του έχουμε τη μεγαλύτερη εμπιστοσύνη».³

Η μείωση της συμμετοχής των μαζών και η μετατόπιση της εξουσίας προς τα μέλη και τα στελέχη του κόμματος στο κράτος και στην παραγωγή, υποστηρίζονται και σε θεωρητικό επίπεδο από το Λένιν.

Στη διάλεξή του προς τους φοιτητές του Πανεπιστημίου Σβερντλόφ με θέμα το κράτος, ο Λένιν καταλήγει ως εξής: «Η μηχανή που λεγόταν κράτος και που μπροστά της οι άνθρωποι στέκονται με προληπτικό σεβασμό και πιστεύουν τα παλιά παραμύθια πως το κράτος είναι παλαιά εξουσία - το προλεταριάτο την πετάει τη μηχανή αυτή, και λέει: αυτό είναι αστικό ψέμα. Εμείς πήραμε τη μηχανή αυτή από τους καπιταλιστές, την πήραμε για τον εαυτό μας. Με τη μηχανή αυτή, ή με το ραβδί, εμείς θα συντρίψουμε κάθε εκμετάλλευση και όταν στον κόσμο θα εξαλειφθεί η δυνατότητα να γίνεται εκμετάλλευση (...) εμείς τη μηχανή αυτή θα τη δώσουμε για παλιόσίδερα. Τότε δεν θα υπάρχει κράτος, δεν θα υπάρχει εκμετάλλευση. Να η άποψη του κομμουνιστικού κόμματός μας».⁴

Δεν είναι τυχαίο το ότι ο Λένιν σε ολόκληρη τη διάλεξη δεν εξετάζει το ζήτημα του τύπου του κράτους, διαφορετικού από το αστικό, που αντιστοιχεί στο πέρασμα προς τον κομμουνισμό. Το θέμα αυτό το είχε αναλύσει στο περίφημο κείμενο «Κράτος και Επανάσταση», τον Αύγουστο - Σεπτέμβρη 1917, λίγο πριν την Οκτωβριανή Επανάσταση.⁵

Σε αυτή τη συγκυρία, υποστηρίζει μια αντίληψη για το κράτος, η οποία υπερτονίζει το χαρακτήρα του ως εργαλείο ταξικής πάλης, παραλείποντας κάθε αναφορά στο πρόβλημα του τύπου αυτού του εργαλείου. Με άλλα λόγια, δεν αναφέρεται στο ζήτημα του κράτους ως σχέση, ως αποκρυστάλλωση ταξικών και πολιτικών συσχετισμών.

Ο υπερτονισμός του χαρακτήρα του κράτους ως εργαλείο ταξικής πάλης σχετίζεται άμεσα με την πολιτική συγκυρία: τα μέλη και τα στελέχη του κόμματος που έχουν να αντιμετωπίσουν, είτε άμεσα πολεμικά καθήκοντα, είτε καθήκοντα οικονομικής και κρατικής διαχείρισης ζωτικά για τη διεξαγωγή του πολέμου, είναι αναγκαίο να είναι ακλόνητα πεισμένα για την ορθότητα της συνολικής πολιτικής, να δρουν αποφασιστικά και να συνδέονται στενά με τις μάζες. Ο Λένιν υποστηρίζει θεωρητικά μια πολιτική γραμμή, η οποία χαράζεται στη βάση των περιορισμών που θέτουν οι συσχετισμοί δύναμης, με πρωταρχικό στόχο την ανατροπή τους.

Στην περίοδο των πολεμικών συγκρούσεων, το μπολσεβίκικο κόμμα εκκαθαρίζει τις γραμμές του από τυχοδιώκτες - καιροσκόπους που είχαν εισχωρήσει σε αυτό μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση, ενώ ταυτόχρονα στρατολογεί νέα μέλη.⁶ Η επιστροφή για τα πολεμικά μέτωπα και τα Κομμουνιστικά

Σάββατα ήταν μια ουσιαστική δοκιμασία για την ειλικρίνεια των προθέσεων και των πολιτικών πεποιθήσεων των κομματικών μελών.

Το Μάρτιο του 1920, το Κ.Κ.Ρ. (μπ) διαθέτει 612.000 μέλη, από τα οποία 270.000 είναι εργάτες ⁷. Το γεγονός αυτό δείχνει την πολιτική εμπιστοσύνη των λαϊκών μαζών και ιδιαίτερα της εργατικής τάξης προς τους μπολσεβίκους, παρά τις δύσκολες συνθήκες του εμφυλίου πολέμου και της πείνας, αλλά και των αναγκαστικών μέτρων που περιόριζαν τη συμμετοχή στην άσκηση της εξουσίας. Η ανταπόκριση στα διαδοχικά καλέσματα, είτε στα μέτωπα των μαχών, είτε στην εξασφάλιση του επισιτισμού, ήταν τεράστια, έχοντας έντονο το στοιχείο του ηρωισμού και της αυτοθυσίας. Έδειξε ότι οι λαϊκές μάζες θεωρούσαν τη Σοβιετική εξουσία δική τους κατάκτηση και υπόθεση.

Σε επίπεδο μορφωτικής πολιτικής, η προτεραιότητα της οικονομικής - διοικητικής μόρφωσης, κυρίαρχη μέχρι το 8ο Συνέδριο του μπολσεβίκου κόμματος (άνοιξη του 1919), υποχωρούσε. Κύριο ζητούμενο γίνονταν η πολιτική μόρφωση.

Είναι χαρακτηριστική η τοποθέτηση του Λένιν: «Τα καινούργια μέλη που μπήκαν στο κόμμα κατά τη διάρκεια της κομματικής εβδομάδας είναι, αναμφίβολα, άπειρα στην πλειοψηφία τους και αδέξια στο έργο της κρατικής διακυβέρνησης. Είναι όμως εξίσου αναμφίβολο ότι πρόκειται για απόλυτα αφοσιωμένους, ειλικρινέστατους και ικανότατους ανθρώπους,

από τα κοινωνικά εκείνα στρώματα, που ο καπιταλισμός τα κρατούσε τεχνητά χαμηλά, τα μετέτρεπε σε «κατώτερα» στρώματα, δεν τα άφηνε να ανέβουν προς τα πάνω. Όσο για ρώμη, φρεσκάδα, ευθύτητα, ατσάλωμα, ειλικρίνεια, αυτά έχουν περισσότερη από ότι τα άλλα στρώματα» ⁸.

Ο στόχος της οικονομικής - διοικητικής μόρφωσης δεν αναιρείται, εφόσον ο Λένιν τονίζει την απειρία των νέων κομματικών μελών στο έργο της κρατικής διακυβέρνησης, υποδεικνύοντας μ' αυτό τον τρόπο τη σημασία των γνώσεων και των εμπειριών για την άσκησή της. Όμως, το κύριο ζήτημα γίνεται η πολιτική μόρφωση. Τα κριτήρια που βαρύνουν στην άποψη του Λένιν για τη διαμόρφωση του νέου στρώματος των καθοδηγητών που αναδεικνύονται από τις λαϊκές μάζες είναι πολιτικά, με έντονη ηθική διάσταση: ειλικρίνεια, αφοσίωση, ρώμη, φρεσκάδα, ευθύτητα, ατσάλωμα.

Τα νέα στελέχη μπορούν, σύμφωνα με το Λένιν, με βάση τις πολιτικές τους ικανότητες και τις ηθικές τους ιδιότητες να καταπολεμήσουν τη γραφειοκρατία, να επανασυνδέσουν το κράτος με τις λαϊκές μάζες, να αντικαταστήσουν εν μέρει υπαλλήλους και αξιωματούχους και να αποκαλύψουν τους κρυμμένους στα όργανα της Σοβιετικής Εξουσίας τσιφλικάδες και καπιταλιστές που την υπονομεύουν ⁹. Παρ' όλα αυτά, το μεγαλύτερο πρόβλημα για το νέο στρώμα στελεχών, το οποίο διαμορφώνεται στο «σχολείο του κόμματος», είναι η γνώση της οικονο-

μικής και κρατικής διοίκησης.

Με αυτό το πρόβλημα συνδέεται η σταθεροποίηση του ρόλου της διανόησης, η οποία συμβαδίζει με την ενδυνάμωση του ρόλου του κόμματος. Από την άνοιξη του 1919, στο 8ο Συνέδριο του ΚΚΡ (μπ), ο Λένιν είχε θέσει τέρμα στην προσπάθεια για συγκρότηση του στρώματος των πρακτικών - οργανωτών, που στόχο είχε να αντικαταστήσει τη διανόηση, λέγοντας: «Πρέπει τώρα αμέσως, χωρίς να περιμένουμε υποστήριξη από άλλες χώρες, να ανεβάσουμε γρήγορα και τώρα αμέσως τις παραγωγικές δυνάμεις. Αυτό δεν μπορούμε να το κάνουμε χωρίς τους αστούς ειδικούς. Αυτό πρέπει να το πούμε μια για πάντα».⁽¹⁰⁾

Τόσο η καθυστέρηση της συγκρότησης του στρώματος των πρακτικών οργανωτών, όσο και οι συνθήκες του εμφυλίου πολέμου και της πείνας, που οδηγούν στην ενδυνάμωση του ρόλου του κόμματος έναντι του κράτους και στην προτεραιότητα του «σχολείου του κόμματος» έναντι της οικονομικής - διοικητικής μόρφωσης, ευνοούν τη σταθεροποίηση του ρόλου της διανόησης. Οι μπολσεβίκοι από εδώ και στο εξής δεν αμφισβητούν την ύπαρξη της διανόησης αλλά θέτουν όρους στην ισχυροποίησή της. Είναι μια σημαντική εξέλιξη, η οποία θα δημιουργήσει πολλά προβλήματα στο μέλλον, προβλήματα που θα εκφραστούν με άμεσο τρόπο μετά το 1921.

Για την ώρα, το ΚΚΡ (μπ) έχοντας μια μικρή ανάπαυλα μετά την ήττα των αντεπαναστατών στρατηγών Ντενίκιν και Γιουντένιτς και λίγο πριν την Πολωνική εισβολή, προετοιμάζει το 9ο Συνέδριό του.

Η αναγκαιότητα της υπεράσπισης του «πολιορκημένου φρουρίου» της Σοβιετικής εξουσίας, με τις θεωρητικές και πολιτικές της συνέπειες (κατανόηση του κράτους κυρίως ως εργαλείο, ενίσχυση του ρόλου του κόμματος σε σχέση με το κράτος, προτεραιότητα της πολιτικής μόρφωσης με έντονη ηθική διάσταση) διαμόρφωνε όρους συνείδησης και πρακτικές εντός και εκτός του κόμματος των μπολσεβίκων. Κυρίως, τροφοδοτούσε την ανάπτυξη αντιλήψεων οι οποίες ταύτιζαν τα έκτακτα μέτρα με τον τύπο του κράτους που αντιστοιχεί στη μετάβαση προς τον κομμουνισμό.

Οι αντιλήψεις αυτές θα εκφραστούν από τον Τρότσκι, στο 9ο Συνέδριο του ΚΚΡ (μπ): «Η στρατιωτικοποίηση είναι αδιανόητη χωρίς τη στρατιωτικοποίηση των ιδίων των συνδικάτων, χωρίς την εγκαθίδρυση μιας κατάστασης πραγμάτων όπου κάθε εργάτης θα νοιώθει σαν στρατιώτης της εργασίας που δεν μπορεί να διαθέτει ελεύθερα τον εαυτό του, αν του δοθεί διαταγή να μετακινηθεί πρέπει να την εκτελέσει, αν δεν την εκτελέσει πρέπει να θεωρηθεί λιποτάκτης και να τιμωρηθεί. Ποιος θα φροντίσει γι' αυτό; Τα συνδικάτα που θα δημιουργήσουν μια νέα κατάσταση πραγμάτων. Αυτή είναι η στρατιωτικοποίηση της εργατικής τάξης».⁽¹¹⁾

Η άποψη του Τρότσκι για τη στρατιωτικοποίηση

των συνδικάτων και της εργασίας βασίζεται στο θεωρητικό σχήμα του εργατισμού, που συνδυάζεται με τον οικονομισμό. Εργατισμό ονομάζουμε το θεωρητικό σχήμα που δέχεται ότι η εργατική τάξη, αποκλειστικά εξαιτίας των υλικών συνθηκών ζωής της και της κοινωνικής θέσης της είναι πρωτοπόρα τάξη, ανεξαρτήτως πολιτικών προϋποθέσεων και συσχετισμών. Αυτή η υποτίμηση των πολιτικών όρων μυθοποιεί την εργατική τάξη και οδηγεί στη λογική ότι πρωτοπόρα τάξη συνεπάγεται πρωτοπόρο κόμμα, το οποίο εκφράζει την προχωρημένη συνείδηση της τάξης και εργατικό κράτος (στην περίοδο της δικτατορίας του προλεταριάτου).

Η εφαρμογή μεθόδων στρατιωτικοποίησης είναι το λογικό επακόλουθο, εφόσον το κράτος και το κόμμα θεωρούνται εργατικά, χωρίς εξέταση των συσχετισμών δύναμης (ιδεολογικών - πολιτικών - οργανωτικών) στο εσωτερικό τους, χωρίς ανάλυση κάθε πλευράς των πραγματικών σχέσεων τους με τις κοινωνικές τάξεις και την ταξική πάλη. Και αξίζει να σημειωθεί ότι κεντρικός στόχος της στρατιωτικοποίησης της εργασίας και των συνδικάτων είναι η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, αποσυνδεδεμένη από το μετασχηματισμό των παραγωγικών σχέσεων. Στο τελευταίο σημείο εντοπίζεται (κυρίως) η συνάφεια εργατισμού και οικονομισμού στην αντίληψη του Τρότσκι.

Θεωρητικά, ο εργατισμός και οικονομισμός του Τρότσκι βασίζεται στη σχηματική και υπεραπλουστευμένη προσέγγιση πολλών σχέσεων: της σχέσης εργατικής τάξης - πολιτικής, της σχέσης κόμματος - τάξης, της σχέσης κράτους - τάξης και της σχέσης ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων - μετασχηματισμός των παραγωγικών σχέσεων. Στη συγκεκριμένη συγκυρία του 9ου Συνεδρίου του ΚΚΡ (μπ), η άνοδος του εργατισμού και οικονομισμού δεν ήταν τυχαίο γεγονός. Βασιζόταν στην τροποποίηση της πολιτικής των μπολσεβίκων για την αντιμετώπιση των έκτακτων συνθηκών.

Η διαφορά του Λένιν με τον Τρότσκι στο θέμα αυτό ήταν ότι ο Λένιν συμφωνούσε σε ένα βαθμό με τη χρήση στρατιωτικών μεθόδων και εντός των ορίων μιας συγκεκριμένης συγκυρίας. Αντίθετα, ο Τρότσκι θα συνεχίσει να υποστηρίζει τη στρατιωτικοποίηση της εργασίας και των συνδικάτων και μετά τη λήξη της περιόδου των έκτακτων συνθηκών (καλοκαίρι του 1920), εκφράζοντας ένα σημαντικό μέρος της ηγεσίας και της βάσης του ΚΚΡ (μπ) και δείχνοντας με αυτόν τον τρόπο παραστατικά την επίδραση της τροποποίησης της πολιτικής του κόμματος στη διαμόρφωση της συνείδησης των μελών και στελεχών του.

Οι επιφυλάξεις του Λένιν για το βαθμό εφαρμογής των στρατιωτικών μεθόδων θα φανούν στο 9ο Συνέδριο του ΚΚΡ (μπ). Στη διάρκειά του, ο Λένιν δεν αντιπαράτίθεται άμεσα στις αντιλήψεις του Τρότσκι και στρέφει την προσοχή του στην αντιμετώπιση της

ομάδας του «δημοκρατικού συγκεντρωτισμού» (Οσσίνσκι, Σμιρνόνφ, Σαπρόνοφ). Η ομάδα αυτή καταγγέλλει την υπερβολική συγκεντροποίηση, τις καταχρήσεις των αυταρχικών μεθόδων¹² και ασκεί κριτική στη μονοπρόσωπη διεύθυνση των βιομηχανιών, εξασφαλίζοντας στο σημείο αυτό την υποστήριξη των συνδικάτων, μέσω του αντιπροσώπου τους Τόμσκι.¹³

Όμως, το ότι ο Λένιν στρέφει το κύριο μέτωπο της αντιπαράθεσής του προς την κατεύθυνση της ομάδας του «δημοκρατικού συγκεντρωτισμού», δεν σημαίνει ταύτισή του με τον Τρότσκι. Ήδη, ο Λένιν έχει δώσει μια μάχη πριν την έναρξη του 9ου Συνεδρίου, εναντίον της πρότασης του Κρεστίνσκι (τότε γραμματέα της Κεντρικής Επιτροπής του κόμματος) να απαγορευθεί στα συνδικαλιστικά στελέχη η υποστήριξη της συλλογικής διεύθυνσης των επιχειρήσεων στα συνδικαλιστικά συνέδρια. Αν και ο Λένιν διαφωνεί με την ουσία της άποψης των συνδικαλιστικών στελεχών (συλλογική διεύθυνση των επιχειρήσεων), υποστηρίζει το δικαίωμά τους να υπερασπίσουν την απόφαση αυτή, ως απόφαση του Πανρωσικού Κεντρικού Συμβουλίου των Συνδικάτων, στα συνδικαλιστικά συνέδρια.¹⁴

Στη διάρκεια του 9ου Συνεδρίου ο Λένιν θέτει πολιτικούς και οργανωτικούς όρους που εμποδίζουν την πλήρη υπαγωγή των συνδικάτων στο κόμμα και το κράτος. Συγκεκριμένα, προτείνει την εκπροσώπηση στην Κεντρική Επιτροπή που θα εκλέξει το Συνέδριο, όλων των αποχρώσεων των συνδικάτων: τόσο αυτών που υποστηρίζουν τη συλλογική διεύθυνση, όσο και αυτών που είναι υπέρ της μονοπρόσωπης. Με βάση την πραγματοποίηση ενός τέτοιου συνασπισμού στο μπολσεβίκικο κόμμα, ο Λένιν προτείνει να λειτουργήσουν τα συνδικάτα ως ιμάντας μεταβίβασης μεταξύ της Κεντρικής Επιτροπής και των μαζών.¹⁵ Είναι μια θέση όχι ριζικά αντίθετη, αλλά διαφορετική από τη θέση για στρατιωτικοποίηση των συνδικάτων (Τρότσκι).

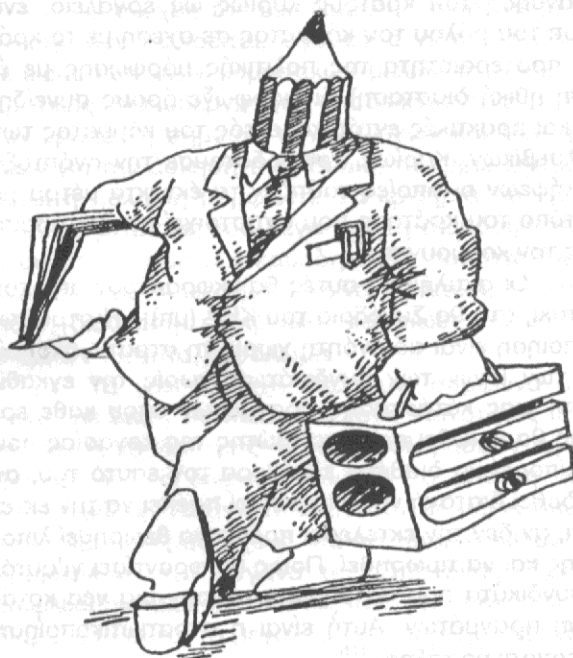
Τον Αύγουστο του 1920, ξέσπασε κρίση στο χώρο των σιδηρόδρομων. Η επιτροπή του συνδικάτου των σιδηροδρομικών καθαιρέθηκε από την Κεντρική Επιτροπή του ΚΚΡ (μπ) και αντικαταστάθηκε από μια άλλη επιτροπή, γνωστή στις διαμάχες που επακολούθησαν ως «Τσεκράν»¹⁶.

Ήταν ένα σημαντικό δείγμα ισχυροποίησης των απόψεων της στρατιωτικοποίησης. Από εδώ και πέρα, οι εσωκομματικές εξελίξεις θα επιταχυνθούν. Δύο είναι τα κεντρικά ζητήματα που θα αναδειχτούν: ο ρόλος των συνδικάτων και η πολυτεχνική εκπαίδευση. Όμως, η μελέτη των αντιθέσεων γύρω από τα ζητήματα αυτά, προϋποθέτει την κατανόηση της ομιλίας του Λένιν στο 3ο Συνέδριο της Κ.Ε.Ν.Ρ. Στην ομιλία αυτή, προσδιορίζεται το πλαίσιο των αντιλήψεων που θα αξιοποιήσει ο Λένιν για να διαμορφώσει την πολιτική του στις διαμάχες για τα συνδικάτα και την πολυτεχνική εκπαίδευση. Πλαίσιο αντιλήψεων,

στο οποίο τα ζητήματα της μόρφωσης και της εκπαίδευσης έχουν βαρύνουσα σημασία.

Σημειώσεις

1. Βλ. Β.Ι. Λένιν: «Άπαντα» Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα, (5η Έκδοση), «Όλοι στον αγώνα ενάντια στον Ντενίκιν.» 4-9 Ιούλη 1919, τ.39, σ.σ.45-56.
2. Βλ. Λένιν ό.π. «Τα άμεσα καθήκοντα της Σοβιετικής εξουσίας» 13-26 Απρίλη 1918, τ.36, σ.σ. 165-208.
3. Βλ. Λένιν ό.π. «Όλοι στον αγώνα...» 4-9 Ιούλη 1919, τ.39, σ.σ. 45-56.
4. Βλ. Λένιν ό.π. «Για το κράτος. Διάλεξη στο Πανεπιστήμιο Σβερντλόφ» 11 Ιούλη 1919, τ.39, σ.84.
5. Βλ. Λένιν ό.π. «Κράτος και επανάσταση» Αύγουστος - Σεπτέμβριος 1917, τ.33, σ.σ.1-120. Κύριος στόχος αυτής της μπροσούρας του Λένιν δεν ήταν η ολοκληρωμένη ανάλυση του αστικού κράτους, αλλά η προώθηση της στρατηγικής της σοσιαλιστικής επανάστασης, η οποία έμπαινε υπό αμφισβήτηση από το μεταρρυθμισμό του Κάουτσκι και των άλλων ηγετικών στελεχών της Β' Διεθνούς. Βλ. Μ. Καρπ: «Κράτος και πολιτική θεωρία» Οδυσσέας, Αθήνα, 1990, σ.σ.84-85. Ήταν ουσιαστικά μια επανέκθεση και επεξεργασία της βασικής άποψης για το κράτος των Μαρξ και Ένγκελς και μια σαφής επιβεβαίωση της εγκυρότητάς της στην εποχή του ιμπεριαλισμού Βλ. Ρ.Μίλιπαντ: «Το κράτος στην καπιταλιστική κοινωνία» Πολύτυπο, Αθήνα, 1984, σ.σ.50-51.
6. Βλ. Λένιν ό.π. «Πρόλογος στο άρθρο του Γκ. Ζηνόβιεφ για την αριθμητική σύνθεση του κόμματός μας» 21 Σεπτέμβριος 1919, τ.39, σ.195 και «Το κράτος των εργατών και η κομματική εβδομάδα» 11 Οκτώβριος 1919, τ.39, σ.σ.224-226.
7. Βλ. Σ.Μπετελέμ: «Οι ταξικοί αγώνες στην Ε.Σ.Σ.Δ.» Ράππας, Αθήνα, 1974, τ.1, σ.198 και Τζ.Πρόκτορ: «Το κομμουνιστικό κόμμα στη Σοβιετική Ένωση» Οδυσσέας, Αθήνα, 1975, σ.σ. 11-13.
8. Βλ. Λένιν ό.π. «Τα αποτελέσματα της κομματικής εβδομάδας στη Μόσχα και τα καθήκοντά μας» 22 Οκτώβριος 1919, τ.39, σ.235.
9. Στο ίδιο, τ.39, σ.σ.235-236.
10. Βλ. Λένιν ό.π. «Εισήγηση για το πρόγραμμα του κόμματος στο 8ο Συνέδριο του ΚΚΡ(μπ)» 19 Μάρτη 1919, τ.38, σ.166.
11. Βλ. Ε.Χ.Καρρ: «Ιστορία της Σοβιετικής Ένωσης» Υποδομή, Αθήνα, 1982, τ.2, σ.275.
12. Βλ. Μπετελέμ ό.π. τ.1, σ.380.
13. Βλ. Καρρ ό.π. τ.1, σ.261.
14. Βλ. Λένιν ό.π. «Αποφάσεις του Πολιτικού Γραφείου της Κ.Ε. του ΚΚΡ(μπ) σχετικά με την παραβίαση της κομματικής πειθαρχίας από τα μέλη της ομάδας του Π.Κ.Σ.Σ.» 17 Μάρτη 1920, τ.40, σ.σ.226-227.
15. Βλ. Λένιν ό.π. «Λόγος για την οικονομική οικοδόμηση στο 9ο Συνέδριο του ΚΚΡ(μπ)» 31 Μάρτη 1920, τ.4, σ.σ.273-275.
16. Βλ. Καρρ ό.π. τ.2, σ.284.

Στο επόμενο τεύχος το Β' μέρος

Ένα μεγάλο άλμα προς τα εμπρός

του Θανάση Τσιριγώτη

Κλείνουν αυτές τις μέρες 30 χρόνια από την τυπική έναρξη της Πολιτιστικής Επανάστασης στην Κίνα. Το 1996, με μία διεθνή συγκυρία που καθοριζόταν από την άνοδο των εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων, την επεμβατική δραστηριότητα των ιμπεριαλιστών και τη σταδιακή μετατροπή της ΕΣΣΔ σε χώρες του παλινорθωμένου καπιταλισμού, στην αχανή Κίνα το καθεστώς της Λαϊκής Δημοκρατίας με το Μάο Τσε-τούνγκ αντιμετωπίζει τεράστια προβλήματα.

Όταν εγκαθιδρύθηκε η λαϊκή εξουσία το 1949, δηλαδή η εξουσία των εργατών - αγροτών, αυτό έγινε σε βάρος των γαιοκτημόνων και των ξένων. Η γη αναδιανεμήθηκε, οι φτωχοί αγρότες συνασπίστηκαν σε συνεταιρισμούς και αργότερα σε λαϊκές κομμούνες, οι μικρές επιχειρήσεις είχαν ενωθεί σε σοσιαλιστικές μονάδες. Οι μεγάλες παραγωγικές μονάδες (εξόρυξη - εμπόριο) πέρασαν στα χέρια του σοσιαλιστικού κράτους με αποζημίωση ή κατάσχεση. Αλλά «το πρόβλημα των προβλημάτων», δηλαδή αυτό της πολιτικής εξουσίας δεν έχει λυθεί ακόμα. Η εξέλιξη της Σοβιετικής Ένωσης, ο τρόπος επίλυσης των αντιθέσεων (πόλη - χωριό, πνευματική - χειρωνακτική εργασία, βιομηχανία - αγροτική οικονομία, κατανάλωση, διαφορές στις εθνότητες, κόμμα - κοινωνία κ.λπ.), η μικρή εμπορευματική παραγωγή που «γεννάει μαζικά τον καπιταλισμό», αφού κουβαλάει μέσα της όχι μόνο την ανταλλαγή αλλά και τις «αξίες» του χρήματος, η παλιά τάξη πραγμάτων που απαλλοτριώθηκε αλλά υπάρχει ακόμα και κυρίως το ότι το κόμμα που κυβερνά μπορεί να γεννήσει «νέους αστούς», αποτέλεσαν σοβαρά προβλήματα για το Κομμουνιστικό Κόμμα Κίνας. Είχαν προηγηθεί και άλλες προσπάθειες για την ανάπτυξη του κινέζικου τοπίου στην οικονομία και στην πολιτική όπως το «Μεγάλο άλμα προς τα μπρος» στο τέλος της δεκαετίας του '50.

Το πρώτο βασικό ερώτημα που έπρεπε να απαντηθεί ήταν:

Συνεχίζεται η ταξική πάλη στις συνθήκες του σοσιαλισμού ανάμεσα σ' ανταγωνιστικές τάξεις και ως εκ

τούτου υπάρχει πάντα ο κίνδυνος της παλινόρθωσης ή όχι;

Από τις αρχές της δεκαετίας του '20 ο φόβος για την επιστροφή των παλιών εκμεταλλευτών υπήρχε στις σκέψεις των ηγετών της επανάστασης. Ο Λένιν τόνιζε: «Η μετάβαση καλύπτει μία ολόκληρη ιστορική περίοδο. Ωστόσο κλείσει η περίοδος αυτή οι εκμεταλλευτές θα τρέφουν την ελπίδα της επανόδου και η ελπίδα αυτή, θα εκφράζεται με απόπειρες επανόδου».

Απέναντι στον κίνδυνο της παλινόρθωσης στην Κίνα υποδεικνύεται ένας νέος δρόμος για τους εργάτες, τους αγρότες, τους φτωχούς που βρέθηκαν στην εξουσία.

Η Πολιτιστική Επανάσταση (δηλαδή η κινητοποίηση των μαζών για να λυθούν προς όφελός τους οι αντιθέσεις), η ενεργοποίηση του πολιτιστικού έποικοδομήματος για να δοθεί η προτεραιότητα στην πολιτική, η κοινωνικοποίηση του κόμματος μέσα στις λαϊκές μάζες. Με άλλα λόγια ήταν η «επανάσταση μέσα στις συνθήκες του σοσιαλισμού» με στόχο να καθοριστεί αν η Κίνα θα ακολουθούσε τον καπιταλιστικό ή το σοσιαλιστικό δρόμο.

Οι υποστηρικτές του σημερινού ισχυρού άνδρα της Κίνας Τενγκ Χσιαο Πινγκ έλεγαν πως «το χρώμα της γάτας δεν έχει σημασία αρκεί να πιάνει ποντίκια», ή αλλιώς πως οι σχέσεις παραγωγής δεν παίζουν κανένα ρόλο μπροστά στο στόχο της «ανάπτυξης». Από την άλλη πλευρά, χωρίς να αποφεύγονται πολιτικοί εξτρεμισμοί, που στρέφονταν συνολικά ενάντια στην παραγωγή και την οικονομική ανάπτυξη, προβλήθηκε η ανάγκη «να κάνουμε την επανάσταση, ν' αναπτύσσουμε την παραγωγή».

Η Πολιτιστική επανάσταση ενεργοποίησε ε-

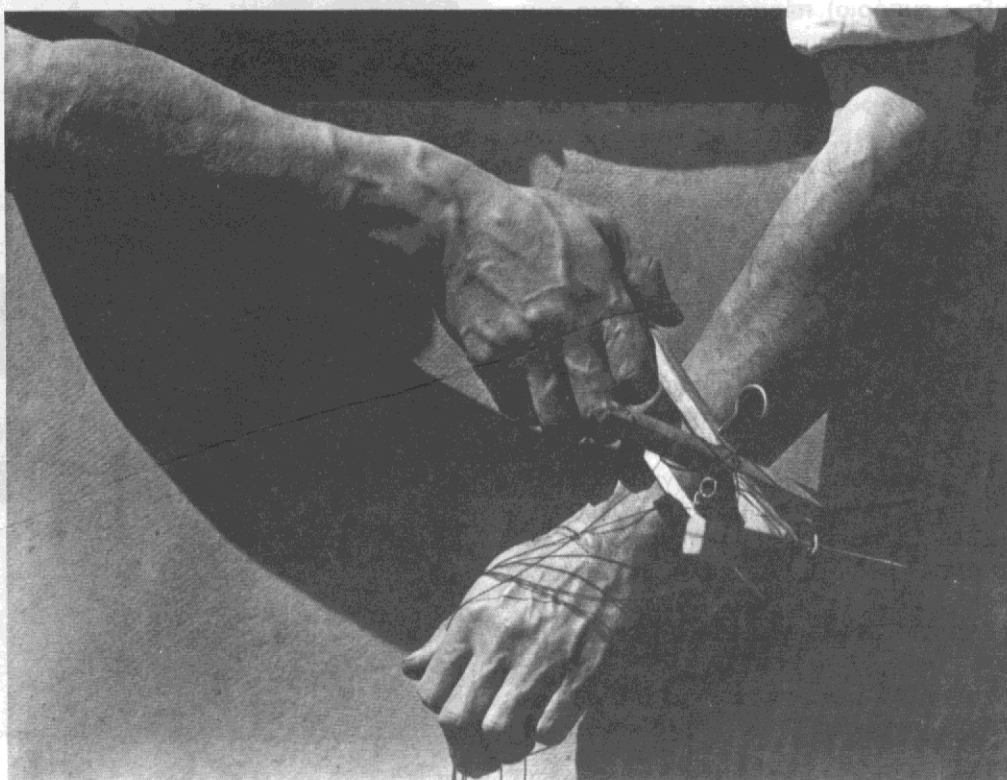
κατομμύρια κινέζων, πραγματοποίησε χιλιάδες συγκεντρώσεις και κριτικές σ' όλες τις σφαίρες της κοινωνικής ζωής. Πρόβαλλε τον ανθρώπινο παράγοντα και το θεληματισμό των φτωχών πάνω στις παλιές αξίες, τον τεχνοκρατισμό και τον οικονομισμό. Λειτουργήσε ως παγκόσμιο σημείο αναφοράς λαϊκών και σπουδαστικών κινημάτων σ' όλη τη Δύση, αγκαλιάστηκε από μια στρατιά διανοουμένων, που είδαν στην Π. Ε. τη συνέχεια της Κομμούνας του Παρισιού και της Οχτωβριανής Επανάστασης.

Στις μέρες της νεοταξικής βαρβαρότητας και της φαινομενικής ολοκληρωτικής κατίσχυσης των αξιών και μεθόδων του ιμπεριαλισμού, οι αγωνιστές, οι καταπιεσμένοι, οι διαφωτιστές, οφείλουν να σκύψουν με μεθοδικότητα και συνέπεια πάνω στα ερωτήματα που έθεσε η Π.Ε.. Η Π.Ε. υπήρξε ένα μεγάλο Μορφωτικό, ταξικό κίνημα εκατομμυρίων ανθρώπων. Χωρίς να εξιδανικεύουμε την πορεία της και συναρτώντας την ασφαλώς με τη σημερινή αρνητική κατάληξη της Κίνας, αντλούμε μηνύματα, μεθόδους, συλλογική πείρα.

Άλλωστε η εξέλιξη των καθεστώτων στην ανατολική Ευρώπη επιβάλλει το συνεχές άνοιγμα του ανάλογου φακέλου.

Η μνήμη και κρίση της Αριστεράς δεν θάρθει από το πουθενά (γιαυτό και δεν καταλαβαίνουμε όσους αγνοούν το φαινόμενο), ούτε από τις πηγές πληροφόρησης των εκμεταλλευτών. Έρχεται από την ίδια την κοινωνική και πολιτική πάλη και η Π.Ε. ήταν ένα τέτοιο κορυφαίο γεγονός.

Ας μεταφέρουμε και μέσα από συζητήσεις τα συμπεράσματά της στη σημερινή πραγματικότητα. **(Για πληροφορίες και υλικό απευθυνθείτε στα «αντιτετράδια»)**

Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

του Δημήτρη Ντούσα

ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΜΙΑΣ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΤΑΞΗ

1. Η γνωριμία του παιδιού με τον κόσμο γύρω του. Κατάκτηση γνώσεων και πληροφοριών.
2. Η προσωπική ικανοποίηση. Το μοίρασμα της γνώσης με τους άλλους συμμαθητές του.
3. Η δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου. Η απεξάρτηση από την τηλεόραση.
4. Η καλλιέργεια της γλώσσας και της κουλτούρας με άμεσο και φυσικό τρόπο. Εμπλουτισμός λεξιλογίου.
5. Η γνωριμία των μαθητών με συγγραφείς.
6. Η απομυθοποίησή τους. Κίνητρα για γράψιμο απ' τους ίδιους τους μαθητές.

ΟΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

1. Η αγάπη του δασκάλου / καθηγητή για το διάβασμα, τη γνώση και το βιβλίο.
- Δεν μπορεί να καλλιεργήσει την αγάπη για το βιβλίο ένας δάσκαλος που έχει να μπει χρόνια σε βιβλιοπωλείο ή που δε διαβάζει.
2. Η μεταβίβαση αυτής της αγάπης και της έμπνευσης απ' το δάσκαλο στα παιδιά της τάξης. - Η γνώση είναι κοινωνικό αγαθό...
3. Η εθελούσια και κινητή, ώρα ή 2ωρο ή 3ωρο κάθε βδομάδα για δημιουργική απασχόληση και ειδικότερα για λογοτεχνία.
4. Να μη μετατραπεί αυτή η ώρα (ή το 2ωρο ή το 3ωρο) σε ώρα γραμματικής ή ανάλυσης.
5. Η βαθιά συνειδητοποίηση απ' το δάσκαλο (και το γονιό) ότι η λογοτεχνία δεν είναι καθήκον και «πρέπει». Δεν είναι μάθημα. Είναι «ελευθερία» επιλογής απ' το παιδί.
6. Εξασφάλιση του δικαιώματος άρνησης από μέρους του παιδιού να διαβάσει ένα βιβλίο που δεν του κινεί την περιέργεια και το ενδιαφέρον. Απόλυτο δικαίωμα για επιστροφή ενός τέτοιου βιβλίου. Καμία πίεση.

Η ΤΕΧΝΙΚΗ - ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ (ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ «ΕΞΩΣΧΟΛΙΚΟ») ΒΙ- ΒΛΙΟ

Οι τρόποι, όπως οι μέθοδοι, είναι πολλοί για να ξεκινήσει να προχωρήσει και ν' ακολουθήσει ο παιδαγωγός. Αφιερώνουμε μερικούς:

1. Η φωναχτή ανάγνωση μικρών βιβλίων, σε συνέχειες, 1-3 φορές τη βδομάδα και για 10-20 λεπτά από το δάσκαλο στους μαθητές.

2. Το σωπηρό ανάγνωσμα του δικού του βιβλίου ο κάθε μαθητής για 15-20 λεπτά, μέσα στη σχολική τάξη ή στο χώρο της σχολικής βιβλιοθήκης μια ή δυο ώρες τη βδομάδα.
3. Η επιλογή του βιβλίου ν' ανήκει στον ίδιο το μαθητή και να του αρέσει το περιεχόμενο. Το παιδί να παίρνει και το βιβλίο στο σπίτι του για να το διαβάζει στον ελεύθερο χρόνο του.
4. Δημιουργία δανειστικής βιβλιοθήκης τάξης. Ο κάθε μαθητής φέρνει 1-2 βιβλία, με το ονοματεπώνυμο του πάνω, για τη σχολική βιβλιοθήκη της τάξης. Αν η τάξη είναι η ίδια και του χρόνου, τα βιβλία μένουν στην ίδια βιβλιοθήκη. Στο τέλος της ΣΤ' Δημοτικού ή της Γ' Γυμνασίου, επιστρέφονται στα παιδιά - εκτός κι αν θέλουν να τ' αφήσουν...
5. Ελευθερία στην γκάμα των βιβλίων που θάχει η βιβλιοθήκη τάξης.
6. Τα βιβλία ν' ανταποκρίνονται στην ηλικία των μαθητών.
7. Η επίσκεψη του δασκάλου με τους μαθητές στο κοντινότερο βιβλιοπωλείο (με προηγούμενη συνεννόηση του δασκάλου με τον βιβλιοπώλη, ώστε σ'ένα πάγκο να εκθέσει κάμποσα βιβλία) κι αγορά βιβλίου απ' όσους μαθητές θέλουν. Καμία πίεση για αγορά. Είναι φρόνιμο να έχει προηγηθεί σε συγκέντρωση γονέων η ενημέρωση και η σύμφωνη γνώμη τους γι' αυτήν την κίνηση.
8. Είναι καλό τα βιβλία, στη βιβλιοθήκη τάξης, να είναι έτσι εκτεθειμένα ώστε να φαίνονται από την «όψη τους». Να αποφεύγεται η παραδοσιακή τοποθέτησή τους στη βιβλιοθήκη.
9. Ομιλίες συγγραφέων που θα καλέσει ο παιδαγωγός στα παιδιά της τάξης. Έτσι ενισχύεται το κίνητρο για διάβασμα και για μια βαθύτερη γνώση των έργων του συγγραφέα, που βιβλία του υπάρχουν στη βιβλιοθήκη κι έχουν -αν αυτό είναι εφικτό- διαβαστεί απ' τους μαθητές. Δυο-τρεις συγγραφείς (λογοτέχνες και ποιητές) το χρόνο είναι αρκετοί. Θα βοηθούσε επίσης ο συγγραφέας να μιλήσει και στους γονείς, αμέσως μετά την ομιλία του με τα παιδιά. Είναι αναγκαίο και χρήσιμο να μνηθούν και οι γονείς στο κλίμα και στο τι σημαίνει η λογοτεχνία.

Η ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ (ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΗ)

Είναι καλό, κι αναγκαίο, ο μαθητής που διαβάζει ένα λογοτεχνικό ή ιστορικό βιβλίο (για την ηλικία του και για το επίπεδό του) να το ανακοινώνει και μέσα στη σχολική τάξη. Η προσιάθεια, είναι ωφέλιμο, να είναι 3μηνη, όπως κάθε 3μηνο δίνονται και οι βαθμοί.

Ας δούμε πιο αναλυτικά τη μέθοδο:

1. Ο μαθητής που διάβασε ένα απόσπασμα, ή ολόκληρο το βιβλίο, το ανακοινώνει μέσα στη τάξη. Έχει χρόνο από 5-10 λεπτά γι' αυτό. Προσπαθεί, κυρίως, να ανακοινώσει το νόημα ή την περιλήψη του μυθιστορήματος. Όχι στην κατά φράση αποστήθιση.

2. Ο δάσκαλος καταγράφει στο τετράδιό του, «της σχολικής ζωής», το όνομα του μαθητή, τον τίτλο του βιβλίου ή του αποσπάσματος που διάβασε κι ανακοίνωσε ο μαθητής, καθώς και το όνομα του συγγραφέα.

Καλό είναι και σ' ένα «φύλλο-πίνακα» που θα 'ναι αναρτημένος σε φανερό μέρος πάνω ή δίπλα απ' τη βιβλιοθήκη, να είναι γραμμένα τόσο τα ονόματα των παιδιών της τάξης όσο και τα βιβλία που το καθένα μέσα στο 3μηνο ανακοινώνει. Όχι των βιβλίων που διαβάζει ο μαθητής, αλλά αυτών που ανακοινώνει.

3. Οι υπόλοιποι μαθητές της τάξης, μπορούν να υποβάλλουν ερωτήσεις στο παιδί που μόλις ανακοίνωσε ένα βιβλίο, για κάτι που δεν κατάλαβαν.

4. Ενθαρρύνονται και οι «αδύνατοι» μαθητές στην ανακοίνωση αν όχι βιβλίου ολάκερου, τουλάχιστον ενός αποσπάσματος ή ενός παραμυθιού...

5. Ο δάσκαλος επιβραβεύει όλους τους μαθητές που ανακοίνωσαν βιβλίο ή απόσπασμα με : α) προφορικό έπαινο, β) με αύξηση του βαθμού στη «γλώσσα» κατά το τρέχον 3μηνο. Είναι απαραίτητο στην πρώτη φάση να χρησιμοποιήσει και τέτοια κίνητρα. Αργότερα, κι αφού το διάβασμα βιβλίων γίνει «εσωτερική» ανάγκη των μαθητών, αυτό το κίνητρο καταργείται...

6. Κατά αραιά χρονικά διαστήματα, κι αφού τα παιδιά έχουν εξοικειωθεί με τις προφορικές ανακοινώσεις των διαβασμένων τους βιβλίων, είναι καλό να αρχίσει και ο γραπτός λόγος. Κι αυτό μπορεί να γίνει και ως εξής: Κάποια μέρα, που το σχολικό εγχειρίδιο ή «Γλώσσα μου» έχει «σκέφτομαι και γράφω» ο δάσκαλος να πει: «Όσα παιδιά, που έχουν διαβάσει κάποιο βιβλίο, θέλουν να γράψουν το νόημά του, αντί για το θέμα του «σκέφτομαι και γράφω», μπορούν να το κάνουν σε 2-3 σελίδες. Τώρα, εδώ στην τάξη». Οι άλλοι μαθητές θα γράψουν το «σκέφτομαι και γράφω» του σχολικού βιβλίου. Μ' αυτόν τον τρόπο οι μαθητές ξαναφέρνουν ολάκερο το λογοτεχνικό βιβλίο στο νου τους, οργανώνουν την ιστορία αν εξασκούνται, αβίαστα, στο να το συμπυκνώνουν γραφτά. Είναι ωστόσο ευνόητο ότι το νόημα του λογοτεχνικού βιβλίου δε θα γραφτεί στο σπίτι...

7. Είναι, τέλος, πολύ καλό και προσφέρει μια διπλή χαρά στα παιδιά, αν συνδυάσουμε την ανάγνωση και την ανακοίνωση του βιβλίου και με την προβολή μιας τηλεταινίας που παίζει το εν λόγω λογοτεχνικό έργο. Κι αυτό μπορεί να γίνει είτε στο χώρο του σχολείου, αν υπάρχει φυσικά τηλεόραση και βίντεο, με κασέτα από βίντεο κλαμπ, είτε στο σπίτι του ο κάθε μαθητής.

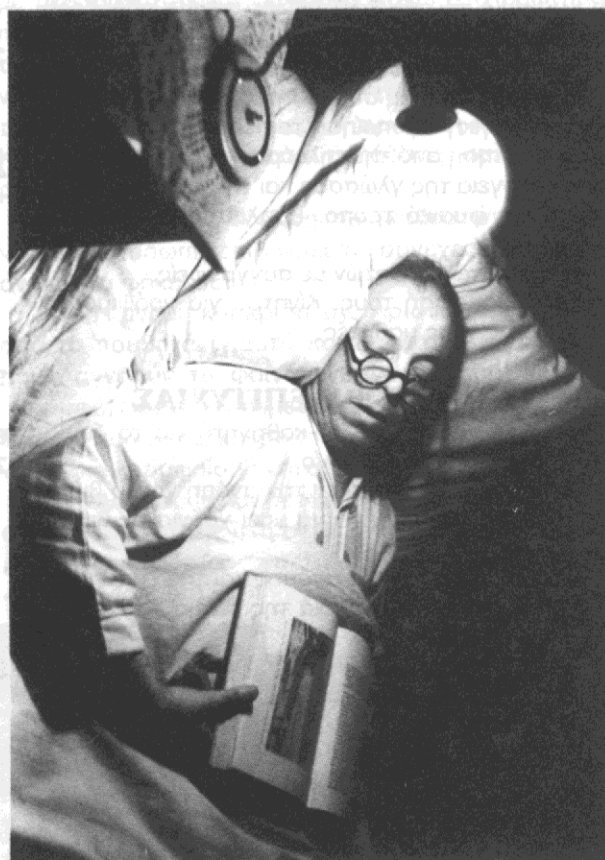
ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Έκαναν πολύ καλά οι Έλληνες λογοτέχνες παιδικών βιβλίων που αρνήθηκαν στο Υπουργείο Παιδείας την πρόταση «να μπει η λογοτεχνία ως μάθημα στην εκπαίδευση» (βλ. τη συνέντευξη της Ζωρζ Σαρρή, στο εκπ/κό περιοδικό «Αντιθέσεις» τ.8, 1995). Γιατί αν η λογοτεχνία γίνει «μάθημα» τότε είναι σίγουρο ότι θα προκαλέσει αποστροφή κι απέχθεια σε πολλά

παιδιά...

Εκείνο, ωστόσο, που βγαίνει ως γενικό συμπέρασμα είναι ότι υπάρχει η βούληση και η πρόθεση του Υπ. Παιδείας να εισάγει τη λογοτεχνία στα σχολεία. Κι αυτό είναι καλό. Και είναι επίσης μια καλή ευκαιρία και δυνατότητα που δίνεται στους παιδαγωγούς που θέλουν ν' ανοίξουν ένα δρόμο και ένα παράθυρο στον κόσμο για τα παιδιά.

Τουλάχιστον δε θα χουν την απειλή και την τιμωρία να κρέμεται πάνω απ' τα κεφάλια τους, αν τολμήσουν σ' ένα τέτοιο δημιουργικό έργο.

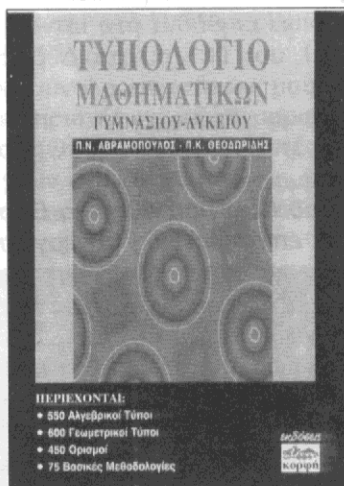
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Κορφή»

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ - ΝΕΕΣ... ΑΠΟΨΕΙΣ

Π.Ν. ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ - Π.Κ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

**ΤΥΠΟΛΟΓΙΟ
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ**
(ΑΛΓΕΒΡΑΣ - ΓΕΩΜΕΤΡΙΑΣ)
**ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ -
ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΣΧΗΜΑ: 17 x 24
ΣΕΛΙΔΕΣ: 296 ➔

ΧΑΡΑ ΡΙΖΟΥ

**ΙΔΕΟΣΥΝΘΕΣΕΙΣ
ΑΠΟ ΤΗΝ
ΠΑΛΕΤΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ**

ΣΧΗΜΑ: 17 x 24
ΣΕΛΙΔΕΣ: 296

← Η ανθολόγηση, διαρθρωμένη σε αυτοτελείς θεματικές ενότητες, συγκροτεί ενιαία μελέτη, χρήσιμο σύμβουλο διδακτικού έργου ιδιαίτερα για τους διδάσκοντες και διδασκομένους το μάθημα της Έκθεσης Ιδεών.

Το σκάφος της δημοσιογραφικής ακίδας, παρασύρει σε διανοητικά ταξίδια συναρπαστικά, απείρως ενεργητικά, παγιδεύοντας σε διαρκείς αναζητήσεις κάθε αναγνώστη.

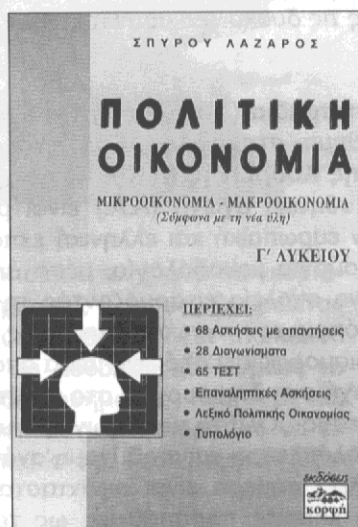
Το **Τυπολόγιο**, έχοντας σαν αντικείμενο την Ορολογία, τη δημιουργία Τυπολογίου αλλά και τη μεθόδευση των Μαθηματικών Θεμάτων, φιλοδοξεί να συνδράμει την προσπάθεια για **κωδικοποίηση και μεθόδευσή** τους με στόχο τη βελτιστοποίηση της προσπάθειας του μαθητή, αλλά και την προστασία του από «άναρχους» τρόπους μελέτης, χωρίς ωστόσο να φαλκιδεύεται η κριτική του σκέψη και η αυτενέργειά του. Εξάλλου ο κάθε μαθητής, μελετητής, κάνοντας μια εκτενέστερη μελέτη της εργασίας, μπορεί να οδηγηθεί στην εξεύρεση μιας πιο φιλικής και λειτουργικής κωδικοποίησης προς το προσωπικό του ύψος.

ΣΠΥΡΟΥ ΛΑΖΑΡΟΣ

**ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ -
ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**

ΣΧΗΜΑ: 17 x 24
ΣΕΛΙΔΕΣ: 219 ➔

Η ύλη του παρόντος βιβλίου είναι τέτοια που ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις και παρέχει ουσιαστικό βοήθημα στους υποψηφίους.

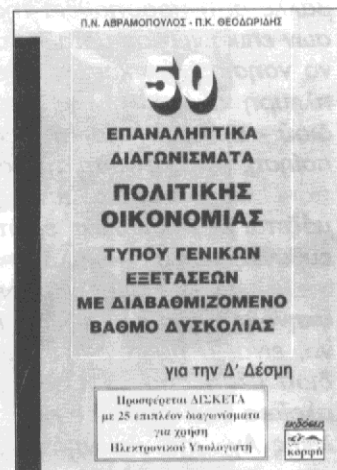
Π.Ν. ΑΒΡΑΜΟΠΟΥΛΟΣ -
Π.Κ. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ

**50 ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ
ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

ΣΧΗΜΑ: 17 x 24
ΣΕΛΙΔΕΣ: 216 ➔

Η εργασία μας αυτή, σ' αυτό το τελικό στάδιο μελέτης, φιλοδοξεί μέσω μιας πληθώρας Θεμάτων της ίδιας υφής με των Γενικών Εξετάσεων –με κλιμακούμενο βαθμό δυσκολίας– να θωρακίσει τον μαθητή– υποψήφιο και να του καλλιεργήσει την ευχέρεια της επιτυχούς αντιμετώπισης των Θεμάτων που θα του ζητηθούν.

Το βιβλίο συνοδεύει πρωτότυπη δισκέτα που καλύπτει με ανάλογο τρόπο την ύλη γι' αυτούς που θα επιχειρήσουν μια συμπληρωματική προσέγγιση με ηλεκτρονικό υπολογιστή.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «Κορφή»

ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ: Μαυρομυχάλη 36 & Διδότου Τ.Κ. 106 80 ☎ 33 00 202 - Τηλ./FAX: 36 11 387

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ GUTENBERG

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ - ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ: Σόλωνος 103 - ☎ 38 00 798 - Τηλ./FAX: 38 00 127

ΘΑ ΤΑ ΒΡΕΙΤΕ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

Η Αισθητική Αγωγή στο σχολικό πρόγραμμα

της Μαρίνας Παντελέων

Η Αισθητική Αγωγή (Α.Α.) ήδη εφαρμόζεται στο σχολικό πρόγραμμα της Α/Βάθμιας εκπαίδευσης.

Φυσικά η Αισθητική δε διδάσκεται (ή όχι μόνον) αλλά καλλιεργείται συστηματικά, ποικιλότροπα και ποικιλόμορφα (μέσα από μουσική, χορό, θέατρο, εικαστικά, παρέμβαση και παρατήρηση στο περιβάλλον κλπ). Φυσικά η Α.Α. δεν αφορά μόνο το σχολείο αλλά και την οικογένεια, την πολιτεία, την κοινωνία γενικότερα.

Η προσέγγιση δασκάλου - μαθητή γίνεται ολοένα πιο πολύπλοκη και σύνθετη, γι' αυτό καταβάλλεται η προσπάθεια της ανάπτυξης άλλων μέσων επικοινωνίας μεταξύ τους. Η μάθηση είναι μόνο νοησιαρχική και ως τώρα παρέβλεπε την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού - αυριανού πολίτη μέσα από την ευαισθητοποίηση, την έκφραση, τη φαντασία, τη δημιουργία.

Στα πλαίσια αυτά η Α.Α. άρχισε να εφαρμόζεται με δυσκολίες, ερωτηματικά και πρόσθετες ευθύνες για το δάσκαλο.

Ο κ. Λάκης Κουρετζής θεατράνθρωπος, σκηνοθέτης, συγγραφέας, παιδαγωγός και όχι μόνο, είναι ο πρωτεργάτης της έκφρασης του παιδιού μέσα από το Θεατρικό Παιχνίδι (Θ.Π.) στα πλαίσια του σχολείου από το στάδιο της προσχολικής Αγωγής. Ξεκίνησε πριν 30 χρόνια (ακούραστα και αδιάλειπτα) ως σήμερα να εφαρμόζει τη «βιωματική» προσέγγιση της γνώσης μέσα από το Θ.Π. διότι όπως ο ίδιος τονίζει:

«Μέσα από το Θ.Π. το παιδί κάνει μια θέαση του κόσμου και αποσαφηνίζει τις ανθρώπινες σχέσεις και τα προβλήματά τους. Στο Θ.Π. συναντώνται όλες οι επιμέρους καλλιτεχνικές δραστηριότητες του σχολείου και αποτελεί την ολοκλήρωση ενός προγράμματος Αισθητικής Αγωγής. Με κύριο παράγοντα «το παιχνίδι των ρόλων» και την αισθησιοκινητική δραστηριότητα τα παιδιά φτάνουν σ' ένα σημείο αυτοέκφρασης...»

Είναι μέλος Διεθνών Ινστιτούτων Θεάτρου. Διδάσκει στη Μαράσλειο (στη Μετεκπαίδευση), σε οργανωμένα σεμινάρια εκπαιδευτικών περιφερειών και φορέων με θέμα: «Θεατρικό παιχνίδι-Θεατρική παιδεία». Διευθύνει το Εργαστήρι Παιδαγωγικής

Θεάτρου του Κολεγίου Αθηνών. Είναι παγκόσμιος σύμβουλος και επιστημονικός συνεργάτης σχολικών μονάδων, νηπιαγωγείων, παιδικών σταθμών στην Αθήνα και στην επαρχία. Έχει σκηνοθετήσει πάνω από 40 θεατρικά έργα (ελληνικού και ξένου ρεπερτορίου). Για την πολύπλευρη προσφορά του στο Θέατρο έχει τιμηθεί με το βραβείο «ΔΗΜ.ΡΟΝΤΗΡΗΣ». Έχει γράψει βιβλία για παιδιά και πλήθος άρθρων σε εφημερίδες, έντυπα και περιοδικά για θέματα που αφορούν τη θεατρική πράξη, το Θεατρικό παιχνίδι και την Αισθητική Αγωγή.

Στα «αντιτετράδια» παραχώρησε μια ενδιαφέρουσα συνέντευξη και εκφράζει τις απόψεις του, τις εμπειρίες του και τους προβληματισμούς του για την Α.Α. ως «μάθημα», το ρόλο του Δάσκαλου, το παιδικό θέαμα και την πορεία του στην χώρα μας καθώς και το πρόβλημα της θεατρικής παιδείας γενικότερα.

Η συνέντευξη χωρίζεται σε δύο μέρη που θα δημοσιευθούν σε δύο τεύχη των αντιτετραδίων.

Το Α' μέρος αφορά την Α.Α. ως «μάθημα», το ρόλο της και την αξία της στο σχολικό πρόγραμμα καθώς επίσης και τη θέση του Δασκάλου μέσα σ' αυτήν μ' όλες τις δυσκολίες που υπάρχουν.

Α' μέρος

αντιτετράδια (Α): Η Αισθητική Αγωγή (Α.Α.) έχει μπει ως «μάθημα» στα σχολεία. Ποια είναι η γνώμη σας;

Λάκης Κουρετζής (Λ.Κ.): Πέντε χρόνια πριν τον 21ο αι. η αισθητική αγωγή (Α.Α.) είναι μια καινούργια σελίδα στην ευρωπαϊκή και ελληνική εκπαίδευση. Αποτελεί μια καινούργια μεθοδολογία, μέσα από την οποία το σύγχρονο σχολείο εφαρμόζοντάς την παρέχει, εκτός από την όποια τεχνογνωσία, ευκαιρίες που βοηθούν το παιδί να διαμορφώσει απόψεις μέσα από το βίωμα και τη συμμετοχή στη δημιουργία, στο πολιτιστικό και πολιτισμικό γίγνεσθαι. Όλα τα παιδαγωγικά συστήματα μιλούσαν για την ολόπλευρη και ισοδύναμη ανάπτυξη του παιδιού. Το σχολείο σήμερα είναι αφάνταστα νοησιαρχικό. Έχουν γίνει κάποιες προσπάθειες ως τώρα. Στόχος είναι να βοηθήσουμε το παιδί να καλύψει κάποιες από τις νοητικές, ψυχοσυναισθηματικές και βιολογικές του ανάγκες.

Α: Η δομή του Ελληνικού σχολείου σήμερα πόσο επιτρέπει την επίτευξη ενός τέτοιου προγράμματος;

Λ.Κ.: Καμιά φορά το ίδιο το πρόγραμμα είναι μια δύναμη

που υποχρεώνει να εξελίσσονται τα ίδια πράγματα. Η ευαισθησία, η δυναμική και ο προβληματισμός ανθρώπων της βάσης των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων που γνωρίζω καλά, γιατί δουλεύω μαζί τους, σπρώχνουν τα πράγματα ώστε αυτά τα προγράμματα να απαιτήσουν το χώρο και το χρόνο για να εφαρμοστούν. Ήδη εφαρμόζεται το πρόγραμμα Α.Α. στην Α/βάθμια εκπαίδευση ενώ κάποια ανάλογα προγράμματα γίνονται στη Β/βάθμια εκπαίδευση. Με το Προεδρικό Διάταγμα 130 του 1990 η Α.Α. καθορίζεται ως σύνολο εικαστικών, μουσικών και θεατρικών δραστηριοτήτων, με τη μορφή του θεατρικού παιχνιδιού (Θ.Π.). Ακόμα και αυτές οι ώρες που ήδη υπάρχουν στο σχολ. πρόγραμμα δεν επαρκούν, διότι οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί

διαδικασίας. Εννοώ ότι είναι ένα μέσο να δίνει και να παίρνει απ'όλα τα μαθήματα στοιχεία και να τα ενσωματώνει στη διδακτική διαδικασία χωρίς να επιβαρύνεται ή αγνοείται κανένα μέρος του κρατικού προγράμματος ό-
ταν φυσικά χρησιμοποιείται από έναν ευαισθητοποιημέ-
νο δάσκαλο. Όταν τα παλιά χρόνια θέλαμε να χαρακτη-
ρίσουμε ένα δάσκαλο λέγαμε: «Τι παραστατικός που ή-
ταν; Μας τα έλεγε παραστατικά». Αυτό εννοώ.

Α: Μα ήδη ο δάσκαλος είναι επιφορτισμένος με πάρα πολλά και τώρα επιφορτίζεται περισσότερο με την Α.Α.

Λ.Κ.: Απεναντίας. Ο δάσκαλος αποφορτίζεται. Αισθάνε-
ται φορτισμένος γιατί τον έχουμε φορτίσει νοησιαρχικά. Ξεχνάμε ότι άλλο εκπαίδευση και άλλο παιδεία. Μας διαφεύγει ότι ο Δάσκαλος (όλων των βαθμίδων) κάνει

προτιμούν να χρησιμοποιούν το χρόνο σε «κύρια» μαθήματα όπως Μαθηματικά, Γλώσσα, θεωρώντας την Α.Α. ως «δευτερεύον» μάθημα. Δεν πρέπει να αγνοούμε ότι η Α.Α. σα μέθοδος και κυρίως το Θ.Π. είναι ένα είδος «διαμαθήματος» που ένας κα-
λά εκπαιδευμένος δάσκαλος θα μπορούσε να το εφαρμόσει στη διδασκαλία της Γεωγραφίας, Ιστο-
ρίας, Γλώσσας κ.λπ.).

Α: Τι εννοείτε όταν λέτε «διαμάθημα»;

Λ.Κ.: Μερικοί νομίζουν ότι το Θ.Π. είναι μάθημα που γίνεται κάθε Παρασκευή και διαρκεί 45 λεπτά. Υπάρχει και αυτό το είδος μαθήματος. Αλλά οι φά-
σεις και οι τεχνικές που περιέχει το Θ.Π. μπορούν
ν' αποτελέσουν μέρος της καθημερινής διδακτικής

κατ' εξοχήν ένα επάγγελμα επικοινωνιακό. Επομένως ό-
ταν απευθύνεται σε μια ομάδα παιδιών χρησιμοποιεί το
λόγο, την κίνηση, το ηχώχρωμα της φωνής, το βλέμμα
προκειμένου να προσελκύσει το ενδιαφέρον τους, να εί-
ναι αναπαραστατικός για να «βγάλει» την ύλη. Αυτό είναι
μέσα στη διαδικασία του «παίζειν», στη σύμβαση του
παιχνιδιού και βέβαια έχουν σχέση με αυτό που λέγεται
Θεατρικό φαινόμενο.

Α: Έχει αυτό σχέση με το σκηνικό αποτέλεσμα;

Λ.Κ.: Όχι. Πρέπει να απεγκλωβίσουμε λίγο αυτή την έν-
νοια του Θεάτρου με το σκηνικό επίτευγμα. Δυστυχώς,
στο σχολείο όταν μιλάμε για Θέατρο νομίζουμε ότι θα
είναι μια παράσταση. Έτσι φορτώνουμε το δάσκαλο να
στήσει μία παράσταση όπου τα παιδιά απόστηθίζουν

κάποια λόγια και αυτό είναι όλο.

Α: Αυτό όμως το χαρακτηρίζουν και ως «δραματοποίηση»;

Λ.Κ.: Πολλές φορές, συχνά. Έχει δίκιο όμως ν' αντιδρά γιατί δεν είναι γνώστης ούτε προετοιμασμένος να κάνει κάτι τέτοιο. Αυτό είναι δουλειά ανθρώπων που ξέρουν από Θέατρο και Παιδαγωγική. Πρέπει πρώτα να βοηθήσει ο Δάσκαλος μέσα από την Α.Α. και κυρίως μέσα από την διαδικασία του Θ.Π. ο Δάσκαλος βελτιώνει τους κώδικες επικοινωνίας του με τα παιδιά. Έτσι νομίζω ότι αποφορτίζεται κιόλας.

Α: Από την πολυετή εμπειρία που έχετε δουλεύοντας 30 ολόκληρα χρόνια με ομάδες και αναπτύξατε όλη αυτή τη θεωρία και πρακτική με ομάδα συνεργατών της «Ομάδας Τέχνης ΠΑΡΟΔΟΣ» λειτουργώντας τόσα χρόνια με τον ίδιο πυρήνα πώς γίνεται αυτή η προσέγγιση των εκπαιδευτικών με τη Θεατρική Δράση;

Λ.Κ.: Με δύο τρόπους. Αφ' ενός μεν τη διοργάνωση σεμιναρίων που γίνονται από το ΥΠΕΠΘ ή από την Γ.Γ. Νέας Γενιάς ή εκπαιδευτικούς φορείς διάφορων περιοχών της χώρας, ακόμη και σε μερικά ΠΕΚ μέσα από ταχύρρυθμα προγράμματα (όπως στη Λάρισα, Γιάννενα, Ηράκλειο, Αθήνα κ.λπ.). Αυτή η σύντομη επαφή (2-3 ημερών) είναι το έναυσμα να συνεχίσουν μερικοί απ' αυτούς τη «σπουδή» πάνω στη Θεατρική Παιδεία και το Θ.Π. Σημαντική όμως είναι η συνεργασία με Δασκάλους σε καθημερινή βάση που εφαρμόζουν το Θ.Π. στο σχολείο τους. Αφ' ετέρου με την «ΠΑΡΟΔΟ» κάνουμε Θ.Π. από το 1976. Τα τελευταία χρόνια είμαστε στο Θέατρο «Μοντέρνοι Καιροί» όπου γίνονται Θ.Π. για παιδιά προσχολικής ηλικίας και του Δημοτικού. Εφέτος δε θα ξεκινήσει και Θ.Π. για ομάδα εφήβων. Σ' αυτά τα πλαίσια γίνεται ένα σεμινάριο διάρκειας 6-7 μηνών το χρόνο, που απευθύνεται αποκλειστικά σε εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων, προσπαθώντας να τους φέρει σ' επαφή με τη Θεατρική Έκφραση και το Θ.Π. Ακόμα λειτουργεί Ζετές πρόγραμμα στο Εργαστήρι Παιδαγωγικής και Θεάτρου που υμνεί τους εκπαιδευτικούς στη Θεατρική Πράξη. Ένας επαρκής εμπυχωτής θα πρέπει να είναι καλά καταρτισμένος τόσο στην Παιδαγωγική επιστήμη όσο και στη Θεατρική Πράξη.

Α: Σκιαγραφείτε έναν γνώστη και καλά εκπαιδευμένο εμπυχωτή που δεν επιτρέπει πλέον τη στήριξη σε στοιχεία όπως : η καλή διάθεση ενός φιλότιμου δασκάλου ή το προφίλ ενός θεατρόφιλου που έχει δει πολλές παραστάσεις ή έχει «ψώνιο» με το θέατρο γενικά.

Λ.Κ.: Φυσικά. Όταν θέλουμε να κάνουμε τέχνη στο Σχολείο δεν μπορούμε να αγνοούμε τους Παιδαγωγικούς κώδικες, κάποιες αρχές, την ίδια την διαδικασία. Σημασία έχει η διαδικασία όχι το απο-

τέλεσμα. Στη Γαλλία καλέσαμε τον Αλμοδοβάρ και έκανε Θ.Π. στα πλαίσια του κινηματογράφου, μέσα από ένα εργαστήρι Θ.Π. για παιδιά. Αυτά που έκανε ο Αλμοδοβάρ δεν μπορεί να τα κάνει ο Δάσκαλος. Ούτε όμως μπορεί ο Αλμοδοβάρ να κάνει και να προσεγγίσει τα παιδιά όπως ο δάσκαλος. Ο πρώτος ρόλος είναι του Δασκάλου.

Α: Ο χώρος της εκπαίδευσης θεωρείται ενιαίος και λέγεται ότι παρέχει «ίσες ευκαιρίες σε όλους». Μέσα από την εφαρμογή της Α.Α. εντοπίζετε διαφορές από περιοχή σε περιοχή, από σχολείο σε σχολείο; Υπάρχουν εμφανείς κοινωνικές διαφορές στην έκφραση, τους ρόλους, τα πρότυπα;

Λ.Κ.: Βλέπω διαφορές αλλά και κοινές ανάγκες που αντιμετωπίζονται ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε σχολείου, περιοχής ή του κοινωνικού περιγύρου που βρίσκονται ο Δάσκαλος και οι μαθητές του. Χαίρομαι που μπαίνουν από πλευράς Δασκάλων αιτήματα ανάλογα με την αναγκαιότητα και ευαισθητοποίησή τους στον τομέα της Α.Α. Βλέπω από περιοχή σε περιοχή να αλλάζει ο χρόνος ευαισθητοποίησης. Άλλοι είναι έτοιμοι, άλλοι εγκλωβισμένοι από το περιβάλλον αλλά παράλληλα δοκιμάζουν τρόπους. Ζητούν να ενημερωθούν οι ίδιοι ή κάποιος συνάδελφος που κάνει σπουδή περιβάλλοντος σε μια τάξη κάποια στιγμή βάζει τα παιδιά να «κάνουν τα πουλιά». Δεν είναι τρελός, ούτε πάει να κάνει τον έξυπνο. Απλά προσπαθεί να βρει άλλους τρόπους επικοινωνίας με τα παιδιά. Αυτό είναι εφικτό να γίνει. Όσο πιο κλειστή είναι μία κοινωνία τόσο δια μέσου αυτών των μεθόδων ο άνθρωπος βρίσκει τρόπους να ξεπεράσει τον κλοιό της απομόνωσης, να βρει τρόπους να επικοινωνήσει, να αναπτύξει το συλλογικό εαυτό λειτουργώντας μέσα από την σύμβαση της έκφρασης. Ζητάει όμως να ενημερωθούν οι Γονείς ή και ο ίδιος ως Γονέας.

Α: Λειτουργείτε έτσι σ'ένα πολυεπίπεδο σχήμα. Δηλ. με τους Δασκάλους. Για τα παιδιά αλλά ταυτόχρονα και με τους Γονείς. Αυτό πλέον αφορά και εμπλέκει όλη την σχολική κοινότητα. Μιλάτε για Παιδεία επειδή δεν απευθύνεστε στο δάσκαλο (μόνο για το Δ.), ούτε στο παιδί (για το παιδί);

Λ.Κ.: Ακριβώς. Τα παιδιά είναι πάντα διαθέσιμα. Γι'αυτό όποιος ασχολείται μ' αυτά δεν πρέπει ν' αντιμετωπίζει κανένα πρόβλημα. Αυτό έχει να κάνει μόνο με την δικιά μας διαθεσιμότητα.

Α: Λίγο ως πολύ έχουμε συνηθίσει το δάσκαλο να κάθεται πίσω από την έδρα και να μην βλέπει με μεγάλη ευκολία το Θεατρικό Δρώμενο μέσα στην τάξη, να πιέζεται από το ωρολόγιο και Αναλυτικό Πρόγραμμα οπότε αποστασιοποιείται από την εφαρμογή της Α.Α. αποφεύγοντας να «εκθέσει εαυτόν» προς τους μαθητές του. Ποια είναι η γνώμη σας;

Λ.Κ.: Όταν οι δάσκαλοι αυτοί ευαισθητοποιηθούν (Α)βάθμιας και (Β)βάθμιας εκπαίδευσης και επιμένω σ' αυτό- και όχι εκπαιδεύονται είναι τελείως διαφορετικά τα πράγματα. Αυτό προϋποθέτει μία αρχική μόρφωση για

να πάει μετά πάρα πέρα. Η ευαισθητοποίηση μπορεί να μου αποβάλλει τα εγγενή, αρνητικά στοιχεία και να προχωρήσω, αν δεν θέλω να είμαι σοβαροφανής φυσικά. Θυμάμαι τα λόγια ενός δασκάλου στη Μαράσλειο που διδάσκω: «Κ.Κουρετζή όπως μας τα λέτε πρέπει να κάνουμε το μάθημα παιχνίδι. Πώς είναι αυτό δυνατόν;» Ναι! Παιχνίδι πρέπει να είναι! Αλλά τι και ποιο παιχνίδι; Εμείς πιστεύουμε ότι πρέπει να είναι όπως το είπε ο Όμηρος: «Παίζειν εστί τέρψι ηδονής και τέρψι γνώσεως».

Μπορείτε να μου υποδείξετε έναν πολιτισμό με ιστορική συνέχεια που διασώθηκε χωρίς να έχει παίξει; Χωρίς να υπάρχει έστω και μία μαρτυρία παιχνιδιού; Εκεί που δεν υπάρχει παιχνίδι, δεν υπάρχει πολιτισμός. Δεν υπάρχει εξέλιξη. Δεν υπάρχει αλλαγή. Δεν υπάρχει κοινωνία, ζωή, μέλλον.

Οι δάσκαλοι τώρα το ξέρουν πολύ καλά αυτό. Ακόμη και αυτοί που κοντεύουν να τελειώσουν τη θητεία τους δεν μπορείτε να φανταστείτε πόσο η ψυχή τους ζητάει μια ανάσα αλλαγής μέσα στην τάξη τους μέσα από το παιχνίδι. Δεν θα ξεχάσω ένα Διευθυντή Σχολείου στα Τρίκαλα όπου γινόταν ένα σεμινάριο για Νηπιαγωγούς. Την πρώτη ημέρα ήλθε να μας ανοίξει το σχολείο με το κοστούμι και τη γραβάτα και πρόσεχε μη χαλάσουμε τίποτα, ενώ εγώ ήμουν με τη φόρμα. Την τρίτη ημέρα πέταξε γραβάτα και κοστούμι και έπαιξε μαζί με τις Νηπιαγωγούς λέγοντάς μας ότι παίρνει σύνταξη, αλλά στο χωριό του που θα γυρίσει έτσι θα απασχολεί τα παιδιά...

Δεν μπορούμε και δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ο δάσκαλος παίζει πάντα ακόμα και σήμερα και αύριο έναν κοινωνικό ρόλο. Είναι ένας κοινωνικός μπροστάρης. Για κάθε τι που συμβαίνει λένε: «Αυτά σας μαθαίνει ο δάσκαλός σας;» ή «Αυτά έπρεπε να τα μαθαίνετε στο σχολείο...».

Α: Ναι αλλά ξεχνάτε ότι τον «κυνηγάει» το πρόγραμμα, η ύλη, ο χρόνος;

Α.Κ.: Το πρόγραμμα είναι πρόφαση για την κατάργηση του προγράμματος και την ανάδειξη ενός άλλου. Δεν είναι πανάκεια. Υπάρχει ένα «αθέατο πρόγραμμα» στον κάθε άνθρωπο που αρχίζει να δημιουργεί ένα άλλο πρόγραμμα. Έχουμε ήδη δώσει ακόμη και σ' αυτή τη συνέντευξη την κοινωνική διάσταση και όχι την θεωρητική που μπορεί καθένας να την βρει διατυπωμένη στα βιβλία μου.

Σ.σ.: 1. Κουρετζής Λ., «Το θέατρο για παιδιά στην Ελλάδα», Αθήνα, Καστανιώτης, 1990.

2. Κουρετζής Λ. «Το θεατρικό Παιχνίδι», Αθήνα, εκ.Καστανιώτης, 1991.

Συντομογραφίες:

Α.Α.: Αισθητική Αγωγή

Θ.Π.: Θεατρικό Παιχνίδι

Δ: Δάσκαλος (όλων των βαθμίδων)

Αννίτα Π. Παναρέτου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

1
Η ΜΑΚΡΙΑ ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΑΠΑΡΧΩΝ ΩΣ ΤΟΝ 19ο ΑΙΩΝΑ

2
19ος ΑΙΩΝΑΣ: ΟΙ ΠΡΟΔΡΟΜΟΙ

3
20ος ΑΙΩΝΑΣ: Η ΑΝΘΗΣΗ ΚΑΙ Η ΑΚΜΗ

4
Η ΑΝΘΗΣΗ ΚΑΙ Η ΑΚΜΗ: ΕΠΙΓΟΝΟΙ ΚΑΙ ΝΕΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

5
ΑΛΛΕΣ ΕΚΦΑΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΜΥΘΟΙ ΠΕΡΙ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ ΤΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

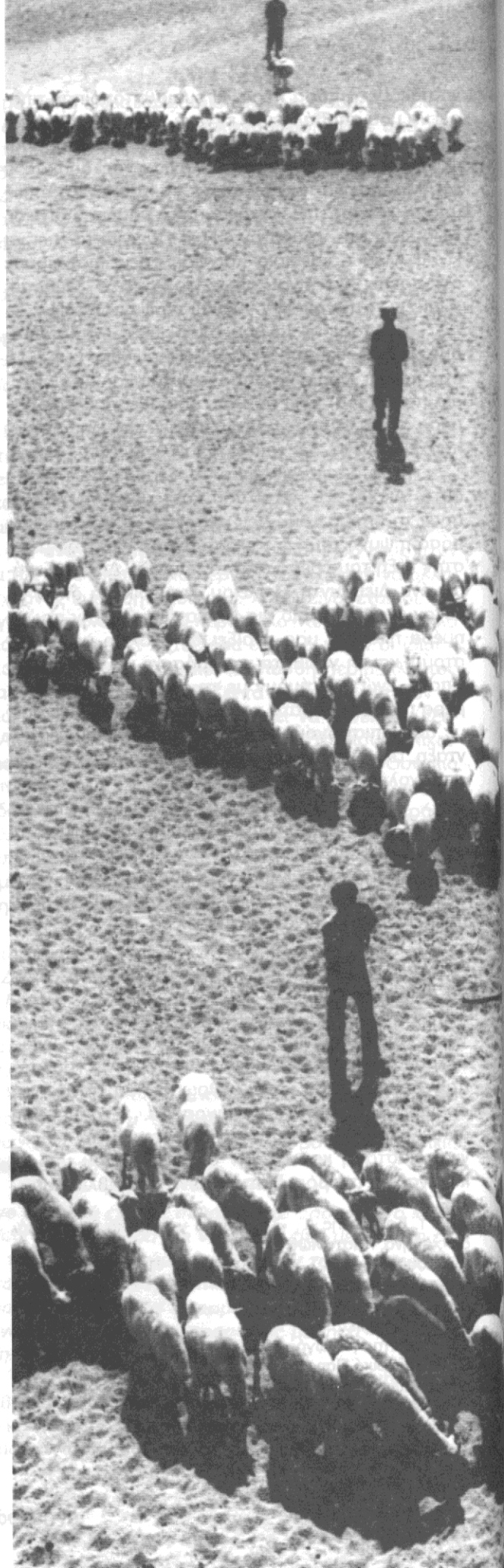
Για πρώτη, ίσως, φορά το σύστημα των γενικών εξετάσεων ήταν στο επίκεντρο για όλη τη φετινή σχολική χρονιά.

Τυποποιημένα ρεπορτάζ και «βαθυστοχαστες» αναλύσεις αδυνατούν στην πλειοψηφία τους, ν' αποκαλύψουν τον πραγματικό ρόλο των εξετάσεων στην υπόθεση της κοινωνικής επιλογής. **Επιδιώκουν να νομιμοποιήσουν μια διαδικασία που αντικατοπτρίζει την κοινωνική αδικία παρουσιάζοντάς την ως «φυσική» και «αντικειμενική».**

Στην πλειοψηφία τους τα «πυρά» που συγκεντρώνει το υφιστάμενο εξεταστικό καθεστώς είναι άσφαιρα, αφού στοχεύουν σε δευτερεύοντα και όχι κύρια χαρακτηριστικά του. Πρόκειται για μια ανώδυνη αμφισβήτηση του τρόπου με τον οποίο γίνονται οι εξετάσεις. Το παραμύθι και η παραμυθία ότι κάποια από τις παραλλαγές: παλαιότερων εξεταστικών συστημάτων μπορεί να εξασφαλίσει την αντικειμενική και αξιοκρατική επιλογή των υποψηφίων δεν μπορεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες των νέων για ανώτερες και ανώτατες σπουδές. Κι αυτό γιατί κάθε σύστημα όσο αξιοκρατικό κι αν εμφανίζεται, βασίζεται στην επιλογή των «λίγων και ικανών» και στο μαζικό αποκλεισμό και απόρριψη των δεκάδων χιλιάδων «αποτυχημένων». Ο **προκαθορισμένος αριθμός (numerus clausus)** των εισαγομένων καταρρίπτει κάθε μύθο περί αξιοκρατικής επιλογής. Άλλωστε χιλιάδες υποψήφιοι δεν εισάγονται ενώ βαθμολογούνται με βαθμό πάνω από τη βάση (80) και άρα κρίνονται «ικανοί». Ειδικότερα φέτος και παρά τις ανεπαίσθητες αυξομειώσεις των βάσεων έμειναν «απ' έξω» υποψήφιοι με μέσο όρο βαθμολογίας 18,5! Κάθε χρόνο, λοιπόν, **περίπου 3 στους 4 υποψηφίους** (δεν αναφερόμαστε σε όσους δεν έφτασαν μέχρι τις εξετάσεις, αφού αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν το σχολείο), **δηλαδή ένα ποσοστό 70%, 80% «αποτυχαίνουν».** Αυτή είναι η μακάβρια στατιστική από τη «σφαγή» των γενικών εξετάσεων κάθε χρόνο.

Ειδικότερα τα στοιχεία που παρουσιάζονται σε συνέχειες με τη μορφή έρευνας στην εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ» με το μέσο όρο βαθμολογίας και τα ποσοστά επιτυχίας σε ΑΕΙ - ΤΕΙ κάθε Λυκείου εξυπηρετεί, αν δεν είναι κατευθυνόμενη, τους στόχους του ΥΠΕΠΘ για αντικατάσταση του υπάρχοντος εξεταστικού συστήματος από ένα σύστημα που βασίζεται και καταλήγει στο «Εθνικό Απολυτήριο» υψώνοντας νέους ταξικούς φραγμούς στη μόρφωση των νέων και διογκώνοντας την παρα-παιδεία

Γιώργος Καβαδιάς

Νομοσχέδιο για την Ελληνική Παιδεία στο εξωτερικό και τη Διαπολιτιστική Εκπαίδευση

της Χρυσάνθης Αθανασίου

Το σχολικό πρόβλημα είναι ένα από τα πιο βασανιστικά προβλήματα των μεταναστών.

Οι μετανάστες αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της εργατικής τάξης και των εργαζομένων της χώρας στην οποία ζουν και εργάζονται. Και αφού έχουν τις ίδιες υποχρεώσεις στην παραγωγή και στην δημόσια ζωή (πληρωμή φόρων, τήρηση νόμων κ.λπ.) πρέπει να έχουν και τα ίδια δικαιώματα. Και στη συγκεκριμένη περίπτωση πρέπει να έχουν ισότιμη μόρφωση για τα παιδιά τους μ' αυτήν που παίρνουν τα παιδιά των γερμανών εργαζομένων.

Οι συζητήσεις γύρω από το σχολικό ζήτημα διαρκούν περίπου μια 20ετία. Οι διάφοροι τύποι σχολείων που έχουν λειτουργήσει μέχρι σήμερα για τα παιδιά των Ελλήνων μεταναστών ήταν αποτέλεσμα όχι μόνο της πολιτικής των κυβερνήσεων της ΟΔΓ (Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας), που είχε πάντα ως μόνιμο στόχο τη μη ισότιμη μόρφωση των παιδιών των ξένων εργαζομένων με τα Γερμανόπουλα και τελικά την περιθωριοποίηση τους και την επιστροφή των Gastarbeiter στη χώρα τους, αλλά και της πολιτικής όλων των ελληνικών κυβερνήσεων, που αντιμετώπιζαν πάντοτε το πρόβλημα με προχειρότητα, δημαγωγική συνθηματολογία και φυσικά χωρίς κάποια προοπτική για την τύχη των ελληνόπουλων της ΟΔΓ.

Ας κάνουμε εδώ μια μικρή ενημερωτική παρένθεση για το εκπαιδευτικό σύστημα της Γερμανίας.

Το παιδί στην προσχολική ηλικία θα επισκεφτεί το Kindergarden (Παιδικός σταθμός-νηπιαγωγείο). Σε ηλικία 6 χρονών θα γραφτεί στο Grundschule (Δημοτικό). Στην 4η τάξη, ανάλογα με τους βαθμούς, περισσότερο βέβαια ανάλογα με την εισήγηση του δασκάλου και με βάση τα στοιχεία της οικονομίας για «το τι χρειάζεται», τα παιδιά χωρίζονται. Το μεγαλύτερο ποσοστό κατατάσσεται στο Hauptschule (κατώτερο σχολείο) και στη συνέχεια αφού τελειώσουν ένα Berufsschule (επαγγελματική σχολή) θα δουλέψουν σε χειρωνακτικές εργασίες, στα εργοστάσια, στην παραγωγή.

Η
η
α
ρ
χ
ή
τ
ο
υ
τ
έ
λ
ο
υ
ς
τ
η
ς

Ένα άλλο κομμάτι μαθητικού δυναμικού κατατάσσεται στο πρακτικό σχολείο Realschule και θα δουλέψουν αργότερα ως υπάλληλοι σε διάφορες θέσεις.

Τέλος, ένα μικρό ποσοστό θα πάει στο Gymnasium, το ανώτερο σχολείο, που θα έχει τη δυνατότητα στη συνέχεια να πάρει θέση σε Πανεπιστήμιο.

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι ο διαχωρισμός από την ηλικία των 10 χρόνων καλλιεργεί την κατηγοριοποίηση των παιδιών και τη συνειδηση του τι θα γίνουν όταν μεγαλώσουν, εργάτες, υπάλληλοι ή ελίτ. Στη Γερμανία, λοιπόν, τα παιδιά βιώνουν από πολύ-μικρά τον ταξικό διαχωρισμό!

Στο έντονα ταξικό εκπαιδευτικό σύστημα της Γερμανίας, η τύχη των παιδιών των μεταναστών είναι πολύ χειρότερη: ή θα παρακολουθήσουν τα ελληνικά σχολεία, όπου υπάρχουν, (Βαυαρία-Βόρεια Γερμανία), καταδικασμένα σε επίπεδο Hauptschule, δηλαδή αυριανοί εργάτες, ή σε άλλες περιοχές θα πάνε στο σχολείο που θα τους εντάξουν και παράλληλα θα πάνε σε απογευματινά τμήματα μητρικής γλώσσας.

Η πολιτική, λοιπόν, αυτή που είχε βασικό στόχο τον έλεγχο της πολιτικής και κοινωνικής συμπεριφοράς των μεταναστών είχε, όπως τώρα πολλοί διαπιστώνουν, τραγικά αρνητικά αποτελέσματα για τους Έλληνες νέους της ΟΔΓ, όπως:

1. Τη σωματική και πνευματική εξουθένωση, αφού είναι κυρίως εξαναγκασμένα από τους γονείς τους, να παρακολουθούν δύο σχολεία -από το πρωί μέχρι το βράδυ- και να μην τους μένει ο απαραίτητος χρόνος για ξεκούραση και ψυχαγωγία. Ο κάθε άνθρωπος όμως έχει κάποια όρια αντοχής, σωματικής και πνευματικής.

2. Τη δημιουργία χιλιάδων άγλωσσων Ελληνόπουλων, αφού κάτω από τις συγκεκριμένες συνθήκες, ούτε σωστά Ελληνικά καταφέρνουν να μάθουν ούτε τη γερμανική Εκπαίδευση μπορούν να παρακολουθήσουν πλήρως, με αποτέλεσμα να μην έχουν καμία επαγγελματική προοπτική ούτε στη μία χώρα ούτε στην άλλη.

3. Τη δημιουργία ενός ακόμη παράγοντα «γκετοποίησης», που φέρνει τους νέους σε ψυχολογική αντιπαράθεση με το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο ζουν και καλλιεργεί έμμεσα την ιδέα της προσωρινότητας που επικαλούνται οι πιο αντιδραστικοί κύκλοι της Γερμανίας για να στηρίζουν την εχθρότητά τους απέναντι στους αλλοδαπούς. Τέτοια σχολεία -τα καθαρά ελληνικά σχολεία όπως λέγονται- ιδρύθηκαν κυρίως στη Βαυαρία, λόγω πολιτικής τότε του Στράους, και στη Βόρεια Γερμανία. Αυτά τα σχολεία λειτουργούν σε επίπεδο Hauptschule.

4. Τον αποκλεισμό πολλών Ελληνόπουλων από την εκμάθηση της μητρικής τους γλώσσας μέσα στο σχολείο, επειδή επιλέγουν αποκλειστικά το γερμανικό σχολείο (Realschule = Gymnasium) που θα τους εξασφαλίσει σταδιοδρομία στη χώρα που ζουν, πράγμα που έχει σα συνέπεια το σταδιακό αφελληνισμό τους.

5. Την απαλλαγή σε μεγάλο βαθμό του γερμανικού Κράτους από την υποχρέωσή του να χρηματοδοτεί την Εκπαίδευση των παιδιών των μεταναστών, τη

στιγμή που οι τελευταίοι συνεισφέρουν στη γερμανική οικονομία με την εργασία τους και με τους φόρους που καταβάλλουν εξίσου με τους Γερμανούς πολίτες.

Τα τελευταία χρόνια η ελληνόγλωσση Εκπαίδευση παρουσιάζει μια φθίνουσα πορεία. Ο αριθμός των παιδιών που δεν παρακολουθεί καθόλου ελληνόγλωσση Εκπαίδευση διαρκώς μεγαλώνει. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία από την περιοχή της Βάδης-Βυτεμβέργης, που ανάλογα ισχύουν και για την υπόλοιπη Γερμανία, το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 33% περίπου από την Α' Δημοτικού. Το ποσοστό αυτό, όπως είναι κατανοητό, αυξάνεται καθώς και μεγαλώνουν οι τάξεις και στις άλλες βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Οι μαθητές που αποφοιτούν από τα ελληνικά Λύκεια και εισάγονται στα Ελληνικά ΑΕΙ έχει διαπιστωθεί (υπάρχει έρευνα του καθηγητή Δαμανάκη στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων τότε) ότι σε μεγάλο ποσοστό δεν τελειώνουν ποτέ και ύστερα από την αποτυχημένη προσπάθεια να σπουδάσουν, επιστρέφουν στη Γερμανία και ψάχνουν για δουλειά σαν ανειδίκευτοι εργάτες. Κι εκείνοι όμως που καταφέρνουν να πάρουν πτυχίο, λόγω της κρίσης που υπάρχει στην Ελλάδα δε βρίσκουν δουλειά κι επιστρέφουν στη Γερμανία. Ας σημειωθεί εδώ πως οι Γερμανοί εδώ και μερικά χρόνια έχουν υποβαθμίσει μονόπλευρα το απολυτήριο του Ελληνικού Λυκείου και το θεωρούν «ισότιμο» με το Hauptschuleabschluss, δηλ. με το απολυτήριο του κατώτερου σχολείου.

Οι εκπαιδευτικοί που κατά καιρούς πέρασαν από τα σχολεία της Γερμανίας έζησαν και ζουν τα προβλήματα αυτά μέσα στην τάξη.

Οι ΕΛΜΕ Γερμανίας, ειδικά τα τελευταία χρόνια, επεσήμαναν την υποβάθμιση της εκπαίδευσης και τα τραγικά αδιέξοδα στα οποία οδηγείται η Παιδεία του εξωτερικού. Έκαναν προτάσεις και ζητούσαν ένα άλλο μοντέλο που:

α) Θα εναρμονίζει την Εκπαίδευση με το κοινωνικό περιβάλλον.

β) Θα δίνει στους μαθητές τις βάσεις για να προχωρήσουν σε όλες τις βαθμίδες της επαγγελματικής και επισημονικής εκπαίδευσης, στη χώρα που ζουν, ισότιμα με τα γερμανόπουλα.

γ) Θα εξασφαλίζει την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και τη διατήρηση της εθνικής τους ταυτότητας.

δ) Θα διευκολύνει -σε περίπτωση επαναπατρισμού τους- την ένταξη των ελλήνων μαθητών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ή στην παραγωγή, με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους ντόπιους νέους.

Τα παραπάνω μπορούν να διασφαλιστούν με την ένταξη του μαθήματος της ελληνικής γλώσσας και κουλτούρας μέσα στο βδομαδιακό ωρολόγιο πρόγραμμα στα γερμανικά σχολεία όλων των τύπων και βαθμίδων (Grandschule - Gymnasium - Realschule - Hauptschule), υποχρεωτικά για τους ελληνόπαιδες και προαιρετικά για τις άλλες εθνότητες. Να ενταχθεί ως μητρική γλώσσα και όχι ως δεύτερη ξένη γλώσσα και το διδακτικό ωράριο για την ελληνική γλώσσα και κουλτούρα να είναι τέτοιο που να εξασφαλίζει την εκμάθηση της πρώτης και την καλλιέργεια της δεύτερης σε όλες τις βαθμίδες και τους τύπους σχολείων. Και να διασφαλιστούν η ισότητα τίτλων καθώς και οι ίσες ευκαιρίες επαγγελματικής αποκατάστασης των ελλήνων μαθητών με τα γερμανόπουλα.

Ζητούσαμε αλλαγή των αναλυτικών προγραμμάτων, προσαρμοσμένων στις συνθήκες της χώρας που

ζουν. Να σταματήσει η απaráδεκτη κατάσταση της μηχανιστικής μεταφοράς του αναλυτικού προγράμματος της Ελλάδας στα σχολεία του εξωτερικού. Να συγγραφούν βιβλία που θα ανταποκρίνονται στην σημερινή πραγματικότητα και θα δίνουν στους μαθητές τη δυνατότητα να μάθουν τη μητρική τους γλώσσα, την κουλτούρα και τον πολιτισμό.

Ζητούσαμε, επίσης, την αναβάθμιση του Λυκείου και μέσα από τα αναλυτικά προγράμματα, την υλικοτεχνική υποδομή, τα κατάλληλα βιβλία, ώστε τα ελληνόπουλα της Γερμανίας να έχουν τη δυνατότητα επιλογής, μετά την 9χρονη Εκπαίδευση, να επιλέξουν ή τη Γερμανόγλωσση Εκπαίδευση για να σταδιοδρομήσουν στη χώρα που ζουν (αφού μάθουν και τη μητρική τους γλώσσα) ή να ακολουθήσουν την ελληνόγλωσση - Λύκειο και να επιστρέψουν στην Ελλάδα.

Και αυτή τη λειψή, όμως, μέχρι τώρα μόρφωση που πρόσφερε η Ελληνική Πολιτεία σε συνεργασία με τη Γερμανική έρχεται το τελευταίο νομοσχέδιο να την αφαιρέσει. Αντί να ακολουθήσει η βελτίωση και η παραπέρα ανάπτυξη του εκπαιδευτικού συστήματος (και με τις προτάσεις των ΕΛΜΕ και των Ομοσπονδιών των Γονιών, που εκπροσωπούν και τη συντριπτική πλειοψηφία των μεταναστών), έρχεται η κυβέρνηση να κατεδαφίσει το ήδη υπάρχον, επικαλούμενη οικονομικά προβλήματα, ντιρεκτίβες της Ε.Ε., ότι χρηματοδοτεί μόνον εναλλακτικά ιδιωτικά σχολεία κ.λπ., και φυσικά να

τα εκχωρήσει, όπου βέβαια υπάρχει ενδιαφέρον (5-6 μεγάλες πόλεις) στους ιδιώτες.

Στην προσπάθεια αυτή βρίσκει τους συνήθεις συμμάχους. Πρώτα απ' όλους την εκκλησία που πρωτοστατεί στη δημιουργία δικών της σχολείων. Επίσης το κομμάτι των μεταναστών που είναι προσανατολισμένο στη Γερμανική κοινωνία και ευελπιστεί ότι παίρνοντας και την Παιδεία στα χέρια του -εκτός του σημαντικού οικονομικού οφέλους, χρηματοδότηση Ε.Ε., ελληνικής κυβέρνησης, δίδακτρα κλπ.- θα ενισχύσει και το ρόλο του ως γέφυρα μεταξύ Ελλάδας - Γερμανίας. Θα γίνει δηλαδή το Γερμανικό λόμπι αντίστοιχο του Αμερικάνικου, όπου σε αγαστή συνεργασία με τις εκάστοτε κυβερνήσεις θα μπορεί να εκμεταλλεύεται τη μεγάλη μάζα των μεταναστών. Είναι πρόσφατες οι μεγάλες πορείες για το Μακεδονικό, όπου οι ίδιοι παράγοντες εκμεταλλεύτηκαν τα πατριωτικά αισθήματα των μεταναστών, ανεξάρτητα αν τώρα «ποιούν την νήσσαν».

Το μικρό αυτό κομμάτι αποτελείται σε μεγάλο βαθμό από έλληνες επιχειρηματίες και επιστήμονες. Είναι το κομμάτι που, στα πλαίσια της Ε.Ε., έχει τη δυνατότητα να συναλλάσσεται με την ελληνική αλλά και τη γερμανική πλευρά. Στόχος του κομματιού αυτού, όπως προαναφέραμε, είναι η ανάδειξή του σε λόμπι και -σε ό,τι αφορά την παιδεία- το πέρασμά της στα χέρια του.

Στα πλαίσια αυτά η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, ακολουθώντας την προσφιλή της τακτική εδώ και ενάμισι περίπου χρόνο, μέσα από καταιγισμό λόγων, εξαγγελιών, κινήσεων εντυπωσιασμού, βομβαρδίζει τον ελλη-

νισμό με σχέδια νόμου για την παιδεία του εξωτερικού. Πριν από λίγο καιρό κατέθεσε το τελικό σχέδιο νόμου στη Νομοπαρασκευαστική επιτροπή της Βουλής.

Παρόλες τις διακηρύξεις για τον Ελληνισμό του εξωτερικού και τις πραγματικές ανάγκες που υπάρχουν για αναβάθμιση της Δημόσιας εκπαίδευσης στις σημερινές συνθήκες, αυτό το νομοσχέδιο έρχεται να ανατρέψει βασικές κατακτήσεις του κλάδου των εκπαιδευτικών και του μεταναστευτικού κινήματος στην Ευρώπη.

Η φιλοσοφία και το πνεύμα που το διαπνέει είναι το μαγικό «μαντζούνι» της ιδιωτικοποίησης και του ξεπουλήματος των πάντων. Ενδεικτικά είναι βασικά άρθρα του νομοσχεδίου που προδιαγράφουν το πλαίσιο αυτό, όπως:

α) Με το άρθρο 3: «Φορείς της ελληνικής παιδείας του εξωτερικού μπορεί να είναι οι ελληνικές διπλωματικές ή προξενικές αρχές, οι ορθόδοξες εκκλησίες, οι εκπαιδευτικές ή άλλες αρχές των άλλων χωρών, οι ελληνικές κοινότητες, ελληνικά ιδρύματα, σύλλογοι γονέων και πολιτιστικοί ή μορφωτικοί σύλλογοι, σωματεία και άλλα νομικά και φυσικά πρόσωπα», πέφτουν και οι τελευταίες μάσκες και τα προσχήματα για το που οδηγεί η κυβέρνηση τη Δημόσια Παιδεία του εξωτερικού, στην Εκκλησία και στους ιδιώτες.

β) Με το άρθρο 5 ιδρύεται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, με τον βαρύγδουπο τίτλο «Ινστιτούτο Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτιστικής Εκπαίδευσης» (ΙΠΟΔΕ), στο οποίο εκχωρείται η όλη οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης του εξωτερικού (η σύνταξη και η έγκριση προγραμμάτων, η έγκριση και συγγραφή διδακτικών βιβλίων, η επιμόρφωση συντονιστών - εκπαιδευτικών) κ.λπ.. Το ΙΠΟΔΕ θα επιχορηγείται από το ΥΠΕΠΘ, αλλά και από διεθνείς οργανισμούς και φορείς, δωρεές, και εισφορές δημόσιων, ομογενειακών και ιδιωτικών φορέων και φυσικών προσώπων της ημεδαπής και αλλοδαπής.

γ) Και για να ολοκληρωθεί το όλο σύστημα της ιδιωτικοποίησης, με το άρθρο 13 θα μπορούν να τοποθετηθούν στις Πρεσβείες «Μορφωτικοί εκπαιδευτικοί Σύμβουλοι» και ιδιώτες.

Και αν ο Δούρειος ίππος για να αλώσει την Παιδεία των μεταναστών είναι η Εκκλησία και το γνωστό λόμπι που προανέφερα, ο πολιορκητικός κριός είναι το χτύπημα βασικών εργασιακών δικαιωμάτων και κατακτήσεων των εργαζομένων εκπαιδευτικών:

1. Ο διορισμός ομογενών χωρίς να έχουν διοριστεί στην Ελλάδα ή αλλογενών εκπαιδευτικών (άρθρο 4.26 κ.λπ.) κατακρεουργεί τη σημαντικότερη κατάκτηση του κλάδου των εκπαιδευτικών, το μόνο διαφανές σύστημα διορισμών στην Ελλάδα, το διορισμό από την επετηρίδα. Έτσι όμως έρχεται η κυβέρνηση και πετάει στους μετανάστες το κόκαλο για να καταπιούν πιο ανώδυνα το νομοσχέδιο. Και ο συνήγορος του διαβόλου ρωτάει: Σε ποια δημόσια σχολεία θα τους διορίζει;

2. Ολοκληρώνεται έτσι και με άλλες διατάξεις η κατηγοριοποίηση των εργαζομένων εκπαιδευτικών (δημόσιοι, ιδιωτικοί, αδιόριστοι, με αυξημένα προ-
σόντα).

3. Με το άρθρο 23 προβλέπεται η αύξηση του ωραρίου εργασίας τη στιγμή που από τα κύρια αιτήματα του κλάδου μας είναι η μείωσή του. Με αυτόν τον τρόπο έρχεται να εξυπηρετήσει διπλό στόχο: από τη μία να δημιουργήσει το νομικό πλαίσιο εκμετάλλευσης των εργαζομένων από τους κάθε λογής ιδιώτες και από την άλλη να εντατικοποιήσει τους όποιους δημόσιους εκπαιδευτικούς θα υπάρχουν.

4. Και ενώ αυτά επιφυλάσσει το νομοσχέδιο για την Εκπαίδευση των μεταναστών και για τους εκπαιδευτικούς, το ΠΑΣΟΚ για άλλη μια φορά κράτησε «τις αρχές του»! Τα δικά του παιδιά φρόντισε να τα αποκαταστήσει, τοποθετώντας τους Διευθυντές, Συντονιστές, Υπερσυντονιστή κ.λπ., με τα γνωστά «αδιάβλητα» κριτήρια: πρωτοβουλίες για πολιτιστικές - μορφωτικές εκδηλώσεις, συνεργασία με διάφορους φορείς, παιδαγωγική ικανότητα, μέχρι τη γνωστή «κακόφημη» συνέντευξη. Σ' αυτά τα εκλεκτά τέκνα της εκάστοτε κυβέρνησης -εκτός του διπλάσιου μισθού από τους εκπαιδευτικούς- δίνει τη δυνατότητα της παράτασης πέραν της πενταετίας.

Και ενώ έχουμε όλον αυτόν τον καταϊγισμό άρθρων του νομοσχεδίου όπου δεν αφήνει τίποτε όρθιο, οι ΟΛΜΕ-ΔΟΕ μέχρι στιγμής απέφυγαν να πάρουν θέση.

Όμως, ο Υπουργός Παιδείας με την εκσυγχρονιστική του πολιτική δεν αφήνει περιθώρια ούτε και στους πλέον καλόπιστους. Η ζοφερή προοπτική για το μέλλον της Παιδείας και γενικότερα του Ελληνισμού της διασποράς είναι δεδομένη, όσο και αν προσπαθεί να τη φτιασιδώσει με το φανταχτερό τίτλο «Η Ελληνική Παιδεία στο εξωτερικό και η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση». Γιατί όταν προωθείς τον αφελληνισμό, χαρίζοντας την Παιδεία στην Εκκλησία και στους ιδιώτες που θα λειτουργούν υποχρεωτικά κάτω από το νομικό - ιδεολογικό καθεστώς του γνωστού γερμανικού κράτους και το ονομάζεις διαπολιτισμική Εκπαίδευση, δεν υπηρετείς απλά άλλους σκοπούς, αλλά χαρίζεις την εθνική συνείδηση και το κεφάλαιο που λέγεται ελληνισμός του εξωτερικού.

Ειδικά για τη Γερμανία, όπου το μεταναστευτικό κίνημα με τους αγώνες του είχε κατακτήσει Δημόσια Εκπαίδευση, το νομοσχέδιο είναι ένα πισωγύρισμα με απρόβλεπτες συνέπειες.

Ο Υπουργός λογαριάζει, όμως, χωρίς τον ξενοδόχο. Η ΕΛΜΕ Βάδης-Βυρτεμβέργης μετά από Γ.Σ. καταδίκασε αυτό το νομοσχέδιο και δηλώνει ότι δε θα επιτρέψει το ξεπούλημα της Δημόσιας Δωρεάν Παιδείας στο εξωτερικό. Αλλά και το μεταναστευτικό κίνημα μόλις άρχισε να πληροφορείται το νομοσχέδιο (παρ' όλες τις διακηρύξεις για διαφάνεια, διάλογο κ.λπ. δεν είχε καν σταλεί στους φορείς), και τις πρώτες καταδικαστικές αποφάσεις. Γίνεται κατανοητό από τα παραπάνω ότι οι αντιδράσεις στα «σχέδια επί χάρτου» του ΥΠΕΠΘ μόλις τώρα άρχισαν.

Αλλά θέλουμε να πληροφορήσουμε, χτυπώντας το καμπανάκι και στους συναδέλφους στην Ελλάδα, ότι δε βρισκόμαστε πια στο «παραπέντε» αλλά ήδη στο «και πέντε». Η ιδιωτικοποίηση και η αφαίρεση των εργασιακών μας δικαιωμάτων δεν είναι έξω από την πόρτα μας αλλά εδώ και αρκετό καιρό μέσα στο σπίτι μας. Κι αν επιλέχτηκε η Εκπαίδευση του εξωτερικού σαν πρόκριμα, η πρόβα generale θα είναι σύντομα στην Ελλάδα...

ΕΞΑΝΤΑΣ/DUDEN ΤΟ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΚΔΟΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ!

**ΕΞΑΝΤΑΣ
DUDEN**

ΝΕΟ!

ΕΠΙΤΟΜΟ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟ
ΛΕΞΙΚΟ
ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ

**ΣΕ 700 ΣΕΛΙΔΕΣ
10.000 ΛΗΜΜΑΤΑ**

Οι εκδόσεις ΕΞΑΝΤΑΣ αξιοποιώντας την εκδοτική πείρα ενάμιση αιώνα του γερμανικού οίκου BROCKHAUS - DUDEN δημιούργησαν αυτό το μικρό θαύμα: Όλος ο υπέροχος κόσμος των γνώσεων μόνο

σε 700 πολύχρωμες σελίδες! Μια προσφορά στον σύγχρονο μαθητή που απαιτεί να τα μάθει όλα και γρήγορα. Κάνει τη μάθηση μια ενδιαφέρουσα περιπέτεια που συναρπάζει.

**ΠΟΛΥΤΙΜΟ
ΕΡΓΑΛΕΙΟ
ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ**

ΕΥΛΗΠΤΟ. Το εγκυκλοπαιδικό λεξικό

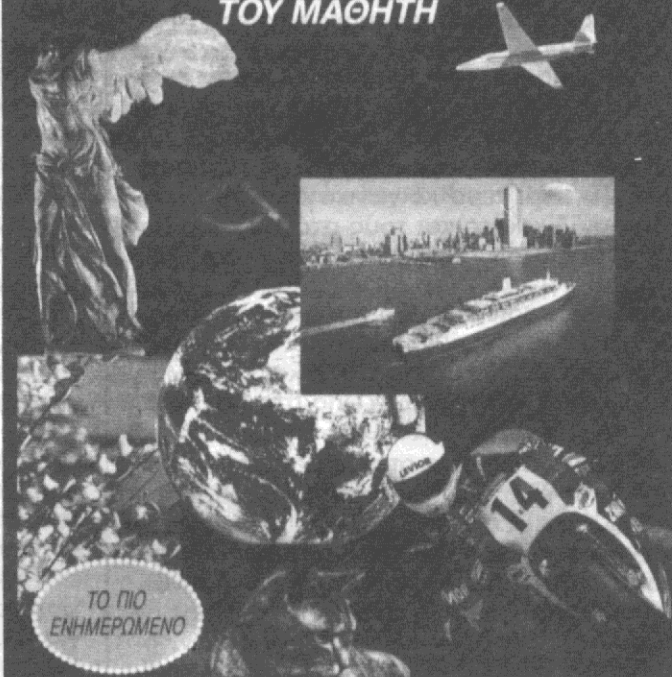
ΕΞΑΝΤΑΣ/DUDEN γραμμένο στη δημοτική, που διδάσκεται στα σχολεία, με ύφος απλό και κατανοητό απ' τον μαθητή, καλύπτει απόλυτα τις σύγχρονες απαιτήσεις της μέσης εκπαίδευσης και των μεγαλύτερων τάξεων του δημοτικού.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΟ. Με το λεξικό ΕΞΑΝΤΑΣ/DUDEN γίνεται παιχνίδι για τον μαθητή, η οργάνωση των γνώσεων του σχολείου ενώ συγχρόνως καλύπτεται, συστηματοποιείται και συμπληρώνεται η ύλη όλων των σχολικών βιβλίων.

ΝΕΟ!

**ΕΞΑΝΤΑΣ
DUDEN**

ΕΠΙΤΟΜΟ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ
ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ

ΤΟ ΠΙΟ
ΕΝΗΜΕΡΩΜΕΝΟ

**Το πιο μικρό
ΜΕΓΑΛΟ
βοήθημα
Μικρό σε όγκο!
ΜΕΓΑΛΟ
σε γνώσεις!**

ΠΡΑΚΤΙΚΟ. Με το ευρηματικό σύστημα παραπομπών παρέχονται οι γνώσεις σε λίγες σελίδες και αποφεύγονται οι κουραστικές επαναλήψεις.

Στο σωστό μέγεθος

17x24 εκ. ώστε να μπορεί ο μαθητής να το χρησιμοποιεί εύκολα και γρήγορα.

ΚΑΛΑΙΣΘΗΤΟ. Με μαύρα τυπογραφικά στοιχεία που διευκολύνουν την ανάγνωση και 1.200 έγχρωμες και ασπρόμαυρες φωτογραφίες, σχέδια, διαγράμματα και πίνακες που συμπληρώνουν τα λήμματα.

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ & ΔΙΔΟΤΟΥ 59
ΤΗΛ.: 3622.064, 3604.885

Οικογενειακή Κοινωνικοποίηση των Επαναπατριζόμενων Ελληνοπαίδων της Διασποράς

του Παναγιώτη Γιαγκουνίδη

Στη σημερινή Ελλάδα ζουν χιλιάδες παιδιά επαναπατριζόμενων συμπατριωτών μας από τις ευρωπαϊκές χώρες, τις υπερπόντιες (ΗΠΑ, Καναδά και Αυστραλία) και τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

Η μετανάστευση και η ζωή των συμπατριωτών μας είχε αντίκτυπο στην κοινωνικοποίηση, την προσωπικότητα καθώς και το χαρακτήρα τους. Το ευρύτερο κοινωνικό σύστημα επηρέασε τις διαδικασίες και τους στόχους της ζωής των μεταναστών, καθώς και την αγωγή των παιδιών τους μέσα στην οικογένεια και γενικά στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο. Διότι οι βιομηχανικές κοινωνίες έχουν μια τέτοια κοινωνική δομή που επιτρέπει την ανάπτυξη και συμβίωση διαφόρων αξιών και τρόπων ζωής στο πολιτιστικό επίπεδο. (ΤΟ ΒΗΜΑ, 21-5-95).

Οι κοινωνίες στις οποίες μεταναστεύουν και έζησαν οι έλληνες μετανάστες έδωσαν έμφαση σ' άλλες αξίες, όπως πειθαρχία, ικανότητα αυτοδιαχείρισης, αυτογνωσία, αυτοπεποίθηση, ανταγωνιστικότητα και ριψοκίνδυνη ψυχοσύνθεση, ενώ οι διαπροσωπικές σχέσεις δεν κατέχουν πρωτεύουσα θέση στην κλίμακα των αξιών, όπως συμβαίνει στη χώρα μας. Ακόμη και η αντίληψη παιδιού, είναι διαφορετική λ.χ. ο αμερικανός ή γερμανός γονιός προετοιμάζει το παιδί του στην αυτοτέλεια, να φύγει από το σπίτι του, να γίνει ένα αυτόνομο άτομο και να δημιουργήσει με τις δικές του δυνάμεις το μέλλον του. (Harder, σ.367).

Οι Έλληνες μετανάστες και επαναπατριζόμενοι (Ελληνοπόντιοι κ.α.) επηρεάστηκαν από τις κοινωνικές αξίες της χώρας υποδοχής, ανεξάρτητα αν προσπάθησαν να μείνουν προσηλωμένοι στις ελληνικές παραδόσεις, ήθη και έθιμα και τις κοινωνικές αξίες της εποχής που έζησαν προτού μεταναστεύσουν. Διότι έχουν εσωτερικεύσει εκείνες τις παραστάσεις και τα βιώματα που απέκτησαν προτού μεταναστεύσουν και αυτά έχουν αφήσει με τη σειρά τους τα αποτυπώματα τους στην προσωπικότητά τους, λ.χ. η θέση της μετανάστριας παραμένει σε γενικές

γραμμές μειονεκτική σε όλες τις χώρες υποδοχής, αντανακλώντας τις γενικότερες επιδράσεις της παρδοσιακής κοινωνικοποίησης και των σχετικών προκαταλήψεων για το ρόλο της γυναίκας. (Πετρόπουλος, σ. 88) ή η οικογένεια ήταν χθες ακόμα η ασφάλεια, ότι είναι στέρεο και αλάθητο, όχι μονάχα επειδή μπορούσε κανείς να στηριχθεί σ' αυτήν αλλά επειδή ότι έβγαине από το στόμα του πατέρα και της μητέρας - συμβουλές, απαγορεύσεις, προτροπές - ήταν, όπως στα παραμύθια, μαργαριτάρια, χρυσάφι και πολύτιμες πέτρες; η καλύτερη πηγή της αλήθειας (Γιαλούρης, σ.50).

Η συνάντηση των ελλήνων μεταναστών με μια ξένη κοινωνία ή κοινωνία της αλλοδαπής δεν ήταν επώδυνη από οικονομική άποψη, αλλά από ψυχολογική και κοινωνική και ήταν συνδεδεμένη με μια σειρά ψυχοβιολογικών και κοινωνικοψυχολογικών αντιδράσεων (Herrmann, σ.17). Μέσα από τη συνεχή πίεση που άσκησε το περιβάλλον πάνω στο μετανάστη γεννήθηκε μια σύγκρουση ανάμεσα στην αντίληψη που είχε ο ίδιος για τον εαυτό του και σ' εκείνη, που είχε το περιβάλλον γι' αυτόν. Έτσι συνέχισε να ζει δεμένος με το παρελθόν με τη νοσταλγία τους πατρώας γης νιώθοντας ανασφαλής γιατί έχασε, φεύγοντας από το χωριό, τους συγγενείς και τους φίλους του.

Το καινούργιο περιβάλλον της χώρας υποδοχής επηρέασε τη νοοτροπία, τον τρόπο ζωής του μετανάστη και συνεπώς επηρεάστηκε και η οικογενειακή αγωγή των παιδιών του λ.χ. τα παιδιά δεν είχαν βοήθεια, όπως ήταν στην Ελλάδα, από τους συγγενείς.

Έμαθαν την ξένη γλώσσα στο σχολείο, απέκτησαν καινούργιες εικόνες για το περιβάλλον και νέες αντιλήψεις που συγκρούονταν μ' αυτές του σπιτιού τους. Συχνά γονείς και παιδιά δεν είχαν κοινή γλώσσα συνεννόησης. Οι αντιθέσεις, μέσα στην οικογένεια αυξάνονταν. Οι έλληνες γονείς ήθελαν να διαπαιδαγωγήσουν τα παιδιά τους σύμφωνα με τα πρότυπα της εποχής που έζησαν στην Ελλάδα, προτού μεταναστεύσουν. Αλλά τα παιδιά, ζώντας σ' ένα ξένο περιβάλλον, επηρεάστηκαν και ζούσαν με ψυχικά προβλήματα (Boos, σ.33). Τα

παιδιά διαμόρφωσαν μια ταυτότητα με διπλό προσανατολισμό και στόχο να επικοινωνήσουν από τη μια με την οικογένεια και από την άλλη με τους φίλους και το σχολείο. Τα παιδιά διαμόρφωσαν μια ταυτότητα με διπλό προσανατολισμό και στόχο: από τη μια να επικοινωνήσουν με την οικογένεια και από την άλλη να ενταχθούν ομαλά στο σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον. (Ομογενειακό Βήμα, σ. 36).

Ο επαναπατρισμός των παιδιών στην Ελλάδα αποτελεί μια μεταφύτευσή τους από τη μια κουλτούρα στην άλλη και είναι συχνά συνδεδεμένη με το λεγόμενο σοκ της κουλτούρας. Διότι ο έλληνας μετανάστης και τα παιδιά του, όταν επιστρέψουν στην πατρίδα-Ελλάδα και θελήσουν να ζήσουν στο κοινωνικό περιβάλλον διαπιστώνουν ότι υπάρχει ένα άλλο σύστημα αξιών, παραδόσεων και αντιλήψεων απ' ό,τι λ.χ. στο γερμανικό χώρο στον οποίο έζησαν και το οποίο επηρέασε καταλυτικά και καθοριστικά. (Blaetter..., σ.215).

Η παλιννόστηση των νέων χαρακτηρίζεται και από το επιπολιτιστικό άγχος, το οποίο προκαλείται με τη διακοπή επικοινωνίας από ένα γνωστό περιβάλλον κατά τη μετακίνηση του ατόμου σ' ένα περιβάλλον στο οποίο δεν ομιλείται η γλώσσα του, αποτελεί σημαντικό δείκτη ψυχολογικής προσαρμογής. Γενικά αν και δεν έγιναν μετρήσεις του άγχους, οι αρνητικές στάσεις των παιδιών και η δηλωμένη απειθαρχία τους μαρτυρούν ότι βιώνουν σε κάποιο βαθμό τις συνέπειες αυτού του άγχους, το οποίο φαίνεται ότι δεν μετατρέπεται σε θετική αντιμετώπιση των δυσκολιών της μετακίνησης (Παπαστυλιάνου, σ.σ. 20.21).

Η επάνοδος των Ελλήνων στην πατρίδα είναι συνδεδεμένη με μια πραγματικότητα της ελληνικής κοινωνίας, η οποία μετατράπηκε από έντονα αγροτική σε ιδιόμορφη μέση αστικοβιομηχανική και επηρεάστηκε από το πνεύμα της ταχύρυθμης αστικοβιομηχανικής με συνέπεια να επηρεαστούν και οι σχέσεις γονέων-παιδιών στη σύγχρονη Ελλάδα. Με την αστικοβιομηχανική της χώρας μας επιτελέστηκε και η μεταβολή της εκτεταμένης οικογένειας σε πυρηνική και ανατράπηκε ο ρόλος του πατέρα-αρχηγού. Προβλήθηκε η ιστορία των δύο φύλων και άλλαξαν οι σχέσεις μεταξύ των γονέων, όσο και οι σχέσεις τους με τα παιδιά τους, αλλά άλλαξε επίσης και το σύστημα αξιών της κοινωνίας. (Γιαλούρης, σ.50).

Σ' αυτό το περιβάλλον έρχονται να ζήσουν οι ενήλικες και τα παιδιά της Διασποράς. Όλοι τους προσπαθούν να προσπαθούν να ανακαλύψουν τις ομοιότητες και τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στην κοινωνία της χώρας υποδοχής και της Ελλάδας σε σχέση με θέματα κουλτούρας, καθημερινότητας, αντιλήψεων, αντιμετώπισης των προβλημάτων της ζωής, στάσεις και συμπεριφορές.

Παρ' όλο ότι οι έλληνες επαναπατριζόμενοι νέοι και οι γονείς τους προσπαθούν να εν-

σωματωθούν στην ελληνική κοινωνία, διαπιστώνουν ουσιαστικές δυσκολίες επικοινωνίας με το κοινωνικό περιβάλλον (Οικονομικός Ταχυδρόμος, σ. 38), ένα άλλο σύστημα αξιών, αρχών και παραδόσεων της οικογενειακής κοινωνικοποίησης σε σύγκριση μ' αυτό της χώρας υποδοχής που τους φιλοξενούσε στο εξωτερικό. Τα επακόλουθα είναι αισθήματα αγωνίας, ανίας και μοναξιάς, διαταραγμένες προσωπικότητες, ψυχοπαθολογικά προβλήματα και δυσκολίες προσαρμογής στον ευρύτερο κοινωνικό και συγγενικό χώρο (Κοτσιώνης, σ. 42). Αυτές οι δυσκολίες, οι οποίες παρουσιάζονται έχουν συνέπειες και τα παιδιά αποθαρρύνονται στην προσπάθεια προσαρμογής τους στο σχολικό περιβάλλον με συνέπεια να παρουσιάζουν συμπτώματα σχολικού άγχους, σχολικής αδιαφορίας, επιθετικότητας (Κανακίδου, σ. 54).

BIBLIOΓΡΑΦΙΑ

A. Ξενόγλωσση

1. Andriopoulos S., Zur Situation der auslandischen Familie in Deutschland am Beispiel der griechischen Familie, In: Archiv für Wissenschaft und Praxis der sozialen Arbeit, H. 3/1973, S.141-216.
2. Auslaenderkinder in der Schule, Einheit F, DIFF, Tübingen 1980.
3. Blaetter der Wohlfahrtspflege, H. 9/1981.
4. Boos-Nuening-U., Fremde Heimat-neue Rollen, anderes Leben, In: TRS-Extra 14, Bielefeld 1993.
5. Giagounidis Panagiotis, Familialesozialisation griechischer Kinder im Vergleich zwischen Griechenland und der Bundesrepublik Deutschland, In: Materialdienst, H.26-27/1982, S.50-60.
6. Goetze D., Probleme der Akkulturation und Assimilation In: Reimann H. «Gastarbeiter», «München 1976, S.63-64.
7. Harder E., Rueckkehr oder Verbleib - Eine Befragung griechischer Arbeiter in Nordrhein - Westfalen, Verlag E.Knoth - Melle, 1980.
8. Herrmann H., Auslaendische Kinder und Jugendliche, In: Informationen zur politischen Bildung, No 237/1992.
9. Pflem R.Vink J., Materialien zur interkulturellen Erziehung im kindergarten, Stuttgart, 1981.

B. Ελληνόγλωσση

1. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ Θ., Η ψυχολογία της σύγχρονης ελληνικής οικογένειας, στο : Ψυχολογία σήμερα, 1991 (9)
2. Εφημερίδα: ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, 28/5/89
ΤΑ ΝΕΑ, 31/5/95 και 8/6/95
ΤΟ ΒΗΜΑ, 25/10/92 και 21/5/95
ΤΟ ΕΘΝΟΣ, 4/6/95
3. Κοτσιώνης Π., Προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Πόντιοι μαθητές στην κοινωνική και σχολική ένταξή τους, στο: Παιδί και πληθυσμιακές Μετακινήσεις, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1993.
4. Οικονομικός Ταχυδρόμος, 4/1/90.
5. Ομογενειακό Βήμα, 1993 (1).
6. Παπαστυλιανού Ν., Έρευνα σε παιδιά και εφήβους παλιννοστούντες από αγγλόφωνες χώρες, στο : Παιδί και πληθυσμιακές Μετακινήσεις, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1993.
7. Πετρόπουλος Ν., Κοινωνικοοικονομική κινητικότητα των αποδήμων ελλήνων. Μια συγκριτική προσέγγιση, Αθήνα 1991.
8. Ramonet I., Κοινωνικός αποκλεισμός: το μέγα έγκλημα της εποχής μας, στο : Η μάστιγα του κοινωνικού αποκλεισμού, LE MONDE DIPLOMATIQUE, 1995 (6).

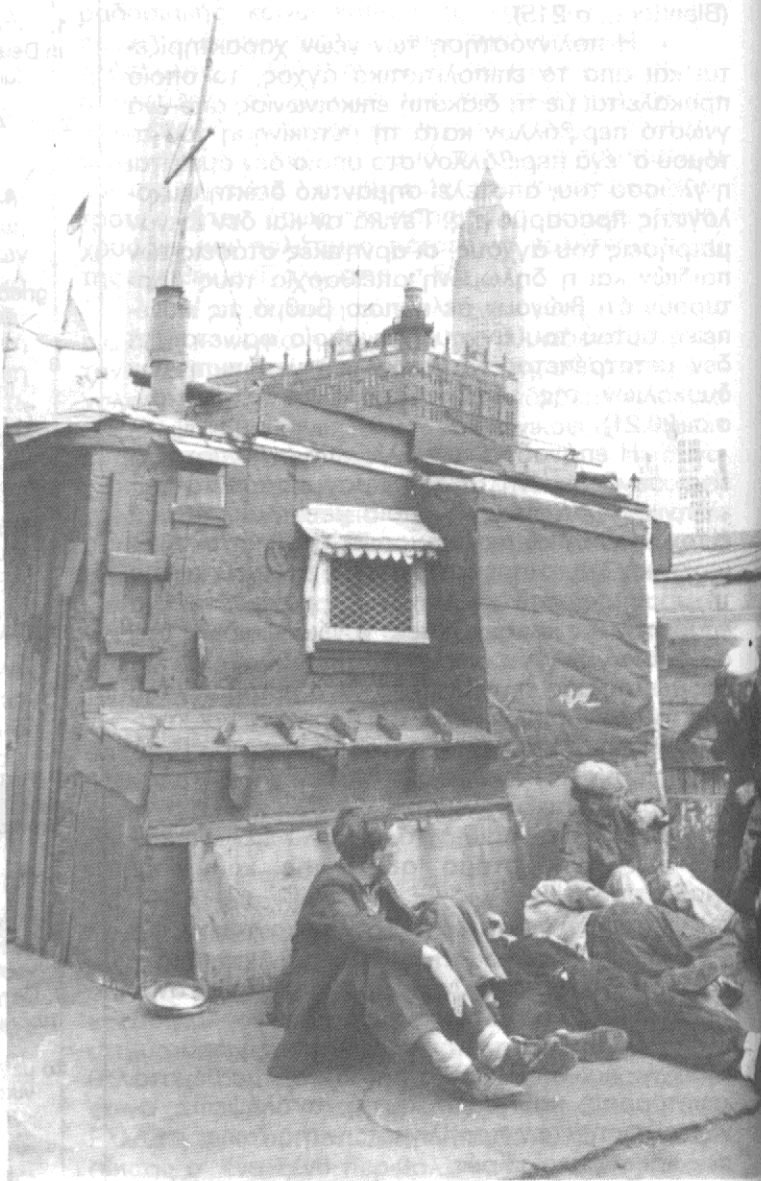
Στις ρίζες του φαινομένου η όξυνση της οικονομικής - κοινωνικής κρίσης

ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

της Εύης Μυλωνάκη

- ➔ Ο νεαρός, που μπήκε στην Έθνική τράπεζα στον Παράδεισο Αμαρουσίου και στο τέλος ζήτησε σογχινώμη για τη ληστεία, λέγοντας «είμαι καλό παιδί, αηλιά η ανάγκη...»
- ➔ Ο Αλβανός, ο οποίος όταν ποροβόλησε στο πάτωμα για εκφοβισμό, τρόμαξε τόσο πολύ και ο ίδιος που έγινε λαγός.
- ➔ Ένας άλλος ληστής που σονελήφθη σε τράπεζα του Μπραχαμίου, ενώ περίμενε στην ουρά με γάντια και πιστόλι για να κάνει τη ληστεία και είπε στην αστυνομία «ήθελα να παντρευτώ και χρωστάω παντού...»
- ➔ Ο άσπλος νεαρός, ο οποίος μπήκε σε τράπεζα του Πειραιά, φώναζε «ακίνητοι ληστεία», έσπασε το τζάμι του γκισέ, άρπαξε μια δεσμίδα πεντοχίλιαρα και έφυγε...

Σκηνές καθημερινές τα τελευταία χρόνια, από ληστείες (ιδιαίτερα τραπεζών, αλλά και ταχυδρομείων, σούπερ-μάρκετ κ.λπ.) με «κέρδη» εκατομμυρίων, περιπτώσεις απαγωγών με στόχο την είσπραξη τεράστιων ποσών (φαινόμενο νέο για την Ελλάδα), έχουν κάνει το νεαρό με το μηχανάκι που κλέβει την τσάντα της κυρίας ή το κασετόφωνο του αυτοκινήτου, να μοιάζουν απαρχαιωμένες εικόνες μπροστά στη νέα πραγματικότητα: Πολλαπλασιασμός των αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας (ληστείες - κλοπές - φθορές),

Η άλλη όχθη είναι... η ίδια

ΕΞΕΓΕΡΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ

**«Εικόνα σου είμαι κοινωνία
και σου μοιάζω»**

Εικόνες γενικευμένης εξέγερσης εκπέμπονταν για πολλές από τις μεγαλύτερες φυλακές της χώρας. Ξεκινώντας από τις φυλακές Αγ. Στεφάνου της Πάτρας, η εξέγερση εξαπλώθηκε στις φυλακές της Κέρκυρας, της Αλικαρνασσού, της Χίου, της Κομοτηνής, των Διαβατιών Θεσσαλονίκης, της Λάρισας, των Τρικάλων.

Ομηρία υπαλλήλων, εκτεταμένες καταστροφές στο εσωτερικό των φυλακών, τραυματισμοί κρατουμένων από κρατούμενους, αλλού συγκεκριμένα απήματα, αλλού ασαφή, ενίοτε εξεγέρσεις συμπαρατάσης σε ήδη εξεγερμένους, καταγγελίες ή υπονοούμενα της πολιτικής εξουσίας για μεθοδευμένο σχέδιο υπονόμησης της, όλα αυτά συνιστούν ένα παζλ, δυσκολοδιάβαστο για κάποιους, φορτισμένο με πολλαπλές αντιθέσεις για άλλους, εκπληκτικό αναμφίβολα για ολόκληρη την κοινωνία μας.

Με αφορμή τις εξεγέρσεις, αλλά και την προ μηνών μεγάλη εξέγερση στον Κορυδαλλό, αναδείχθηκε για άλλη μια φορά η αθλιότητα της ιδιόρρυθμης κοινωνίας της ελληνικής φυλακής, με ανατριχιαστικές μάλιστα λεπτομέρειες και καταγγελίες που ξεπερνούν τη νοσηρότερη φαντασία.

Φυλακές κολαστήρια, συμμορίες βαρυνοιτών - σωφρονιστικών υπαλλήλων που λυμαίνονται τις φυλακές, χρηματισμοί γιατρών - διευθυντών - δικαστικών, εμπόριο ναρκωτικών ουσιών, στοιβαγμένα 8.000 ανθρώπων σε φυλακές κατασκευασμένες για το μισό αριθμό κρατουμένων, 2.200 τοξικομανείς κρατούμενοι - που χρειάζονται ιατρική περίθαλψη - ανακατεμένοι με μύριες όσες κατηγορίες καταδικασθέντων ή υποδίκων, ταρίφες εκατομμυρίων για μια θέση σε «καλό» κελί ή για «καλή» μετακίνηση από φυλακή σε φυλακή ή για απόκτηση κινητού τηλεφώνου (!), μεροληπτική -κραυγαλέα μάλιστα- εφαρμογή του νόμου για απόλυση κρατουμένων ή για παραχώρηση νόμιμης άδειας και πολλά άλλα παρόμοια συνιστούν τους κανόνες λειτουργίας του a priori χρεωκοπημένου «σωφρονιστικού» συστήματος μιας χρεωκοπημένης «κοινωνίας - φυλακής» για τη συντριπτική πλειοψηφία του λαού. Ενός κοινωνικού συστήματος που γεννά την παραβατικότητα και το έγκλημα με όλο και μεγαλύτερους ρυθμούς, και έρχεται, εκ των υστέρων, «να νίψει τις χείρας του» και να «απαρνηθεί» το έγκλημα που γέννησε, φορτώνοντάς το ενίοτε στην εγκληματική φύση του Homo Sapiens(!), όντας το ίδιο ο μεγαλύτερος εγκληματίας ενάντια ακόμα και στην επιβίωση του απλού ανθρώπου.

συχνότερη χρήση βίας, «τζίρος» εκατομμυρίων, με δράστες σε πολλές περιπτώσεις άπειρους και περιστασιακούς ληστές.

Γιατί Σήμερα;

Το φαινόμενο είναι γνωστό και ως προς την ύπαρξή του δεν υπάρχουν διαφωνίες. Εκεί που τα επίσημα στοιχεία και οι επίσημες ερμηνείες αρχίζουν να θολώνουν τα νερά, είναι όταν φθάνουμε στην ουσία του ζητήματος: γιατί σήμερα - ποιοι είναι οι παράγοντες που έχουν συντελέσει στον πολλαπλασιασμό των αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας;

- Συχνά, θεωρούνται υπεύθυνα τα καταναλωτικά πρότυπα της κοινωνίας, η προβολή της απόκτησης υλικών αγαθών με κάθε μέσο, του εύκολου πλουτισμού, που ωθούν εκείνους που δεν μπορούν να αποκτήσουν τα αγαθά με νόμιμα μέσα, να καταφύγουν σε παράνομα.
- Επίσης, μέρος της ευθύνης αποδίδεται στο Κράτος και τη Δικαιοσύνη που «δε λειτουργούν», στην ανεπάρκεια της αστυνομίας, στη μη εφαρμογή των κανόνων ασφαλείας ιδιαίτερα από τις τράπεζες που ασφαλίζουν τις καταθέσεις και έτσι δεν υφίσταται το κόστος.
- Συντελεί επίσης, υποστηρίζουν, η κρίση αξιών ιδιαίτερα για τους νέους, αφού οι επιδράσεις της οικογένειας, του σχολείου, της γειτονιάς, των φίλων, της εκκλησίας, έχουν αντικατασταθεί βασικά από την τηλεόραση που άλλωστε προβάλλει τη βία και το έγκλημα.
- Ως γενικότεροι παράγοντες που συμβάλλουν στον πολλαπλασιασμό των αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας αναφέρονται και η οικονομική κρίση, η ανεργία, η αδιαφορία, η έλλειψη συνοχής του κοινωνικού ιστού, η υποχώρηση της συλλογικότητας.

Χωρίς να παραγνωρίζονται και οι άλλοι παράγοντες που έχουν σπέρματα αλήθειας, έστω και παραποιημένης, η **βασική παράμετρος** που οδηγεί στην έξαρση της εγκληματικότητας, ιδιαίτερα αυτής που αφορά την ιδιοκτησία, **είναι η οικονομική κρίση και η ένταση, των κοινωνικών ανισοτήτων**, που είναι ούτως ή άλλως υπάρχουσες σε κάθε ταξικά χωρισμένη κοινωνία. Το γεγονός ότι οι 5 ληστείες τραπεζών το 1987 έγιναν 15 το 1992, αλλά και γενικότερα η έξαρση της εγκληματικότητας, της «αναίτιας» σε πρώτη ανάγνωση βίας, οφείλονται βασικά στη σκλήρυνση της αντιλαϊκής πολιτικής, στην πίεση προς τα κάτω του επιπέδου ζωής του λαού.

34 νωμο Αυτό που άλλαξε τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα είναι πως η χρόνια πολιτική της λιτότητας, το βάθεμα της εξάρτησης με την εφαρμογή του Μάαστριχ και της Λευκής Βίβλου για τους εργαζόμενους, της GATT και της ΚΑΠ ιδιαίτερα για τους αγρότες, έχουν αποξενώσει πλατιές μάζες πληθυσμού από τα μέσα παραγωγής τους (μικροϊδιοκτήτες, αγρότες), έχουν προλεταριοποιήσει βίαια μεγάλες μάζες του λαού, που δεν έχουν τίποτα πια στην κατοχή τους, παρά μόνο την εργατική τους δύναμη.

Παράλληλα η αποβιομηχάνιση και η οικονομική κρίση έχει σπρώξει μάζες εργατών προς την εξαθλίωση και την ανεργία (δημιουργώντας νεκρές ζώνες όπως το Λαύριο, το Μαντούδι, η Σύρος) ή τη μερική απασχόληση, χειροτερεύοντας έτσι τη θέση και αυτών που εργάζονται προς το παρόν (αύξηση του κόστους ζωής και μειωμένα ή σταθερά μεροκάματα), αφού από το διογκούμενο στρατό των ανέργων (και των μεταναστών πια) πάντα θα βρίσκονται κάποιοι να εργαστούν παίρνοντας μόνο τα αναγκαία για τη βιολογική συντήρησή τους.

Η «κοινωνική κινητικότητα», το πήδημα απ' τη μια τάξη στην άλλη, που ήταν μέχρι ενός σημείου εφικτό στην Ελλάδα (το παιδί του εργάτη μπορούσε με χίλια βάσανα να σπουδάσει και να γίνει «επιστήμονας») είναι φαινόμενο που ανήκει στο παρελθόν: Ο σημερινός εξαθλιωμένος δεν έχει απλώς εισόδημα σημαντικά χαμηλότερο απ' αυτό που απολαμβάνουν οι ανώτερες τάξεις (ή κι απ' αυτό που είχε πιθανόν χτες), όχι μόνο μένει σε χειρότερα σπίτια, είναι συχνότερα άρρωστος και πιο επιρρεπής σε κάθε είδους ατυχήματα (λόγω της δουλειάς και των συνθηκών διαβίωσής του), δεν έχει μόνο αισθητά χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο, δεν κινδυνεύει απλά πολύ συχνότερα να μείνει άνεργος και για περισσότερο χρόνο, αλλά επίσης: του είναι πολύ δύσκολο να ξεπεράσει την κατάστασή του αυτή, όντας σχεδόν σίγουρος ότι και τα παιδιά του θα είναι στις κατώτερες τάξεις της κοινωνίας.

Αναφερόμενος ο Μαρξ στο γενικό νόμο της κεφαλαιοκρατικής συσσώρευσης, που ερμηνεύει τη δημιουργία αλλά και την όξυνση των ταξικών ανισοτήτων στην καπιταλιστική κοινωνία, εξηγεί: «Όσο μεγαλύτερος είναι ο εφεδρικός στρατός των εργαζομένων, τόσο μεγαλύτερος είναι ο όγκος υπερπληθυσμού που η αθλιότητά του βρίσκεται σε αντίστροφη αναλογία με το μόχθο του. Τέλος, όσο μεγαλύτερο είναι το εξαθλιωμένο στρώμα της εργατικής τάξης και ο βιομηχανικός εφεδρικός στρατός, τόσο μεγαλύτερη είναι η επίσημα πιστοποιημένη εξαθλίωση». Και βέβαια η εξαθλίωση, αφορά από το

Το πρόβλημα φυσικά δεν είναι αμιγώς ελληνικό, πολύ περισσότερο μάλιστα αν αναλογιστούμε ότι έχουμε από τα μικρότερα -προς το παρόν- ποσοστά εγκληματικότητας σ' όλη την Ευρώπη. Και βεβαίως το πρόβλημα δε συνιστάται -όπως ορισμένοι υποστηρίζουν- στο να αντικατασταθούν τα πεπαλαιωμένα κολαστήρια της χώρας μας με εκσυγχρονισμένα ηλεκτρονικά κάτεργα αμερικάνικου τύπου, πιθανώς καθαρά και αδιαμφισβήτητα ασφαλώς φυλασσόμενα.

Πρόκειται για μια ολοκληρωτικά αδιέξοδη κατάσταση, μια πλευρά του παρόντος συστήματος και πλέγματος εξουσίας που νομοτελειακά θα ανακυκλώνει τα προβλήματα, θα γεννά νέα, θα οξύνει αντιθέσεις και φυσικά όχι μόνο δεν «θα σωφρονίζει», αλλά θα αναπαράγει και «θα διαπαιδαγωγεί» στην παραβατικότητα, συνθλιβοντας απελπισμένους ανθρώπους, νυν ή μέλλοντες κατάδικους.

Στην παρούσα, παρ' όλα αυτά, κατάσταση, η υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των κρατουμένων, η πάλη για όσο το δυνατόν περιορισμό της αστυνομικής - δικαστικής αυθαιρεσίας ή μεροληψίας, κυρίως σε βάρος των πιο αδύναμων (οικονομικά και κοινωνικά) ανθρώπων, η ριζική βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στις φυλακές, η απελευθέρωση όλων κρατουμένων έχουν καταδικαστεί για αδικήματα οικονομικού ή άλλου τύπου μικρής σημασίας, ή όλων δεν έχουν τη δυνατότητα να εξαγοράσουν τις ποινές τους, η αποποινικοποίηση της χρήσης ναρκωτικών ουσιών και ο διαχωρισμός των χρηστών από τους εμπόρους, είναι μερικά από τα άμεσα αιτήματα, που χωρίς την ψευδαίσθηση ότι απαντούν στρατηγικά στο πρόβλημα- μπορούν να εξανθρωπίσουν μερικά το μεσαιωνικό καθεστώς των φυλακών.

Αγγελική Φατούρου

ένα μέρος τις υλικές συνθήκες της ζωής που χειροτερεύουν ολοένα. Αφορά όμως επίσης και τον ηθικό τομέα που οδηγεί σε φαινόμενα ατομικισμού, μείωσης των ψυχικών και πνευματικών ικανοτήτων, ηθικής εξαθλίωσης: «Η συσσώρευση του πλούτου στον ένα πόλο είναι ταυτόχρονα συσσώρευση αθλιότητας, αγωνίας, μόχθου, σκλαβιάς, αμάθειας, αποκλήνωσης και ηθικού ξεπεσμού στον αντίθετο πόλο, δηλαδή για την τάξη που παράγει το προϊόν της με τη μορφή κεφαλαίου» (Μαρξ, Κεφάλαιο, Ι).

γκλωβίζει η αστική τάξη (και εδώ σημαντικό ρόλο παίζει η συμβολική και λειτουργική χρησιμότητα που έχει το σύστημα της Ποινικής Δικαιοσύνης), υπενθυμίζοντας άλλοτε με ήπια προπαγάνδα, άλλοτε με βίαιη καταστολή το κόστος της διαφωνίας: φτώχεια - ανεργία - φυλακή.

- Από κάποιο άλλο τμήμα, μικρό ασφαλώς, λουμπενοποιημένο, περιθωριοποιημένο, ευάλωτο και ξεπερασμένο ταξικά, προέρχονται αυτοί που βασικά γεμίζουν τις φυλακές, επιλέγοντας την ατομική λύση της βελτίωσης των υλικών όρων της ζωής του με την κομπίνα, την κλεψιά, τη ληστεία, απελ-

Απέναντι σ' αυτήν την πραγματικότητα, η μάζα των (προς το παρόν) εργαζομένων - εν δυνάμει ανέργων- δεν μπορεί βέβαια να έχει και δεν έχει ενιαία στάση σε μια περίοδο που το εργατικό κίνημα είναι αποδυναμωμένο.

- Ένα τμήμα, υπομένει την κατάσταση αυτή παθητικά, είτε επειδή δεν έχει συνείδηση της ταξικής του θέσης αλλά και δύναμης, εσωτερικεύοντας και εξατομικεύοντας τα αίτια της μίζερης ζωής του (φταίει η μοίρα, η κακοτυχία, η τεμπελιά), είτε επειδή αυτοπεριορίζεται μέσα στα όρια νομιμότητας που το έχει ε-

πισμένο ή οργισμένο και εχθρικό, απέναντι σε μια «κοινωνία» που δεν αντέχει άλλο να κοιτάει από τον πάτο του πηγαδιού: σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της ΕΣΥΕ (2) για το έτος 1991 (κατά το οποίο πραγματοποιήθηκαν 12 ληστείες τραπεζών), ο μεγάλος όγκος των δραστών προέρχεται από την κατηγορία εργάτες - τεχνίτες (2.164 από 4.212), σημαντική συμμετοχή έχουν άτομα άνευ επαγγέλματος (1099 - στην κατηγορία αυτή κυρίως εντοπίζεται και η κρυφή ανεργία), ενώ ακολουθούν άλλες κατηγορίες που πάντως αποδεικνύουν ότι τα μη προνομιούχα στρώματα του λαού είναι που γίνονται συχνότερα δράστες εγκλημάτων κατά της

ιδιοκτησίας (3) και ληστείας ειδικότερα (εργάτες-τεχνίτες οι 26 από τους 45).

Ανάλογη εικόνα παρουσιάζει και το μορφωτικό επίπεδο των καταδικασθέντων: η συντριπτική πλειοψηφία έχει μόνο τη στοιχειώδη εκπαίδευση (3.642 από 4.212), αρκετοί είναι αγράμματοι ή απόφοιτοι της μέσης εκπαίδευσης.

Όσον αφορά τους μετανάστες, η συμμετοχή τους στην άνοδο της εγκληματικότητας είναι πολύ μικρή και σαφώς δυσανάλογη μ'αυτήν που προβάλλεται απ'τα ΜΜΕ (4) και πάντως είναι γνωστό πως και αυτοί είναι άνεργοι ή ανήκουν στα πιο εξαθλιωμένα στρώματα της εργατικής τάξης.

- Το πιο ελπιδοφόρο τέλος τμήμα, είναι αυτό που αστική τάξη δεν καταφέρνει να απομωιάσει, να εξαγοράσει, να περιθωριοποιήσει. Με την ολομέτωπη επίθεση του ιμπεριαλισμού ιδιαίτερα μετά την κατάρρευση των καθεστώτων της Ανατολικής Ευρώπης είναι λίγοι (σε σχέση με την ανάγκη των καιρών) εκείνοι που επιλέγουν το δρόμο της συλλογικής ταξικής απάντησης στη «Νέα Τάξη», που στρατεύονται πολιτικά για την απελευθέρωση απ'τα δεσμά της υλικής - πνευματικής - ψυχικής εξαθλίωσης που γεννά ο καπιταλισμός. Δεν κουράζονται όμως να φωνάζουν:

«Αν μείνουμε τα πράγματα

όπως είναι

είσαστε χαμένοι.

Φίλος σας είναι η αβλαγή

η αντίφαση είναι σύμμαχος σας.

Από το Τίποτα

πρέπει κάτι να κάγετε,

μα οι δυνατοί πρέπει να χάνουν τίποτα.

Αυτό που έχετε,

απαρνηθείτε το

και πάρτε αυτό που σας αρνιούνται».

Κι όσο φωνάζουν περισσότεροι, δυναμώνει η φωνή τους. (5)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Για τη φτώχεια στην Ελλάδα βλ. Νικήτα Πατινιώτη, η φτώχεια ως πρόβλημα, Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 66, 1987, όπου διαπιστώνεται μετά από δύο συλλογικές έρευνες (με στοιχεία του 1974 και 1981) «πολύ πιο ευρεία έκταση του φαινομένου της φτώχειας, απ'όση αντιλαμβάνεται το κοινωνικό μας υποσυνείδητο». Η ανισότητα στην κατανομή του εισοδήματος μοιάζει με την αντίστοιχη των χωρών του Τρίτου Κόσμου...και υπάρχει και στους άλλους τομείς: την κατοικία, την υγεία, την πρόσβαση τους θεσμούς...

2. Πηγή, η έκδοση της ΕΣΥΕ, Στατιστική της Δικαιοσύνης του έτους 1991, έκδ. 1995.

3. Στα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας (βλ. κλοπές - ληστείες - φθορές) δεν περιλαμβάνονται οι απάτες με Η/Υ

(εγκλήματα κατά της περιουσίας) ή η πλαστογραφία (εγκλήματα σχετικά με τα υπομνήματα) όπου η συμμετοχή των ανωτέρων τάξεων είναι υψηλότερη, αν και αφενός συχνά δεν έχουμε κατά-δίκες, αφετέρου πολλές σχετικές πράξεις κινούνται στα όρια μεταξύ νομιμότητας και παρανομίας.

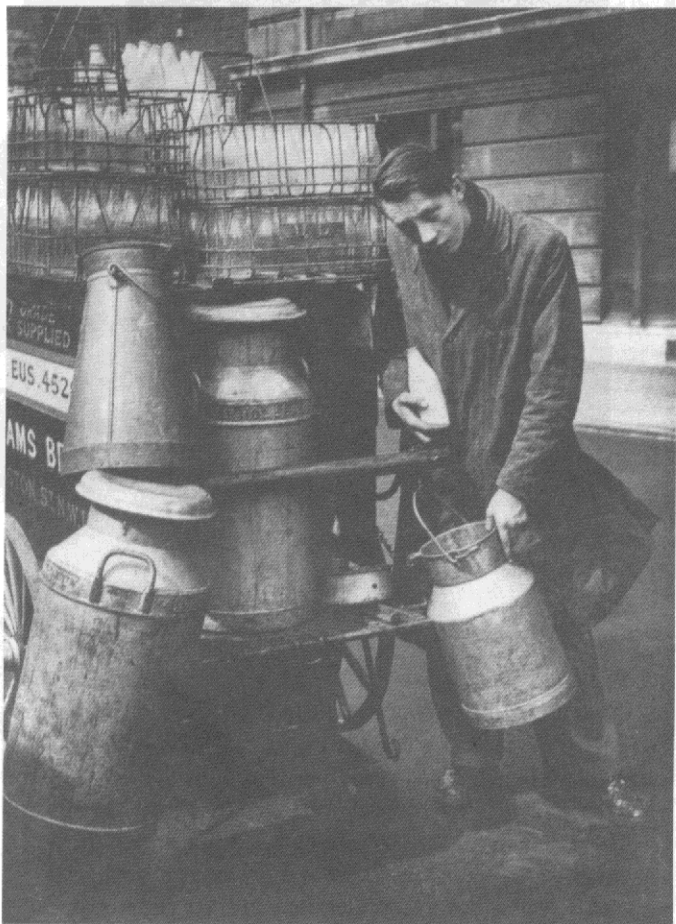
4. Έρευνα δεδομένων των ετών 1960-1982 όσον αφορά την παρουσίαση της εγκληματικότητας των μεταναστών σε δύο γερμανικά περιοδικά (Quick, Stern) κατέληξε μεταξύ άλλων ότι:

α) η επικαιρότητα του θέματος αλλάζει ανάλογα με την κοινωνική και οικονομική εξέλιξη της ΟΔΓ και αυξάνει σε περιόδους κρίσης,

β) όσον αφορά τον τρόπο παρουσίασης σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης ή και στασιμότητας χρησιμοποιείται η «προσωπική παρουσίαση», σε περιόδους οικονομικής κρίσης χρησιμοποιείται η «ανώνυμη παρουσίαση» που εντείνει το αίσθημα της κοινωνικής απειλής στο γερμανικό πληθυσμό και ενισχύει τις προκαταλήψεις εναντίον των αλλοδαπών,

γ) τέτοιες χαρακτηριστικές παρουσιάσεις της εγκληματικότητας των μεταναστών και στα δύο περιοδικά, δημιουργούν τις βασικές προϋποθέσεις για τη συνεχώς αυξανόμενη εχθρότητα έναντι των αλλοδαπών.

5. Μπ. Μπρεχτ: Αν μείνουν τα πράγματα όπως είναι, 1936.

Το σκηνικό των αγέννητων

της Εύας Πολίτου

❖- Επειδή η επικαιρότητα των ΜΜΕ έφερε και αυτή τη χρονιά στην επιφάνεια το ζήτημα των Τσιγγάνων, ζητώ ντας από την «κοινωνία» να αναλάβει τις ευθύνες της...

❖- Επειδή για άλλη μια φορά θα ακουστούν ευχές και αναθέματα, ας ησά υπαίτιοι τερικά θα βρεθούν είτε οι ίδιοι οι Τσιγγάνοι είτε «τα σχολεία μας και οι δάσκαλοί μας»...

❖Εμείς πρέπει να απαντήσουμε...

Η εκπαιδευτική κατάσταση των Τσιγγάνων

Ας ξεκαθαρίσουμε από την αρχή ότι όποιος βγαίνει με «έκπληκτες» διαπιστώσεις για τον αναλφαριθμητισμό των Τσιγγάνων και την αποτυχία τους στο σχολείο, ανακαλύπτει την Αμερική, διεκδικώντας κι αυτός μια θέση στα παράθυρα της τηλεόρασης. Το αξιοπερίεργο μάλιστα είναι ότι τη μεγαλύτερη «ευαισθησία» δείχνουν αυτοί ακριβώς που από τη θέση τους θα μπορούσαν να παρέμβουν στο ζήτημα [η πιο πρόσφατη επερώτηση στη Βουλή για τα προβλήματα των Τσιγγάνων έγινε από το Σούρλα, πρώην Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας (5834 / 29-2-96)].

Η αλήθεια βέβαια είναι ότι η εκπαιδευτική κατάσταση των Τσιγγάνων είναι άθλια. Η πλειοψηφία των τσιγγανοπαίδων είτε εγγράφεται στο σχολείο με μεγάλη καθυστέρηση είτε δεν εγγράφεται καθόλου. Από τα παιδιά που τελικά εγγράφονται, ελάχιστα φοιτούν κανονικά και κατά κανόνα διακόπτουν τη φοίτησή τους στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού. Ανεξάρτητα όμως από το αν έχουν φοιτήσει ή όχι σε κάποιες τάξεις, **τα περισσότερα τσιγγανόπαιδα εγκαταλείπουν το σχολείο λειτουργικά αναλφάβητα** και με αρνητικές εμπειρίες από την περίοδο της σχολικής τους φοίτησης.

Η ποιότητα της φοίτησής τους και οι κατά κανόνα κακές επιδόσεις τους στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, προδιαγράφουν το σχολικό μέλλον των τσιγγανοπαίδων και στη Δευτεροβάθμια. Τα λίγα τσιγγανόπαιδα που εγγράφονται στο Γυμνάσιο, εγκαταλείπουν το σχολείο με το τέλος των γυμνασιακών τους σπουδών ή και νωρίτερα, ενώ τα ελάχιστα που συνεχίζουν στρέφονται στην τεχνική εκπαίδευση. Φυσικά ο αριθμός των Τσιγγάνων που έχουν τελειώσει το Λύκειο ή φοίτησαν/φοιτούν στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι πολύ περιορισμένος.

Γιατί αποτυγχάνουν οι Τσιγγάνοι στο σχολείο;

Οι αιτίες που συνήθως προβάλλονται, αν δεν αναφέρονται απροκάλυπτα στη «φυλετική κατωτερότητα των Τσιγγάνων» ή στην «απροθυμία τους να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις του σχολείου, όπως όλοι μας», είναι:

- η ελλιπής παρακολούθηση λόγω των συχνών μετακινήσεων των Τσιγγάνων,
- ο αναλφαριθμητισμός της τσιγγάνικης οικογένειας,
- η χαμηλή ιεράρχηση της σχολικής εκπαίδευσης στο σύστημα αξιών της τσιγγάνικης κοινωνίας,
- η δυσκολία προσαρμογής των τσιγγανοπαί-

δων στο σχολικό πρόγραμμα λόγω του μονοπολισμικού χαρακτήρα του σχολείου,

- η άγνοια των σχολικών αρχών και του διδακτικού προσωπικού για την ταυτότητα και τα προβλήματα των τσιγγανόπαιδων,
- η απορριπτική στάση των συμμαθητών, των γονέων ή και των ίδιων των δασκάλων,
- οι ελλείψεις στα υλικά μέσα και στα εφόδια για το σχολείο, οι κακές συνθήκες στέγασης και το εν γένει χαμηλό βιοτικό επίπεδο των Τσιγγάνων.

Τόσο ο τρόπος που διατυπώνεται το πρόβλημα -γιατί «η σχολική αποτυχία των τσιγγανόπαιδων» και όχι «η αποτυχία του σχολείου να μορφώσει τους τσιγγανόπαιδες»;- όσο και η πλειοψηφία των παραγόντων που συνήθως προβάλλονται ως αιτίες, τονίζουν τις πλευρές εκείνες του ζητήματος που σχετίζονται με τους ίδιους τους Τσιγγάνους, όχι όμως εκείνες που σχετίζονται με τις δομές και το χαρακτήρα του εκπαιδευτικού συστήματος ή δίνουν έμφαση στο επίπεδο των συμπεριφορών και αποσιωπούν τις δομικές διαστάσεις του προβλήματος.

Από την άλλη πλευρά, αυτού του είδους η προσέγγιση είναι ενδεικτική του τρόπου που μια ζωτάνη κοινωνική ομάδα γραφικοποιείται και η εικόνα που παράγουν γι' αυτήν οι «μελετητές» της έρχεται να συμπληρώσει και να νομιμοποιήσει την πραγματική περιθωριοποίησή της. Είναι αξιοσημείωτο όχι μόνο το ότι οι περίφημοι «παράγοντες αποτυχίας» συχνότατα δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα της ζωής των Τσιγγάνων, αλλά και το ότι πολύ σπάνια τίθεται το ζήτημα της επαναδιαπραγμάτευσης των όρων συζήτησης για το συγκεκριμένο πληθυσμό, ανάλογα με την εξέλιξη των χαρακτηριστικών του, αλλά και την αναδιάρθρωση των όρων που καθορίζουν την κοινωνική του θέση.

Ας δούμε μερικές από τις πιο διαδεδομένες ερμηνείες για τη «σχολική αποτυχία των τσιγγανοπαίδων»:

1. Οι συχνές μετακινήσεις:

Οι συνεχείς μετακινήσεις αποτελούσαν χαρακτηριστικό στοιχείο της ζωής των Τσιγγάνων, όσο συνδέονταν με τις οικονομικές λειτουργίες που αυτοί κάλυπταν. Σήμερα που οι λειτουργίες αυτές έχουν σε μεγάλο βαθμό περιοριστεί (ανταγωνισμός οργανωμένων εμπορικών επιχειρήσεων, επέκταση του δικτύου διανομής των προϊόντων, συρρίκνωση του αγροτικού τομέα, νεώτερες εθνοπολιτισμικές / κοινωνικές ομάδες που αναλαμβάνουν πια και αυτές τους παραδοσιακούς οικονομικούς ρόλους των Τσιγγάνων), έχουν περιοριστεί και οι μετακινήσεις. Για ορισμένες μάλιστα ομάδες Τσιγγάνων που ζουν σε έσχατη εξαθλίωση (όπως οι Μουσουλμάνοι Τσιγγάνοι στο Γκάτζι) ακόμα και η μετακίνηση έξω από τα στενά όρια των χώρων όπου ζουν ή δουλεύουν καθίσταται προβληματική. Ακόμα και σε περιοχές, όπου ο περιορισμός των μετακινήσεων υποτίθεται ότι συνδέθηκε με κάποια

βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των Τσιγγάνων, οι αλλαγές στη σχολική επίδοση των Τσιγγανο-παιδών δεν ήταν αντίστοιχα σημαντικές.

2. Η χαμηλή ιεράρχηση της εκπαίδευσης στο σύστημα αξιών των ιδίων των Τσιγγάνων:

Μια ομάδα ιεραρχεί τις αξίες της α) ανάλογα με τις ανάγκες της, β) ανάλογα με τις δυνατότητές της. Η δεύτερη αυτή ερμηνεία μπορεί να είχε απόλυτη αξία όσο οι Τσιγγάνοι είχαν τη δυνατότητα μετάδοσης γνώσεων και αξιών στα νεώτερα μέλη της κοινότητάς τους μέσα από τις πρακτικές και τα συστήματα της ίδιας της κοινότητας και όσο μπορούσαν να επιβιώσουν χωρίς να κάνουν χρήση των τυπικών και ουσιαστικών εφοδίων που παρέχει η σχολική εκπαίδευση. Σήμερα όμως, όταν η κοινωνική και οικονομική λειτουργικότητα αυτής της ομάδας διακυβεύεται και αμφισβητείται, όταν οι παραδοσιακές οικονομικές τους ασχολίες δεν μπορούν να τους διασφαλίσουν την επιβίωσή τους, όταν η ανασφάλεια και οι συνεχείς πιέσεις που οι Τσιγγάνοι υφίστανται έχουν επιφέρει βαθιά ρήγματα στον κοινωνικό τους ιστό (διαλυμένες οικογένειες, οικογένειες με τον ένα ή και τους δύο γονείς στη φυλακή, απομόνωση γερόντων ή ατόμων με ειδικές ανάγκες), σήμερα που η εξάρτηση των Τσιγγάνων από το κράτος πρό-

νοιας και τα επιδόματα προσλαμβάνει τεράστιες διαστάσεις, πόσο μπορεί να ισχύει η δυνατότητα αυτής της ομάδας για παραγωγή και αναπαραγωγή γνώσεων; Γιατί το αίτημα των ιδίων των Τσιγγάνων «να μάθουν γράμματα» ακούγεται όλο και συχνότερα;

Όσο για το δεύτερο παράγοντα, που σχετίζεται με την εσωτερίκευση από τις κοινωνικές ομάδες των πραγματικών δυνατοτήτων που τους παρέχονται, συνήθως αποσιωπάται στις ερμηνείες της αρνητικής στάσης των Τσιγγάνων απέναντι στο σχολείο.

3. Η αποτυχία των τσιγγανοπαιδών στο σχολείο οφείλεται στην απόκλιση των πολιτισμικών τους προτύπων από τα σχολικά πρότυπα:

Τη σχολική επίδοση δεν την καθορίζουν τα πολιτισμικά πρότυπα, αλλά η αξιολόγηση των προτύπων, η οποία συναρτάται άμεσα με την οικονομική και κοινωνική δύναμη των φορέων τους. Έτσι, η σχολική αποτυχία των τσιγγανοπαιδών δεν εξαρτάται τόσο από την εκπροσώπηση ή μη ιδιαίτερων στοιχείων του πολιτισμού τους στο σχολικό πρόγραμμα, όσο από τη συνειδηση και τις δυνατότητες που έχουν οι Τσιγγάνοι όσον αφορά τη χρήση της πολιτισμικής τους έκφρασης, στον ανταγωνισμό για την κατανομή της εξουσίας.

Τα τσιγγανόπαιδα όχι μόνο έρχονται στο σχολείο με πρότυπα διαφορετικά ή και αντίθετα προς τα κυρίαρχα, αλλά επιπλέον στερούνται την εμπειρία του

πολιτισμού και της ιδεολογίας ως μέσου πάλης για τη βελτίωση της θέσης των κοινωνικών ομάδων. Με άλλα λόγια, η κοινωνική περιθωριοποίηση δε συνεπάγεται μόνο απόκλιση από τον κυρίαρχο πολιτισμό, με όλα τα συνακόλουθα προβλήματα, αλλά και εν γένει αλλοτρίωση από το πολιτισμικό γίνεσθαι και επιδείνωση των όρων με τους οποίους μια ομάδα συμμετέχει στην ιδεολογική πάλη και στους ευρύτερους κοινωνικούς αγώνες.

Τα τσιγγανόπαιδα στο σχολείο, ως φορείς ενός πολιτισμού κυριαρχούμενου, και, ως εκ τούτου, στιγματισμένου και αλλοτριωμένου και ως μέλη μιας κοινότητας μη προνομιούχου, δηλαδή κοινότητας με περιορισμένες δυνατότητες πολιτισμικής και ιδεολογικής παρέμβασης, δεν έχουν καν την ευκαιρία να αποφασίσουν αν θα αποδεχτούν ή θα απορρίψουν τα κυρίαρχα πρότυπα. Στην ίδια θέση βρίσκονται άλλωστε και μαθητές που προέρχονται από μη προνομιούχα κοινωνικά στρώματα χωρίς ωστόσο τις διακριτές πολιτισμικές ιδιαιτερότητες των Τσιγγάνων.

4. Οι αρνητικές αντιδράσεις και η άγνοια των δασκάλων για τον πολιτισμό και τις ανάγκες των Τσιγγάνων:

Πολλοί δάσκαλοι σήμερα έχουν ευαισθητοποιηθεί και αναζητούν τρόπους για «την καλύτερη προσέγγιση των Τσιγγάνων μαθητών τους». Δυστυχώς αυτή η ευαισθησία τους δεν μπορεί ούτε ν' αλλάξει τις κοινωνικοοικονομικές προϋποθέσεις με τις οποίες έρχονται οι μαθητές τους (Τσιγγάνοι και μη) στο σχολείο, ούτε ν' αλλάξει τον κατανεμητικό προσανατολισμό και τον επιλεκτικό χαρακτήρα του εκπαιδευτικού συστήματος, ούτε να τους εξασφαλίσει μικρότερο αριθμό μαθητών στην τάξη ή καλύτερη υλικοτεχνική υποδομή (χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του δημοτικού σχολείου της Κάτω Αχαγιάς, το οποίο δήλωσε αδυναμία να ανταποκριθεί στις ανάγκες των νέων μαθητών που μαζικά εγγράφηκαν ύστερα από μια επιτυχημένη προσπάθεια προσέλκυσης των τσιγγανοπαίδων στο σχολείο). Ακόμα δε και αν οι δάσκαλοι έχουν κάποιες βασικές γνώσεις για τον πολιτισμό των Τσιγγάνων, δεν μπορούν φυσικά να αλλάξουν τις δομές του σχολείου που έρχονται σε σύγκρουση με αυτόν.

5. Άμεσος ρατσισμός και περιστατικά βίας σε βάρος των τσιγγανοπαίδων:

Είναι γνωστό ότι οι Τσιγγάνοι κατοικούν σε υποβαθμισμένες περιοχές, όπου η φτώχεια και οι κακές συνθήκες διαβίωσης προκαλούν εντάσεις και ανταγωνισμούς μεταξύ των ομάδων εκείνων, οι οποίες παλεύουν για τα τελευταία

κομμάτια της πίτας του κοινωνικού καταμερισμού εργασίας. Τα τσιγγανόπαιδα σπάνια έρχονται σε επαφή με παιδιά που βρίσκονται σε πολύ καλύτερη μοίρα από τα ίδια και ο άμεσος ρατσισμός που εισπράττουν στο σχολείο θα ήταν σχηματικό να συσχετισθεί ευθέως με το ρατσισμό που αντιμετωπίζουν οι Τσιγγάνοι στην ευρύτερη κοινωνία, ιδίως το δομικό, που είναι και ο αποτελεσματικότερος. Από την άλλη πλευρά, η φοίτηση ακόμα και σε σχολεία όπου η πλειοψηφία ή και όλοι οι μαθητές είναι Τσιγγάνοι, και, άρα, δε σημειώθηκαν περιστατικά σύγκρουσης ή διάκρισης μεταξύ των μαθητών, δε βελτίωσε πραγματικά τις συνθήκες φοίτησης και την απόδοσή τους.

5. Συνθήκες διαβίωσης / στέγαση / υγιεινή-υγεία:

Κανένας δε μπορεί να αμφισβητήσει τη σημασία αυτών των παραγόντων, ούτε να μειώσει την αξία του εντοπισμού τους, καθώς μάλιστα υποδεικνύουν ότι η σχολική αποτυχία κατά κανέναν τρόπο δεν πραγματώνεται αποκλειστικά στο χώρο του σχολείου.

Όμως, στο βαθμό που αυτές οι καταγγελίες δε συνδέονται με την ευρύτερη καταγγελία της κοινωνικής ανισότητας και του ταξικού / επιλεκτικού χαρακτήρα του σχολείου, και δεν εξειδικεύονται στην ερμηνεία της εκάστοτε συγκυρίας και των χαρακτηριστικών που προσλαμβάνει το καθεστώς μειονοτικοποίησης των Τσιγγάνων μέσα σε αυτήν, θα αποδυναμώνονται από ενστάσεις του τύπου «και άλλοι είναι φτωχοί, καταφέρνουν όμως να σπουδάσουν τα παιδιά τους» ή «ακόμα και οι Τσιγγάνοι που δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα οικονομικά προβλήματα δεν στέλνουν τα παιδιά τους στο σχολείο».

Επίσης, η ανάδειξη των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι Τσιγγάνοι σε έναν τομέα, συχνά αποτελεί στην πράξη το άλλοθι των φορέων που είναι αρμόδιοι για την αντιμετώπιση των υπόλοιπων προβλημάτων. Πρέπει λοιπόν οι παραπάνω διαπιστώσεις να είναι αντικείμενο διαρκούς επαναδιαπραγμάτευσης, στην οποία απαραίτητο είναι να συμμετέχουν και οι ίδιοι οι Τσιγγάνοι, και να συνοδεύονται από πιέσεις πολιτικού χαρακτήρα για άμεση δέσμευση των αντίστοιχων φορέων.

Η εκπαιδευτική πρακτική

Κάτω από το πρίσμα των παραπάνω γενικών παρατηρήσεων, μπορούμε να ερμηνεύσουμε την εκπαιδευτική πολιτική με έναν τρόπο που οδηγεί στην επαναδιαπραγμάτευση εκείνων των «αυτονόητων αληθειών» για την εκπαίδευση των Τσιγγάνων, οι οποίες προδιαγράφουν και νομιμοποιούν πολύ συγκεκριμένες εκπαιδευτικές πρακτικές, που άμεσα ή έμμεσα επηρεάζουν το συγκεκριμένο πληθυσμό.

Πρώτα απ'όλα, η εκπαιδευτική πολιτική δε συνίσταται μόνο στις ενέργειες του ΥΠΕΠΘ αλλά και στις «παραλείψεις» του, καθώς και στις αρμοδιότητες

που επίσημα ή ανεπίσημα εκχωρεί. Επίσης, η πολιτική αυτή δεν είναι στατική αλλά πρέπει να μελετάται σε συνάρτηση με την εκάστοτε συγκυρία. Τέλος, η εκπαιδευτική πολιτική δεν εξαντλείται στα διατάγματα και τους νόμους, αλλά λαμβάνει την πραγματική της μορφή στην (διαφοροποιημένη) πρακτική εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου.

Η επίσημη πολιτική του ΥΠΕΠΘ κινείται στα όρια του δίπολου «αφομοίωση - φιλανθρωπική ευαισθησία». Η έλλειψη ειδικών ρυθμίσεων υποδηλώνει ότι τα τσιγγανόπαιδα και οι γονείς τους τιμωρούνται για τη μη συμμόρφωσή τους με «τα σχολικά πρότυπα», με ουσιαστική αποβολή από το εκπαιδευτικό σύστημα. «Εξάρσεις» ενδιαφέροντος που εκδηλώνονται ως επιβολή προστίμων στους γονείς που δεν εγγράφουν τα παιδιά τους στο σχολείο ή ως «ηθικοπλαστικές» εκστρατείες για την καταπολέμηση του αλφαριθμητισμού, όπως είναι αναμενόμενο, δε λύνουν κανένα πρόβλημα. Σε φάσεις δε «κοινωνικής ευαισθησίας», όπως η σημερινή συγκυρία, η μέριμνα του Υπουργείου «για τη συμπαθή ομάδα των συμπολιτών μας» υλοποιείται σε 44 πιστώσεις (για τη σχολική χρονιά 1995-96) για τη δη-

μιουργία «τμημάτων υποδοχής», όπου ανεξαρτήτως ηλικίας και γνωστικού επιπέδου, με μόνο κριτήριο την καταγωγή τους, τα τσιγγανόπαιδα μαντρώνονται σε ειδικές τάξεις, μέχρις ότου κριθούν «κατάλληλα» για ένταξη στις κανονικές σχολικές τάξεις.

Πολύ πιο ενδιαφέρουσα είναι η ιστορία των εκχωρήσεων που κάνει το Υπουργείο στις αρμοδιότητές του. Στη Δυτική Θράκη, η Εκκλησία και τα Κέντρα Πρόνοιας έχουν άτυπα αναλάβει την εκπαίδευση των μουσουλμάνων τσιγγανοπαίδων. Επισημώς δε, η εκπαίδευση των τσιγγανοπαίδων εκχωρήθηκε στη Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης (Α.Π. Γ1/206/14-4-87).

Μπορεί σε κάποιες περιπτώσεις η Λαϊκή Επιμόρφωση να έκανε φιλότιμες προσπάθειες για τον αναλφαριθμητισμό των Τσιγγάνων και τσιγγανοπαίδων, σε καμιά όμως περίπτωση δεν μπορούμε να δικαιολογήσουμε τη φιλοσοφία της κατάτμησης του πληθυσμού σε «ειδικές» κατηγορίες και τη γκετοποίησή τους σε παράλληλα εκπαιδευτικά δίκτυα, τα οποία καταλήγουν το άλλοθι του Υπουργείου Παιδείας, την ίδια στιγμή που αμφισβητείται το δικαίωμα όλων για δημόσια και δωρεάν παιδεία, δικαίωμα που έτσι κι αλλιώς θα κάλυπτε και τις παραπάνω «ειδικές» ομάδες.

Υποτίθεται ότι ο στόχος αυτών των παράλληλων εκπαιδευτικών δικτύων είναι η προετοιμασία των τσιγγανοπαίδων για ένταξη στο επίσημο σχολικό σύστημα, οι τρόποι όμως αυτής της μετάβασης παραμένουν ασαφείς: ούτε η Λαϊκή Επιμόρφωση έχει τη δυνατότητα να παράσχει πιστοποιητικά ή άλλου τύπου κατοχύρωση στους επιμορφωμένους, ούτε το Υπουργείο δεσμεύεται να αναγνωρίσει την παρακολούθηση στα τμήματα Λαϊκής Επιμόρφωσης.

Ακόμα χειρότερα, ένας εκπαιδευτικός χώρος που εγκαινιάστηκε προτάσσοντας την ευελιξία και την αποκέντρωση ως χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντα των μη προνομιούχων, αποδείχτηκε χώρος ιδανικός για την παρέμβαση των ιδιωτών. Αυτό μπορεί να σημαίνει είτε το «πρωτόγονο» σπονσοράρισμα των ιεραποστολικών προσπαθειών των επιμορφωτών της Λ.Ε. από τοπικά βιβλιοπωλεία, είτε την οργανωμένη μετατροπή της Γ.Γ.Λ.Ε. σε διαχειριστή των κοινοτικών κονδυλίων και την πίεση που υφίστανται οι Ν.Ε.Λ.Ε. (Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης) να εξελιχθούν σε Κ.Ε.Κ. (Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης), αν θέλουν να εξασφαλίσουν τη λειτουργία των προγραμμάτων τους. Η Γ.Γ.Λ.Ε. είναι υποχρεωμένη από τις κοινοτικές κατευθύνσεις να συμμετέχει με 25% σε προγράμματα που δεν μπορεί να τα υλοποιήσει ή ίδια, παρά μόνο σε συνεργασία με κάποιο Κ.Ε.Κ.

Έτσι, την εκπαίδευση των Τσιγγάνων αναλαμβάνουν πια εταιρίες (ιδιώτες ή και Δήμοι, σε κάποιες περιπτώσεις οι ίδιοι εκείνοι Δήμοι που αγωνίζονταν για την εκδίωξη των Τσιγγάνων δημοτών τους), μέσα από φτηνά και μικρής διάρκειας προγράμματα, που βαπτίζουν τη (δικαιολογημένη επιχειρηματικά) απροθυμία για σοβαρές επενδύσεις «προσανατολισμό στην παράδοση των Τσιγγάνων και αξιοποίηση των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων τους». Έτσι, οι αναλφάβητοι και ταλαιπωρημένοι από τη χρόνια ανεργία Τσιγγάνοι σε 100 ώρες θα μάθουν να διαβάζουν και σε 200 ακόμα θα λύσουν τα επαγγελματικά τους προβλήματα, καθώς θα εισαχθούν στα κερδοφόρα μυστικά της καλαθοπλεκτικής, των θερμοκηπίων ή, στη χειρότερη περίπτωση, του «παραδοσιακού» φασόν.

Σε ιδεολογικό επίπεδο τώρα, η εκπαιδευτική αυτή πολιτική, με την έμφαση που έδωσε στην αντισταθμιστική αγωγή, μετέθεσε, σιωπηρά πλην σαφώς, την αναζήτηση των ευθυνών από τις δομές και τον εγγενή απορριπτικό χαρακτήρα του σχολείου στα «ιδιαίτερα χαρακτηριστικά» των τσιγγανοπαίδων, των γονιών τους και του κοινωνικού τους περιβάλλοντος. Σε δεύτερο δε επίπεδο, η «επιμόρφωση» παγιώθηκε ως

απάντηση στον αναλφαριθμητισμό και στην πρόωρη διακοπή της σχολικής φοίτησης και η «κατάρτιση» ως απάντηση στην ανεργία και στην απουσία κοινωνικής πολιτικής.

Μια άλλη συνέπεια αυτής της πολιτικής είναι οι εργασιακές σχέσεις «νέου τύπου» που εγκαινιάστηκαν στους εναλλακτικούς εκπαιδευτικούς χώρους. Οι επιμορφωτές προσλαμβάνονται βάσει κριτηρίων, όπως «η εμπειρία από τη συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή» και όχι βάσει νόμου και η πρόσληψή τους ισχύει για μία μόνο σχολική χρονιά - ή για ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα. Η απασχόλησή τους στις Ν.Ε.Λ.Ε. δεν μπορεί να ξεπερνά τις 60 ώρες μηνιαίως, «προκειμένου να απασχοληθούν όσο το δυνατόν περισσότεροι αδιόριστοι εκπαιδευτικοί» (στην πραγματικότητα, απλώς προσλαμβάνονται λιγότεροι από όσους χρειάζονται). Τόσο στις Ν.Ε.Λ.Ε. όσο και στα προγράμματα των εταιριών, οι επιμορφωτές δεν ασφαλίζονται. Έχουμε λοιπόν μια γενιά εκπαιδευτικών που τρέχουν από σεμινάριο σε σεμινάριο ή καλλιεργούν τις δημόσιες σχέσεις τους για να αναβαθμίσουν «τη συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή» που θα τους εξασφαλίσει την επόμενη πρόσληψη, που δέχονται παρεμβάσεις και πιέσεις στη δουλειά τους, αφού δεν είναι κατά κανένα τρόπο εξασφαλισμένοι, που δε συνδικαλίζονται (και γιατί φοβούνται και γιατί δεν ξέρουν τους συναδέλφους τους και γιατί δεν είναι σίγουροι αν θα μείνουν στην ίδια δουλειά και τον επόμενο χρόνο), που κατακερματίζονται σε part-time απασχολήσεις και επομένως δεν προλαβαίνουν να αντιμετωπίσουν τη δουλειά τους σε δράση σε ορισμένο κοινωνικό χώρο, στον οποίον μπορούν να δράσουν με συνέχεια και συστηματικότητα, που τελικά υποστηρίζουν αυτήν την κατάσταση, αφού, αν μη τι άλλο, τους «δίνει ψωμί» (αν περίμεναν από την επετηρίδα...)

Τον τελευταίο καιρό προβάλλεται έντονα το μοντέλο της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης σαν πανάκεια για τα εκπαιδευτικά προβλήματα των Τσιγγάνων. Το θετικό σημείο αυτής της προσέγγισης είναι ότι συστηματικά αμφισβητείται το ίδιο το σχολείο. Τα προβλήματα όμως είναι περισσότερα. Το σχολείο καταγγέλλεται για τον μονοπολιτισμικό και όχι για τον ταξικό και επιλεκτικό του χαρακτήρα και αυτό δεν είναι περίεργο, αφού αυτή η προσέγγιση προέρχεται κυρίως από πανεπιστημιακούς χώρους. Έτσι, ο «μη τσιγγάνικος» πολιτισμός παρουσιάζεται ως ενιαίος, ενώ αποσιωπάται το γεγονός ότι στο σχολείο ο πολιτισμός δε διδάσκεται αλλά αξιολογείται. Από την άλλη πλευρά, η ικανότητα για απόλαυση και κατανόηση ενός οποιουδήποτε πολιτισμού, συμπεριλαμβανομένου και αυτού του οποίου είμαστε φορείς, εξαρτάται από τη σχολική επίδοση, την ασφάλεια και την αυτοεκτίμηση του μαθητή, παράγοντες οι οποίοι βασικά καθορίζονται από την κοινωνική του θέση. Ακόμα η συγκρότηση των προγραμμάτων Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, φανερά θα γίνει σε ακαδημαϊκό επίπεδο,

στο οποίο δεν έχουν πρόσβαση οι ίδιοι οι Τσιγγάνοι. Θα εισαχθεί λοιπόν στα σχολεία ο πολιτισμός των τσιγγάνων ή η αντίληψη που έχουν οι «τσιγγανολογούντες» για τον πολιτισμό των Τσιγγάνων; Ακόμα, τι σημαίνει εισαγωγή του πολιτισμού μιας ομάδας στο σχολείο; Εμπλουτισμό του σχολικού προγράμματος με «πολιτισμικά στοιχεία» ή παρέμβαση στις δομές; Και πώς μπορεί αυτή η παρέμβαση να γίνει στον εκπαιδευτικό χώρο μόνο, και μάλιστα από τους εκπροσώπους της κυρίαρχης ομάδας, της οποίας η κυριαρχία υποτίθεται ότι θα αποδυναμωθεί;

Τέλος, σημασία έχει να εξετάσουμε και το προφίλ των Διεθνών Οργανισμών που «ευαισθητοποιούνται» για τα προβλήματα των μειονοτήτων και των Τσιγγάνων ειδικότερα. Ο ΟΑΣΕ για παράδειγμα έχει λάβει απόφαση για τη δυνατότητα επέμβασης, σε περίπτωση παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ακόμα και χωρίς τη συγκατάθεση των ενδιαφερομένων χωρών (Οκτώβριος / Νοέμβριος 1991). Φυσικά η γενναιόψυχη αυτή απόφαση συνέπεσε απολύτως με την κρίση στην πρώην ΕΣΣΔ. Η δε Λευκή Βίβλος είναι διαφωτιστική όσον αφορά τις κοινωνικές κατευθύνσεις για την απορρόφηση των κραδασμών από τη χρόνια ανεργία, τη συρρίκνωση της κοινωνικής πολιτικής, καθώς και τη διάσπαση των εθνικών εκπαιδευτικών δικτύων, έτσι ώστε η εκπαίδευση να ανταποκρίνεται αποτελεσματικότερα στο αίτημα της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης για τη δημιουργία ενός ημιειδικευμένου και ευέλικτου (τοπικά, αλλά και ως προς τον τομέα) εργατικού δυναμικού.

Τι προτείνουμε

Καταρχήν διευκρινίζουμε ότι υποστηρίζουμε από κάθε πλευρά το αίτημα για βελτίωση της εκπαίδευσης των Τσιγγάνων και ειδικότερα τη φοίτηση των τσιγγανοπαίδων στο δημόσιο σχολείο. Όχι γιατί η σχολική φοίτηση θα άρει τις κοινωνικές διακρίσεις σε βάρος των Τσιγγάνων ή θα βελτιώσει αποφασιστικά την κοινωνική και οικονομική τους θέση, αλλά γιατί θα αρθεί έτσι ο μύθος που προβάλλει την «άγνοια» των Τσιγγάνων ως αιτία όλων τους των δεινών και ταυτόχρονα θα περιοριστούν οι «ιδιαίτερες» εκείνες ρυθμίσεις που, αν και γίνονται στο όνομα των Τσιγγάνων, όχι μόνο δεν εξυπηρετούν σε τίποτα τους ίδιους τους Τσιγγάνους, αλλά και απειλούν το γενικό δικαίωμα για δωρεάν παιδεία. Αν η φοίτηση στο σχολείο, έστω και στο παρόν ταξικό και επιλεκτικό σχολείο, δεν πρόκειται να επηρεάσει τη θέση των Τσιγγάνων, ας παρασχεθεί στους ίδιους τους Τσιγγάνους η ευκαιρία να το διαπιστώσουν, να πάρουν τις αποφάσεις τους και να δραστηριοποιηθούν ανάλογα. Είναι του-

λάχιστον παράδοξο να τους προστατεύουν από την «αφομοιωτική» και «περιοριστική» σχολική μόρφωση ακριβώς οι άνθρωποι εκείνοι που έχουν πλήρως επωφεληθεί από αυτήν.

Οι προτάσεις και η δράση μας να κινηθούν στο παρακάτω πλαίσιο:

- ⊗ Αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών προβλημάτων των Τσιγγάνων στα πλαίσια της ευρύτερης κριτικής της κοινωνικής ανισότητας στην εκπαίδευση και αποκάλυψη των αντιφάσεων / κριτική των «ειδικών ρυθμίσεων» για τους Τσιγγάνους, ή οποιαδήποτε «μειονότητα», στο βαθμό που τέτοιες ρυθμίσεις όχι μόνο δεν ευνοούν τον πληθυσμό-στόχο, αλλά απειλούν και το κεκτημένο δικαίωμα της δωρεάν δημόσιας παιδείας για όλους.
- ⊗ Σύνδεση της κριτικής της εκπαιδευτικής ανισότητας με το πρόβλημα της αδιοριστίας και της εργασιακής ανασφάλειας χιλιάδων εκπαιδευτικών, αντίσταση σε κάθε προσπάθεια κατηγοριοποίησης των εκπαιδευτικών μέσα από τα λεγόμενα ειδικά προγράμματα.
- ⊗ Σύνδεση των καταγγελιών για τη διάκριση εις βάρος των μειονοτήτων με την καταγγελία της κοινωνικής ανισότητας. Η μειονοτικοποίηση ομάδων του πληθυσμού, καθώς και η επίταση του καθεστώτος της εκμετάλλευσής τους, συνδέεται άρρηκτα με τα χαρακτηριστικά της ταξικής κοινωνικής δομής και της επιθετικής αναδιάρθρωσης του καπιταλισμού.

ΕΚΛΟΓΕΣ Η ΤΙΠΟΤΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΚΑΤΟΡΘΟΤΟ

Η ιστορία είχε ξεκινήσει πέρυσι όταν δάσκαλοι, καθηγητές, ψυχολόγοι, εργοθεραπευτές, κοινωνικοί λειτουργοί και άλλες ειδικότητες στην ειδική εκπαίδευση (και όχι Αγωγή όπως λέγεται) αποφάσισαν να ψηφίσουν τα Ναπολεόντεια κηρύγματα του Φ. Πετσάλνικου, ο οποίος ζητούσε «γην και ύδωρ».

Περικοπές μισθών, βίαιη μετακίνηση του προσωπικού στις Νομαρχίες, κλείσιμο ειδικών τάξεων και μικρών σχολείων, με το πρόσχημα της ενσωμάτωσης στα γενικά σχολεία και άλλα ηχηρά παρόμοια. Μια χούφτα ανθρώπων έκρινε ότι τα πράγματα είναι αρκετά ζόρικα για ν' αφευθούν στη θεά τύχη ή στη μακαριότητα των γραφειοκρατών της ΔΟΕ-ΟΛΜΕ. Έτσι αποφάσισε να πράξει τα γνωστά κλασσικά πράγματα, αφήνοντας «το νέο ήθος και τις νέες τακτικές» στους γιάπηδες των διαφημιστικών εταιρειών.

Συγκεντρώσεις, αναλυτικό υλικό, ενημέρωση γονέων και μαθητών, ουδετεροποίηση των ταλαντευόμενων, συγκέντρωση στο ΥΠΕΠΘ, στήσιμο πανελλαδικού δικτύου. Στο ξενοδοχείο NOVOTEL (30 Μάη) το νομοσχέδιο και ο Φ. Πετσάλνικος βρήκε το δικό του Βατερλό. Εκατοντάδες εκπαιδευτικοί, γονείς και μαθητές απαιτούσαν με μία φωνή. «Κάτω τα χέρια από την ειδική εκπαίδευση», «όχι στις περικοπές και την ιδιωτικοποίηση». Νίκη κατά κράτος. Οι ομοσπονδίες αφυπνίζονται, ζητούν διάλογο(!) εμείς θέλουμε να κερδίσουμε χρόνο οπωσδήποτε. Αλλά χρειαζόμαστε και τον επόμενο κρίκο. Η ώρα είναι κατάλληλη.

Η Συντονιστική Επιτροπή Αγώνα με έμπειρους συνδικαλιστές αλλά και «νέο αίμα» παίρνει την απόφαση για τη «θεσμική της αναβάθμιση». Αποφασίζεται η δημιουργία «Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Αγωγής», δηλαδή να συνδυάσουμε «νόμιμες και αγωνιστικές μορφές», όπως θάλεγαν και ορισμένοι «ιστορικοί» του κινήματος.

Σύλλογος, συλλογή χρημάτων, Πρωτοδικεία, αξιοποίηση σεμιναρίων για ζύμωση. Εμφανίζονται ήδη δύο γραμμές στο κίνημα.

Από τη μία πλευρά η Συντονιστική Επιτροπή Αγώνα με ξεκάθαρη στρατηγική και τα-

κτική, και από την άλλη οι νομιμόφρονες, δηλαδή οι εκπρόσωποι του κράτους και των υπουργικών διαδρόμων.

«Νάμαστε επιστήμονες, όχι πολλούς αγώνες, μην εκτεθούμε», και τα γνωστά υποβολιμαία. **Μαζί τους και άνθρωποι καλών προθέσεων, αλλά λαθεμένων θέσεων.** Με τη νέα χρονιά το ίδιο βιολί. Η Επιτροπή να στέλνει χιλιάδες γράμματα ενημέρωσης-ζύμωσης, οι «άλλοι» το γνωστό χαβά. Τελικά το νομοσχέδιο παρέμεινε στο συρτάρι.

Οι εκλογές έγιναν στις 30 Μάρτη 1995.

Ο κόσμος ψήφισε με σοφία και αποτελεσματικότητα, αφού η Συντονιστική Επιτροπή και η γραμμή της υπεράσπισης των δικαιωμάτων των εργαζομένων κυριάρχησε. Ήδη ένα δίκτυο σπήθηκε, ένας νέος γύρος ετοιμάζεται, ένας γερός προγραμματισμός εξειδικεύεται. Νέοι άνθρωποι βγήκαν από το σκοτάδι της ατομικής λύσης με αυτοπεποίθηση και σιγουριά. Οι εκλογές στην ειδική εκπαίδευση ήταν ένα ασφαλές δείγμα για το πως μπορεί να ηγεμονεύσει μια δίκαιη άποψη για τα πράγματα.

Το γράφουμε γνωρίζοντας άλλωστε και τις παράλληλες περσινές πορείες των νηπιαγωγών όπου «το πράγμα φούσκωσε και ξεφούσκωσε». Εκείνο το οποίο λοιπόν χρειάζεται, πέρα από τον αναγκαίο αυθορμητισμό της στιγμής, είναι η σταθερή συγκροτημένη πορεία ενός συνεκτικού πυρήνα, που θα δουλεύει στο μαζικό χώρο χωρίς ταλαντεύσεις, με στόχο και πρόγραμμα.

Από αυτήν την άποψη το σχόλιό μας οφείλει να δώσει τη θέση του σε μία πιο συγκροτημένη συζήτηση, πέρα από φλυαρίες και ανοησίες, με γενικό τίτλο:

«Τι κάνει η αριστερά στα συνδικάτα, τα σωματεία, τους συλλόγους»; **Ιδού η Ρόδος.**

Το νέο Δ.Σ. του Επιστημονικού Συλλόγου Ειδικής Εκπαίδευσης συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

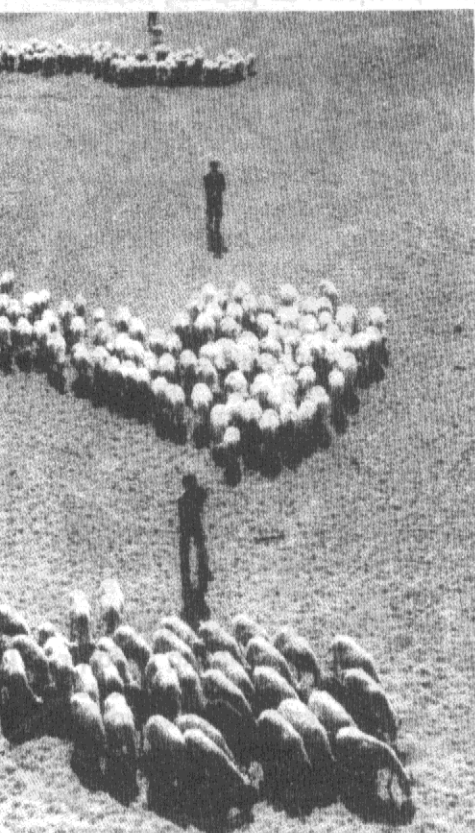
Πρόεδρος	Θ. Τσιριγώτης	(καθηγητής)
Αντιπρόεδρος	Α. Χαρούπιας	(δάσκαλος)
Γ. Γραμματέας	Μ. Περδίκη	(εργοθεραπεύτρια)
Ταμίας	Ν. Βοργιάς	(καθηγητής)
Μέλη	Μ. Ευσταθίου (δάσκαλος), Γ. Λιακόπουλος (δάσκαλος), Σ. Καπετανάς (δάσκαλος), Ν. Μαράντης (δάσκαλος), Ξ. Ξανθόπουλος (δάσκαλος), Π. Αλεπουδέας (καθηγητής), Γ. Παντούλα (κ. λειτουργός), Φ. Φαρμάκη (ψυχολόγος)	

Κάτι σάπιο υπάρχει στο βασίλειο της Δανιμαρκίας

Σαίξπηρ (Άμλετ)

(ιουτέστιν στο χώρο της Ειδικής Εκπαίδευσης)

της Μαρίνας Παντελέων

Το σχολικό έτος 1995-96 κοντεύει να τελειώσει και οι αποσπάσεις, του Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού στις ΣΜΕΑ έλαβαν τέλος(;) στις 19/3/1996 (Α.Πρ.Δ2/25663).

Οι μέχρι τώρα ενδιαφερόμενοι συνάδελφοι ήσαν σε αναμονή της απόφασης από τα μέσα Οκτωβρίου, πολλοί απ' αυτούς είχαν ξεχάσει και την υποβολή της αίτησης. Κάτι ανάλογο είχε συμβεί και με τις μεταθέσεις, που οι αιτήσεις υποβλήθηκαν αρχές Σεπτεμβρίου, ενώ η σχολική χρονιά είχε αρχίσει και οι συνάδελφοι ήδη ήσαν στις μονάδες που υπηρετούν.

Οι αιτήσεις υποβάλλονται στη Δ/ση Προσωπικού Β/θμιας Εκπαίδευσης στο τμήμα Γ. Το ΥΠΣΕΠΕΑ γνωμοδοτεί αλλά απ' ό,τι έχει φανεί την απόφαση, για το ποιος θα πάει πού και πώς, την παίρνουν άλλοι (Δ/ντής προσωπικού, Διοικητικοί του Υπουργείου, Γ. Γραμματέας...). Έτσι όλο αυτό τον καιρό (από τον Νοέμβριο) οι αιτήσεις πέρασαν 3 φορές από την κρίση των αρμοδίων (:) δίνοντας περιθώρια για άλλου είδους διευθετήσεις, που δεν συνάδουν με διαφανείς διαδικασίες.

Για παράδειγμα: Με το σκεπτικό ότι οι θέσεις είναι προσωποπαγείς ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να φροντίσει την αντικατάστασή του (!) μέσω του προϊσταμένου του, του Νομάρχη, ή της εκκλησίας (Δεσπότη), ώστε να καλύψουν το κενό με κάποιον άλλον που διαθέτουν στις υπηρεσίες τους. Ακόμη ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να «εξασφαλίσει» δύο «μαγικές» επιστολές: μία του Δ/ντή του σχολείου που υπηρετεί και δηλώνει ότι μπορεί να προσφέρει τις υπηρεσίες του και σε άλλη μονάδα ή έστω και του Δ/ντή του σχολείου υποδοχής που ζητάει το συνάδελφο (ως ειδικότητα), γίνοντας έτσι έρμαιο της βούλησης του Δ/ντή ή του Προϊσταμένου του.

Είναι φανερό ότι με αυτόν τον τρόπο διαιωνίζεται ένα καθεστώς αδιαφάνειας, τακτοποίησης εκκρεμοτήτων στον χώρο των ΣΜΕΑ και κυρίως καλλιεργείται το έδαφος των προσωπικών διευθετήσεων, υπονομεύοντας κάθε όργανο συλλογικό, καθεστώς που αποδυναμώνει και διασπά τον χώρο της εκπαίδευσης. Αναμφισβήτητα υπάρχει νομικό κενό. Δεν υπάρχει καν ένα πλαίσιο θεσμικού χαρακτήρα που να επιλαμβάνεται θέματα των ΣΜΕΑ παίρνοντας υπόψιν μεν τις ιδιαιτερότητες που έχει η κάθε ειδικότητα. Θέματα που ισχύουν για όλους τους εκπαιδευτικούς, ακόμα και για τους εκπαιδευτικούς των ΣΜΕΑ, δεν ισχύουν για το ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό και αυτά είναι:

1. Η Επετηρίδα ειδικοτήτων Μόνον εάν ισχύσει επετηρίδα ειδικοτή-

ΑΝΤΙΤΕΤΡΑΔΙΑ της εκπαίδευσης

των όπως για τους εκπαιδευτικούς τότε θα σταματήσουν αυτού του είδους οι διευθετήσεις και συναλλαγές. Ακόμη θα σταματήσουν και οι αναπληρώσεις με ανοίκειους τρόπους και θα ανοίξουν θέσεις εργασίας και για άλλους συναδέλφους.

2. Η Μοριοποίηση: Να ισχύσει το σύστημα της μοριοποίησης, όπως ακριβώς και στους εκπαιδευτικούς. Έτσι μπαίνει φρένο στην κρίση του κάθε «αρμόδιου» να αξιολογεί τους λόγους που ζητάει ο εργαζόμενος (απόσπαση, μετάθεση) κατά το δοκούν.

3. Δεν καθορίζεται από πουθενά η οργανική θέση με αντιστοιχία του εκπαιδευτή με τους εκπαιδευόμενους. Έτσι έχουμε το φαινόμενο του ειδικού Επιστήμονα με 10 παιδιά, αλλά και με 40,60 ή και 70 παιδιά. Στους εκπαιδευτικούς ισχύει η τάξη των 25 παιδιών. Για το Ε.Ε. Πρ. δεν υπάρχει τέτοια αντιστοιχία θεσμοθετημένη.

4. Δεν υπάρχει ξεκάθαρο εργασιακό πλάνο, για τις ώρες εργασίας, πέρα από το γενικό δηλ. όπως λειτουργεί το σχολείο.

5. Ακόμη δεν είναι σαφή και διαφανή τα κριτήρια που ισχύουν για τις μεταθέσεις και αποσπάσεις του Ειδ.Επ.Πρ. με προφανείς τις συνέπειες στους εργαζόμενους.

6. Για ευνόητους λόγους (βλέπε προσωπικές εξυπηρετήσεις) ενώ υπάρχουν κενά Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού δεν δίνονται από το Υπουργείο ως οργανικές θέσεις. Αποτέλεσμα: α) λειτουργούν μονάδες με 50, 60 παιδιά χωρίς Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό, β) μονάδες που χρειάζονται και δεύτερο συνάδελφο κάποιας ειδικότητας λόγω μεγάλου αριθμού μαθητών. Σε μερικές περιπτώσεις δεν γνωστοποιούνται ποτέ οι ανάγκες αυτές ή καλύπτονται εκ των ένδον από άλλες μονάδες, κλείνοντας ουσιαστικά το δρόμο είτε για μεταθέσεις όσων ήδη υπηρετούν και το επιθυμούν, είτε για διορισμούς νέων συναδέλφων.

7. Η κάλυψη μέσα από ένα φορέα με γνώμονα το σύνθετο πλέγμα όλων των ειδικοτήτων μέσα από τα μεγάλα συνδικάτα (ΔΟΕ, ΟΛΜΕ) που να καθορίζει τις εργασιακές σχέσεις.

8. Είναι ανάγκη να διευρυνθούν (ή να υπάρχει γνωμοδότηση για ανάλογες αποφάσεις) το ΚΥΣΔΕ και το ΚΥΣΠΕ και με τους αιρετούς αντιπροσώπους του Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού. Έτσι κανείς διοικητικός υπάλληλος του ΥΠΕΠΘ δεν θα καθορίζει τα των αναγκών των ΣΜΕΑ ανάλογα με τις δικές του επιθυμίες, θα έχει μεγαλύτερο κύρος ή οποιαδήποτε απόφαση του Συμβουλίου (όπως δεν αμφισβητούνται μεταθέσεις και αποσπάσεις στους εκπαιδευτικούς, που αυτοί έχουν ως κατακτημένα εργασιακά δικαιώματα) αλλά και κάθε συνάδελφος θα ακολουθεί τις διαδικασίες αλλαγής χώρου παροχής υπηρεσιών μέσα στα λογικά χρονικά πλαίσια που ισχύουν για τους εκπαιδευτικούς (οι μεταθέσεις πριν την λήξη του τρέχοντος έτους και οι αποσπάσεις αντίστοιχα με των εκπαιδευτικών) με ενιαίες διαδικασίες.

9. Με γνώμονα τη διαφάνεια για την εύρυθμη λειτουργία των ΣΜΕΑ αποδεσμεύεται ο κάθε συνάδελφος από τη δολοπρεπή σχέση εξάρτησης που πιθανά έχει ή δεν έχει με τον Δ/ντή ή Προϊστάμενο προκειμένου να του «επιτρέψουν» να προσφέρει σε άλλη μονάδα υπηρεσίες του, κάνοντας χρήση ενός είδους πιστοποιητικού «αδείας» που μπορεί για πολλούς να θυμίζει άλλες εποχές αλλά σίγουρα για όλους σημαίνει καταρράκωση της αξιοπρέπειας και του αυτοσεβασμού του εργαζόμενου, που τον θεωρούν ως κατώτερο ον, αμφισβητώντας έτσι την προσωπικότητά του την επιστημονική του ταυτότητα και την αξιοπιστία του για τους λόγους που επικαλείται (υπηρεσιακούς, κοινωνικούς, κλπ.)

Βιβλία για την εκπαίδευση όλων των εκδοτικών οίκων

LEXIMA design

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΣΑΒΒΑΛΑ

Ζ. Πιπής 18 & Σόλωνος 106 83 Αθήνα Τηλ. 33.01.251 - 38.29.410 Fax. 38.10.907

Ο ΠΡΟΒΟΛΕΑΣ...

ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Νομοσχέδιο για τη
νομιμοποίηση των βασανιστηρίων
κατατέθηκε στην Ισραηλινή Βουλή.

Σύμφωνα με την κυβέρνηση η "χρήση βίας
σε λογικά πλαίσια" κατά την ανάκριση των
κρατουμένων είναι θεμιτή και απαραίτητη.

Τώρα το ποια είναι "λογικά πλαίσια"

εύκολα μπορεί να το φανταστεί κανείς, ιδίως αν
πρόκειται για άτομα που χαρακτηρίζονται ως
εχθροί του Ισραηλινού κράτους.

Η νομιμοποίηση των βασανιστηρίων γίνεται
πάντως για πρώτη φορά σε χώρα-μέλος του ΟΗΕ.
Οι περισσότερες, βέβαια, τα χρησιμοποιούν και
με το παραπάνω, αλλά δεν έχουν -προς το παρόν-
αισθανθεί την ανάγκη νομικής κατοχύρωσής τους.

Οι ισραηλινοί έσπασαν και αυτό το ταμπού,
ας αναμένουμε μιμητές...

ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΑ (I)

Πενήντα χρόνια μετά το Νταχάου και το
Άουσβιτς, κάποιοι Εβραίοι διώκονται και πάλι,
αυτήν τη φορά από το ίδιο το Ισραήλ. "Το
έγκλημά τους" είναι πως δεν έχουν λευκό χρώμα,
όπως η πλειοψηφία των συμπατριωτών τους. Εξ
αιτίας αυτής της ιδιότητάς τους οι μαύροι Εβραίοι
του Ισραήλ μαθαίνουν από πρώτο χέρι τι σημαίνει
γκετοποίηση και απαρτχάιντ, τι σημαίνει
ρατσιστική ταπείνωση. Οι θύτες-θύματα άλλοτε
οι ίδιοι του αγριότερου ρατσισμού- τους
απαγορεύουν να γίνουν αιμοδότες γιατί τους
θεωρούν "ομάδα υψηλού κινδύνου" για
μετάδοση του AIDS. Οι ίδιοι απαντούν πως το
αίμα τους έχει το ίδιο χρώμα με αυτό των
λευκών διωκτών τους και εξεγείρονται,
εισπράττοντας διπλάσιο το μίσος των
"καθαρότερων" φυλετικά ομοεθνών
τους.

Η επιλεκτική
μνήμη είναι
αντάξια ή και
χειρότερη της
λήθης. Οι
Παλαιστίνιοι το
ένοιωσαν πρώτοι,

τώρα ήρθε η σειρά του "εσωτερικού εχθρού". Και
έπεται συνέχεια, όπως σ'όλες τις "πολιτισμένες
χώρες", στο κατώφλι του 21ου αιώνα.

ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΑ (2)

Στη Γερμανία εκατοντάδες επιθέσεις,
κακοποιήσεις, εμπρησμοί και δολοφονίες
συνεχίζουν να γίνονται από νεοναζιστικές
οργανώσεις, μόνο που δε βλέπουν πια το φως της
δημοσιότητας. Η λύση είναι απλή: Τα ΜΜΕ,
υπακούοντας σε παραινήσεις της κυβέρνησης, δε
συμπεριλαμβάνουν στις ειδήσεις τους τις
ρατσιστικές επιθέσεις, στη βάση της λογικής:
"δεν έγινε γνωστό, άρα δεν υπάρχει". Κι όταν,
καμιά φορά, τα θύματα είναι πολλά και η
απόκρυψη του γεγονότος δύσκολη, ανασύρονται
οι παλιές καλές συνταγές, όπως αυτή του
εμπρησμού του Ράιχσταγκ.

Έτσι, για τρίτη φορά τους τελευταίους
μήνες, ένας πολύνεκρος εμπρησμός σε κτίριο
κατοικούμενο από πρόσφυγες, φορτώθηκε σε
πρόσφυγα, Λιβανέζο τώρα, κάνοντας τον ύπνο
των ακροδεξιών ελαφρύτερο και τα σχέδια τους
αγριότερα.

ΚΑΙ Η ΑΛΛΗ ΟΨΗ

Το 45% των 18χρονων ισραηλινών δε θέλει
να υπηρετήσει σε μάχιμη μονάδα αλλά στα
μετόπισθεν. Το 25% θέλει να αποφύγει
ολοκληρωτικά τη στράτευση. Οι αιτήσεις για
"τρελόχαρτο" αυξήθηκαν κατά 50% σε δύο
χρόνια. Το 17% δεν πιστεύει ότι οι ένοπλες
δυνάμεις είναι απαραίτητες για την προάσπιση
της εδαφικής ακεραιότητας του Ισραήλ.

Τα στοιχεία της έρευνας είναι
συγκλονιστικά, αν σκεφθούμε ότι πρόκειται για
την πλέον στρατιωτικοποιημένη κοινωνία του
σήμερα, σε μια περιοχή που βράζει από τις
αντιθέσεις και τις συγκρούσεις και όπου οι
φανατικές ομάδες, όχι σπάνια, χρωματίζουν τις
πολιτικές εξελίξεις, ιδιαίτερα μετά την εξέλιξη με
τη μερική αυτονομία τμήματος των
Παλαιστινιακών εδαφών και τα όσα την
ακολουθήσαν.

Και το ευτράπελο της υπόθεσης: Μόνον 11
από τους 120 βουλευτές του ισραηλινού
κοινοβουλίου εμφανίστηκαν στην ψηφοφορία για

ΣΤΗ ΣΚΟΤΕΙΝΗ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΦΡΕΓΓΑΡΙΟΥ

Επιμέλεια:
Αγγελική Φατούρου
Ελένη Νικολαΐδου

τη διάλυση της Βουλής εν όψει των εκλογών του Μαΐου, με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος για αναβολή των εκλογών!

ΜΕΑ CUIRA

"Λάθος του" παραδέχτηκε ότι είναι η απέλαση δύο οικογενειών από Κούρδους μετανάστες, ο πρωθυπουργός της Σουηδίας. Βέβαια, η αυτοκριτική του Ίνγκβαρ Κάρλσον δεν έχει πρακτική σημασία, καθώς οι απελαθέντες (μεταξύ των οποίων εννέα παιδιά) βρίσκονται ήδη στην Τουρκία και απολαμβάνουν, προφανώς, τη γνωστή φιλοξενία που επιφυλάσσεται "δικαστικάς επαναπατρισθέντες". Δυστυχώς, όπως αναφέρεται και στα γκισέ των τραπεζών, "μετά την απομάκρυνσιν εκ του ταμείου, ουδέν λάθος αναγνωρίζεται". Έστω και θανατηφόρο...

ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ

Η εταιρία "Solidere" ανέλαβε την ισοπέδωση μιας γειτονιάς στη Βηρυτό για να οικοδομηθεί στη θέση της εμπορικό κέντρο. Ένα από τα κτίρια κατεδαφίστηκε μαζί με τους ανθρώπους που βρίσκονταν μέσα του, με αποτέλεσμα το θάνατο και τον τραυματισμό οκτώ ατόμων. Οργανώσεις του Λιβάνου ζητούν την καταδίκη της εταιρίας για φόνο εκ προμελέτης, ενώ η ίδια η εταιρία αρνείται την κατηγορία, τονίζοντας ότι γκρέμισε τις κολώνες του τριώροφου κτιρίου απλά για να εκφοβίσει αυτούς που βρίσκονταν μέσα, ώστε να το εγκαταλείψουν έγκαιρα! Αλλά αυτοί δεν πρόλαβαν, καθώς φαίνεται...

(Το έργο της εταιρείας συνεχίζουν επάξια οι ισραηλινοί βομβαρδισμοί που ισοπεδώνουν χωρίς προειδοποίηση)

ΑΝΕΡΓΩΝ ΠΑΘΗ

Διακόσια πενήντα χιλιόμετρα διέσχισε περπατώντας άνεργος Άγγλος κηπουρός προκειμένου να παρουσιαστεί σε μια συνέντευξη για δουλειά, την οποία δεν έγινε γνωστό αν τελικά πήρε. Μη έχοντας τις 4.000 δρχ. για να πληρώσει το εισιτήριο του λεωφορείου, απευθύνθηκε στο βρετανικό γραφείο εργασίας, το οποίο όμως δεν του έδωσε τα χρήματα επειδή θεώρησε

παράλογο το αίτημά του. Είναι ένας μόνο από τα δεκατρία εκατομμύρια των Βρετανών που ζουν σε συνθήκες πλήρους εξαθλίωσης, σε πληθυσμό 55 εκατομ., η πλειοψηφία των οποίων τρέμει για το αύριο.

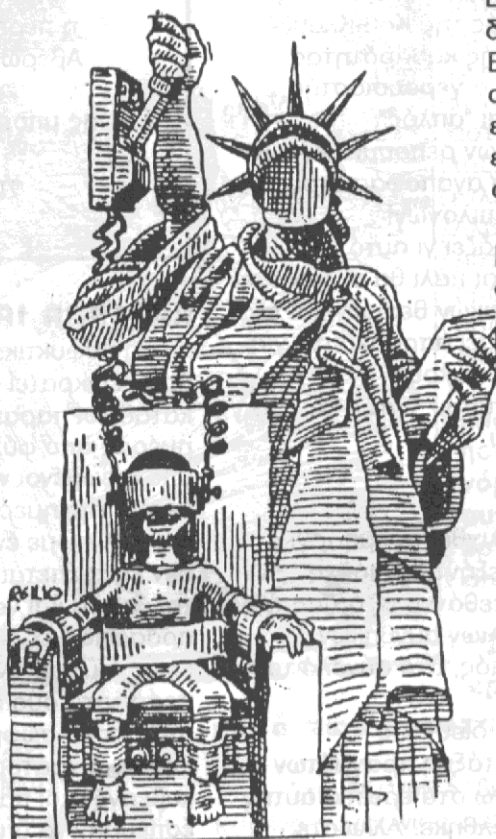
ΙΤΑΛΙΚΟΣ ΝΕΟ- ΦΑΣΙΣΤΙΚΟΣ "ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ"

Η ιταλική δεξιά και οι νεοφασίστες του Φίνι προσπαθούν να οικειοποιηθούν διανοούμενους της Αριστεράς!

Ο συγγραφέας και συνιδρυτής της Κομμουνιστικής Επανάστασης Πάολο Βολπόνι, ο σικελός συγγραφέας και βουλευτής κάποτε του ΙΚΚ Λεονάρντο Σάσια, ο Αλμπέρτο Μοράβια, ο Πιερ Πάολο Παζολίνι,

και πολλοί άλλοι, ακόμη και ο ίδιος ο ιδρυτής του Ιταλικού Κομμουνιστικού Κόμματος Αντόνιο Γκράμσι, δε γλίτωσε απ' αυτήν την προσπάθεια λεηλασίας.

Σημεία των

καιρών ή
αποτέλεσμα της
άθλιας διολίσθησης
προς τη δεξιά της
επίσημης ιταλικής
αριστεράς; Μάλλον
και τα δύο...

USA, TODAY...

Έκπληξη των προκριματικών εκλογών χαρακτήριζαν τα αμερικάνικα ΜΜΕ τον Πατ Μπιουκάναν. Ο κύριος αυτός που συγκέντρωνε μεγάλα ποσοστά στις προκριματικές εκλογές για το χρίσμα του ρεπουμπλικανικού κόμματος εν όψει προεδρικών εκλογών, θεωρείται ό,τι πιο αντιδραστικό υπάρχει σήμερα στον πολιτικό κόσμο των ΗΠΑ. Ο ίδιος αυτοχαρακτηρίζεται οπαδός της Κου-Κλουξ-Κλαν και λάτρης της φυλετικής καθαρότητας.

Το χρίσμα τελικά πήρε ο γερουσιαστής Μπομπ Ντόουλ που θεωρείται "απλός" ακροδεξιός. Οι εκλέκτορες των ρεπουμπλικάνων θα πρέπει να ήταν εξαιρετικά αναποφάσιστοι, μπροστά σε τέτοια ποικιλία επιλογών!

Ο Κλίντον, πάντως, μοιάζει γι αυτό εξαιρετικά ευτυχής, καθώς και πάλι θα εμφανιστεί ως προστάτης των δημοκρατικών θεσμών και της ισοπολιτείας, ώστε να συνεχίσει απρόσκοπτα για άλλη μια τετραετία τους νεοταξικούς εμπρησμούς "ειρηνευτικού" τύπου, εντός και, κυρίως, εκτός της χώρας του.

ΕΠΙ ΠΤΩΜΑΤΩΝ

Σε γενοκτονία έχει εξελιχθεί το εμπάργκο κατά του Ιράκ. Πεντακόσιες εξήντα χιλιάδες παιδιά έχουν μέχρι στιγμής πεθάνει, εξ αιτίας της κακής διατροφής και των άθλιων συνθηκών διαβίωσης, ενώ ο ιρακινός λαός, στο σύνολό του σχεδόν, λιμοκτονεί.

Εν ονόματι -πάντα- της διεθνούς νομιμότητας και της νέας τάξης πραγμάτων που, ας μην ξεχνάμε, πάνω στα ερείπια αυτής της χώρας πρωτοεξαγγέλθηκε. Άλλωστε, έγκυροι οικονομικοί αναλυτές θεωρούν πως το εμπάργκο πρέπει πάση θυσία να διατηρηθεί, γιατί μια

ενδεχόμενη αύξηση της προσφοράς πετρελαίου θα μειώσει σημαντικά την τιμή του (και τα κέρδη τους).

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ

Χίλια περίπου παιδιά ζουν στους δρόμους και τους υπονόμους του Βουκουρεστίου, ζητιανεύοντας ή ψάχνοντας στα σκουπίδια για να επιβιώσουν.

Η ρουμανική κυβέρνηση έκρινε πως το φαινόμενο επιβάρυνε την αισθητική (!) εικόνα της πρωτεύουσας.

Έτσι, εκατοντάδες παιδιά, μεταξύ των οποίων και νήπια, κλείστηκαν στα κελιά της Ασφάλειας, μετά από επιχειρήσεις - σκούπα της Αστυνομίας. Επιχειρήσεις άκρως αποτελεσματικές και, κυρίως, αισθητικά άψογες...

Για προηγούμενα τεύχη των αντιτετραδίων επικοινωνείτε μαζί μας στα τηλέφωνα:

5125714, 5766934

ή περάστε από τα γραφεία μας,
Αβέρωφ 23, Αθήνα, 2ος όροφος,
κάθε μέρα 7-9 μ.μ.

Επίσης μπορείτε να βρείτε στα βιβλιοπωλεία
ΓΡΗΓΟΡΗΣ - ΕΣΤΙΑ
στο κέντρο της Αθήνας

ΚΑΤΕΡΓΑ ΙΑΠΩΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

Ασφυκτική πειθαρχία, που ξεπερνά κάθε όριο, επικρατεί στις Ιαπωνικές φυλακές. Οι κατάδικοι παρακολουθούνται όλες τις ώρες της ημέρας από φύλακες και ηλεκτρονικά μέσα. Είναι υποχρεωμένοι να κάθονται κατά το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας σε ένα συγκεκριμένο σημείο του κελιού με ένα συγκεκριμένο τρόπο (!), ενώ δεν επιτρέπεται να μιλάνε, να χρησιμοποιούν τηλέφωνο και να κοιτάνε τους φρουρούς στο πρόσωπο.

Οι Βρετανοί ειδικοί, που επισκέφθηκαν πρόσφατα δύο φυλακές και αποκάλυψαν τις "μεθόδους σώφρονισμού" που ακολουθεί το ιαπωνικό κράτος, έφυγαν σοκαρισμένοι. Οι κυβερνητικοί παράγοντες της Ιαπωνίας, πάντως, έσπευσαν να υπερασπίσουν τις φυλακές τους, λέγοντας πως είναι "σύγχρονες και καθαρές", ενώ "δεν απειλούνται ποτέ από εξεγέρσεις". Τη γνώμη των φυλακισμένων δεν θα τη μάθουμε βέβαια...

ΠΑΝΩ-ΚΑΤΩ ΚΑΙ ΠΛΑΣΙΩΣ

"Δεν επιθυμώ περίοδο χάριτος", δήλωσε γεμάτος αυτοπεποίθηση ο Σημίτης μετά την εκλογή του και η επιθυμία του έγινε σε χρόνο μηδέν πραγματικότητα.

Οι κινήσεις του στα ελληνοτουρκικά, με

κορωνίδα τη δουλοπρεπή ευχαριστία του προς τις ΗΠΑ, έβγαλαν γρήγορα-γρήγορα το φωτοστέφανο από το "νηφάλιο εκσυγχρονιστή", κάνοντας πιο δύσκολο το κοινωφελές έργο του, για το οποίο τόσο πανηγύρισαν οι βιομήχανοι.

Σε χρόνο μηδέν η άνθηση του χρηματιστηρίου μετατράπηκε σε κατρακύλα, οι περίφημοι "δείκτες" άρχισαν να γέρνουν και τα ξεθαρρεμένα ποντίκια τύπου Ανδρουλάκη άφησαν τις ελπιδοφόρες (για τους ίδιους) γύρες στα κανάλια και ξαναγύρισαν αποθαρρυνμένα στις τρύπες τους.

Όχι πως αλλάζει τίποτα, μα να, σ' αυτά τα δύσμοιρα Βαλκάνια έχουμε τουλάχιστον τη χαρά να βιώνουμε την απομυθοποίηση πιο γρήγορα κι απ' το μύθο. Κι αυτό, πως να το κάνουμε, αυξάνει τις αντοχές και, ενίοτε, τις αντιστάσεις.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΓΜΑΤΑ

"Η νεολαία ΠΑΣΟΚ στηρίζει αποφασιστικά το ΠΑΣΟΚ, που στηρίζει αποφασιστικά την κυβέρνηση", είπε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, με αφορμή το συνέδριο της νεολαίας ΠΑΣΟΚ.

Τόση ανασφάλεια έχει πλακώσει τελευταία, που η δήλωση ότι το ΠΑΣΟΚ στηρίζει τη δική του κυβέρνηση ακολουθεί κάθε πασοκική ανακοίνωση, ανεξαρτήτως αντικειμένου.

Που να πλησιάσει και το συνέδριο!

ΠΕΡΙ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΤΑΞΗΣ (I)

Καιρό είχε να εμφανιστεί σε κανάλι ο διευθυντής του "Οικονομικού Ταχυδρόμου" Γιάννης Μαρίνος. Έτσι, στο "Προφίλ" του Πάνου Παναγιωτόπουλου, εκτόνωσε με εντυπωσιακό τρόπο τ' απωθημένα του. Τόνισε, μεταξύ άλλων, ότι στην Ελλάδα οι πολίτες έχουν εθιστεί να παρανομούν λόγω της αντίστασης κατά της δικτατορίας. Ανέλυσε την άποψή του ότι στη χώρα ηγεμονεύουν οι ολοκληρωτικές ιδέες του κομμουνισμού (!). Κεραυνοβόλησε τους συνομιλητές του με "επιχειρήματα" του τύπου "δεν μπορείς να μιλάς για δημοκρατία γιατί έχεις διδάξει μαρξισμό τους φοιτητές σου". Κάλεσε, τέλος την αστυνομία να επιβάλλει επιτέλους το νόμο προς όφελος των

φιλήσυχων πολιτών που κινδυνεύουν καθημερινά από τους τρομοκράτες - κομμουνιστές. Βγαλμένος, λες, από αντικομμουνιστικό φυλλάδιο του '50, άστραψε και βρόντηξε ο "φωτισμένος" δημοσιογράφος, αφήνοντας κάποιες στιγμές άναυδο ακόμη και τον Παναγιωτόπουλο.

Θα ήταν απολαυστικός ο κ. Μαρίνος, αν δεν ήταν επικίνδυνος...

ΠΕΡΙ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΤΑΞΗΣ (2)

Οι εκκλήσεις πάντως του Μαρίνου για ενεργοποίηση της ΕΛΑΣ δεν πέφτουν στο κενό. Μέσα σε είκοσι μόλις μέρες η αστυνομία

ξεπέρασε τον εαυτό της σε δραστηριότητες, κερδίζοντας γι' αυτό εξαιρετική δημοσιότητα. Οι ειδικές δυνάμεις, σε στυλ στρατού κατοχής, εισέβαλαν σε καταυλισμό τσιγγάνων. Δεκαεξάχρονη μαθήτρια κατάγγειλε βιασμό από αστυνομικό. Όργανο της τάξης καταγγέλλθηκε ότι έκλεψε 800.000 δρχ. από Αλβανό μετανάστη. Αστυνομικός μηνύθηκε ότι προσπάθησε να πουλήσει προστασία σε κέντρο διασκέδασης.

Οι φιλήσυχoi πολίτες μπορούν να κοιμούνται ήσυχοι. Οι φύλακες του νόμου και της τάξης θα συνεχίσουν το κοινωφελές έργο τους, με ευθύνη και αποτελεσματικότητα.

"Συμμαχία για την εργασία" ή συμμαχία κατά των εργαζομένων;

Στις 25/1/96 δόθηκε στη δημοσιότητα το κείμενο συμφωνίας ανάμεσα στα συνδικάτα και τη γερμανική κυβέρνηση που φέρει το όνομα "Συμμαχία για την εργασία".

Η συμφωνία αυτή περιλαμβάνει τρία κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο καταγράφονται ιεραρχημένες οι απαιτήσεις της οικονομίας.

Στο δεύτερο οι βασικοί προσανατολισμοί ανάπτυξης της γερμανικής οικονομίας. Ενώ στο τρίτο επιβεβαιώνεται η κοινή αντίληψη συνδικάτων και κυβέρνησης για τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό της Γερμανίας.

Πρόκειται για μια συμφωνία μνημείο υποταγής των ρεφορμιστικών συνδικάτων στις επιλογές εργοδοτών και κυβέρνησης, αφού τα συνδικάτα με τη συμφωνία αυτή δεσμεύονται, στο όνομα δήθεν της καταπολέμησης της ανεργίας, να σύρουν τους εργάτες σε μια καθολική και πλήρη συνθηκολόγηση.

Η συμφωνία προβλέπει:

- Να μειώσει το κόστος εργασίας
- Να ορθολογικοποιήσει το κόστος της κοινωνικής ασφάλισης
- Να προωθήσει πιο αποφασιστικά τις ευέλικτες μορφές εργασίας (με άλλα λόγια να ανατρέψει με πιο γενικευμένο τρόπο ό,τι μόνιμο και σταθερό έχει απομείνει στην αμοιβή, την απασχόληση και το χρόνο εργασίας).
- Να δυναμώσει τα μέτρα για την ανανέωση του τεχνολογικού εξοπλισμού και της εκπαίδευσης των εργαζομένων. Φυσικά τον τελευταίο λόγο θα τον έχει η γερμανική εργατική τάξη, μια τάξη με πλούσια παράδοση ταξικών αγώνων, που όσο κι αν δείχνει να βρίσκεται σε λήθαργο, κάνει τους δικούς της λογαριασμούς.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ - ΤΕΡΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Μπορεί οι αγελάδες και τα κοτόπουλα "να μεταμορφώθηκαν από φυτοφάγα σε σαρκοφάγα ζώα, αλλά το μέλλον που επιφυλάσσεται στις γυναίκες - στρατιώτινες δεν είναι και λιγότερο φρικιαστικό...

"Η ηγεσία των βρετανικών Ενόπλων Δυνάμεων αποφάσισε ότι η σωματική διάπλαση των γυναικών θα πρέπει να βελτιωθεί και να

ενισχυθεί ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται σε αυξημένα στρατιωτικά καθήκοντα (...) (...) Για το σκοπό αυτό, αποφάνθηκαν οι ερευνητές, θα πρέπει να γίνουν ορισμένες μεϊζονες αλλαγές στο γυναικείο σώμα, μεταξύ των οποίων να αυξηθεί το μέγεθος του στέρνου τους κατά 12% (ώστε να αυξηθεί η δύναμη και η χωρητικότητα των πνευμόνων), να ανοίξουν οι ώμοι τους (ώστε να μπορούν να σηκώνουν βάρη) και να σφίξουν οι γλουτοί τους (ώστε να μπορούν να αντέχουν σε μεγάλες πορείες)".

Η ΑΜΑΖΟΝΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

"Το σώμα της γυναίκας-στρατιώτη παίρνει νέα μορφή. Πρόσφατα τεστ στο Ινστιτούτο Ερευνών Περιβαλλοντικής Ιατρικής του αμερικανικού στρατού στη Μασαχουσέτη έδειξαν ότι το 78% των γυναικών που υποβάλλονται σε εκπαίδευση μπόντι-μπλιντινγκ αποκτούν τα προσόντα για "πολύ σκληρές" στρατιωτικές αποστολές".

Απίστευτο κι όμως αληθινό! Κι αν σκεφθεί κανείς ότι, συνήθως, όσα ομολογούνται από επίσημες επιστημονικές - πολιτικές - στρατιωτικές πηγές είναι ένα ελάχιστο ποσοστό των όσων στην πραγματικότητα συμβαίνουν ή προετοιμάζονται να συμβούν, μπορεί ο καθένας εύκολα να φανταστεί το μέλλον που επιφυλάσσεται σ' όσες γυναίκες (αφελείς, απελπισμένες ή με διαστρεβλωμένη συνείδηση) ψάχνουν μια διέξοδο στο στρατό...

ΚΟΥΠΟΝΙΑ...

Περνάτε τη Μάγχη με μία λίρα ή αν έχετε αυτοκίνητο με άλλους τέσσερις επιβάτες περνάτε όλοι με 10 λίρες. Τέτοια φθηνία; Βεβαίως, φθάνει να έχετε το κουπόνι υπερ-προσφορά της Daily Mail!

Μόνο ο Λαμπράκης θα μοιράζει βιντεοταινίες και οικιακά σκεύη ή ο "Ελ. Τύπος" ελληνικές σημαίες; Ξύπνησαν και οι αγγλοσάξονες...

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ
η Φιλολογική, τεύχ. 53/1995
τρίμηνη περιοδική έκδοση
ενημέρωσης και προβληματισμού
της Πανελληνίας Ένωσης
Φιλολόγων

ΗΘΙΚΟΣ αυτουργός του εγκλήματος;

Δημοσιογράφος Χ, της τηλεοπτικής εκπομπής Ψ, του καναλιού Ω...

Αστυφύλακας πυροβολεί τη φίλη του και αμέσως μετά αυτοκτονεί, στην καρδιά της Αθήνας, μπροστά στα μάτια του 6μηνου παιδιού τους.

Εί! και; Αναρωτιέται κανείς (με την παχυδερμία που μας έχει κατακυριεύσει), τόσα και τόσα συμβαίνουν κάθε μέρα, τι το ιδιαίτερο στην εν λόγω τραγωδία;

Το ιδιαίτερο, λοιπόν, είναι ότι το μοιραίο ζεύγος είχε προσφάτως γίνει πρωταγωνιστικό δίδυμο τηλεοπτικών εκπομπών (γνωστών για το σκανδαλοθηρικό τους "ήθος"), όπως και εκατοντάδες άλλοι απελπισμένοι άνθρωποι που νομίζουν ότι θα υποστηρίξουν κάποια υπόθεσή τους μέσω των ανθρωποφάγων ΜΜΕ.

Τον ξέρουμε, λοιπόν, τον ένοχο κι είναι γνωστή η αιτία...

ΣΥΓΓΡΗΜΑΤΗ ΠΑΘΟΣ

Κάθισε οκτώ μήνες στη φυλακή ως ένοχος ένοπλης ληστείας οδηγού ταξί, αλλά αποδείχτηκε ότι δεν ήταν αυτός ο δράστης κι έτσι αθωώθηκε.

Κάθισαν τέσσερα χρόνια στις φυλακές, καταδικασμένοι σε πολυετή κάθειρξη για απόπειρα ληστείας, αλλά αποδείχτηκε ότι δεν ήταν αυτοί οι δράστες κι έτσι αθωώθηκαν.

Σέρβος εργάτης ο πρώτος, Αλβανοί μετανάστες οι άλλοι τρεις. Ως αντάλλαγμα για όσα τράβηξαν εισέπραξαν τη συγγνώμη των δικαστικών αρχών και τη διαβεβαίωση ότι δε δικαιούνται αποζημίωσης, γιατί το Ποινικό Δίκαιο δεν προβλέπει κάτι τέτοιο.

Μονά-ζυγά δικά τους, ως συνήθως.

αντιτετράδια της εκπαίδευσης

εκπαιδευτικό περιοδικό

έκδοση του Εκπαιδευτικού Ομίλου

Γραφεία : Αριστοτέλους και Αβέρωφ 23

2ος όροφος, τηλ. 8227992

10433 Αθήνα

email : heraclit@compulink.gr

**Ελάτε να συζητήσουμε
στα γραφεία μας
κάθε μέρα 7-9 μ.μ.**

Κυκλοφόρησαν

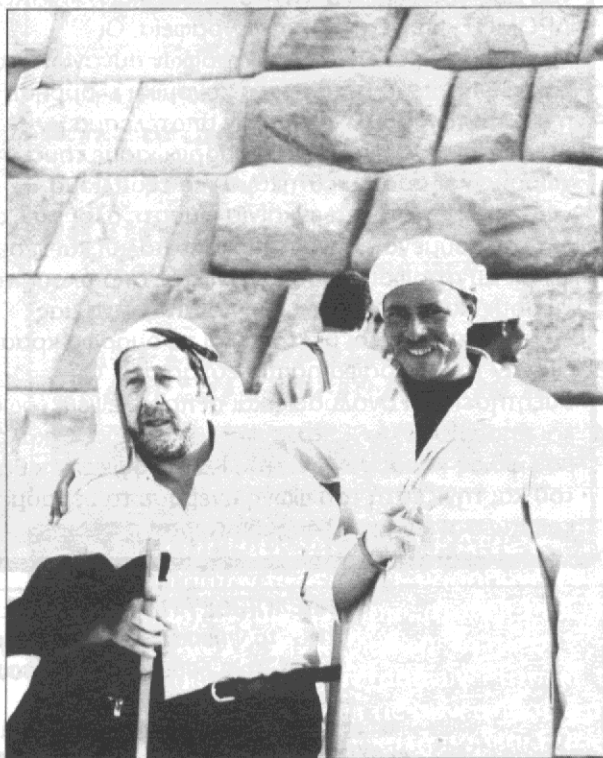
Εκπαιδευτική Κοινότητα

Ρωγμές

Θέσεις

ΑΛΛΑ

ΕΝΑΥΣΜΑ

Αιγύπτιος αναγνώστης των αντιτετραδίων ζητά από έλληνα φίλο του περιοδικού τη διεύθυνση των αντιτετραδίων στο Internet η οποία είναι :

<http://www.compulink.gr/Users/heraclit/homeanti.html>

Μεγάλη και πολυποίκιλη η δραστηριότητα των "Αντιτετραδίων". Ανεξάρτητη αλλά και παράλληλα με τις κινήσεις - συσπειρώσεις - παρεμβάσεις στο χώρο τις πρωτοβάθμιας μέσης και ανώτερης εκπαίδευσης. Άλλοτε με ομιλίες ή συζητήσεις, άλλοτε με συγκεντρώσεις ή ανακοινώσεις, πάντα μέσα στα γεγονότα και τις εξελίξεις. Παρεμβάσεις στα σχολεία, στις συνελεύσεις, στα συλλαλητήρια αλλά και μέσω του καθημερινού τύπου.

ΣΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΜΑΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ

Το Σάββατο 30 του Μάρτη εγκαινιάζονται τα νέα μας γραφεία. Τα "αντιτετράδια" και ο «ΛΑΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ» σε νέα ιδιότητα γραφεία. Οι προσπάθειες όλων των συντρόφων συναγωνιστών και φίλων για να πετύχει η οικονομική εξόρμηση και η εθελοντική δουλειά έφεραν αποτέλεσμα. Αγοράσαμε νέα γραφεία διαμορφώσαμε τους χώρους και προμηθευτήκαμε νέο εξοπλισμό.

Να γιατί στα εγκαίνια είμαστε όλοι εκεί και όλοι χαρούμενοι. Συναντηθήκαμε παλιοί και νέοι φίλοι. Σύντροφοι και συναγωνιστές από όλους τους χώρους και όλες τις ηλικίες ήρθαν για να μας ευχηθούν. Οι καλοί μεζέδες και το όμορφο κρασί έκαναν την ατμόσφαιρα πιο ευχάριστη. Οι συζητήσεις, οι αναλύσεις και οι προβλέψεις έδωσαν και πήραν: Ανησυχία αλλά και αισιοδοξία. Ο καλός μας φίλος και συναγωνιστής Κώστας με την κιθάρα του και την ζεστή του φωνή ανέβασε το θερμόμετρο και μας συγκίνησε όλους ιδιαίτερα.

Αλλά και πολιτιστικές εκδηλώσεις. Θέατρο, μουσική αλλά και συνεστιάσεις για να χαλαρώνουμε, να ξαναβρισκόμαστε, να γνωριζόμαστε να τα λέμε.

Όλα αυτά μας αρέσουν και δεν θέλουμε να ξεχνιόνται. Σ' αυτή τη σελίδα θα προσπαθήσουμε να κρατάμε ανοικτή τη μνήμη, να καταγράφουμε, να παρουσιάζουμε τις δραστηριότητές μας.

Τα αρχεία του παρελθόντος πρέπει να φυλάσσονται γιατί και μ' αυτά οικοδομείται το Μέλλον.

ΣΤΟ ΙΔΙΟ ΕΡΓΟ ΘΕΑΤΕΣ:

Το σενάριο λοιπόν γράφτηκε, μπροστά μας ανεβαίνει το έργο που λέγεται «μαθητικό συμπόσιο '96». Ο συγγραφέας που μίλησε χθες, ήλθε, είδε και απήλθε. Νομίζει ότι έχει βρει ηθοποιούς, κομπάρσους και μια ωραία λύση που λέγεται «συναίνεση και διάλογος για την παιδεία» θα του κάνουμε τη χάρη; Θα γίνουμε «γλάστρες» των γραφειοκρατών του ΥΠΕΠΘ και της ΟΛΜΕ;...

Ας απαντήσουμε! Θ' αφήσουμε το αγαθό της μόρφωσης στα χέρια των τζογαδόρων, των εργολάβων, της αγοράς ή θ' απαντήσουμε σαν μια γροθιά «δημόσια δωρεάν παιδεία για όλους», «κατάργηση όλων των φραγμών στη μόρφωση»;...

(Από προκήρυξη των περιοδικών Πορεία και αντιτετράδια της εκπαίδευσης στο Μαθητικό Συμπόσιο '96)

ΠΑΝΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΤΩΡΑ!

Να τολμήσουμε να αγωνιστούμε,
να τολμήσουμε να νικήσουμε!

Την ίδια ώρα που ο προϋπολογισμός της λιτότητας και της φορομνηστρίας ψηφίζεται, τα συνδικάτα (ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ) αλλά και ΔΟΕ - ΟΛΜΕ κ.λπ. "σφυρίζουν αδιάφορα", βάζουν πλάτη στο να περάσει αυτή η πολιτική, ροκανίζουν συνειδήσεις, ξεχνάνε τους αγώνες, προσανατολίζονται στο λεγόμενο κοινωνικό διάλογο.

Οι αγώνες και η νεολαία στη Γαλλία εξεγείρονται ενάντια στις περικοπές και την κατεδάφιση των κοινωνικών κατακτήσεων, αρνούνται να παραταχθούν πίσω από το Σιράκ και τον Κολ για να βρουν διέξοδο τα ευρωπαϊκά μονοπώλια στον ανταγωνισμό τους με ΗΠΑ - Ιαπωνία...

Στο χώρο της εκπαίδευσης αντί ν' αναληφθούν πρωτοβουλίες από τις ηγεσίες των Ομοσπονδιών για ενότητα και κοινή δράση, (δασκαλοί, καθηγητές, φοιτητές, μαθητές) έγιναν συντονισμένες προσπάθειες ξεχωριστών ενεργειών. Η συνδικαλιστική ηγεσία φοβάται τη βάση, φοβάται το ξέσπασμα, γι' αυτό και «ενώνει», όπως σήμερα, σφραγίδες με πενιχρά αποτελέσματα. Αντί τα Δ.Σ. της ΟΛΜΕ, ΔΟΕ, ΟΙΕΛΕ να μπουν μπροστά για μια ευρύτερη ενότητα στο χώρο της εκπαίδευσης ενάντια στον προϋπολογισμό και τα τελευταία κρούσματα γενικευμένης καταστολής το μόνο που επιδιώκουν είναι άψυχα ραντεβού, με την ηγεσία του ΥΠΕΠΘ.

Από αυτή την άποψη το βάρος της απεργίας διαρκείας από 22 Γενάρη πέφτει στους ώμους των ταξικών συνδικαλιστών και της αριστεράς που πρέπει να υπερβεί τα σύνδρομα του ακολουθητισμού των αστικών δυνάμεων την πολιτική ουράς.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ

περιοδικό αντιτετράδια της εκπαίδευσης

(Από προκήρυξη των αντιτετραδίων στις αρχές του Γενάρη 1996)

ΣΤΟ ΜΠΑΡ ΤΩΝ ΣΚΗΝΟΘΕΤΩΝ

Αφρικάνικοι ρυθμοί γέμισαν το Μπαρ της Εταιρείας Σκηνοθετών στις δεκαπέντε του Μάρτη.

Εκείνο το βράδυ καλεσμένοι των «αντιτετραδίων» ήταν οι Drums of Passion, καταπληκτικοί αφρικανοί μουσικοί. Το κλίμα ήταν διαφορετικό. Σκληροί και δυνατοί ήχοι, με τύμπανα και άλλα κρουστά, παιγμένοι όμως με μεγάλη ευαισθησία. Εδώ πλειοψηφήσαν οι νεότεροι φίλοι μας. Παρ'όλο που ο χώρος ήταν μικρός το ενδιαφέρον ήταν μεγάλο και οι αφρικανοί μας άφησαν άφωνους όλη τη νύχτα.

Να ευλογούμε... και τα γένια μας

Επιμέλεια: Στέλιος Σταυρινάδης - Ασπασία Δεμερούκη

Το Σ.τ.Ε. , η εκπαίδευση και η ισότητα

Η ενασχόληση των ανώτερων δικαστικών κύκλων με την παράδοση μαθημάτων ευαισθησίας και δημοκρατικής ισονομίας δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία.

Αποτελεί τη λογική προέκταση της ιδιότυπης ποινικοποίησης της πολιτικής και κοινωνικής ζωής που άρχισε πριν από καιρό και η οποία κορυφώθηκε με τις τελευταίες δηλώσεις των Δικαστικών ότι αυτοί «στηρίζουν το κράτος».

Τώρα προκύπτει και το «ενδιαφέρον τους» για τα εκπαιδευτικά ζητήματα όπου κρίνουν το εξεταστικό σύστημα ως άνιστο: «η δυνατότητα κατοχύρωσης μαθημάτων από προηγούμενες χρονιές είναι αντίθετη με τη συνταγματική αρχή της ισότητας».

Όμως η εκπαιδευτική κοινότητα και οι μαθητές ιδιαίτερα μέσα από τις κινητοποιήσεις τους αποκάλυψαν όλους τους μηχανισμούς της ταξικής επιλογής και απόρριψης που κρύβουν οι εξετάσεις στο σχολείο. Ευνοούν τους ευνοημένους και απορρίπτουν τους ήδη περιθωριοποιημένους γι αυτό και ζήτησαν την κατάργηση όλων των εξεταστικών πλεγμάτων και την ελεύθερη πρόσβαση σ' όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης....

....Αλήθεια τι έπραξε η «δικαστική ευαισθησία» που τώρα εμφανίζεται θεματοφύλακας της ισονομίας απέναντι στις ανισότητες κατά γεωγραφική και κοινωνική «περιοχή» και κατά σχολείο; Τι έπραξε για τα δεκάχρονα παιδιά των φαναριών, τα τσιγγανόπουλα, τα παιδιά των φτωχών, των ανέργων των μεταναστών που αποκλείονται από το υποχρεωτικό -Συνταγματικά κατά τ' άλλα κατοχυρωμένο- 9χρονο σχολείο;

Ο Υπουργός Παιδείας χρειάζεται το νομικίστικο άλλοθι που του δίνει η Δικαιοσύνη και όλοι μαζί ως ιερή Συμμαχία ξιφουλκούν ενάντια στα υπολείμματα της Δημόσιας Παιδείας....

...Εμείς ως εκπαιδευτικοί που βιώνουμε το καθημερινό άγχος της τάξης δηλώνουμε ότι θα είμαστε οι τελευταίοι που θα υπερασπιστούμε το άδικο και παράλογο εξεταστικό σύστημα. Θάμαστε όμως οι πρώτοι που θα υπερασπιστούμε το δικαίωμα όλων των παιδιών στη γνώση, και την κοινωνική δημιουργία μακριά από τις όψιμες ευαισθησίες των δικαστών, τις υστεροβουλίες του Υπουργείου Παιδείας, τις σκοπιμότητες του ΟΟΣΑ και την κερδοθροία των ιδιωτών.

Για τον ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΟΜΙΛΟ
αντιτετράδια της εκπαίδευσης
(από ανακοίνωση των αντιτετράδιων)

ΑΓΩΝΑΣ

ΓΙΑ ΕΝΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΤΑΞΙΚΟ ΠΑΝΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

ΕΝΑΝΤΙΑ

Στην πολιτική κυβέρνησης και Ευρωπαϊκής Ένωσης

- της λιτότητας
- της αποκέντρωσης-διάλυσης της Δημόσιας Δωρεάν Εκπαίδευσης
- της αδιοριστίας
- της κρατικής καταστολής

ΕΝΑΝΤΙΑ

Στη συναινετική πολιτική της γραφειοκρατικής ηγεσίας της ΔΟΕ

ΟΛΟΙ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΠΡΟΫΛΑΙΑ 14/12/95, 10 Π.Μ.

ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ Τ' ΟΥΡΑΝΟΥ

Κι' αυτόν το χειμώνα, παραμονή των τριών Ιεραρχών, οργανώσαμε στο "ΠΕΡΙΒΟΛΙ Τ' ΟΥΡΑΝΟΥ" την καθιερωμένη πλέον συνεστιάση των "αντιτετραδίων". Έτσι κι αλλιώς ο χειμώνας ευνοεί τις συνεστιάσεις με την καλή μουσική και την καλή παρέα. Εμείς δεν χάνουμε την ευκαιρία γιατί έχουμε πολλούς λόγους να βρισκόμαστε.

Το κεφάλτο αλλά και υψηλής ποιότητας λαϊκό πρόγραμμα έκαναν τη βραδιά πολύ ευχάριστη. Τραγουδήσαμε και χορέψαμε σχεδόν μέχρι το πρωί. Η ανταπόκριση των φίλων μας στο κάλεσμα των αντιτετράδιων ξεπέρασε κάθε προσδοκία. Πολλοί φίλοι μας τη βγάλανε όρθιοι, δεν βρήκαν ούτε σκαμνί.

Διασκέδασαν όμως όλοι, είδαν χαμένους φίλους, ανανέωσαν γνωριμίες και σχέσεις και υποσχέθηκαν ότι θα ξανασυναντηθούν τουλάχιστον στην επόμενη εκδήλωση των αντιτετράδιων

Εκπαιδευτική Πρόοδος, τ.8/1996, έκδοση του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Α/βάθμιας Εκπ/σης Πειραιά. Το νέο τεύχος έχει ένα πολύ ενδιαφέρον αφιέρωμα στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση με θέματα τη μετανάστευση - παλιννόστηση και τα προβλήματα σχολικής ένταξης των παλιννοστούντων - Αλλοδαπών κλπ. Το αφιέρωμα υπογράφεται από τον Παναγιώτη Κοτσιώνη. Πολύ καλό το σημείωμα της Ηρώς Βεκρή για το ίδιο θέμα.

Εργασία, τ.5/1995, Διμηνιαίο περιοδικό ΟΑΕΔ/ΠΙΕΚΑ. Ενδιαφέρον το άρθρο του Η. Ιωακείμογλου «Η κρίση της βιομηχανικής απασχόλησης στους νομούς» (1989-1992).

Εκπαιδευτική Κοινότητα, τ.35/1996, Δίμηνο περιοδικό για την Εκπαίδευση. Ξεχωρίζουν, «Η ευέλικτη επιμόρφωση ειδικών προγραμμάτων» του Π.Παπακωνσταντίνου και «Το επίπεδο ανεβαίνει» του Στέφανου Κολοβού.

Απόπειρα για επικοινωνία, τ.5/1995, έκδοση του Συλλόγου Δασκάλων - Νηπιαγωγών Καλλιθέας. Αφιέρωμα στην

εκπαίδευση των ανθρώπινων δικαιωμάτων. **Φύλλο Επικοινωνίας**, Νο 1/1995, έκδοση της Δημοκρατικής Συσπείρωσης Καθηγητών Αργολίδας.

Τομές, τ.33/1996, Περιοδική έκδοση των μαθητών του 2ου Γυμνασίου Δραπετσώνας. Διανύει το 13^ο έτος έκδοσης και ολοένα και περισσότερα βελτιώνεται γι' αυτό και ξεχωρίζει για την ποιότητα. Ειδικά αυτό το τεύχος διακρίνεται όχι μόνο για τα ενδιαφέροντα άρθρα του αλλά και για την άψογη εμφάνισή του. Ξεχωρίζουν η συνέντευξη από την Άλκη Ζέη και τα αφιερώματα «στα γήπεδα η Ελλάδα αναστενάζει», στην «ιστορία της Δραπετσώνας και στην «υγιεινή διατροφή»

Σημειωματάριο Προβληματισμών, του Απόστολου Τζίφα Σειρά Α+Β, εκδόσεις Κώδικας, Αθήνα 1995.

Πρόκειται για μια σειρά βιβλίων που απεικονίζουν με σαφήνεια και πληρότητα το κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό και οικονομικό γίνεσθαι της εποχής μας. Ο φιλόλογος Απόστολος Τζίφας με πολύ κόπο, μεράκι και διορατικότητα συγκέντρωσε σε δύο τόμους άρθρα και αναλύσεις σύγχρονου προβληματισμού χωρισμένα σε θέματα και σχολιασμένα. Υλικό πλούσιο για κουβέντα μέσα στη σχολική αίθουσα, κατάλληλο ιδιαίτερα για το μάθημα της έκθεσης και άρα αξιοποιήσιμο από εκπαιδευτικούς και εκπαιδευόμενους. Ο πρώτος τόμος διαίρεται σε 4 θεματικές ενότητες: Γυναίκα, Οικολογία, Ναρκωτικά, Παιδεία και ο δεύτερος: οι νέοι, η τηλεόραση, η πολιτική, η δημοκρατία, τα ιδανικά, η ελευθερία, ο λαϊκισμός, η τρομοκρατία, ο εθνικισμός, ο ρατσισμός, οι ανθρώπινες αξίες. Οι δύο πρώτοι τόμοι έχουν ήδη κυκλοφορήσει. Στον τρίτο τόμο που κυκλοφορεί σύντομα το σημειωματάριο Προβληματισμών, θα περιλαμβάνει κείμενα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την τέχνη, την τεχνολογία, το βιβλίο και τη θρησκεία.

ΡΗΞΕΙΣ. Αρ. φ.2, Μαρτ. 1996. Εφημερίδα που εκδίδουν οι συνδικαλιστικές κινήσεις, Αγωνιστική Παρέμβαση και Δ. Γληνός της ΕΛΜΕ Πειραιά.

Ξεχωρίζει για τον ενημερωτικό και το μαχητικό χαρακτήρα της.

Γιώργος Παπάς, Θέματα εκπαίδευσης - απασχόλησης, Αθήνα 1994. Μια πολύ ενδιαφέρουσα έρευνα για τη μετάβαση των νέων από τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στο Πανεπιστήμιο ή στην αγορά εργασίας που εστιάζεται στη μελέτη των παραγόντων που διαμορφώνουν τις επιδιώξεις των αποφοίτων

Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Κοινωνιολογική ανάλυση της Ελληνικής Εκπαίδευσης - Οι εισαγωγικές εξετάσεις (τόμος 1ος), εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1995.

Ηρακλής Καλλέργης, Προσεγγίσεις στην παιδική λογοτεχνία, εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα, 1996.

Θεωρία, ιδεολογία και διαδικασία της παιδικής λογοτεχνίας.

BIBΛΙΑ για ΠΑΙΔΙΑ

από τις εκδόσεις Σχήμα και Χρώμα.

Μετά τον «Κήπο με τις 11 γάτες» ένα παραμύθι εργαλείο για την πρόληψη των ναρκωτικών που κυκλοφόρησε στην αρχή του 1995, μια νέα αξιολογη σειρά παιδικών βιβλίων, επιλεγμένα από τη διεθνή βιβλιογραφία. Πρόκειται για τη σειρά **ΚΑΛΟ και ΚΑΚΟ** (ψέμα - εγωισμός - κλεισιά) τη σειρά **ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ** (θυμός-φιλία-απόρριψη-ζήλεια-μοναξιά) που με πολύ προσοχή πραγματεύονται τις δυσκολίες των παιδιών να αντιμετωπίσουν τα συναισθήματά τους, τις αιτίες της αρνητικής τους συμπεριφοράς, τις ψεύτικες «μαγικές λύσεις», την προστασία του περιβάλλοντος, το ρατσισμό. Οι εκδόσεις **Σχήμα και Χρώμα** (Εμμ. Μπενάκη 79, Αθήνα, τηλ.3302646 και Βασ.Ηρακλείου 32, Θεσ/νίκη, τηλ.268081) ανήκει στο Κέντρο Θεραπείας εξαρτημένων Ατόμων.

- Το ελληνικό περιβάλλον (έκδοση της συνόδου πρυτάνεων και προέδρων διοικουσών επιτροπών των Ελληνικών Πανεπιστημίων). Σύνολο άρθρων όπου αναλύονται καίρια περιβαλλοντικά ζητήματα του Ελλαδικού χώρου. Από τις εκδόσεις «Σαββάλας».
- Χρωματίζω και μαθαίνω. Ενδιαφέρουσα σειρά για παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας. Μέσα από την ζωγραφική έρχονται τα παιδιά σε επαφή με πολλά θέματα. Ζωγραφίζοντας διευρύνουν το γνωστικό τους πεδίο. Από τις εκδόσεις «Σαββάλας».
- Το σχολείο και το σπίτι, τεύχη 385-386-387/1996, 40ήμερη έκδοση εκπαιδευτικού προβληματισμού.
- ΘΕΣΕΙΣ, φ.10/1996, εφημερίδα της Ριζοσπαστικής κίνησης Εκπαιδευτικών Α/βάθμιας εκπαίδευσης.

Από την πρώτη συλλογή ποιημάτων της εκπαιδευτικού **Αθανασίας Κασαγιάννη**.

Ευαισθησία και εσωτερικός χωρισμός από μία συνάδελφο που ξέρει να κερδίζει το γύρω χώρο της.

Παραθέτουμε ένα απόσπασμα από τις **Πυρογραφίες Εμπειρίας** με τίτλο «Ακρωτηριασμού συναίνεση»

Υποκριτής
σε κωμωδία ξαναπαιγμένη
με τραγική επιτυχία
κι όμως εγώ θυμάμαι σε
και πρωταγωνιστή κι αντάρτη
να εξαργυρώνεις προκαταβολικά.
Έναν - έναν ακρωτηριάσαν
πυρήνες των κυττάρων σου
με της συναίνεσης τη φρίκη
μόνο του μέλλοντος το σώμα
αντιδονούσε ακατάπαυστα

Οι εκπαιδευτικοί γράφουν:

«Αχ, μωρές Ιωάννα»

Μετά τις ποιητικές συλλογές «Πέρα από τους Ίσκιους» (1988) και «Παραχάραξη» (1990), η Σοφία Μπαρδάνη, φιλόλογος, συνδικαλίστρια, προϊσταμένη του Δ' γραφείου Δυτικής Αθήνας, γνωστή για τους αγώνες της με την αριστερά εξέδωσε με τίτλο «Αχ, μωρές Ιωάννα», την τελευταία της δουλειά, δύο νουβέλες.

Η αφιέρωση «στους συναδέλφους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές, σ' αυτόν τον κόσμο το μικρό, το μέγα» προσδιορίζει σ' ένα μεγάλο βαθμό το περιεχόμενο του βιβλίου, ένα τμήμα της τοιχογραφίας της εκπαίδευσης σε μία προηγούμενη και δύσκολη εποχή. Μ' ένα υπαινικτικό διδακτισμό θυμίζοντας το Μ. Λουντέμη στο «ένα παιδί μετράει τ' άστρα», η συγγραφέας βγάζει στην επιφάνεια ορισμένες από τις αγωνίες από ένα τμήμα της εκπαιδευτικής ψυχής που δεν δέχτηκε να κλειστεί στα σύνορα της τάξης (τι όνομα και αυτό!) και έσμιξε με τα μάτια των παιδιών που μπορεί να γίνουν λάμψη. Το «Αχ, μωρέ Ιωάννα» είναι μία ακόμα ψηφίδα σ' έναν πίνακα που έχει ανεξάντλητο υλικό για πολλές αναγνώσεις.

Επιμέλεια κειμένων:
Λάμπρος Μπαλάσκας
Μαλάμω Βαρελά

Αλιεύοντας και Σχολιάζοντας

**Ε.Ε. - Ο.Ο.ΣΑ - ΣΕΒ -
ΥΠΕΠΘ**

"Σήμερα η ακαμψία του εκπαιδευτικού συστήματος οφείλεται πλέον κυρίως στο ασφυκτικό θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του. Το πλαίσιο αυτό, που επιβάλλει τη στενή λειτουργική και οικονομική εξάρτηση του συστήματος από το Κράτος, το καθιστά έρμαιο μιας κουλτούρας πολιτικής αντιπαράθεσης και απαγορεύει την ανάδειξη πρωτοβουλιών και την καινοτομία..."(1)

"...τα καταθλιπτικά γραφειοκρατικά σχήματα του

κρατικού συγκεντρωτισμού, η ταύτιση της κρατικής μηχανής με την Παιδεία που πνίγει πρωτοβουλίες, ορίζοντες, δυνατότητες..."(2)

Τα δύο παραπάνω κείμενα (1 και 2) θα μπορούσαν να αποτελούν τμήμα της κριτικής της κοινοβουλευτικής αριστεράς της δεκαετίας του '70 και του '80 για το σχολείο. Σήμερα, πάντως, δεν είναι παρά τα λόγια του Στέλιου Αργυρού (1) πρώην Προέδρου Δ.Σ. Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ) που ακούστηκαν και καταγράφηκαν στα πρακτικά του Ευρωπαϊκού Συνεδρίου με θέμα "Ο Έλληνας Εκπαιδευτικός και η Ευρωπαϊκή του διάσταση" (Αθήνα, Μάιος 1993) και του Υπουργού Παιδείας Γ. Παπανδρέου (2) που ακούστηκαν στη Βουλή στη συζήτηση για την "Πολιτική της Κυβέρνησης στο χώρο της Παιδείας" (Πρακτικά Βουλής 20/3/1995).

Το ίδιο "όνειρο" έχουν θα μπορούσε να πει κανείς! Η αλήθεια είναι ότι, απλά, υλοποιούν τις ίδιες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΟΣΑ. Πίσω από την "ανακάλυψη" της γραφειοκρατίας, του συγκεντρωτισμού και της ακαμψίας του εκπαιδευτικού μας συστήματος δεν κρύβονται παρά τα σχέδιά τους για φθινό και ευέλικτο σχολείο, πλήρως υποταγμένο στην αγορά, στο κέρδος. Τα άλλα περί καινοτομιών, πρωτοβουλιών κλπ. δεν είναι παρά μεταξωτές κορδέλες.

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ:

Για ποιους πολίτες;

Είναι κάποια πράγματα που όταν τα διαβάσεις, τα χεϊλ σχηματίζουν αυθόρμητα ένα πικρό χαμόγελο.

Έτσι, λοιπόν, όταν διαβάσει κανείς όλα αυτά τα θαυμαστά και γεμάτα υποσχέσεις σχέδια στο πρόγραμμα Σωκράτης και το υποπρόγραμμα Comenius, δε μπορεί παρά να φωνάξει: Ουαί υμίν, Γραμματείς και Φαρισαίοι, υποκριταί.

Οι όροι σύγκλισης της Συνθήκης του Μάαστριχτ:

- Το δημόσιο έλλειμμα κάτω του 3% του ΑΕΠ

- Το δημόσιο χρέος μικρότερο του 60% του ΑΕΠ

- Πληθωρισμός όχι μεγαλύτερος του 1½ του πληθωρισμού των τριών χωρών με τις καλύτερες επιδόσεις. Για να επιτευχθούν αυτά σημαίνει ότι η χώρα μας πρέπει να μειώσει τις κοινωνικές δαπάνες, το κράτος Πρόνοιας και μέσα σ' αυτές τις δαπάνες συγκαταλέγεται πρώτη - πρώτη η Εκπαίδευση.

Δε δικαιούνται να μιλούν για διαπολιτισμική εκπαίδευση οι αφέντες-εταίροι μας (Γερμανία, Γαλλία, Βρετανία) όταν υποχρεώνουν τα κράτη-μέλη (και κυρίως τα φτωχότερα) να περικοπτούν τα κονδύλια για την εκπαίδευση και να τη μετατρέπουν σε εκπαίδευση των ελίτ τάξεων, ενώ αφήνουν τις λαϊκές περιοχές να αρκούνται σε υποεκπαίδευση, αφού οι κάτοικοι αυτών των περιοχών δε μπορούν να αντεπεξέλθουν στα ανταποδοτικά τέλη που λανσάρουν οι ευρωπαίοι ταγοί.

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση δεν εξαντλείται στις συμπράξεις σχολείων της Φιλοθέης, του Ψυχικού ή της Κηφισιάς με ισότιμα του εξωτερικού. Σημαίνει πρωτ' απ' όλα, όλα τα Ελληνόπουλα να 'χουν **ΔΩΡΕΑΝ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**, σχολεία και δασκάλους με αξιοπρεπή θέση στην κοινωνία. Κι ακόμα σημαίνει αξιοπρεπή θέση των μεταναστών, των προσφύγων, των Πομάκων, των μουσουλμανικών μειονοτήτων, των Ρομ.

Δεν είναι που είμαστε καχύποπτοι απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση και Ολοκλήρωση. Είναι που νιώθουμε χρέος μας να μένουμε βαθιά υποψιασμένοι απέναντι σε αποικιοκράτες, απέναντι σ' αυτούς που δε διστάζουν να διαμελίζουν κράτη και λαούς, να σπέρνουν εμφύλιους, διχόνοιες, ορφάνια, πείνα, καταστροφή, για να εκπληρώσουν τα οικονομικά τους σχέδια και να διευρύνουν "το ζωτικό χώρο" τους.

.... εκπαιδευτικά

Όλοι αυτοί σίγουρα θα μπορούσαν να μιλήσουν για δια-πολεμική εκπαίδευση, αλλά είναι οι τελευταίοι που θα μπορούσαν να μιλήσουν για τη διαπολιτισμική. (ΗΡΩ ΒΕΚΡΗ από την ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ πρόοδο τ.8/1996)

ΙΔΕΕΣ!

"Το δικαίωμα να εισπράττουν δίδακτρα πρέπει να δοθεί σε όλα τα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα χωρίς την ανάγκη ή τον κίνδυνο να παραβιαστεί η αρχή της "δωρεάν παιδείας".

Το παραπάνω απόσπασμα είναι μέρος των προτάσεων του Επιστημονικού Ερευνητή του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ) Κων/νου Κάρμα και περιλαμβάνεται στο βιβλίο του "Η Ελληνική εκπαίδευση στον ορίζοντα του 2000". Φυσικά, όπως γίνεται κατανοητό, οι "ιδέες-προτάσεις" αυτές απευθύνονται στο ΥΠΕΠΘ. Εμείς δεν έχουμε παρά να επισημάνουμε την εφευρετικότητα της πρότασης, κυρίως στο σημείο εκείνο που αποσυνδέεται η "είσπραξη διδάκτρων" με την "παραβίαση της αρχής της δωρεάν παιδείας". Του προτείνουμε, τέλος, να σκεφτεί ένα τρόπο σύμφωνα με τον οποίο να δίνεται το δικαίωμα κατάργησης των διδάκτρων σε όλα τα ιδιωτικά σχολεία χωρίς την ανάγκη ή τον κίνδυνο να παραβιαστεί η αρχή της ιδιωτικής"

ΠΡΟΣΟΧΗ...

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΕΡΓΟΛΑΒΟΙ ΕΞΟΡΜΟΥΝ

"Ο κρυφός θησαυρός των ταμείων", "τα δύο τρις που είναι αναξιοποίητα" έκανε πρωτοσέλιδο γνωστή μεγάλης κυκλοφορίας εφημερίδα. Ανησυχούν που η κολοσσιαία, κινητή και ακίνητη, περιουσία των ασφαλιστικών ταμείων μένει αναξιοποίητη εξ' αιτίας της κρατικής γραφειοκρατίας που εμποδίζει την αξιοποίησή τους. Και διαπιστώνουν ότι το Κράτος είναι ο μεγάλος ληστής των ταμείων που δε λειτουργεί με επιχειρηματική λογική.

Έξυπνο αλήθεια το κόλπο να ξεχωρίζουν το κράτος από τους μεγαλοεργολάβους και τους μεγαλοεπιχειρηματίες. Η δημόσια οικονομία και η ιδιωτική. Θάταν ενδιαφέρον όμως να αποκαλύψουν ποιοι αξιοποίησαν τα χρήματα των ταμείων με τη μορφή κινήτρων, επιδοτήσεων ή θαλασσοδανείων. Ποιοι ροκανίζουν τα χρήματα

των ταμείων. Ποιοι ωφελούνται από την αναγκαστική δέσμευση των αποθεμάτων των ταμείων με τόκο 4% όταν το επιτόκιο των ταμειευτηρίων ήταν 7% και ο δείκτης τιμών καταναλωτή αυξήθηκε από 8,7% σε 21,7%. Θάταν ενδιαφέρον και σίγουρα θα βλέπαμε ότι είναι όλοι αυτοί που κάνουν ιδιωτική οικονομία αλλά με τις δημόσιες περιουσίες.

Φαίνεται όμως πως οι μεγαλοεργολάβοι αποφάσισαν να ξεκκοκαλίσουν ό,τι έχει απομείνει από τις περιουσίες των ταμείων και να βάλουν χέρι και στις εισφορές άμεσα χωρίς τη μεσολάβηση του κράτους. Το συμπέρασμα βγαίνει μόνο του. Δώστε τα σε μας. Ούτε η γραφειοκρατεία μας εμποδίζει και επιπλέον λειτουργούμε με επιχειρηματική λογική. Είμαστε οι πλέον κατάλληλοι για την "αξιοποίηση" των χρημάτων σας. Προσοχή!!! οι μεγαλοεργολάβοι εξορμούν για το τελικό χτύπημα.

ΑΘΕΩΥ:

Ουδέν

υεώτερου

Με αυξήσεις στο 2,5% με "εκκρεμότητα" όσον αφορά στους νεοεισερχόμενους στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και το ασφαλιστικό τους, με την εισαγωγή συστημάτων σύνδεσης μισθού - αποδοτικότητας και τους αλεξιπτωτιστές

Αλιεύοντας και Σχολιάζοντας

του εθνικού κέντρου δημόσιας διοίκησης, με την ιδιωτικοποίηση μεγάλων τμημάτων του Δημόσιου Τομέα όπως είναι τα Προνοιακά Ιδρύματα και με γενναίες περικοπές στους τομείς Υγεία, Παιδεία, Πρόνοια, ασχολείται η κυβέρνηση.

Η ΑΔΕΔΥ; Αφού προγραμμάτισε κινητοποιήσεις που δεν έκανε, πραγματοποίησε (3/4/96) συγκέντρωση στελεχών της στο Υπουργείο

Οικονομικών ("για να δείξει την αντίθεσή της στην ίδια την καρδιά

του οικονομικού κράτους", όπως είπε -τρομάρα του- ο Γ. Κουτσούκος).

Από αυτήν τη συγκέντρωση εξέδωσε ανακοίνωση διαμαρτυρίας για τη σημερινή κατάσταση των Δ.Υ.

Η επόμενη συγκέντρωση θα πραγματοποιηθεί στην πλατεία Κλαυθμώνος για ιστορικούς λόγους. ΑΔΕΔΥ τέλος για φέτος. Θα επανέλθει του χρόνου με τα καθρεφτάκια για το "νέο μισθολόγιο", που θα είναι "νέο" μεν "φτωχολόγιο" δε.

Η κακόφημη "Αποκέντρωση" είναι ΕΘΝ

• Δρομολογούνται αλλαγές για υπαγωγή των ΠΥΣΠΕ-ΠΥΣΔΕ στην αρμοδιότητα των Νομαρχών.

Έγινε πρόσφατα γνωστή Γνωμοδότηση των Νομικών Συμβούλων της Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων και των Νομαρχών, σύμφωνα με την οποία οι κατά τόπους Νομάρχες πρέπει να ορίζουν τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο των ΠΥΣΠΕ-ΠΥΣΔΕ, όπως και τους Προϊσταμένους των Δ/σεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, μετά από κρίση των ΠΥΣΠΕ-ΠΥΣΔΕ.

Γίνεται φανερό ότι η γνωμοδότηση αυτή δόθηκε στη δημοσιότητα, καθόλου τυχαία,

προκειμένου να ασκηθεί πίεση προς όλες τις κατευθύνσεις για να προωθηθεί η κακόφημη "αποκέντρωση" σ' όλους τους τομείς της εκπαίδευσης.

Κι αν σήμερα εξαιρείται το εκπαιδευτικό προσωπικό "όταν εκτελεί εκπαιδευτικά καθήκοντα" ("όχι όμως όταν ασκεί αποκλειστικά διοικητικά, στα πλαίσια υπηρεσιών των Ν.Α."), είναι ηλίου φαεινότερο ότι είναι θέμα χρόνου, να περάσουν και τα εκπαιδευτικά θέματα στην αρμοδιότητα των Ν.Α. Ιδιαίτερα δε τα ζητήματα διορισμών (με ουσιαστική κατάργηση της επιτηρίδας), τα ζητήματα "αξιολογικών κρίσεων" (αφού το ζήτημα της αξιολόγησης διαρκώς επανέρχεται και προς το παρόν μόνον εκκρεμεί), τα ζητήματα ωραρίου, εργασιακών σχέσεων και όσα άλλα αυτά συνεπάγονται.

Τα ζητήματα της "αποκέντρωσης", λοιπόν,

όχι μόνον δεν έπαψαν να απασχολούν τον εκπαιδευτικό τομέα και να αποτελούν στοιχείο της αστικής στρατηγικής σε όλους τους τομείς, αλλά και υλοποιούνται κομμάτι-κομμάτι, χωρίς -και αυτό είναι το χειρότερο- να συναντούν αντιδράσεις από το συνδικαλιστικό κίνημα.

Καθήκον του αγωνιστικού -από αριστερού εκπαιδευτικού πόλου, επομένως, παραμένει η αποκάλυψη και η προπαγάνδισή των όσων δρομολογούνται και η συγκρότηση εστίων αντίστασης σ' αυτά.

"ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΥΠ.ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΣΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ (Ν.Α.)"

Οι γενικώς παραδεδεγμένοι κανόνες του διεθνούς δικαίου, ως και οι διεθνείς συμβάσεις από την επικύρωσή τους με νόμο και με τους όρους που τίθενται σε ισχύ, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν από κάθε αντίθετη διάταξη νόμου".

(...) Από την παραπάνω διάταξη δεν εξαιρέθηκαν οι υπηρεσίες αρμοδιότητας Υπ. Παιδείας, που η ύπαρξή τους προβλέπεται από το άρθρο 56 ν. 1566/85, δηλ. οι Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίες ασκούν

.... εκπαιδευτικά

τις διοικητικές αρμοδιότητες σε θέματα Υπ. Παιδείας σε επίπεδο Νομού ή Νομαρχιακού διαμερίσματος.

(...) Στα πλαίσια του καθορισμού της διοικητικής αυτοτέλειας της Ν.Α. σύμφωνα με το Σύνταγμα και τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας, το άρθρο 32 του ν.2218/94, προβλέπει ότι "όλες οι τοποθετήσεις Προϊσταμένων των Οργανικών Μονάδων της Ν.Α. σε επίπεδο Γενικής Διεύθυνσης, Διεύθυνσης, αυτοτελούς Τμήματος και αυτοτελούς Γραφείου, γίνονται με απόφαση Νομάρχη, σύμφωνα με τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα, δηλ. μετά από κρίση του αρμόδιου Υπηρεσιακού Συμβουλίου".

(...) Όμως ενώ η διάταξη αυτή είναι ισχυρή για όλες τις πρώην Διευθύνσεις των Υπουργείων Νομαρχιακού χαρακτήρα, χωρίς καμία αμφισβήτηση από κανένα Υπουργείο, **δημιουργείται ζήτημα με τους Προϊσταμένους των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης**, οι οποίοι τοποθετούνται από τον αρμόδιο Υπουργό, μετά από πρόταση των Κεντρικών Υπηρεσιακών Συμβουλίων και προηγούμενη επιλογή από Επιτροπή, όπως ορίζουν τα Π.Δ. 398/85 και 399/85 που δημοσιεύτηκαν την 31.10.1995.

Όπως γίνεται φανερό, εάν γίνει δεκτή αυτή η ρύθμιση, έχουμε πλήρη κατάλυση του αυτοδιοίκητου της Ν.Α. που καθορίζεται από το ν.2218/94, κατ' εφαρμογή του Συντάγματος και του Ευρωπαϊκού Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας, δηλ. οι διατάξεις του παραπάνω Π.Δ. και των σχετικών νόμων, αντιβαίνουν ευθέως προς το Σύνταγμα και τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας.

(...) Με το Π.Δ. 398/95 και το ΠΔ 399/95, καθορίζονται τα κριτήρια επιλογής Προϊσταμένων των Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, κατά τρόπο μη αξιοκρατικό, δεδομένου ότι τα αντικειμενικά κριτήρια έχουν συνολικό ποσοστό 60% ενώ η υποκειμενική κρίση 40%. Εάν υπολογισθεί ότι από τα αντικείμενα σε πολλές περιπτώσεις υποψηφίων, δεν υπάρχουν διδακτορικά, μεταπτυχιακά και ξένες γλώσσες, γίνεται αντιληπτό ότι υπερτερούν στην τελική κρίση τα υποκειμενικά.

ΠΡΟΤΑΣΗ:

1. Κατά την άποψή μας πρέπει να ισχύσει η σύνθεση των Π.Υ.Σ.Π.Ε και Π.Υ.Σ.Δ.Ε που προβλέπεται από το άρθρο 3 παρ.3 του ν.2188/94, επίσης δε να μην ανατραπεί η νομοθετημένη αρμοδιότητα του Νομάρχη να ορίζει αυτός τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο των Συμβουλίων.

2. α) Ο ορισμός των Προϊσταμένων των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης να γίνεται από το Νομάρχη, **μετά από κρίση του Π.Υ.Σ.Π.Ε. και Π.Υ.Σ.Δ.Ε.** αντίστοιχα, όπως γίνεται για όλες τις Διευθύνσεις και Τμήματα της Ν.Α.

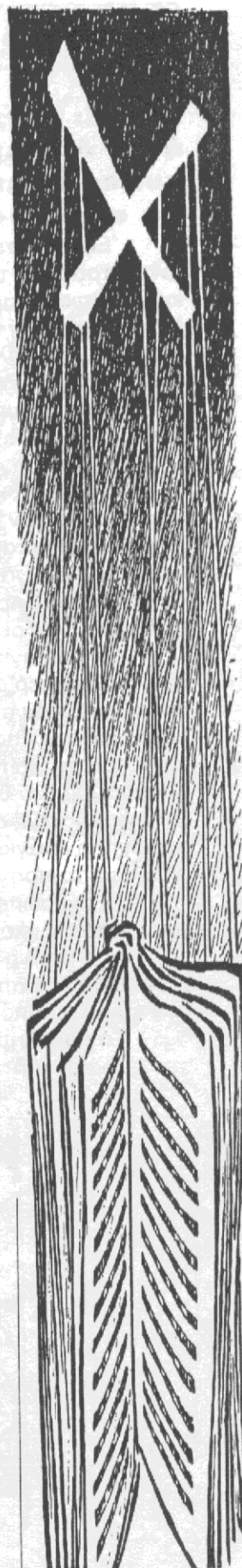
β) Η κρίση των ΠΥΣΠΕ και ΠΥΣΔΕ για την επιλογή των Προϊσταμένων να γίνεται σύμφωνα με τα κριτήρια που αναφέρονται παραπάνω, αντικειμενικοποιημένα κατά 80%.

γ) Είναι προφανές ότι οι επιλεγόμενοι ως Προϊστάμενοι, δεν θα μπορούν να συμμετέχουν στα Συμβούλια με καμία ιδιότητα.

Οι παραπάνω προτάσεις, είναι σύμφωνες με το βασικό νόμο 2188/94 για την εκπαίδευση, αλλά κυρίως με το Σύνταγμα, τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας και το, σε εκτέλεση αυτών, ισχύον θεσμικό για τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση.

Πρέπει επίσης να επισημάνουμε, ότι δεν τίθεται σε αμφισβήτηση η διάταξη του άρθρου 39 παρ.4 ν.2218/94, με την οποία εξαιρέθηκε από τη Ν.Α. το εκπαιδευτικό προσωπικό της προσχολικής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δεδομένου εξαιρέθηκε το προσωπικό αυτό όταν εκτελεί εκπαιδευτικά καθήκοντα, όχι όμως όταν ασκεί αποκλειστικά διοικητικά στα πλαίσια υπηρεσιών των Ν.Α."

Α.Φ.

Αλιεύοντας και Σχολιάζοντας ...Εκπαιδευτικά

ΠΑΣΚ: Ενημερωτικό Νο 7 ή "η διαδικασία του κυβερνητικού συνδικαλισμού σε απλά μαθήματα"

Έφτασε στα χέρια των συντακτών των "αντιτετραδίων" το εσωτερικό ενημερωτικό της κυβερνητικής παράταξης (No 7-11/1/96). Μπαίνουμε στον κόπο να το σχολιάσουμε γιατί αποτελεί -και πάλι- μνημείο δουλοπρέπειας στην κυβέρνηση, δείχνει πως οι άνθρωποι αισθάνονται υπάλληλοι των υπουργείων και όχι εργαζόμενοι συνδικαλιστές.

Αφού υπογραμμίζει στα μέλη της ότι αυτή δηλαδή η ΠΑΣΚ κατάφερε ν' αποσπάσει το ξεροκόματο των 12.000 δρχ. στην αρχή του Γενάρη επιτίθεται στις προτάσεις που έχουν ως στόχο τον αγώνα διαρκείας αναφέροντας μάλιστα ότι αυτές είναι προτάσεις "μικρών και γνωστών ομάδων". Όπα οι δεινόσαυροι!

Είναι ανάγκη λένε "ν' αποτρέψουμε έστω και σε μία μόνο περιοχή της χώρας να ληφθούν αποφάσεις που αναφέρονται σε απεργιακές μορφές διαρκείας". Και γιατί κύριοι της ΠΑΣΚ έστω και "σε μία περιοχή" αφού έτσι το απεργιακό πρόγραμμα δεν θα περνούσε συνολικά; Μήπως γιατί φοβάστε ν' ακουστεί "έστω και από μία περιοχή" η ανάγκη για γραμμή αντιπαράθεσης και ρήξης με το πρόγραμμα σύγκλισης και λιτότητας;

Οι άνθρωποι βέβαια κάνουν τη δουλειά τους. Βάζουν πλάτη για να περάσει ανώδυνα το σημαντικό πρόγραμμα και το κάνουν συνειδητά, μεθοδικά τόσο από την Κορναρού - Ξενοφώντος, όσο και μέσα από το Υπουργείο Παιδείας.

Το πρόβλημα βρίσκεται στον άλλο πόλο και στη συγκρότησή του.

Εταιρεία για την ανάπτυξη και
δημιουργική απασχόληση των παιδιών
(ΕΑΔΑΠ)

2η ΔΙΗΜΕΡΙΔΑ

Εκπαιδευτικές Καινοτόμες Δράσεις
Θεωρία και Πράξη

Σάββατο 27 και Κυριακή 28 Απριλίου 1996
Αίθουσα Μορφωτικού Κέντρου
Εκδηλώσεων - Ομιλιών
Μιχαήλ Βόδα 28 - Αθήνα

"Θέσεις και Αντιθέσεις",

τ. 1/1996. Περιοδική έκδοση των μαθητών
του 2ου Λυκείου Δραπετσώνας.
Το πρώτο τεύχος ήταν μία ευχάριστη έκπληξη
για το κριτικό και επικριτικό πνεύμα του.

Κυκλοφόρησε

ΤΟ

ΑΛΛΑ

τεύχος 8/Μάρτης 1996

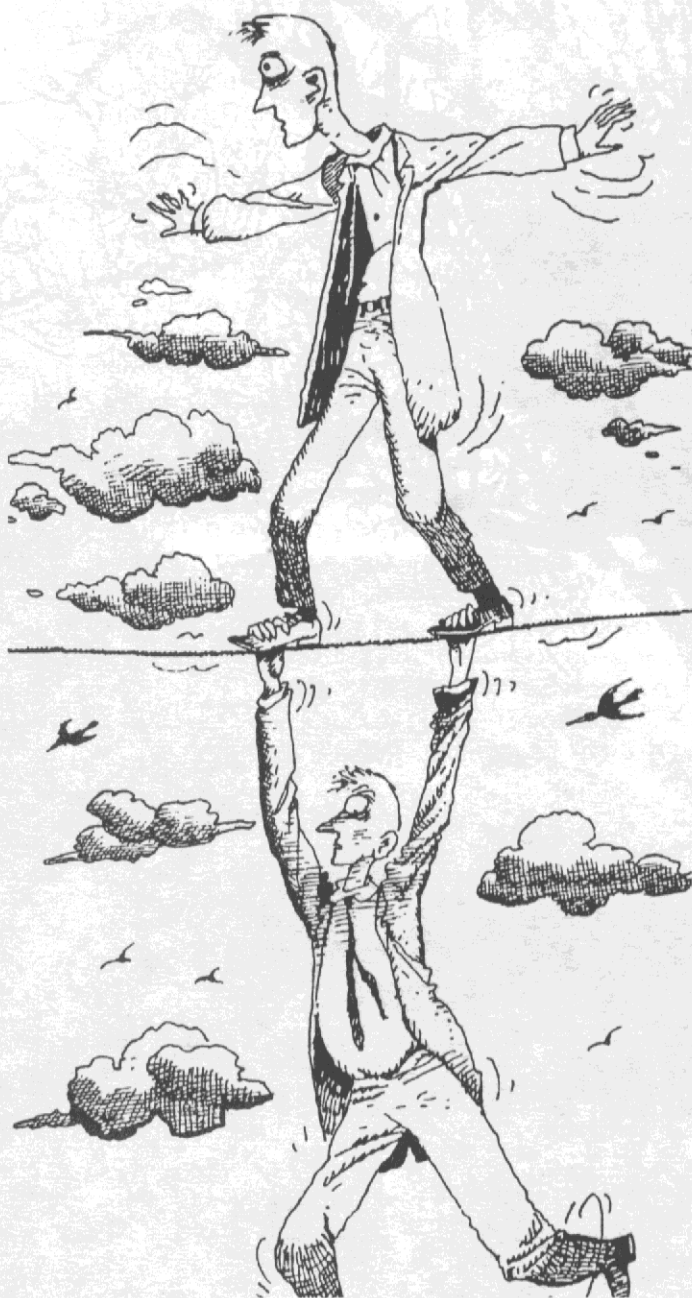
ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ - «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ», ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ - «ΠΕΛΑΤΕΣ» ΚΑΙ ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

«Για μια ακόμη φορά ορισμένα γνωστά ιδιωτικά σχολεία προχώρησαν σε αυξηή-

σεις των διδάκτρων τους αρκετά μεγαλύτερες από τις προκαθορισμένες...»

Η παραπάνω «είδηση» μπορεί να είναι από ασημί αυτό που κρύβει όμως είναι από χρυσάφι!

Τι πιο «φυσιολογικό»...

Όταν το σχολείο γίνεται επιχείρηση και η επιχείρηση νομιμοποιείται να φέρει το όνομα του σχολείου...

Όταν η ίδια η ύπαρξη του ιδιωτικού σχολείου, συντελεί στο να μετατρέπεται η εκπαίδευση - μόρφωση σε εμπόρευμα, το οποίο θα αγοράζεται και θα πωλείται...

Όταν τα «σχολεία - φίρμες» εμφανίζονται σαν ένα από τα μέσα της «στρατηγικής για διάκριση», που οι ευνοημένες κοινωνικές κατηγορίες χρησιμοποιούν για την αναπαραγωγή τους...

Όταν η επιδίωξη υψηλών σχολικών επιδόσεων, συνώνυμων με την κοινωνική προβολή και καταξίωση, συνδέεται στενά με τη ζήτηση των «σχολείων με όνομα»...

Ε, τότε είναι φυσικό οι γονείς και οι μαθητές να αντιμετωπίζονται σαν πελάτες-καταναλωτές...

Αφού έχει πλήρως νομιμοποιηθεί η εμπορευματοποίηση της γνώσης και η μετατροπή της σε «αγαθό» που πωλείται και αγοράζεται με όρους προσφοράς και ζήτησης, σε τιμές αγοράς...

Στο κάτω - κάτω της γραφής, για κάποιους τα υψηλά δίδακτρα αποτελούν «στοιχεία» διαφοροποίησης και ταυτόχρονα την ασφαλιστική δικλείδα για τους «παρείσακτους», στην κοινωνία της «ελεύθερης» επιλογής προσώπων και υπηρεσιών...

X.K.

Χρήστος Κάτσικας - Γιώργος Καββαδίας

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟΝ ΟΡΙΖΟΝΤΑ ΤΟΥ 2000

*εκπαιδευτικοί, μαθητές
και σχολική πραγματικότητα*

Gutenberg 1996

**Στέλνεται και αντικαταβολή: 3.000 δρχ
Στείλτε την ταχυδρομική επιταγή σας
στην Διευθυνση : προς Ελένη Νικολαίδου ,
Ταχ.Θυρίδα 3391 , 10200 Αθήνα ή
τηλεφωνείστε μας στο (01) 9713651**

Στο βιβλίο αυτό χαρτογραφούνται μια σειρά από -εκ πρώτης όψεως- «παράδοξα» χαρακτηριστικά της ελληνικής εκπαίδευσης.

Πρόκειται για μια σειρά μόνιμων «επεισοδίων» που συνθέτουν, όμως, μ' έναν πολύ συγκεκριμένο τρόπο το **παζλ** μιας εκπαίδευσης στην οποία οι ανισότητες και οι αποκλεισμοί, η σχολική αποτυχία και η απόρριψη, αναδεικνύονται σε **εγγενή χαρακτηριστικά** της.

Παιδιά τσιγγάνων, παλιννοστούντων, μεταναστών, αλλοδαπών, πριν ακόμη κοπεί η «κορδέλα των εγκαινίων» της εφηβικής τους ηλικίας, πυκνώνουν τις πρώτες σειρές μιας ατελείωτης στρατιάς **αποκλεισμένων** με κοινά κοινωνικά χαρακτηριστικά.

Παράλληλα, η «παιδεία του παρά» βαθαίνει ακόμη περισσότερο τις ρίζες της στο έδαφος μιας εκπαιδευτικής πολιτικής που αντιμετωπίζει **τους μαθητές σαν πρώτες ύλες, τους γονείς σαν καταναλωτές και τα σχολεία σαν ανταγωνιστικές επιχειρήσεις.**

Στο γκρίζο αυτό φόντο

ιχνηλατούνται οι αιτίες της βίας στο σχολείο και η θέση και ο ρόλος των εκπαιδευτικών, στο πρόσωπο των οποίων συγκλίνουν τα μάτια των **δυσσχεσμένων** μαθητών που προετοιμάζονται, μέρα - νύχτα, στο διπλανό φροντιστήριο,

και η γενικευμένη ανασφάλεια των γονιών που, ενώ επενδύουν μια «περιουσία» έξω από το σχολείο για την εκπαίδευση των παιδιών τους, δεν εξασφαλίζουν την «εισοδηματική απόδοση» του τίτλου σπουδών.

